

Харківський національний
університет міського
господарства імені О. М. Бекетова
Наукова бібліотека

Видатні імена та події

*Олексій Миколайович Бекетов:
життя і творчість
(1862-1941)*

Біобібліографічний покажчик

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова
Наукова бібліотека

Видатні імена та події

**Олексій Миколайович Бекетов:
життя і творчість
(1862–1941)**

*До 160-річчя від дня народження
та до 100-річчя від дня заснування університету*

Біобібліографічний покажчик

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2023

УДК 016:[929:72Бекетов](477.54)
Б42

Серія заснована у 2017 р.

Редакційна колегія:

В. М. Бабаєв (відп. ред.), Н. О. Євсюкова,
Т. П. Єлісеєва, С. І. Федяй, Т. О. Лобинцева

Укладачі:

Н. Б. Давидова, В. О. Статкус, О. М. Штангей

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова
(протокол № 5 від 24.12.2021 р.)*

Б42 **Олексій** Миколайович Бекетов: життя і творчість (1862–1941) : до 160-річчя від дня народження та до 100-річчя від дня заснування університету : біобібліогр. покажч. / Наук. б-ка Харків. нац. ун-ту міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; [редкол.: В. М. Бабаєв (відп. ред.), Н. О. Євсюкова, Т. П. Єлісеєва та ін. ; уклад.: Н. Б. Давидова, В. О. Статкус, О. М. Штангей]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 270 с. : іл. – (Видатні імена та події).

Біобібліографічний покажчик знайомить читачів із творчою, науковою, педагогічною спадщиною О. М. Бекетова та матеріалами про нього. До видання увійшли дані біографічного характеру, відомості про друковані праці та проекти архітектора, публікації про його життя та творчий доробок, внесок в архітектурну спадщину багатьох міст.

Бібліографічний покажчик адресовано архітекторам, науковцям, краєзнавцям, викладачам, аспірантам, студентам та широкому загалу читачів, які цікавляться історією архітектури, творчістю О. М. Бекетова.

УДК 016:[929:72Бекетов](477.54)

© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023

© Наукова бібліотека ХНУМГ

ім. О. М. Бекетова, 2023

ЗМІСТ

Передмова	4
Істинно великі ті, чиє серце б'ється для всіх	5
Творчий спадок О. М. Бекетова	16
Вибрані друковані праці та рукописи	17
Бекетов Олексій Миколайович: особистість, архітектор, педагог, художник	20
Життєвий та творчий шлях	21
Проекти та збудовані споруди	73
Педагогічна спадщина	158
Світ у фарбах	166
Репродукції	170
Олексій Миколайович Бекетов. Розсипи спогадів	172
Пам'яті зодчого	191
Вулиця Бекетова	192
Меморіальні дошки	193
Музеї та архіви	196
Пам'ятники	200
Станція метро	203
Університет	205
Виставки. Бекетовські читання. Бекетовські дні	208
Книги, присвячені життю та діяльності О. М. Бекетова	211
Олексій Миколайович Бекетов на сторінках художньої літератури	214
Допоміжні покажчики	228
Іменний покажчик.....	228
Предметний покажчик	244
Додатки	257
Додаток А. Список будівель архітектора О. М. Бекетова, що збереглися у Харкові	257
Додаток Б. Будівлі архітектора О. М. Бекетова в інших містах	266
Додаток В. Будівлі, сучасні відомості про які відсутні	269

ПЕРЕДМОВА

Місто Харків неможливо уявити без величних будівель, що були створені завдяки таланту та наполегливості нашого великого земляка академіка архітектури, члена Академії архітектури СРСР, заслуженого діяча мистецтв УРСР, професора 1-го розряду Олексія Миколайовича Бекетова (1862–1941).

Цей біобібліографічний покажчик знайомить читачів із творчою, науковою, педагогічною спадщиною О. М. Бекетова та матеріалами про нього.

Пошук матеріалів проводився у бібліотечних та музейних фондах Харкова та охоплював різноманітні види документів – як фізичних, так і електронних. Було вивчено фонди Наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (ХНУМГ ім. О. М. Бекетова), Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, Харківської спеціалізованої музично-театральної бібліотеки імені К. С. Станіславського, бібліотек Харківських державних академії культури, академії дизайну та мистецтв, Музейного комплексу ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.

До видання увійшли дані біографічного характеру, відомості про друковані праці та проекти архітектора, публікації про його життя та творчий доробок, внесок в архітектурну спадщину багатьох міст.

До структури видання входять вступна стаття, чотири загальних розділи з підрозділами, додатки. Бібліографічні записи анотовані укладачами покажчика; цитати, підписи під фото у анотованих виданнях та наведені у них цитати виокремлені курсивом. Більшість записів ілюстровані світлинами архітектурних споруд, обкладинок видань, портретами та ін.

Для зручності користування покажчиком сформовано науково-допоміжний довідковий апарат: іменний та предметний покажчики. В іменному покажчику джерела про особу взято в дужки. У предметному покажчику в рубриках, що стосуються будівель і споруд, використані їх історичні назви. З сучасними назвами вони пов'язані за допомогою перехресних посилань.

Матеріали у розділах розташовані за алфавітом. Усі бібліографічні описи виконано мовою оригіналу відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Слова та словосполучення скорочено відповідно до ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке». Бібліографічні посилання оформлено згідно з ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». До більшості бібліографічних описів додано розширені анотації. Використано перехресні посилання, виноски та примітки укладачів. Видання, не переглянуті *de visu*, позначені астериском (*).

Пошук матеріалів та дослідження спадщини архітектора О. М. Бекетова було завершено у грудні 2020 року.

Біобібліографічний покажчик адресовано архітекторам, науковцям, краєзнавцям, викладачам, аспірантам, студентам та широкому загалу читачів, які цікавляться історією архітектури, творчістю О. М. Бекетова.

*Істинно великі ті, чиє серце б'ється для всіх*¹

Олексій Миколайович Бекетов (1862–1941) – один з найвидатніших архітекторів України та півдня Росії кінця XIX – першої половини XX століть. Час, на який припала активна творча діяльність О. М. Бекетова, був складним та динамічним як для історії держави, так і для архітектурної практики. Тим не менш, він зумів реалізувати свої ідеї практично у всіх напрямках і стилях, що існували й замінювали один одного у той період, чим продемонстрував, що талант і професійна майстерність є запорукою успішної роботи в рамках будь-якої традиції. Великий перелік його праць як архітектора-практика і педагога відображає різнобічні інтереси майстра, який користувався заслуженим визнанням й авторитетом. Споруди Бекетова помітно вплинули на формування образу центрів багатьох великих міст регіону (Харкова, Сімферополя, Ростова-на-Дону, Новочеркаська, Катеринослава та ін.). Кілька будівель зодчого ще за життя були включені до «Архітектурної енциклопедії другої половини XIX століття» Г. В. Барановського [6]. У рідному місті О. М. Бекетова Харкові його ім'ям названа вулиця, університет і станція метро, йому встановлено пам'ятники і меморіальні дошки.

Народився О. М. Бекетов 3.03 (19.02) 1862 р. в родині вченого-хіміка, професора Харківського університету, а пізніше академіка Петербурзької академії наук Миколи Миколайовича Бекетова [5, 11]. У Харкові майбутній зодчий провів свої дитячі роки; навчався в реальному училищі, в славетній художній школі Іванової-Раєвської. Олексій багато читав, захоплювався поезією і малюванням. Вже тоді проявилися здібності Бекетова-молодшого. Малюючи, він особливо ретельно прорисовував дрібні деталі, орнаменти, геометричні форми. У місті юнак надовго зупинявся біля красивих будинків, розглядав їх зовнішні прикраси. У віці 20 років Бекетов вступив до архітектурного факультету Санкт-Петербурзької Імператорської академії мистецтв.

Не все в цьому навчальному закладі влаштовувало харківського студента. Викладачі в той час зазвичай обмежувалися викладом основ, догм архітектурного мистецтва – докладно розглядали античну архітектуру, епоху Ренесансу і класицизм. Все інше Бекетову доводилося опановувати самому в бібліотеці, в музеї Академії. Вже до третього курсу Олексій Миколайович випереджав своїх молодих колег. У 1888 році він успішно захистив дипломний проєкт «Вокзал при приморських купальнях на Чорному морі» і закінчив архітектурний факультет із золотою медаллю. Незважаючи на привабливі перспективи, Бекетов вирішив покинути столицю й повернутися до Харкова. Казкові столичні палаци нагадували йому про вузькі провулки рідного міста, тісні і брудні вулиці, забудовані глиняними хатками. Його нестримно тягнуло до Харкова, хотілося віддати йому всі свої здібності [10, 11].

¹ Роллан Р. Жан-Кристоф. В 4 т. Т. 3 / пер. с фр. М.: Правда. 1982. 415 с.

Повернувшись додому у 1889 році, Олексій Бекетов почав активну творчу роботу. Першим великим досягненням молодого фахівця стала перемога у конкурсі проєктів Комерційного училища, що був оголошений харківським купецтвом [1]. Ще на підготовчому етапі роботи Олексій Миколайович зіткнувся з тим, що реальне втілення навіть самого кращого проєкту в життя наражалося на найрізноманітніші суто вітчизняні негаразди й перепони. Бекетов сам вирішив керувати будівництвом (взявши в помічники студента Технологічного інституту) – доводилося вибивати гроші у замовників, долати бюрократичні зволікання й адміністративні бар'єри.

Архітектор став виконробом. Так він і поєднував ці посади все своє життя. У 1893 році Комерційне училище було, нарешті, добудовано. Воно стало справжньою окрасою Німецької вулиці (тепер вул. Пушкінська) і всього Харкова. Зараз в цій будівлі знаходиться Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого.

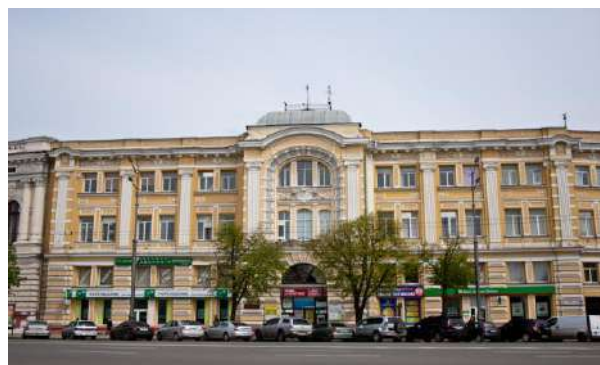
За статутом С.-Петербурзької Імператорської академії мистецтв, після трирічної практики архітектор міг обрати тему проєкту для отримання наукового ступеня академіка архітектури. Олексій Миколайович обрав тему «Бібліотека на півтора мільйона томів з галереєю видатних людей і нумізматичним музеєм». У 1894 році проєкт був представлений комісії, отримав відмінну оцінку, що принесло Бекетову звання академіка архітектури і, відповідно, дійсне членство в Академії мистецтв.

Тим часом в Харкові з'явилися нові замовлення. Швидкий розвиток капіталістичних відносин не обійшов стороною велике українське місто. Географічне розташування Харкова, торговельні традиції, здобуте університетськими, театральними, літературними поколіннями харків'ян положення культурного і наукового центру відкривали перед містом великі перспективи в новому світі. Вже по всій Україні був відомий підприємець і меценат Олексій Кирилович Алчевський. Фундаментом його бізнесу стала фінансова діяльність. Харків потребував сучасних банківських споруд, працювати з грошима треба було в нових приміщеннях. Це завдання і постало перед самим перспективним і модним харківським зодчим. Тим більше, що з сім'єю Алчевських його сім'я була дуже близька. Одна з доньок Олексія Алчевського – Ганна – стала дружиною Олексія Бекетова. Ганна Олексіївна мала з чоловіком спільні інтереси, вона була художницею. Сам О. М. Бекетов як пейзажист неодноразово брав участь у виставках.

Отже, перед Бекетовим було поставлено завдання побудувати нову будівлю Земельного банку.

Знання про будівництво банків він вирішив отримати за кордоном. Олексій Миколайович побував у Франції, Італії, Німеччині, там опанував специфіку розміщення операційних залів, робочих приміщень, сейфів і в результаті розробив повністю оригінальний проєкт. Зараз в будівлі колишнього Харківського земельного банку на площі Конституції (раніше – Миколаївська) знаходиться автотранспортний коледж. У 1899 році на тій же площі Бекетовим був зведений будинок Торговельного банку (зараз – Будинок науки і техніки),

а в 1907 році – будівля Волзько-Камського комерційного банку (нині – Харківський державний театр ляльок ім. В. А. Афанасьєва).

Багато часу, сил і таланту Олексій Бекетов вклав у спорудження будівлі Харківських судових установ на Скобелівській площі (нині – Апеляційний суд Харківської області на майдані Героїв Небесної сотні).

Будівля була спроектована і побудована за участю архітекторів Ю. С. Цауне і В. В. Хрустальова. Проєкт був складений ще в 1898 році, але сама будівля була відкрита для відвідувачів лише через чотири роки. Під час цієї роботи Бекетову довелося повною мірою застосувати всі свої різнобічні знання та вміння, такі необхідні архітекторам. Адже архітектор повинен не тільки «намалювати» зовнішній вигляд будинку, але й спроектувати внутрішні приміщення в залежності від їх функціонального призначення, зайнятися інтер'єром і іноді, як у випадку з даним будинком, меблями. Крім того, архітектор зобов'язаний добре розбиратися в матеріалознавстві, геодезії, геології, екології. Так, на площі, призначеній для втілення проєкту трьох архітекторів, довелося застосувати дренаж по всьому периметру, оскільки в цьому місці будова опинялася на одному рівні з рівнем води [4, 15].

Будівлю Судових установ було зведено в класичному стилі. Російський класицизм – улюблений стиль Олексія Бекетова, втім, в ньому він не був догматиком і сміливо використовував елементи інших архітектурних напрямків – як нових, так і добре забутих старих; особисто керуючи будівництвом, він застосовував передові досягнення будівельної техніки.

Будинки Бекетова відрізняють не тільки чіткі композиційні задуми, але й часте застосування декоративних мотивів античності, епохи Відродження, бароко, класицизму, модерну і навіть орієнталістичних елементів. Фахівці відзначають у Олексія Миколайовича прекрасне почуття ансамблю, масштабності і пропорцій, відмінний художній смак.

Один з найважливіших напрямків у творчості архітектора – створення будівель навчальних закладів. Це було пов'язано не тільки з розвитком Харкова як інтелектуальної столиці півдня Російської імперії, а й з традиціями родин Бекетових та Алчевських, для яких робота в області поширення освіти була однією з першочергових суспільних справ². Підтримуючи ці ідеї, архітекторпроектував будинки навчальних закладів і для інших міст: жіночого Єпархіального училища в Лубнах (1907 р.), Вищого гірничого училища в Катеринославі (1912 р.), а також будівлі навчальних закладів в м. Белгороді.

² Про академіка архітектури О. М. Бекетова / Музейний комплекс ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://museum.kname.edu.ua/index.php/uk/struktura-muzejnogo-kompleksa/muzej-a-n-beketova/o-beketove> (дата звернення: 10.04.2022).

Проекти найважливіших споруд, що служили справі народної освіти для Харкова, були виконані О. М. Бекетовим безоплатно.

Це проєкт будівлі Харківської жіночої недільної школи Х. Д. Алчевської (1896 р.) (нині – Виставковий зал Харківського художнього музею) і проєкт Публічної бібліотеки (1899–1901 рр.) (нині – ХДНБ ім. В. Г. Короленка). Цей проєкт став ще одним знаковим для О. М. Бекетова творінням, ініціаторами побудови якого були також Алчевські та ряд інших прогресивних діячів Харкова. У 1901 році Олексій Миколайович підготував проєкт безкоштовно. В подяку отримав щиру подячну адресу.

Одне з найскладніших завдань архітектора – проєкт комплексу Харківського медичного товариства (зараз – Інститут мікробіології, вакцин та сироваток ім. І. І. Мечникова).

В межах комплексу необхідно було зібрати приміщення абсолютно різної функціональної спрямованості. Але і з цією роботою талановитий архітектор впорався чудово.

При зведенні приватних будинків Бекетов частіше відходив від суворої ордерної системи. Тут з'являлися і псевдо мавританські форми, і неокласичні, і античні (як, наприклад, у власному особняку Бекетова, де зараз розміщується Будинок вчених).

Діапазон і майстерність володіння різними формами надзвичайно широкі: від монументальних колонад і багатоярусних пілястрових порталів до ліричного образу балкона-лоджії з фігурами каріатид, якими він прикрасив особняк для своєї сім'ї. Серед інших харківських робіт Олексія Бекетова варто також згадати постамент пам'ятника В. Н. Каразіну, що стоїть зараз біля входу в Харківський національний університет [1].

Перша світова війна завадила О. М. Бекетову здійснити ряд проєктів, які, на думку архітекторів і мистецтвознавців, безумовно, могли б стати окрасою Харкова. Серед них: проєкт жіночого медичного інституту, театру на 2200 осіб [3, 10].

Олексія Миколайовича згадують не тільки в Харкові, не тільки в цьому місті знаходяться спроектовані ним будівлі. Академік, професор архітектури був широко відомий на півдні Російської імперії, побудував театри в Новочеркаську і Сімферополі, банк в Ростові-на-Дону, Гірничий інститут і будинок залізничного управління в Катеринославі (нині – м. Дніпро). О. М. Бекетов багато працював на Донбасі. Зокрема, за замовленнями, пов'язаними з Алчевськими, він брав участь в будівництві комплексу Донецько-Юрїївського гірничопромислового об'єднання (ДЮГО), що поклало початок утворенню міста Алчевська. О.М.Бекетов працював і в області типового проєктування. Роботі над об'єктами масового будівництва архітектор присвячував багато часу. Основну частину тут займають будинки для робітників Донбасу. За його проєктами забудовувалися селища в Кадіївці та Горлівці, розроблено кілька типових проєктів шкіл.

Понад 70 років життя і творчості О. М. Бекетова пов'язані з Кримом і, в першу чергу, – з Алуштою. Окреме місце у творчій біографії архітектора займають роботи на Чорноморському узбережжі [7]. Як художник, що тонко відчував природу і передавав її красу в численних живописних роботах, Бекетов намагався відобразити свої відчуття і в архітектурі. В основі його робіт на морському узбережжі було прагнення доповнити навколишній ландшафт яскравими акцентами, які б не порушували загальної природної гармонії і відображали місцевий колорит. З особливою теплою згадують харківського архітектора на Південному березі Криму.

Свій внесок О. М. Бекетов додав у становлення та розвиток кримського курорту, залишив прекрасну спадщину як художник, що відобразив для нащадків Алушту кінця XIX – першої третини XX ст.

З родиною Бекетових пов'язана історія заснування Професорського куточка. У 1865 році професор хімії Харківського університету М. М. Бекетов одним із перших придбав ділянку землі біля моря в Весняній долині (Баар-Дере), в урочищі Челмекчі, поблизу гори Кагель, де збудував невеликий дерев'яний будинок із різьбленою верандою і парпетом, куди сім'я приїздила відпочивати влітку. В цьому будинку Олексій Бекетов – майбутній архітектор – проводив свої шкільні та студентські канікули. З цього історичного будинку починалася садиба Бекетових. Пожежа знищила першу будову, і в 1906 році за проєктом О. М. Бекетова був споруджений новий будинок – флігель для М. М. Бекетова, в якому і в ХХІ столітті, не зраджуючи своїм традиціям, відпочивали онуки і правнуки відомого зодчого. У 1895 році вчений подарував сусідню ділянку землі своєму синові. Тут Олексій Миколайович спроектував та збудував свою дачу – особняк оригінальної архітектури, в якому вже майже 30 років працює Будинок-музей академіка архітектури О. М. Бекетова, архітектурний пам'ятник. Дача була побудована за проєктом архітектора в 1896 році. Будівля оздоблена елементами мавританського стилю і нагадує маленьку фортецю. Корона зубців і шпілеподібні башточки прикрашають плоский дах, а дерев'яна веранда з ажурною різьбою надає легкість і ошатний вигляд монументальній будівлі, виконаній з природного кримського каменю.

Найкрасивіша будівля, зведена за проєктом О. М. Бекетова у Криму, прикрашає сьогодні м. Сімферополь – це Російський Академічний драматичний театр імені М. Горького. Театр був побудований у 1911 р. в неокласичному стилі, мав прекрасну акустику та отримав назву «Прибутковий будинок з театром Таврійського дворянства».

У складні 20-ті роки минулого століття О. М. Бекетов застосував свій досвід і високий професіоналізм в організації курортної справи в Криму. Активний учасник з'їздів в Петербурзі 1913–1915 рр. щодо поліпшення вітчизняних лікувальних місць, Олексій Миколайович Бекетов віддає перевагу вітчизняним курортам в Криму і на Кавказі. Намічаючи шляхи розвитку Криму, він указував на першорядність рішення транспортної проблеми й освоєння місцевих природних матеріалів. Черговий проєкт для санаторно-курортного закладу з урахуванням особливостей ландшафту, мікроклімату місцевості, рози вітрів і майбутнього парку був виконаний О. М. Бекетовим в 1935–1938 рр. для Алушти – Будинок відпочинку для працівників харчової промисловості (сьогодні – санаторій «Алушта» в Професорському куточку) з чудовим парком, який служить природним інгалятором хвойного, гірського та морського повітря [7, 17].

О. М. Бекетов визначив своє основне покликання як «архітектор-художник». Він багато, з любов'ю та натхненням працював до похилого віку в техніці акварелі і маслом, неодноразово був нагороджений дипломами як учасник художніх виставок в м. Харкові. Крим для Олексія Миколайовича Бекетова як художника став чудовою школою пленерного мистецтва. Тут він міг відчутти насиченість кольору, яскраве сонце, навчитися вловлювати ледь помітні відтінки світло-повітряного середовища, передавати прозорість повітря, динаміку морської хвилі і величний ритм кримських гір. Багато разів художник пише етюди околиць Алушти і Професорського куточка: гори Демерджи, Кастель, Аю-Даг, кипарисові алеї і парки, старі селища. В його музеї експонуються студентські роботи і полотна професійного майстра кінця XIX – першої третини XX ст., одухотворені любов'ю художника. Багато його робіт зберігаються у Харківському художньому музеї, у приватній колекції сім'ї Бекетових [14].

Революція не обірвала кар'єру Бекетова. При новій владі він користувався тією ж повагою, хоча і працювати довелося ще більше, ще енергійніше. У 1920–1930 рр. основними напрямками діяльності Бекетова були традиційні для архітектора житлове, курортне будівництво та навчальні будівлі. Крім того, він багато працював в сфері типового проектування [8, 12].

У 1927 р. було виконано проєкт розширення Публічної бібліотеки, який передбачав будівництво нового читального корпусу на розі вул. Короленка та Слюсарного провулку. На жаль, через брак коштів реалізувати цей проєкт не вдалося. Збудували лише додатковий корпус книгосховища. У 1938–1939 рр. О. М. Бекетов розробив ескізний проєкт розширення бібліотеки в бік Московського проспекту з добудовою двох нових вестибюлів, кількох читальних залів, музею старої книги, книгосховищ, службових приміщень. Проєкт не був реалізований через Другу світову війну.

Олексій Миколайович був одним із засновників всесоюзного, республіканського і обласного правління Спілки архітекторів СРСР, став дійсним членом Академії архітектури СРСР. У 1939 році він без захисту дисертації отримав ступінь доктора архітектури, в 1941 році Бекетову було присвоєно звання заслуженого діяча мистецтв УРСР. Олексій Миколайович здійснив ряд проєктів цивільного та житлового призначення в Харкові, Києві, Баку. У Харкові Бекетов побудував електротехнічний корпус Харківського технологічного інституту (нині – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», далі – НТУ «ХПІ»), ще один банк, реконструював Палац культури «Металіст». Він також отримав право на спорудження нового університетського будинку, але не зміг здійснити задуманого через війну. Цікаво, що Бекетов брав участь і в конкурсі на спорудження знаменитого Держпрому, але він був так далеко від модного тоді конструктивізму, що не зміг конкурувати з молодими колегами.

О. М. Бекетов завжди стежив за сучасними тенденціями. У його проєктах наочно позначилися всі характерні риси архітектури кінця XIX – першої третини XX століть, він працював практично в кожному значному стилі того часу: в 1890-ті – початок 1900-х рр. в рамках архітектури історизму, з початку до кінця 1900-х рр. – в модерні, з кінця 1900-х до кінця 1930-х рр. – в неокласицизмі. В 1929–1930 рр. архітектор виконав кілька проєктів з використанням зовнішньої конструктивістської стилістики.

У виборі стилю для проєктів громадських будівель Олексій Миколайович віддавав перевагу неоренесансу, в якому проектував просвітницькі споруди (навчальні будівлі, бібліотеку та ін.), банки, суд, театри. Характерними прикладами є Азовсько-Донський (1894–1896 рр.) і Земельний банки (1896–1897 рр.), Комерційне училище (1889–1891 рр.), Харківська громадська бібліотека (1899–1901 рр.) та ін. За масштабом, характером

композиційних акцентів і трактуванням декору ці споруди майстра можна порівняти з будівлями петербурзьких архітекторів (Д. Ю. Сюзора, М. Е. Месмахера, Б. І. Гіршовіча), зведення яких він спостерігав під час навчання в Санкт-Петербурзі.

В основі всіх праць О. М. Бекетова, незважаючи на різноманітність поставлених завдань, були єдині принципи і закономірності проектування: логічне і зручне планування, надійне конструктивне рішення, витончена обробка, яка відповідала призначенню будівлі [9]. Він вивчав вітчизняний і європейський будівельний досвід, застосовував передові технології. Його курс лекцій і пояснювальні записки до проєктів розкривають фундаментальні знання конструкції і будівельного виробництва. Бекетову також належить кілька раціоналізаторських пропозицій в цій галузі. Крім того, піклуючись про ощадливе використання коштів, він постійно шукав шляхи застосування місцевих будівельних матеріалів і їх відповідності функціональним та естетичним вимогам.

Крім безпосередньої діяльності над архітектурними проєктами і будівництвом, О. М. Бекетов передавав свої знання, навички та досвід новим поколінням архітекторів, присвятивши викладацькій діяльності більшу частину свого життя. У 1889 р. О. М. Бекетов був запрошений до Харківського технологічного інституту (нині НТУ «ХПІ») на посаду викладача архітектурного проектування і креслення. Із 1892 року ХТІ доручає йому читання загального курсу будівельного мистецтва і архітектури. У 1898 році при утворенні в ХТІ інженерного факультету О. М. Бекетову доручається складання програм та читання курсу історії архітектури, а також керівництво дипломним і курсовим проектуванням. Узагальнюючи свій викладацький досвід, в 1909 р. О. М. Бекетов видав книгу «Архітектура. Курс лекцій, читаний у Харківському Технологічному інституті Олександра III», написаний простою й доступною мовою та розкішно ілюстрований 230 фототипіями і кресленнями. Поєднуючи з роботою в ХТІ, в 1920 р. Олексій Миколайович працював головним архітектором Харківського художнього училища, в 1927 р. – вів дипломне проектування і був членом архітектурно-художньої ради в Харківському художньому інституті, в 1929 р. – професором архітектури Харківського механіко-машинобудівного інституту. Олексій Миколайович працював штатним професором ХТІ до перевodu в 1930 р. архітектурного відділення з ХТІ до інших ЗВО, де продовжував свою архітектурно-педагогічну діяльність.

З Харківським інститутом інженерів комунального будівництва (ХПКБ) (нині Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова) відомий архітектор співпрацює з 1935 р., спочатку як консультант з дипломного проектування [2, 13]. Згодом він був запрошений тодішнім деканом архітектурного факультету І. О. Ігнаткіним на роботу штатним професором кафедри архітектурного і планувального проектування (пізніше – архітектурного проектування). Для студентів ХПКБ, майбутніх архітекторів він організував навчально-виробничі майстерні. 21 січня 1941 року за поданням колективу ХПКБ Президією Верховної Ради УРСР професору О. М. Бекетову було присвоєно Почесне звання Заслуженого діяча мистецтв УРСР. ХПКБ став останнім офіційним місцем роботи та педагогічної діяльності видатного педагога і майстра архітектури. Олексій Миколайович пропрацював в інституті до 22 вересня 1941 року, до евакуації ЗВО у зв'язку з Другою світовою війною.

Помер Олексій Миколайович Бекетов в Харкові 23 листопада 1941 року.

Розроблений майстром звід професійних знань і методів був сприйнятий не одним поколінням архітекторів. Серед учнів Бекетова були здчі, що успішно

працювали в багатьох містах: О. М. Душкін, Я. Г. Ліхтенберг, О. М. Гінзбург, В. Г. Кричевський, Ф. Ф. Олійник, П. Є. Шпара, О. О. Тацій, О. М. Касьянов, В. М. Петі та багато інших.

Про Олексія Миколайовича Бекетова написано сотні творів, різних за формою, жанром і змістом, його багатогранний талант і величезна спадщина багато десятиліть дають архітекторам, художникам, письменникам і вченим теми для досліджень, наслідування, захоплення і навіть критики.

Талант, досвід в поєднанні з відданістю своїй професії і бажанням присвятити своє життя улюбленій справі дозволили йому створити і реалізувати велику кількість проєктів, виховати численну плеяду молодих архітекторів. Творча спадщина академіка архітектури Олексія Миколайовича Бекетова, його натхненні, вишукані, пронизані світлом будівлі і сьогодні прикрашають багато міст України і півдня Росії. Для Харкова – академік архітектури О. М. Бекетов неординарне явище, яке залишило яскравий, неповторний слід в історії міста назавжди, Людина, що заслуговує захоплення та подяки не тільки сучасників, але і нащадків.

Від укладачів

Список посилань

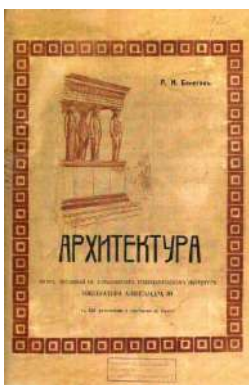
1. Архітектурна спадщина О. М. Бекетова в місті Харкові. Збереження та реставрація : архівний путівник / керівник видав. проекту В. М. Бабаєв ; автор-упоряд. О. В. Балишева ; наук. консультант В. Є. Новгородов ; наук. ред. Т. Д. Рищенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків, 2017. 41 с.
2. Архітектурна спадщина Східної України (Донецької, Луганської області) : до історії архітектури Донец. краю за наук.-техн. док. Метод. фонду ф-ту архітектури, дизайну та образотвор. мистецтва / керівник вид. проекту: В. М. Бабаєв ; автори-упоряд.: В. Є. Новгородов та ін. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків, 2017. 56 с.
3. Бабаєв В. М., Соловійова О. С. Бекетовська спадщина як ознака історичної забудови м. Харків. Академічні Бекетовські читання : наук.-практ. історико-архітектурне зібрання (Харків, 2–5 берез. 2012 р.). Харків, 2012. С. 8–16.
4. Балишева О. В. О. М. Бекетов і судове відомство. *VIVAT LEXI*. 2006. 5 квіт.
5. Бальшева Е. «... Дать человеку больше телесного и душевного покоя» : заметки архивиста. *UNIVERSITATES*. 2009. № 4. С. 68–82.
6. Барановский Г. В. Архитектурная энциклопедия второй половины XIX века. СПб. : Издание редакции журн. «Строитель», 1908. Т. II (А – В – С – D) : Общественные здания. 730 с. : ил.
7. Возрождая Крым: памяти архитектора Алексея Бекетова. *Архитектура жилых зданий*. 2008. № 3. С. 68–71.
8. До історії міста Харкова: будівництво, промисловість, наука : наук.-довід. вид. / ЦДНТА України ; упоряд.: М. А. Балишев (відп. за вип.) та ін. Харків, 2004. С. 71–74.
9. Історія української архітектури / Ю. С. Асєєв та ін. ; за ред. В. Тимофійєнка. Київ : Техніка, 2003. С. 311, 316, 320, 324, 326, 327, 330, 333, 337, 344, 349, 350, 352, 357, 359, 371, 403, 413.
10. Карнацевич В. 100 знаменитых харьковчан. Харьков : Фолио, 2005. 510 с.
11. Мироненко Д. Класик архітектури – Олексій Миколайович Бекетов (1862–1941). *Міське господарство України*. 2012. № 4. С. 44–48.
12. Остащенко-Кудрявцева З. Б. А. Н. Бекетов – выдающийся советский зодчий : к 125-летию со дня рождения : метод. реком. лекторам / Харьков. обл. орг. укр. общ-ва охраны памятников ист. и культ. Харьков, 1987. 27 с.
13. Про академіка архітектури О. М. Бекетова // Офіційний сайт ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://museum.kname.edu.ua/index.php/uk/struktura-muzejnogo-kompleksa/muzej-a-n-beketova/o-beketove>, вільний (дата звернення: 27.01.2023).
14. Соколюк Л. Д. К истории художественной жизни Харькова. Эволюция Харьковской художественной школы во второй половине XVIII – начале XX века : дис. ... канд. искусствовед. / Харьков. худ.-пром. ин-т. Харьков, 1986. 166 с.
15. Солодков А. А., Бальшев М. А. Великое дело правосудия. К истории Харьковской судебной палаты: «по вновь открывшимся обстоятельствам». *UNIVERSITATES. Наука и просвещение*. 2013. № 3. С. 40–46.

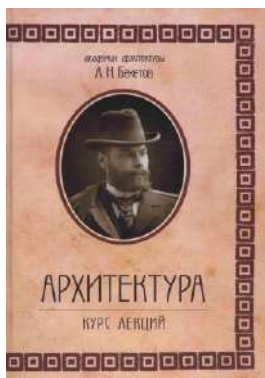
ТВОРЧИЙ СПАДОК О. М. БЕКЕТОВА

Вибрані друковані праці та рукописи

1. **Автобіографія** творческой и педагогической деятельности акад. арх. А. Н. Бекетова за 50 лет. Харьков, 1940. – Харьковский исторический музей, ф. т. 18, вст. 10841, 6 с.

2. **Архитектура** : Курс, читанный в Харьковском технологическом институте императора Александра III : с 230 фототипиями и чертежами в тексте / А. Н. Бекетов. – Харьков : [Электр. Типо-Литография С. А. Шмерковича], 1909. – 195 с., 100 л. черт.

3. **Архитектура** : Курс, читанный в Харьковском технологическом институте императора Александра III : с 230 фототипиями и чертежами в тексте / А. Н. Бекетов. – Репр. воспр. изд. 1909 г. – Харьков : ХНАГХ, 2012. – 195 с., 100 л. черт.

4. **Архітектори** / О. М. Бекетов // Червоний будівельник. – 1937. – 16 квіт.

5. **Доклад** на конференции Союза советских архитекторов Украины 28 мая 1939 г. / А. Н. Бекетов. Центральный государственный научно-технический архив Украины (ЦГНТА Украины). Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 65, л. 2. – Авт. рукоп., карандаш.

6. **Докладная** Записка «Главно-уполномоченному по Крымским курортам Д. И. Ульянову», [1920 г.] / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 70, л. 22 (об.). – Авт. рукоп., чернила.

7. **Докладная** Записка комиссару народного здравоохранения «О Крымских курортах вообще». Доклад на «Курортном съезде» в г. Москве, [1920 г.] / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 70, л. 17–21, 1920 г. – Авт. рукоп., карандаш.

8. **Жизнеописание** «Curriculum vitae» профессора ХТИ А. Н. Бекетова (варианты), [1929–1935 гг.]. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 67–68, л. 2, 6, 8. – Рукоп.

9. **Забота** о мастере / А. Н. Бекетов // Архитектура СССР. – 1937. – № 10. – С. 74.

10. **Задание** по дипломному проектированию для студентов ХИКС: составление проекта на постройку здания Института Коммунального Строительства, [1939 г.] / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 66, л. 1, 2. – Рукоп.

11. **Задание** по дипломному проектированию для студентов ХИКС: составление проекта на постройку здания Консерватории для г. Харькова (на 800 человек студентов), [1939 г.] / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 66, л. 3. – Рукоп.

12. **К «Докладу правления ВАС о Крымских железных дорогах»** : конспект (тезисы), [1922 г.] / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 70, л. 4, 5. – Авт. рукоп., чернила.

13. **Краткий** обзор ближайших задач и перспектив акционерного строительства в г. Харькове и на Юге России вообще : [статья, 1923 г.] / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 61, л. 6. – Авт. рукоп., чернила.

14. **Краткое** описание деятельности академика архитектуры Алексея Николаевича Бекетова / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 68, л. 1, 2, 3. – Машинопис. рукоп.

15. **Мои постройки** с 1895 года / А. Н. Бекетов. – Из архивных фондов семьи А. Н. Бекетова в Харькове. – Авт. рукоп.

16. **Мої стимули** до роботи / О. М. Бекетов // Архітектура Радян. України. – 1939. – № 6. – С. 14–15.

17. **Над чем** работают архитекторы : хроника / А. Н. Бекетов // Архитектура СССР. – 1940. – № 4. – С. 67.

18. **Наша** архитектурная молодёжь и этапы развития нашей социалистической архитектуры : [статья, 1938 г.] / А. Н. Бекетов. ЦГНТА Украины. Ф. 47, к. 2, оп. 2, ед. хр. 64, л. 1. – Машинопис. рукоп., копия.

19. **О работе** архитектора на стройке и поднятии его авторитета / А. Н. Бекетов. – Из архивных фондов семьи А. Н. Бекетова в Харькове. – Машинопис. рукоп.

20. **О своей** работе над проектом расширения здания библиотеки им. В. Г. Короленко : [с фотоэскиза] / А. Н. Бекетов // *Архитектура СССР*. – 1940. – № 4. – С. 67.

21. **Проект** здания Пастеровского бактериологического института в Харькове / А. Н. Бекетов // *Зодчий*. – 1911. – № 26. – С. 284–286.

С. 284: *Пастерівський бактеріологічний інститут* – фото.

С. 285: *План I поверху; План II поверху; План III поверху* – фото.

22. **Смета** на постройку нового Харьковского медицинского общества / А. Н. Бекетов. – Харьков : Печат. дело, 1911. – 41 с.

23. **Список** научных трудов, связанных с моей преподавательской и архитектурной деятельностью. 22 октября 1940 г. / А. Н. Бекетов. – Из архив. фондов семьи А. Н. Бекетова в Харькове. – Авт. рукоп.

24. **Харьковская** Общественная библиотека / А. Н. Бекетов // *Зодчий*. – 1902. – № 13. – С. 157–159.

Будівля Харківської громадської бібліотеки: будівництво, облаштування залів.

С. 157: Рис. 1. *Харківська Громадська бібліотека. Фасад по Петровському провулку* – фото.

С. 158:

Рис. 2. Обробка зала Харківської Громадської бібліотеки – фото.

Рис. 3. Харківська Громадська бібліотека. Розріз – фото.

С. 159:

Рис. 4. План I поверху – фото.

Рис. 5. План 2 поверху – фото.

25. **Харьковское** коммерческое училище императора Александра III [1891 год] / А. Н. Бекетов – [Харьков?, 1891]. – 6 л. ил.

Альбом креслень та фото будівлі Харківського комерційного училища.

**БЕКЕТОВ ОЛЕКСІЙ МИКОЛАЙОВИЧ:
ОСОБИСТІТЬ, АРХІТЕКТОР, ПЕДАГОГ, ХУДОЖНИК**

Життєвий та творчий шлях

26. **Абрамов В.** Тот, кто построил Харьков : [об архитекторе А. Н. Бекетове] / В. Абрамов // Сегодня. – 2012. – 28 авг. – С. 14.

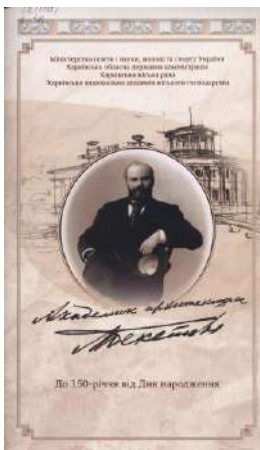

27. **Академик** архитектуры Алексей Николаевич Бекетов : библиогр. указ. к 125-летию со дня рождения / [сост.: Ф. С. Рофе-Бекетов, В. А. Ярошик ; науч. ред. А. Ю. Лейбфрейд]. – Харьков : ХГНБ им. В. Г. Короленко, 1987. – 32 с.

Покажчик присвячено 125-річчю від дня народження відомого академіка архітектури, педагога, заслуженого діяча мистецтв **О. М. Бекетова**. Він включає книги, статті з періодичних видань, за дореволюційний та радянський період про життя і творчість архітектора, його друковані праці.

Для фахівців, мистецтвознавців, екскурсоводів, краєзнавців і масового читача.

28. **Академік** архітектури О. М. Бекетов // XXXVI научно-техническая конференция преподавателей, аспирантов и сотрудников Харьковской национальной академии городского хозяйства : прогр. и тез. докл. : в 3 ч. – Харьков, 2012. – Ч. 1 : Строительство, архитектура, экология, общественные науки. – С. 159–160.

29. **Академік** архітектури Олексій Миколайович Бекетов: до 150-річчя від дня народження : [монографія] / [В. М. Бабаєв, Т. Д. Рищенко, Т. П. Єлісеєва та ін.] ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ : Золоті сторінки, 2012. – 64 с.

У монографії висвітлено життєвий та творчий шлях видатного українського зодчого, академіка архітектури **О. М. Бекетова** (1862–1941), чия професійна та педагогічна діяльність пов'язана з Харковом. Науково-документальний виклад тексту доповнено численними ілюстраціями, значну частину яких опубліковано вперше. При підготовці видання використано документи і матеріали родинного архіву Бекетових, Центрального державного науково-технічного архіву України (ЦДНТА України), Державного архіву Харківської області (ДАХО), Музейного комплексу ХНАМГ, Державного науково-дослідницького інституту теорії та історії архітектури і містобудування (ДНДІТІАМ), наукові статті, журнальну та газетну періодику.

С. 5–10: фотографії сім'ї Бекетових у різні роки.

С. 13: **О. М. Бекетов** у робочому кабінеті. 1936 рік – фото.

С. 14: *Оранжерея. Фасад. Проект студентських років. Креслення, папір, туш, акварель.* ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

Особняк. Фасад. Проект студентських років. Креслення, папір, туш, акварель. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

С. 15: Вокзал при морських купальнях на Чорному морі. Перспектива. Дипломна робота **О. М. Бекетова**. 1888 рік. Креслення, папір, туш, акварель. Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.

Проект жіночої недільної школи Х. Д. Алчевської³ (1896 р.). Головний фасад. Креслення, папір, туш, акварель. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

С. 17: Проект Комерційного училища Імператора Олександра III (1889–1891 рр.). Головний фасад. Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.

С. 18: Проект Земельного банку (1896–1897 рр.). Головний фасад. Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.

О. М. Бекетов на будівництві Земельного банку (1896–1897 рр.). Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.

С. 19: Проект Харківської громадської бібліотеки (1899–1901 рр.). Головний фасад. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

Особняк родини **О. М. Бекетова** (1897 р.). Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.

С. 20: Проект церкви Різдва Богородиці (Ново-Каплунівської, 1896–1912 рр.). Головний фасад. Нині не збереглася. Креслення, папір, акварель. Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.

С. 21: Проект особняка родини Алчевських (1891–1893 рр.). Головний фасад. Креслення, папір, туш, акварель. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

Проект будівлі Судових установ (1899–1902 рр.). Головний фасад. Креслення, калька, олівець. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

С. 22: Проект особняка купця П. В. Маркова (1901–1902 рр.). Головний фасад. Креслення, папір, туш. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

Проект пам'ятника В. Н. Каразіну (1905–1907 рр.). Скульптор І. Андреолетті. Креслення, папір, олівець, акварель. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

С. 23: Проект будівлі Харківського медичного товариства (1911–1913 рр.). Головний фасад. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

Проект Комерційного інституту (1914–1916 рр.). Головний фасад. Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.

С. 24: Проект житлового будинку для спеціалістів Південної залізниці (1925–1936 рр.). Головний фасад, перший варіант. ДНДІТІАМ, м. Київ – фото.

С. 27–46: репродукції пейзажних етюдів **О. М. Бекетова** з родинного архіву.

С. 47–61: розділ, присвячений педагогічній діяльності **О. М. Бекетова** в Харківському інституті комунального будівництва (нині – Харківський національний університет міського господарства імені **О. М. Бекетова** [далі – ХНУМГ ім. **О. М. Бекетова**]), містить численні ілюстрації та фото.

³Список будівель архітектора О. М. Бекетова див. у розділі «Додатки».

30. Академічні Бекетовські читання : наук.-практ. іст.-архітектур. збір., Харків, 2–5 берез. 2012 р. / [редкол.: Т. Д. Рищенко, О. С. Соловйова, С. О. Шубович, Г. Л. Коптева] ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків, 2012. – 111 с. – У надзаг.: До 150-річчя з дня народження академіка архітектури О. М. Бекетова.

Наукове видання присвячене 150-річчю з дня народження видатного архітектора, академіка архітектури **Олексія Миколайовича Бекетова**. Життя цієї людини пов'язане з формуванням архітектурного вигляду Харкова, вихованням багатьох поколінь талановитих архітекторів та містобудівників Харківщини. Особливості архітектурної спадщини

О. М. Бекетова роблять її цінною та вартою вивчення. Видання адресоване архітекторам, вченим, реставраторам, студентам, усім, хто зацікавлений творчістю талановитого майстра – **О. М. Бекетова**.

С. 6: біографічна довідка про **О. М. Бекетова**.

С. 7–57: Секція 1: Феномен **О. М. Бекетова**: сторінка життя й творчості на тлі історичної епохи.

Бекетовська спадщина і сучасний світ.

С. 58–63: Секція 2: Роль академіка архітектури **О. М. Бекетова** в розвитку архітектурної освіти Харкова.

С. 64–111: Секція 3: Проблеми збереження архітектурної спадщини.

31. Акимова Н. Великое наследие / Надежда Акимова // Зерк. струя. – 1996. – № 2. – С. 2 : фот.

Фото: Академік архітектури **О. М. Бекетов** (1862–1941 рр.).

Раднаркомівська⁴ вул. № 10. Особняк сім'ї Бекетових (1897 р.).

Нині – Будинок вчених.

Раднаркомівська вул. № 13. Особняк Х. Д. Алчевської (1893 р.).

Нині – Палац культури.

Наведено біографію архітектора, відомості про роки навчання, будівлі за його проектами: пам'ятник В. Н. Каразину (скульпт. І. І. Андреолетті), Юридична академія, Художній музей, Будинок

техніки, Театр ляльок, ПК «Металіст», бібліотека ім. В. Г. Короленка, Судові установи, будинки Алчевських, Будинки вчених.

32. Акимова Н. Он шёл «свободной и негаснущей дорогой...» : родословная Александра Блока в созвездии знаменитых семей / Надежда Акимова // Зерк. струя. – 1996. – № 7. – С. 30–32.

Історія сімей Блоків, Бекетових, Аксакових, Тургенєвих, Менделєєвих. Розповідь про життя **О. М. Бекетова**. «О петербургской жизни Бекетовых после рождения А. Блока много рассказывают письма сына Н. Н. Бекетова – харьковского архитектора **Алексея Николаевича** (1862–1941 гг.) родителям».

⁴ Інформацію щодо перейменувань вулиць та міст див. у Предметному покажчику.

33. [Архитектору А. Н. Бекетову за проект «Публичной библиотеки для столицы» присвоено звание академика архитектуры] // Харьков. губерн. ведомости. – 1894. – 4 апр.

34. **Бабаєв В. М.** Бекетовська спадщина як ознака історичної забудови м. Харків / В. М. Бабаєв, О. С. Соловйова // Див. № 30. – С. 8–16.

Неоціненний внесок у створення архітектурного образу міста Харкова зробив академік архітектури **О. М. Бекетов**. Стаття розповідає про життєвий та творчий шлях зодчего, його спадщину як зодчого, педагога та художника, про його роботи в Харкові: Комерційне училище, Земельний банк, Волзько-Камський комерційний банк, Торговельний банк, Будинок судових установ, Громадську бібліотеку, Комерційний інститут, будівлю Медичного товариства, численні приватні особняки.

Нереалізовані проекти: Харківський оперний театр на 2200 місць, нова будівля Харківського університету, будівля Держпрому.

С. 13: роботи у Криму: дача **О. М. Бекетова** у Професорському куточку під Алуштою (сьогодні – будинок-музей **О. М. Бекетова**), Російський драматичний театр у Сімферополі, пансіонат «Вілла „Марина”» – згадка.

В інших містах: будинки для робітників Донбасу, забудова селищ у Кадіївці та Горлівці – згадка.

С. 14: Земельний банк, Харківські судові установи, особняк І. Є. Ігнатіщева, будинок сім'ї Бекетових на вул. Дарвіна – згадка.

Різдво-Богородицький храм (Нова Каплунівська церква).

О. М. Бекетов як художник-пейзажист, педагог.

С. 14–16: **О. М. Бекетов** у Харківському інституті інженерів комунального будівництва (ХНУМГ ім. **О. М. Бекетова**).

35. **Балишев М. А.** Фонд особового походження О. М. Бекетова у Центральному державному науково-технічному архіві України (до 155-річчя від дня народження зодчого) / М. А. Балишев, Г. С. Голубкіна // Архіви України. – 2017. – № 3/4 (308/309). – С. 130–139.

Про фонд особового походження видатного українського архітектора **О. М. Бекетова**, що зберігається в ЦДНТА України. Розглянуто історію фонду, його структуру та документальний склад. На основі архівних документів наведено факти з біографії **О. М. Бекетова**.

С. 132: згадано: проект Комерційного училища (1901 р.), Азовсько-Донський банк (1894–1896 рр.), Земельний та Торговельний банки (1896–1899 рр.), Волзько-Камський банк (1906–1908 рр.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 134: згадано проекти будівель Харківських судових установ, Харківського медичного товариства, хімічного корпусу Катеринославського Вищого гірничого училища (м. Дніпро), Белгородського Єпархіального жіночого училища, Електротехнічних лабораторій ХТІ, церкви Різдва Богородиці (Каплунівської), кресленик генерального плану ділянки та фасаду будинку Х. Д. Алчевської (1891 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 135: *Фасад будівлі Харківського медичного товариства [1911 р.]. ЦДНТА України. Ф. Р-47. Оп. 1. Од. зб. 41. Арк. 1 – фото.*

Спальний корпус на 50 ліжок будинку відпочинку Головспирту у м. Алушта. 1936 р. ЦДНТА України. Ф. Р-47. Оп. 1. Од. зб. 237. Арк. 2 – фото.

С. 136: Ескізний проєкт будівлі Комерційного інституту у м. Харків [із пояснювальної записки до попереднього проєкту на спорудження будівлі Комерційного інституту, 1914–1916 рр.]. ЦДНТА України. Ф. Р-47. Оп. 1. Од. зб. 112. Арк. 6 – фото.

Проєкт двоповерхового з підвалом дому, що належав дружині купця – Христині Данилівні Алчевській. 1891 р. ЦДНТА України. Ф. Р-47. Оп. 1. Од. зб. 1. Арк. 1 – фото.

С. 137: проєкт будівництва на Миколаївській площі культурно-торговельного центру з театром, лекційно-виставковим залом, магазинами, конторами, готелем та ресторанами (нереалізований проєкт) (арх. **О. М. Бекетов**).

36. Балишева О. Життєве кредо славетного харків'янина / О. Балишева // *Культура і життя*. – 2007. – 5 верес.

До 145-річчя академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

Академік архітектури **Олексій Миколайович Бекетов** (1900 р.) – фото.

Онуки **О. М. Бекетова**: Федір Семенович та Володимир Семенович Рофе-Бекетови біля могили архітектора (30.03.2007 р.) – фото.

37. Балишева О. В. Академік архітектури О. М. Бекетов і Крим: за документами особового фонду Центрального державного науково-технічного архіву України / О. В. Балишева // *Студії з архів. справи та документознавства*. – 1998. – Т. 3. – С. 124–126.

Тематичний опис документів із фондів ЦДНТА України.

38. Балишева О. В. Інформація про виставку документів особового фонду О. М. Бекетова в Харківському художньому музеї / О. В. Балишева // *Архіви України*. – 1994. – № 1/6. – С. 91.

Заходи згідно з планами Народного університету при Харківському художньому музеї.

39. Балишева О. В. Академік архітектури О. М. Бекетов і будівельна справа. До історії діяльності шкіл з підготовки десятників-будівельників на початку ХХ ст. / О. В. Балишева // *Спадщина університету: Історія. Освіта. Наука. Культура. Особистість* : матеріали V всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 21–22 листоп. 2019 р. / [керівник вид. проєкту В. М. Бабаєв ; редкол.: В. М. Бабаєв (голова) та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2020. – С. 33–37.

У статті автор, ґрунтуючись на архівних документах, розглядає мало досліджену тему безпосередньої участі **О. М. Бекетова** у процесі будівництва об'єктів.

С. 33: Белгородське єпархіальне жіноче училище (1912 р.) (проєкт і технічний нагляд на період будівництва – **О. М. Бекетова**) – фото.

О. М. Бекетов – викладач ХТІ.

С. 34: Спогади **О. М. Бекетова** про зведення його першого самостійного об'єкту – Харківського Комерційного училища (1889–1893 рр.).

Будівництво «Вілли „Марина”» у м. Алушті (арх. **О. М. Бекетов**). У фондах Алуштинського історико-краєзнавчого музею знаходяться документи, що стосуються цих подій.

С. 35: **О. М. Бекетов** також здійснював технічний нагляд на будівництві: Белгородського жіночого єпархіального училища, Різдво-Богородичної (Каплунівської) церкви, Харківського Медичного товариства з Пастерівським інститутом, Анатомічного театру при Вищих жіночих курсах, на розширенні будівель у маєтку «Болгатур» М. М. Бекетова (брата), особняку **О. М. Бекетова** на вул. Садово-Куликівській, 27, окружного суду в м. Лубни Полтавської обл.

Проекти О. М. Бекетова:

Забудова дворового містя, що належало Раді З'їзду гірничопромисловців Півдня Росії в м. Харкові: чільний корпус на вул. Сумську та дворовий корпус;

Будинок-особняк І. Є. Ігнатішева в м. Харкові;

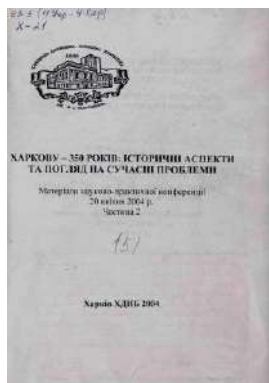
Конкурсний проєкт «Прибутковий будинок Страхового товариства „Росія” в м. Харкові» (нереалізований);

Акушерсько-гінекологічний корпус Олександрівської міської лікарні імені К. С. Соколової [імені І. А. та О. М. Соколових – Прим. уклад.].

40. **Балышев М.** А война была завтра... / подгот.: М. Балышев, Ф. Рофе-Бекетов // Слобода. – 2003. – 22 авг. – С. 9 : портр.

Витяги з щоденника архітектора **О. М. Бекетова** за 31 травня – 19 серпня 1941 р.

41. **Балышев М. А.** Неизвестный А. Н. Бекетов (заметки к историко-биографическому очерку) / М. А. Балышев // Харкову – 350 років: історичні аспекти та погляд на сучасні проблеми : матеріали наук.-практ. конф., Харків, 20 квіт. 2004 р. : у 2 ч. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка [та ін.]. – Харків, 2004. – Ч. 2. – С. 42–48.

Стаття, що створена за архівними документами, висвітлює деякі сторінки життя академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Більш детально йдеться про його роботу в Криму: участь у санаторно-курортному та залізничному будівництві.

С. 47: ескізний проєкт «Парк культури та відпочинку в с. Камиш-Бурун поблизу м. Керчі», будинок відпочинку тресту «Головспирт» у м. Алушті (1934–1935 рр.).

42. **Бальшева Е.** «...Дать человеку больше телесного и душевного покоя» : заметки архивиста / Е. Бальшева // UNIVERSITATES. – 2009. – № 4. – С. 68–82.

Стаття розповідає про життя і творчість **О. М. Бекетова**, ґрунтуючись на документах, що зберігаються в ЦДНТА України, сімейному архіві Бекетових та інших установах. Це документи різні за формою і змістом: розрахунки, акти, кошториси, креслення, ескізи, фото та ін. за період 1891–1940 рр. Документи розкривають історію життя **О. М. Бекетова** і членів його родини, розповідають про багатьох відомих діячів того часу, з якими довелося спілкуватися архітектору.

С. 69: про «Бекетовський фонд» у ЦДНТА України.

С. 71: сімейні особняки Бекетових, Алчевських, особняк І. Є. Ігнатіщева, жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської.

С. 71–73: розповідається про Каплунівську церкву: проєкт іконостасу (1911 р.), ескізи орнаментальних хрестів для головного і малого куполів церкви (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 73: **О. М. Бекетов** був глибоко релігійною натурою: «[...] *даже настоял на том, чтобы это отметили во время переписи конца 30-х годов XX ст., чем вызвал большое неудовольствие „счётчика”*» (зі спогадів внука архітектора Ф. С. Рофе-Бекетова).

Про розробку ескізного проєкту архітектурного оформлення будівлі Червонозаводського театру в Харкові (1932–1936 рр.): «[...] *я, в качестве мастера архитектуры с 40-летним стажем, уже заслужил своими работами известность, но искренне желаю удовлетворить эстетические запросы рабочей общественности и дать моему родному городу Харьковому красивое здание*».

Земельний банк, Судові установи, Торговельний банк, Волзько-Камський комерційний банк, особняки Бекетових, Алчевських, І. Є. Ігнатіщева, приватна жіноча недільна школа – згадка.

С. 75: навчання **О. М. Бекетова** в реальному училищі, приватній художній школі М. Д. Іванової-Раєвської, Імператорській Академії мистецтв.

С. 75–78: листи **О. М. Бекетова** батькам.

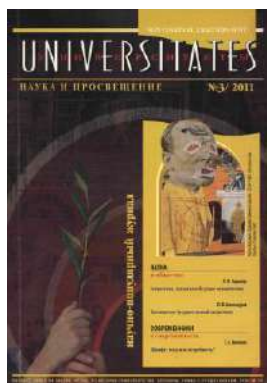
С. 79–80: викладання в ХТІ.

С. 80: перелік нагород **О. М. Бекетова**.

С. 81–82: витяги з щоденника **О. М. Бекетова** (з 31 травня до 19 серпня 1941 р.).

43. **Бальшева Е.** Неизвестные страницы об известном человеке / Е. Бальшева // UNIVERSITATES. Наука и просвещение. – 2010. – № 4. – С. 57, 85.

Напередодні 150-річчя академіка **О. М. Бекетова**.

44. **Бальшева Е. В.** А. Н. Бекетов и Крым (в период с 1915 по 1922 гг.) / Е. В. Бальшева // UNIVERSITATES. – 2011. – № 3. – С. 22–35.

С. 22: **О. М. Бекетов** за роботою (з фондів Центр. держ. кінофотоархіву України ім. Г. С. Пшеничного) – фото.

С. 27: «В 1919 г. **Алексей Николаевич**, преподаватель Харьковского технологического института, обеспокоенный судьбой экономического возрождения Крыма после революционных событий,

самостоятельно начинает исследования по выявлению запасов естественных строительных материалов ЮБК с целью их практического использования».

С. 29: Лист **О. М. Бекетова** «тов. Главноуполномоченному по Крымским курортам Д. И. Ульянову» (з фондів ЦДНТА України) – фото.

С. 30: Проект дачі г-на Золотарьова у Криму. Автор **О. М. Бекетов** (з фондів ЦДНТА України) – фото.

С. 31: Дача **О. М. Бекетова**, 1896 рік – фото.

Будинок-музей академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Професорський куточок, Алушта – фото.

С. 33: Біля дачі **О. М. Бекетова**. Акварель автора – фото.

Частина пейзажу, що збереглася. Сучасне фото – фото.

С. 34: Проект будинку відпочинку для робітників товариства «Головспирт» в Алушті. Автор **О. М. Бекетов**. 1936 рік. (з фондів ЦДНТА України) – фото.

С. 35: **О. М. Бекетов**. Ескізний проєкт грязелікарні на Ельтонському солоному озері – фото.

45. **Балышева Е. В.** Находки и исследования / Е. В. Балышева // Дайджест-Е. – 2012. – № 3. – С. 3.

У статті йдеться про документальну знахідку листування проф. М. С. Бокаріуса з Правлінням Імператорського Харківського університету. Серед документів було знайдено «Ескіз трупного покою для інославних сповідань», який був зроблений архітектором **О. М. Бекетовим** на прохання професора Інституту судової медицини Імператорського Харківського університету М. С. Бокаріуса у 1916 р. На жаль, через революційні події 1917 р. будівництво не було здійснено.

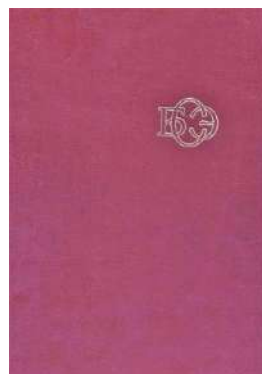
46. **Бекетов А. Н.** // Зодчество. – 1928. – № 1/2. – С. 12.

Про участь **О. М. Бекетова** як керівника архітектурно-будівельної секції на засіданні Харківської окружної технічної наради як об'єднання технічних сил столиці України.

47. **Бекетов Ал. Ник.** (1862–1941) // Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров ; редкол.: М. С. Гиляров, А. А. Гусев, И. Л. Кнунянц [и др.]. – Изд. 2-е. – М. : Совет. энцикл., 1983. – С. 120.

Бекетов Олексій Миколайович – коротка біографічна довідка.

48. **Бекетов Алексей Николаевич** // Большая Советская энциклопедия : [в 30 т.] / гл. ред. А. М. Прохоров. – 3-е изд. – М. : Совет. энцикл., 1970. – Т. 3 : Бари – Браслет. – С. 96.

Бекетов Олексій Миколайович – коротка біографічна довідка.

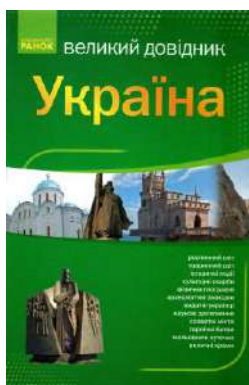

49. **Бекетов** Алексей Николаевич // Украинская Советская Энциклопедия : [в 12 т.] / [редкол.: О. К. Антонов, Б. М. Бабий, Ф. С. Бабичев и др.]. – Киев : Гл. ред. УСЭ, 1978. – Т. 1 : А – Борона. – С. 392.

Коротка біографічна довідка про академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

Олексій М. Бекетов – фото.

Олексій М. Бекетов. Будівля медичного товариства (нині – Науково-дослідний інститут ім. І. І. Мечникова) в Харкові – фото.

50. **Бекетов** Олексій Миколайович // Великий довідник. Україна / [уклад. О. М. Кожушко]. – Харків : Ранок, [2012]. – С. 28.

Стисла біографічна довідка про академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

51. **Бекетов** Олексій Миколайович // Енциклопедія сучасної України / Нац. акад. наук України [та ін.]. – Київ : Координац. бюро ЕСУ НАН України, 2003. – Т. 2 : Б – Біо. – С. 434 : портр.

Наведено стислу біографію архітектора **О. М. Бекетова**, перелік його споруд: Комерційне училище, Земельний банк, Судові установи, Торговельний банк, Волзько-Камський банк, пам'ятник В. Каразіну (співавт.), будинки Медичного товариства, Вищих жіночих курсів, Комерційний інститут, будинок електротехнічного інституту, приватні особняки (всі – у Харкові); театр у Сімферополі, Судові установи у Новочеркаську, головний корпус Гірничого інституту та Управління

Катеринославської залізниці у Катеринославі, Вознесенська церква у Тростянці, будинок жіночого училища у Лубнах, робітничі будинки та клуби в селищах Донбасу, житловий будинок на вул. Грушевського, 9 (Київ), будинок університету в Донецьку; проекти: недільна школа Х. Алчевської та публічна бібліотека в Харкові; учасник конкурсу проєктів Держпрому, забудови Сумської вулиці в Харкові; портрет **О. М. Бекетова**.

52. **Бекетов** Олексій Миколайович // Словник художників України / Акад. наук УРСР ; [редкол.: М. П. Бажан (відп. ред.) та ін.]. – Київ : Голов. ред. Укр. радян. енциклопедії, 1973. – С. 20.

Коротка біографічна довідка про **О. М. Бекетова**. Згадуються будівлі Медичного товариства, Юридичного інституту, Земельного банку, Комерційного училища, корпуси Сільськогосподарського інституту.

53. Бекетов Олексій Миколайович // Харківщина : енцикл. слов. / Харків. обл. рада, Харків. обл. держ. адмін. ; [редкол.: С. І. Посохов (голова) та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2014. – С. 34 : фот.

Біографічні відомості про **О. М. Бекетова**. Пам'ятник **Бекетову** на вул. Сумській, 40 – фото.

Інформація про його споруди та проекти: бібліотека ім. В. Г. Короленка, участь у розробці проектів палацу Великого князя Михайла Михайловича та будівлі архіву Державної Ради, комплекс банків на пл. Конституції 24, 26, 28, корпуси ЗВО на вул. Фрунзе 21, вул. Артема 44, вул. Мироносицькій 92, вул. Пушкінській 77, обласний суд на пл. Руднева 36, НДІ вакцин і сироваток на вул. Пушкінській, колишні особняки на вул. Раднаркомівській 10, 11, 13, вул. Дарвіна 13, 21, 23, 37.

54. Бекетов Олексій Миколайович (1862–1941) : бібліогр. покажч. / Мінрегіон України, Держ. наук. архітектур.-буд. б-ка ім. В. Г. Заболотного ; [уклад. Д. О. Мироненко ; редкол.: Г. А. Войцехівська (відп. ред.), Р. Г. Дідик, О. В. Жидецька ; консультанти: Є. І. Губкіна, Л. В. Кликова]. – Київ : [ДНАББ ім. В. Г. Заболотного], 2016. – 198 с. : іл. – (Видатні здчі України).

Покажчик містить анотовану бібліографічну інформацію про життя та діяльність академіка архітектури **О. М. Бекетова**, його проекти та збудовані споруди: будівлі освітніх закладів, житлові та громадські будівлі, судові установи, транспортні будівлі тощо. Відображено художню спадщину архітектора. Довідковий апарат складається з іменного та хронологічного покажчиків.

Видання розраховане на архітекторів, будівельників, науковців, студентів, які цікавляться історією архітектури, творчістю **О. М. Бекетова**.

55. Бекетова Е. А. Мои воспоминания об отце : послесловие / Е. А. Бекетова. – Из архивных фондов семьи **А. Н. Бекетова** в Харькове. – Машинопис. рукоп.

56. Борзенко С. Академік архітектури О. М. Бекетов / С. Борзенко // Соціаліст. Харківщина. – 1940. – 12 верес. – С. 3 : фот.

Рубрика «Інтелігенція Харкова».

57. Борисова Т. Академик, сын академика / Т. Борисова // Вечерний Харьков. – 1991. – 6 дек.

Біографія **О. М. Бекетова**, розповідається про його родину, роки навчання, захоплення живописом, педагогічну діяльність у ХІБІ та ХІКБ.

Згадано про будівлі архітектора: Земельний банк (1898 р.), Торговельний банк (1899 р.), Волзько-Камський банк

(1907 р.), особняк Алчевських, особняк Бекетових, Художній музей, бібліотека ім. В. Г. Короленка, Комерційне училище, Медичне товариство, Комерційний інститут, електротехнічний корпус ХТІ, родинний особняк на вул. Дарвіна, 37.

58. **Буряковская Т.** Труд на благо просвещения / Т. Буряковская // Время. – 2011. – 23 нояб. – Фот.

С. 7: стаття присвячена 70-річчю від дня смерті архітектора **О. М. Бекетова** (1862–1941).

59. **Буряковская Т.** Харьков Василия Кричевского / Т. Буряковская // Время. – 2013. – 22 янв. – С. 15.

До 140-річчя талановитого українського архітектора, художника та етнографа В. Г. Кричевського харківські краєзнавці організували туристичний маршрут по місцях і архітектурних пам'ятках, пов'язаних з його життям і творчістю. Згадується його праця в архітектурних майстернях

О. М. Бекетова, де він був залучений до створення багатьох архітектурних пам'яток Харкова. Згадано банки на площі Конституції, бібліотеку ім. В. Г. Короленка, північний корпус будівлі З'їзду гірничопромисловців Півдня Росії на вул. Сумській, 20, оформлення фасадів та інтер'єрів будинків на вул. Карла Маркса, 17, Апеляційного суду, особняка Д. О. Алчевського.

«[...] известный академик архитектуры А. Н. Бекетов, имея одновременно около десятка заказов, просто физически не мог бы их выполнить самостоятельно. Он распределял проектную работу между своими сотрудниками-учениками, контролируя её общий ход и внося авторские коррективы».

60. **Быкова А.** Застывшая музыка маэстро / Анастасия Быкова // Харьков. изв. – 2012. – 6 марта. – С. 5.

Стаття присвячена святкуванню 150-річчя від дня народження видатного архітектора **Олексія Миколайовича Бекетова** у ХНАМГ – відбулись відкриття «Бекетовських асамблей», заходи у Музейному комплексі. Викладено біографію майстра: сім'я, навчання у Санкт-Петербурзькій академії мистецтв, викладацька діяльність у ХТІ.

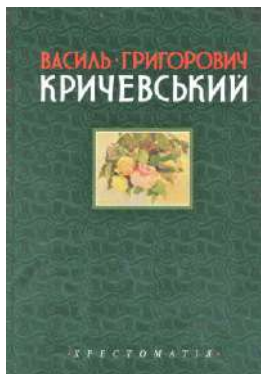
Згадано будівлі **О. М. Бекетова**: Олександрівське комерційне училище, Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк, церква Різдва Богородиці (Каплунівська), Громадська бібліотека, Будинок вчених, недільна школа, особняк Бекетових на вул. Дарвіна, Харківське медичне товариство, будівлі в Алушті, Сімферополі, Києві, Дніпропетровську, Донецьку, Белгороді, Ростові-на-Дону, Баку.

61. **В заседании** организационного комитета выставки садоводства // Южный край. – 1900. – 28 мая.

Проект медалі за перемогу на виставці зроблено акад. архітектури **О. М. Бекетовим**. Медаль виготовлено в Петербурзі.

62. В **Императорском** Санкт-Петербургском Обществе Архитекторов // Зодчий. – 1911. – № 20. – С. 222–223.

Зібрання товариства 3 травня 1911 р. та присудження нагород десятникам будівельної справи. **О. М. Бекетов** – член-кореспондент Товариства Архітекторів – згадка.

63. **Василь** Григорович Кричевський : хрестоматія. У 2 т. Т. 1. (1891–1943 рр.) / передм. І. О. Ходак ; упоряд. тому О. О. Савчук. – Харків : Савчук О. О., 2016. – 532 с. : іл. – (Слобожанський світ).

С. 16: *«Хтозна, як склалася б доля випускника Харківського залізнично-технічного училища, якби його креслярська і стилізаторська вправність не привернула увагу місцевих архітекторів, насамперед Сергія Загоскіна й **Олексія Бекетова**, котрі поряд з ґрунтовними фаховими навичками, добірними бібліотеками відкрили для юнака культурний небосхил [...]».*

С. 107: архітектор **Бекетов** – згадка.

С. 109: архітектор **Бекетов**; Харківський суд, Азовський банк, Земельний банк, Громадська бібліотека, залізообробний завод О. Алчевського в Юзівці – згадка.

С. 116: *«Архітект **Бекетов** був добрим організатором, він умів розшукати й залучити до себе добірних помічників. Праця в його конторі була розподілена поміж спеціалістами; з них один розробляв робочі плани, другий керував складанням кошторисів, третій комповав проекти й плани, інші стежили за технічною частиною будівництва, а Василь Кричевський виготовляв оформлення фасадів та interior'ів і взагалі доглядав за художньою частиною цілого будинку та його деталей».*

Згадано будівлі: Земельний банк (1893 р.), Торговельний банк (1894 р.), Азовсько-Донський банк (1897 р.), Міська бібліотека (1899 р.), Окружний суд (1901 р.), будинки: [Г. І. – прим. уклад.] Рубінштейна (1898 р.), Залеського (1899 р.), **Бекетова** (два будинки – 1895 та 1902 рр.), завод Алчевського в Юзівці (1895 р.), дві дачі **Бекетова** в Криму (1894 та 1901 рр.).

С. 118: Торговельний банк, будинок **Бекетова**, дача **Бекетова** в Криму – згадка.

С. 131: архітектурні майстерні **Бекетова** – згадка.

С. 147: *«Остання служба по найму у відомого архітектора академіка **Бекетова** (Харків), у якого В. Г. працює 10 років. Академік **Бекетов** досить оцінив молодого художника-архітектора, довіряючи йому все художньо-архітектурне оформлення в Харкові – близько 20 найбільших будинків (кол. земельний банк, русько-азовський банк, торговельний банк, окружний суд, власний будинок **Бекетова** та інші)».*

С. 149: архітектор **Бекетов** – згадка.

С. 181: згадано будівлі: Земельний банк (1893 р.), Торговельний банк (1894 р.), Азовсько-Донський банк (1897 р.), Міська бібліотека (1899 р.), Окружний суд (1901 р.), будинки Рубінштейна (1898 р.), Залеського (1899 р.), **Бекетова**, дві дачі **Бекетова**.

*«У арх. **Бекетова** [В. Г.] зустрічається з художньою інтелігенцією Харкова, з харківськими художниками, серйозно береться до живопису. Влітку 1897 р. проживає на дачі арх. **Бекетова** в Криму, пише етюди [...]».*

С. 204: проектне бюро архітектора академіка **О. Бекетова** – згадка.

С. 205: будинок Дм. Алчевського в Харкові, будинок акад. **Бекетова** в Криму – згадка.

С. 218: архітектурна майстерня харківського архітектора **Бекетова** – згадка.

С. 219: академік архітектури **О. М. Бекетов**, його учні – згадка.

С. 226: В. Г. Кричевський вечорами працює в майстерні архітектора **Бекетова** (1893–1903 рр.) – згадка.

С. 278: академік **Бекетов** – згадка.

Згадано будівлі: Харківський суд, Азовський банк, Земельний банк, Громадська бібліотека, завод Алчевського в Юзівці, зал Товариства гірничопромисловців.

С. 279: Архітектурна майстерня академіка **О. М. Бекетова** – згадка.

Згадано будівлі: Харківський суд, Азовський банк, Земельний банк, Громадська бібліотека, завод Алчевського в Юзівці.

С. 282: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

Згадано будівлі: Азовський банк, Земельний банк, Харківський суд, Громадська бібліотека, завод Алчевського в Юзівці.

С. 286–297: Перелік праць Василя Григоровича Кричевського, що були виконані за часи роботи в майстерні **О. М. Бекетова**:

1894 р.:

Проект і деталізація фасаду й будівлі Торговельного банку (стиль модерн) в Харкові (майстерня **Бекетова**);

Проект будинку **Бекетова** в Харкові (стиль модерн) (майстерня **Бекетова**);

1895 р.:

Проект заводу О. К. Алчевського в Юзівці (майстерня **Бекетова**);

Проект дачі **О. М. Бекетова** в Криму в Професорському куточку (мавританський стиль) (майстерня **Бекетова**);

Проект будинку Соколова на Благовіщенській у Харкові (майстерня **Бекетова**);

1896 р.:

Будинки на заводі Соколова під Харковом (майстерня **Бекетова**);

Проект внутрішнього оформлення бібліотечної кімнати **О. М. Бекетова** (майстерня **Бекетова**);

1897 р.:

Проект зовнішнього й внутрішнього оформлення будинку Азовського банку в Харкові (майстерня **Бекетова**);

Дача Бекетова, акварель, етюд (у **О. М. Бекетова**);

1898 р.:

Проект й оформлення фасаду й будинку [Г. І. – прим. уклад.] Рубінштейна (майстерня **Бекетова**);

1899 р.:

Проект зовнішнього та внутрішнього оформлення будинку [І. Л. – прим. уклад.] Залеського (майстерня **Бекетова**);

Проект зовнішнього та внутрішнього оформлення Харківської міської бібліотеки (майстерня **Бекетова**);

1901 р.:

Проект зовнішнього та внутрішнього оформлення будинку окружного Суду в Харкові (майстерня **Бекетова**);

Проект 2-ї дачі **О. М. Бекетова** в Криму в Професорському куточку (майстерня **Бекетова**);

1910 р.:

Дача **Бекетова** в Професорському куточку, олія, ф. № 51.

С. 344: архітектор **Бекетов** – згадка.

С. 346: архітектурна майстерня **О. М. Бекетова** – згадка.

Згадано будівлі: Харківський суд, Азовський банк, Земельний банк, Громадська бібліотека, залізообробний завод Алчевського в Юзівці, зал будинку Товариства гірничопромисловців у Харкові.

64. **Геншафт Г.** Зодчий О. М. Бекетов і наше місто (сторінки минулого) / Г. Геншафт // Вечір. Харків. – 1970. – 17 серп. – С. 3.

65. **Григорьев А. В.** Страницы из истории жизни и творчества архитекторов Харьковского университета (XIX – начало XX века) / А. В. Григорьев // Слобожан. культур. надбання : зб. ст. учених з пам'яткоохорон. роб. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна [та ін.]. – Харків : Курсор, 2009. – Вип. 2. – С. 233–239.

С. 234: **О. М. Бекетов** був серед архітекторів Харківського університету – згадка.

С. 236–238: біографія архітектора **О. М. Бекетова**. Проекти: Комерційне училище, будівлі комплексу Харківського технологічного інституту, бібліотека з галереєю видатних осіб та нумізматичним музеєм. Конкурсні роботи: проєкт реконструкції вул. Сумської, Краснозаводського театру, архітектурне рішення фасаду Будинку Кооперації на пл. Держинського, проєкт нової будівлі Харківського університету, проєкт житлового будинку на Привокзальній площі.

Будівлі, зведені в Харкові за проєктами **О. М. Бекетова**:

Комерційне училище на вул. Пушкінській, 77 (1889–1893 рр.);

Громадська бібліотека у пров. Короленка (1899–1901 рр.);

Земельний банк на Миколаївській пл., 28 (1896–1898 рр.);

Торговельний банк на Миколаївській пл., 26 (1898–1899 рр.);

Азовсько-Донський комерційний банк на Миколаївській пл., 14 (1897 р., пізніше – реконструкція);

Волзько-Камський банк на Миколаївській пл., 24 (1906–1907 рр.);

Будинок судової палати та окружного суду на Михайлівській пл. (1899–1902 рр., за участю Ю. С. Цауне та В. В. Хрустальова);

Недільна школа Х. Д. Алчевської у Старокладовищенському пров. (1896 р.);

Особняк Алчевських на вул. Раднаркомівській, 13 (1893 р.);

Власний особняк на вул. Раднаркомівській, 10 (1900 р.);

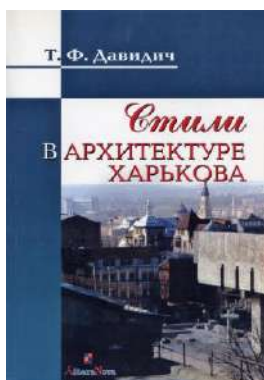
Будинок Медичного товариства на вул. Пушкінській, 14 (1911–1913 рр.);

Анатомічний театр жіночого медичного інституту в пров. Скрипницькому (1911 р.);

Різдво-Богородицька (Каплунівська) церква на місці старої по вул. Німецькій (1912 р.), не збереглася;

Акушерсько-гінекологічний корпус при Олексіївській лікарні на вул. Малиновського, 14 (1913 р.);

Фруктовий торговельний ряд на Сергіївській пл. (1896–1898 рр.), не зберігся.

66. **Давидич Т. Ф.** Стили в архитектуре Харькова / Т. Ф. Давидич. – Харьков : Литера Нова, 2013. – 164 с. : ил.

У книзі розкривається архітектурна історія одного з найбільших міст України – Харкова, виявлені її основні етапи. Вперше детально розглянуті всі архітектурні стилі в контексті загальноєвропейської історії стилеутворення. На тлі історичного розвитку архітектури та архітектурних ідей показано формування та розвиток місцевої архітектурної школи, названі імена найбільш значних архітекторів, які визначили вигляд історичного і сучасного Харкова.

С. 40: Будівля Земельного банку – фото.

С. 44: «Кафедру архитектуры в ХТИ возглавляли инженер С. И. Загоскин, академики архитектуры М. И. Ловцов, **А. Н. Бекетов** [...]».

С. 46: у середині 1870-х рр. у Харкові почалося будівництво комплексу будівель Технологічного інституту за проектом петербурзького архітектора Р. Р. Генріхсена. Далі будівництво корпусів продовжували архітектори М. І. Ловцов, В. В. Величко, С. М. Розенфельд, **О. М. Бекетов**.

С. 51: Земельний банк, Волзько-Камський комерційний банк, Торговельний банк (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 56: будівлю Робочого будинку після революції було перетворено в ПК «Металіст» і реконструйовано в стилі «пролетарської класики» архітектором **О. М. Бекетовим**.

С. 63: **О. М. Бекетов** – випускник Харківської школи живопису – згадка.

С. 64: Будівля Комерційного училища (нині Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого, арх. **О. М. Бекетов**, 1893 р.) – фото.

С. 66: Колишній особняк вченого-ботаніка О. К. Алчевського [Д. О. Алчевського. – Прим. уклад.] на вул. Дарвіна № 13, арх. **О. М. Бекетов**, 1896 р. – фото.

С. 94: у 1925–1929 рр. **О. М. Бекетов** працював на архітектурному факультеті Харківського художнього інституту – згадка.

С. 103: Реконструкція Будинку Робочого Товариства на колишній вул. Петінській, 77 (арх. І. І. Загоскін, 1909 р.) під ПК «Металіст», арх. **О. М. Бекетов**, М. А. Зеленін, 1923 р. стиль «пролетарська класика» (неокласицизм) – фото.

С. 104: 7-поверховий житловий будинок по вул. VIII з'їзду Рад (арх. П. Ю. Шпара при консультації академіка архітектури **О. М. Бекетова**) – згадка.

С. 105: Будівля Державного банку на Театральній площі в стилі флорентійського ренесансу, арх. Р. П. Голенищев, 1900 р. Реконструкція і надбудова арх. **О. М. Бекетова**, В. М. Петі, 1932 р. – фото.

С. 143: Різдво-Богородицька (Каплунівська) церква, реконструйована арх. **О. М. Бекетовим** в 1912 р.

С. 148: Фруктові ряди (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 153: будівля Земельного банку (арх. **О. М. Бекетов**, 1898 р.), побудовано в стилі еклектики.

С. 158: Будинок Робочого Товариства, реконструйований **О. М. Бекетовим** під ПК «Металіст» у стилі «пролетарської класики», 1922–1923 рр.

67. **Давидич Т. Ф.** Стиль как язык архитектуры / Т. Ф. Давидич. – [2-е изд., испр., доп., перераб.]. – Харьков : Гуманитарный Центр, 2014. – 424 с. : ил.

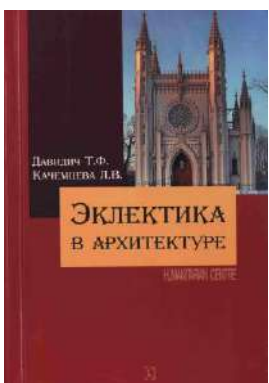
Книга посвящена одной из основных категорий архитектуры, наиболее важной характеристике архитектурной формы – стилю. Новизна книги в том, что в ней рассматривается эволюция самого понятия «стиль» в работах известных теоретиков архитектуры, начиная с середины 18 столетия и до сегодняшнего дня.

С. 209: «[...] Богатые заказчики, не обладавшие художественным вкусом и знаниями истории архитектуры, выбирали исторические „мотивы“, как фасоны платья, а архитекторы средней руки в поисках заработка исполняли эти заказы, как могли. Поэтому эклектика и неостили, в основном, получили в истории архитектуры негативную оценку, хотя талантливым архитекторам она не помешала создать достаточно импозантные постройки. Например, [...] здание Земельного банка в Харькове, бывший собственный особняк (ныне Дом Учёных, арх. **А. Н. Бекетов**)».

С. 218: «Для банковских зданий популярными стали формы ренессансных итальянских палаццо. Как раз в это время [поч. XX ст. – прим. уклад.] оттачивали своё мастерство **В. А. Щуко, И. В. Жолтовский, К. С. Мельников, И. А. Фомин, А. В. Щусев, С. С. Серафимов, А. И. Дмитриев, А. Н. Бекетов** и другие будущие представители старшего поколения „классиков“ в советской архитектуре».

С. 221: Приклады эклектики в архитектуре Харкова:

«Здание Земельного банка (ныне Харьковский автотранспортный техникум) на бывш. Николаевской площади (ныне пл. Конституции) № 28, арх. **А. Н. Бекетов, 1898 г.**» – згадка.

68. **Давидич Т. Ф.** Эклектика в архитектуре / Т. Ф. Давидич, Л. В. Качемцева. – Харьков : Гуманитар. Центр, 2016. – 268 с. : ил.

Книга посвящена поширеному, але практично не вивченому стилю в мистецтві в цілому і в архітектурі зокрема. Пояснюється, чому саме еклектика набула поширення в архітектурних стилях на території України, Росії та Європи.

С. 84: Будівля Земельного банку в Харкові на пл. Конституції. Арх. **О. М. Бекетов, 1898 р.** – фото.

С. 86: Будівля Земельного банку в Харкові на пл. Конституції (арх. **О. М. Бекетов, 1898 р.**) – приклад необароко – згадка.

С. 93: Особняк професора **Д. О. Алчевського** в Харкові на вул. Садово-Куликівській (нині Дарвіна) № 13. Арх. **О. М. Бекетов, 1913 р.** – фото.

С. 100: «На рубеже XIX и XX веков элементы готической и романской архитектуры обогатили творческую палитру ведущих харьковских зодчих: **А. Бекетова, П. Величко, И. Гинша, С. Загоскина, В. Кричевского, М. Компанийца, Б. Корниенко, М. Ловцова, А. Молокина, Б. Михаловского, В. Покровского, К. Толкунова, Ю. Цауне, В. Эстровича** и др.».

С. 165: Приклад эклектики в Харкові: двоповерхова будівля Харківського медичного товариства на вул. Ольмінського № 11 (колиш. приватний особняк, арх. **О. М. Бекетов, 1899 р.**).

С. 166: Приватний особняк на вул. Ольмінського в Харкові. Арх. **О. М. Бекетов**, 1899 р. – фото.

С. 172: Приклади неогрецького напрямку у Харкові: два особняки архітектора **О. М. Бекетова** на вул. Садово-Куликівській.

С. 174: Колишні особняки архітектора **О. М. Бекетова** в Харкові на вул. Раднаркомівській №№ 9, 37. 1902–1913 рр. – фото.

С. 179: «„Кирпичный стиль” достаточно быстро начал распространяться и в провинции. Например, в середине 1870-х гг. в этом стиле началось строительство комплекса зданий Харьковского Технологического института по проекту петербургского архитектора Р. Р. Генрихсена. Далее возведение корпусов продолжили архитекторы М. Ловцов, В. Величко, С. Розенфельд, **А. Бекетов**».

С. 206: «Есть также предположение, что в определённый в архитектурном образовании стала актуальной задача обучения молодых архитекторов методу проектирования „в стилях”, подготовки „универсальных специалистов” в связи с необходимостью удовлетворения возросших потребностей заказчиков. [...] Это подтверждается примерами из проектной практики таких мастеров архитектуры, как братья Веснины, И. В. Жолтовский, С. С. Серафимов, **А. Н. Бекетов** и многие другие, чья творческая деятельность успешно продолжалась в советский период, и они с лёгкостью выигрывали Всесоюзные и Всемирные конкурсы, строили известные здания в стилях конструктивизм и „Сталинский ампи́р”, владея тем самым универсальным проектным методом, который был им привит в период обучения профессиональному мастерству».

69. **Денисенко О.** Наследие Бекетова / О. Денисенко // Крас. знамя. – 1987. – 5 апр.

До 125-річчя від дня народження видатного харківського архітектора **О. М. Бекетова**.

Будівлі: Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк, бібліотека ім. В. Г. Короленка, НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова; забудова вул. Дарвіна та Раднаркомівської: Будинок вчених, Художній музей, будинок Алчевських.

70. **Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності** : навч. посіб. / за ред. А. П. Коцура, В. П. Коцура, Н. В. Терес. – Київ ; Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. – 688 с.

С. 40–42: викладено біографію акад. архітектури **О. М. Бекетова**, розповідається про його родину, навчання в Петербурзькій Академії мистецтв.

С. 40: Одні з перших проектів архітектора: будівля Комерційного училища та Публічної бібліотеки у Харкові.

С. 41: будівлі: Земельного банку, Судових установ, Медичного товариства, Вищих жіночих курсів, Комерційного інституту.

Одна з харківських газет того часу писала: «Будівля Судових Установ виконана не тільки витончено, але навіть із деякою розкішшю».

О. М. Бекетов будував також у Катеринославі, Ростові-на-Дону, Сімферополі, Новочеркаську. Так, проєкт Гірничого інституту передбачав: головний корпус з аудиторіями,

гірничий музей, кабінети, житловий професорський корпус, будинки для службового персоналу. Нестача коштів дозволила збудувати лише головний хімічний корпус.

Було збудовано: Управління Катеринославської залізниці, Народний театр у Сімферополі.

С. 42: незавершений проєкт будівлі Жіночого медичного інституту, робітничі селища Донбасу, проєктування житла для шахтарів у Горлівці, Кадіївці. Будівля електротехнічного інституту, проєкт Палацу техніки Південної залізниці, будинок відпочинку «Робітничий куточок» під Алуштою.

71. До з'їздів радянських архітекторів // Літератур. газ. – 1935. – 8 янв.

Йдеться про учасників з'їздів радянських архітекторів. У тому числі згадуються і харківські зодчі – **О. М. Бекетов**, проф. Торубаров, Молокін.

72. До історії міста Харкова: будівництво, промисловість, наука : наук.-довід. вид. / Центр. держ. наук.-техн. архів України ; [упоряд.: М. А. Балишев (відп. за вип.), О. В. Балишева, А. О. Алексєєнко]. – Харків : [СПД ФО Яковлєва Г. Г.], 2004. – 96 с.

С. 71–74: розділ VII «Видатні харків'яни»: за матеріалами архівного фонду **О. М. Бекетова** (102 одиниці зберігання) подано біографічні відомості академіка, його педагогічний спадок; аналізуються особливості його архітектурного стилю. У фонді зберігаються окремі варіанти архітектурних малюнків, ескізів по вирішенню інтер'єрів: дореволюційного періоду – 19 найменувань (наприклад, будівля Земельного банку), створених після 1917 р. – 29 найменувань.

73. Елисеєва Т. П. Свидетель истинной истории: Музейный комплекс Харьковской государственной академии городского хозяйства / Т. П. Елисеєва // Невичерпне джерело духовності : нариси про діяльність музеїв історії вищих навчальних закладів м. Харкова / Нар. укр. акад. ; за заг. ред. В. І. Астахової. – Харків : Вид-во НУА, 2003. – С. 50–61 : фот.

Розповідається про історію виникнення музеїв взагалі та Музейного комплексу Харківської державної академії міського господарства зокрема.

С. 52–53: у 1939 р., працюючи у ХПКБ, академік архітектури **О. М. Бекетов** розробив «Завдання з дипломного проєктування на будівництво навчального корпусу інституту комунального будівництва», у якому зазначив: *«Інститут комунального строителства есть Всеукраинским центром архитектурно-художественного и строительно-технического образования молодёжи. Исходя из этого общая конструкция здания института как по плану, так и по архитектурному облику должна выражать единый импозантный комплекс».*

Цей проєкт передбачав також створення музейного комплексу: *«[...] музей строительного искусства, строительных материалов и машин по механизации строительства, вблизи которого должны были размещаться помещения кабинета машин и*

кабинета по конструкциям деревянным, каменным, металлическим и железобетонным, а также музей скульптуры, моделей архитектуры и образцовых архитектурных проектов».

С. 54: до складу Музейного комплексу ХНАМГ входить музей академіка архітектури **О. М. Бекетова** – згадка.

С. 58: у Бекетовському фонді зібрані унікальні документи про життя та творчість видатного зодчого **О. М. Бекетова**.

Ювілейні Бекетовські читання в музеї – фото.

74. **Енишерлов В.** «Семья моей матери...» / В. Енишерлов // Прометей : ист.-биограф. альм. – М. : Молодая гвардия, 1983. – Т. 13. – С. 254–278. – (Серия «Жизнь замечательных людей»).

Стаття розповідає про історію роду Бекетових, її коріння, атмосферу, що панувала в сім'ї. Розповідається про родинні зв'язки поета О. Блока з сім'єю Бекетових, що мала великий вплив на його становлення як творчої особистості.

С. 261–267: наводяться листи **О. М. Бекетова** батькам. Вони цікаві не тільки тим, що містять багато побутового та документального матеріалу про сім'ю Бекетових, про перші кроки архітектора в Академії мистецтв, а й тим, що в них є раніше неопубліковані відомості про дитинство поета О. Блока.

С. 265: з листа **О. М. Бекетова** батькам від 11 квітня 1883 р.: «*В эту же треть пересматривались Советом Академии и архитектурные работы учеников; здесь я вас порадую: помните, я вам писал в одном из прошлых писем, что работаю тушью орнамент; на нём теперь написали: „похвала от совета И. А. Худ.“, его взяли в оригиналы за хорошее исполнение, и на акте, который будет осенью, я получу похвальный листок. Это для меня очень небесполезно, так как обратит на меня внимание профессоров архитектурного класса; замечу, чтобы похвастаться перед вами, что Совет нашей Академии не особенно щедер на такие похвалы, так что эта работа мне очень удалась, это вторая только работа акварелью, так что я вижу мне принесло большую пользу то, что я прежде работал масляными красками».*

75. **Енциклопедія** сучасної України / Нац. акад. наук України [та ін.]. – Київ : Координац. бюро ЕСУ НАН України, 2014. – Т. 14 : Кол – Кос. – 767 с. : іл.

С. 346: «*У стилістиці К[онструктивізму] проєктували будівлі й визначні укр[аїнські] архітектори О. Бекетов, Г. Вегман, О. Вербицький, О. Гегелло, Д. Дяченко, В. Заболотний, Б. Йофан, Я. Корнфельд, В. Онащенко, Д. Скоробагатов, В. Татлін, М. Шехонін, П. Юрченко».*

76. **Енциклопедія** українознавства / [передм.: М. Шпаковатий, О. Романів]. – Перевид. в Україні, репринт. відтворення вид. 1955–1984 рр. – Київ : Глобус, 1993. – 400 с. : іл.

С. 108: **Бекетов Олексій** – короткі біографічні відомості. Будинки: Бібліотеки ім. В. Г. Короленка, Медичного товариства, юридичного й електротехнічного інститутів – згадка.

77. **Ерошкина Е. А.** Неоклассический Харьков Бекетова / Е. А. Ерошкина // Див. № 30. – С. 31.

У статті автор розмірковує про долю культурної спадщини харківського архітектора **О. М. Бекетова**, її вплив на міське середовище. Коротко йдеться про творчий метод архітектора і про увічнення його пам'яті.

Церква Різдва Богородиці (Каплунівська) – згадка.

78. **Ефанова М.** Молодая поросль большого дерева. Генеалогического / М. Ефанова // Вечерний Харьков. – 2003. – 27 дек. – С. 10.

Історію роду Бекетових розповідає нащадок **О. М. Бекетова** Микола Пилипець.

79. **Євсюков Ю.** Бекетовська симфонія / Ю. Євсюков // Слобідський край. – 2006. – 12 серп. – С. 24.

80. **Жмурко Ю. В.** Существует ли метафора «единого» в новейшей архитектуре / Ю. В. Жмурко // Див. № 30. – С. 70–71.

Архітектура **О. М. Бекетова**, орієнтована на класичну спадщину, сама стала класикою. Про проблеми ускладнення і роздріблення сучасного міського середовища, нові теорії архітектури розмірковує автор у своїй статті.

81. **Журило Д. Ю.** Становление и развитие Харьковского Технологического института в конце XIX – начале XX века : монография / Д. Ю. Журило. – Харьков : Підручник НТУ «ХПІ», 2016. – 264 с.

С. 3, 40, 44, 46, 56: **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 98: «*Вне штата в ХТПИ работали [...] преподаватель рисования (впоследствии академик архитектуры) Алексей Николаевич Бекетов*».

С. 145: «*Несмотря на то, что архитектура не относилась к профилирующим дисциплинам, изучаемым в Институте, в ХТПИ – ХТИ работало немало известных архитекторов, которые преподавали студентам основы архитектурного черчения, рисования, основы строительного искусства и архитектуры [...]. Наиболее известным из них является Алексей Николаевич Бекетов [...]. С 1888 г. (после окончания Академии художеств) он преподаёт рисование в ХТИ, а с 1889 – штатный преподаватель архитектурного проектирования ХТИ, а впоследствии – архитектор института*».

Комерційне училище, банки на пл. Конституції [Земельний, Торговельний, Азовсько-Донський, Волзько-Камський – прим. уклад.], будівля Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 146: у Харкові: особняк Д. О. Алчевського (1896 р.), недільна школа Х. Д. Алчевської (1896 р.), будівлі Земельного (1896–1897 рр.) та Торговельного (1898–1899 рр.) банків, Комерційний інститут, Судові установи (соавт. Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов), церква Різдва Богородиці, притулок для дворянських сиріт (арх. **О. М. Бекетов**); Управління Катеринославської залізниці (1903–1911 рр.), Судові установи у Новочеркаську (1904–1909 рр.), хімічний корпус Катеринославського вищого гірничого училища (1899–1912 рр.), Волзько-Камський банк у Ростові-на-Дону (1910 р.) – згадка.

С. 148: *Портрет О. М. Бекетова.*

С. 152: будівля Судових установ.

С. 153: *Засновники і будівельники залу будівлі Судових установ (арх. О. М. Бекетов) – фото.*

Початок будівництва Залу Судових установ. Другий ліворуч – Ю. С. Цауне, четвертий ліворуч – Міський голова І. Т. Голенищев-Кутузов, четвертий праворуч – О. М. Бекетов, третій праворуч – О. К. Алчевський, перший праворуч – В. В. Хрустальов – фото.

С. 196: будівля Катеринославського вищого гірничого училища (арх. **О. М. Бекетов**).

82. Знаковский В. Корифеи харьковских зодчих – академик архитектуры Алексей Николаевич Бекетов / В. Знаковский // Слобода. – 2000. – 7 апр. – С. 7.

83. Зодчий Харькова // Харьков. изв. – 2008. – 23 авг. – С. 21.

«Представит без бекетовских зданий современный Харьков невозможно, равно как и выделить из них какое-то одно».

Будівлі арх. **О. М. Бекетова**: Комерційне училище на вул. Пушкінській, 77, Громадська бібліотека в пров. Короленка, 18, Будинок судової палати та окружного суду на Михайлівській площі, Недільна школа Х. Д. Алчевської на вул. Раднаркомівській, 9, особняки на вул. Дарвіна, Ольмінського, Раднаркомівській, будівля Медичного товариства на вул. Пушкінській, 14, банківські будівлі на пл. Конституції, пам'ятник В. Н. Каразіну (скульпт. І. І. Андреолетті).

«Бекетов почитаем и любим в нашем городе. В его честь названа станция харьковского метрополитена, улица в посёлке ХТЗ, открыт памятник на ул. Сумской».

84. Игнаткин И. А. Академик архитектуры А. Н. Бекетов / И. А. Игнаткин // Архитектура СССР. – 1939. – № 9. – С. 76–80.

С. 76: стаття присвячена 50-річчю творчої діяльності **О. М. Бекетова**. Висвітлено його архітектурну та громадську діяльність, мистецьку спадщину. *«Лаконичными, подчас скупыми средствами А. Н. добивается выразительной передачи форм, объёмов и пространств».* Відзначено участь **Бекетова** в масовому і житловому будівництві Донбасу. *«За пятьдесят лет своей работы А. Н. украсил ряд городов Украины зданиями высокого архитектурного качества».*

Також відображена його діяльність на викладацькому поприщі.

Згадуються будівлі: Публічна бібліотека ім. В. Г. Короленка, Торговельний банк, Земельний банк, будівлі сільськогосподарського і зернового інститутів, будівля Медичного товариства, електротехнічного інституту, будівля університету в м. Сталіно (Донецьк).

85. Игнаткин И. А. В годы грозных испытаний. Воспоминания / И. А. Игнаткин // Альманах музея / Музейн. комплекс Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков, 2000. – Вып. [1] : История Харьковской государственной академии городского хозяйства. – С. 15–84.

I. O. Ігнаткін, ректор Харківського інституту інженерів комунального будівництва, розповідає історію цього навчального закладу з 1932 до 1944 р.

С. 20: «Для руководства дипломным проектированием пригласил своего учителя академика архитектуры **А. Н. Бекетова**.

Ему в то время перевалило за 70, он выглядел глубоким стариком, но обладал прекрасной памятью и не утратил вкуса и мастерства. Во всяком случае каждую осень, возвращаясь из Крыма, он устраивал выставки акварелей в Доме архитекторов, которые дышали свежестью и даже молодостью. Авторитет его был велик, и студенты шли к нему охотно».

С. 29: підготовка монографії про творчість **О. М. Бекетова**.

С. 30: дипломний проєкт **О. М. Бекетова** – згадка.

С. 83: будівлі акад. арх. **О. М. Бекетова** в Харкові – згадка.

86. Игнаткин И. А. К 100-летию со дня рождения А. Н. Бекетова / И. А. Игнаткин, С. К. Килессо, В. Е. Ясиевич // Стр-во и архитектура. – 1962. – № 4. – С. 35–36.

Стаття присвячена творчій спадщині видатного архітектора **О. М. Бекетова** і його величезному внеску в архітектурно-будівельне життя України кінця XIX – початку XX століття, його педагогічній діяльності. Згадуються будівлі: колишніх Судових установ, особняк Бекетова, недільна школа Х. Алчевської, Комерційний інститут, Медичне товариство.

87. Ігнаткін І. О. Олексій Миколайович Бекетов (1862–1941) / І. О. Ігнаткін. – Київ : Акад. архіт. УРСР, 1949. – 42 с. : іл.

У роботі розповідається про академіка архітектури **О. М. Бекетова**: про роки його навчання і перші самостійні кроки в архітектурі. Описано дореволюційний та післяреволюційний періоди його творчості, його будівлі, особливості архітектурного стилю. **Бекетов** показаний як художник-пейзажист, громадський діяч, вчений та педагог.

С. 3: Академік архітектури **Олексій Миколайович Бекетов (1862–1941)** – фото.

С. 8–9: навчання у Петербурзькій Академії мистецтв.

С. 10: будівля Комерційного училища; проєкт бібліотеки на півтора мільйона томів з галереєю видатних людей та нумізматичним музеєм.

С. 11–12: будівлі: Харківський земельний банк, Судові установи.

С. 13–14: у стилі модерн створено будівлі: хімічний корпус Гірничого інституту та будинок Управління Катеринославської залізниці в Дніпропетровську. Будівлі: Управління Донецької залізниці в Дніпропетровську, Волзько-Камський банк, судова палата в Новочеркаську, особняк інженера Феніна, будинок анатомічного театру, дачі у Криму – згадка.

У класичному стилі створено: будинок бібліотеки ім. В. Г. Короленка.

С. 14–16: також у класичному стилі створено: Народний театр у Сімферополі, Будинок вчених, Харківське медичне товариство, Вищі жіночі курси, Комерційний інститут, проєкт Жіночого медичного інституту.

У стилі ампір: будинок Учительського інституту (Зернового) на вул. Пушкінській. Згадано нереалізовані проєкти: театр для Новочеркаська, театр на 2 200 осіб для Харкова.

С. 17–19: проєктування робітничих селищ на Донбасі.

Будівля Харківського електротехнічного інституту. Проєкт будівлі Держпрому (1922 р.).

Проєкт комплексу будинків Українського інституту сільського господарства в Харкові (І премія).

С. 20: житловий будинок на Привокзальній площі. Проєкт Палацу техніки Південних залізниць (1933 р., І премія). З 1933 до 1941 р. **О. М. Бекетов** спроектував кілька багатоповерхових житлових будинків у Харкові, Києві, Баку, 7-ми поверховий житловий будинок на 100 квартир у Харкові, житловий будинок працівників ЦК КП(б)У в Києві.

С. 21: санаторно-курортне будівництво: комплекс будинків відпочинку працівників харчової промисловості в «Робочому кутку» біля Алушти, проєкт спального корпусу у селищі Південному біля Харкова, проєкт розширення та художнього оформлення готелю «Ріца» в Гаграх.

С. 21–22: конкурсні проєкти: проєкт реконструкції вул. Сумської, будинок Червонозаводського театру, фасад Будинку кооперації на пл. Дзержинського, Державний університет в Сталіно, Харківський державний університет.

С. 22–23: **О. М. Бекетов** – художник-пейзажист.

С. 23–22: викладацька робота в ХТІ, ХІСІ, ХІКБ. Наукова та громадська робота: член-кореспондент Товариства архітекторів (1900 р.), співробітник журналів «Зодчій», «Ежегодник», «Еженедельник», учасник п'яти з'їздів архітекторів.

С. 27–28: наведено перелік найголовніших проєктів і споруд **О. М. Бекетова**: до 1917 року, з 1917 до 1940 р.

С. 31: *Будинок Юридичного інституту в Харкові (колишнє комерційне училище)* – фото.

Будинок колишн. Земельного банку у Харкові – фото.

С. 32: *Зала будинку колишн. Земельного банку* – фото.

С. 33: *Бібліотека ім. Короленка в Харкові* – фото.

С. 34: *Будинок колишн. Харківських судових установ* – фото.

Дача в Алушті – фото.

С. 35: *Будинок вчених у Харкові* – фото.

Будинок Сільськогосподарського інституту в Харкові – фото.

С. 36: *Жилий будинок у Києві. Фасад по вул. Кірова* – фото.

Жилий будинок у Києві. Фасад у бік Пролетарського парку – фото.

Будинок відпочинку працівників Харчової промисловості в Алушті – фото.

С. 37: *Будинок Мечніковського інституту у Харкові. Центральна частина* – фото.

С. 38: *Зала будинку Мечніковського інституту* – фото.

Сходи в будинку Мечніковського інституту – фото.

С. 39: *Завершення ризоліту на будинку Мечніковського інституту* – фото.

С. 40: *Конкурсний типовий проєкт будинку університету для Харкова і Сталіно. Здійснено в м. Сталіно* – фото.

Будинок Музею українського мистецтва в Харкові – фото.

С. 41, 42: *Будинок школи в Харкові* – фото.

88. **Історія** міста Харкова: з найдавніших часів до кінця XIX століття : навч. посіб. / [упоряд. О. Є. Кононенко]. – Харків : Торнадо, 2001. – 128 с.

С. 89–90: загальні біографічні відомості про архітектора **О. М. Бекетова**.

89. **Історія** українського мистецтва : у 6 т. / Н.-д. ін-т теорії, історії та перспектив. проблем радян. архітектури в м. Києві [та ін. ; голов. редкол.: М. П. Бажан (голов. ред.) та ін.]. – Київ : Голов. ред. УРЕ, 1970. – Т. 4, кн. 2 : Мистецтво другої половини XIX–XX ст. – 435 с. : іл.

С. 24–25: розповідається про творчу спадщину **О. М. Бекетова**, яку він залишив Харкову – будівлі Комерційного училища, Земельного банку, бібліотеки ім. В. Г. Короленка, Вищих жіночих курсів, Дворянського пансіону, Медичного товариства.

С. 28: будівля драматичного театру.

С. 36: наприкінці XIX ст. було створено будівлю Волзько-Камського банку. Запроектовано кілька будівель у Катеринославі: хімічний корпус Вищого гірничого училища, будинок Управління Катеринославської залізниці.

С. 64: створено пам'ятник просвітителю В. Н. Каразину (скульпт. І. Андреолетті, арх. **О. Бекетов**).

С. 83: скульптури, виконані за ескізами **О. М. Бекетова**, прикрашають більшість його споруд у Харкові: особняк Бекетових, будівля Медичного товариства.

90. **К сооружению** памятника Н. В. Гоголю // Юж. край. – 1904. – 30 дек.

До комісії з оцінки проектів бюста письменника увійшли художники М. Уваров і С. Васильківський, архітектори **О. Бекетов** і Корнієнко, професори М. Сумцов і Д. Багалій.

91. **Карнацевич В.** 100 знаменитых харьковчан / В. Карнацевич. – Харьков : Фолио, 2005. – 510 с. – Из содерж.: Алексей Николаевич Бекетов. С. 39–44.

Розповідається про педагогічну та громадську роботу **О. М. Бекетова**, про його будівлі та проекти: Комерційне училище, бібліотека ім. В. Г. Короленка, Земельний банк, будинок Торговельного банку, Волзько-Камський комерційний банк, будівля Харківських судових установ на пл. Руднева, Недільна школа Х. Д. Алчевської, комплекс Харківського медичного товариства, Комерційний інститут, Вищі жіночі курси, приватні будинки – М. П. Соколова, Алчевських, Бекетових (Будинок вчених), електротехнічний корпус Технологічного інституту, пам'ятник В. Г. Каразину. В інших містах: театри в Новочеркаську, Сімферополі, банк у Ростові-на-Дону, Гірничий інститут і будинок залізничного управління в Катеринославі, будинки для

шахтарів в Горлівці, Макіївці, корпус університету в Донецьку, дачі в Алушті. Не були побудовані в Харкові: Жіночий медичний інститут, театр на 2200 місць.

92. Катернога М. Т. Архітектурна пам'ятка туриста по Україні / М. Т. Катернога. – Київ : Будівельник, 1965. – Кн. 1. – 276 с. : іл.

С. 81: «В кінці XIX ст. в місті споруджується багато будинків громадського призначення за проектами арх. **О. Бекетова**. До кращих з них належать бібліотека ім. Короленка в провулку Короленка, колишній будинок губернського суду на площі Руднева, будинок Юридичного інституту на Пушкінській вулиці, будинок банків на площі Тевелєва, будинок вчених на Раднаркомівській вулиці, будинок лікаря на вул. Ольмінського та ін.».

С. 89: пам'ятник В. Н. Каразіну (скульпт. І. Андреолетті, арх. **О. Бекетов**).

93. Качемцева Л. Архітектурна просвіта громадськості в Харкові (кінець XIX – початок XX ст) / Л. Качемцева // Традиції та новачі у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харків. худож.-пром. ін-т. – Харків, 2008. – № 1/3. – С. 213–214.

С. 214: «24 квітня 1880 р. було відкрите Харківське відділення Російського Технічного товариства. Архітектурно-будівельне відділення Харківського технічного товариства створено в 1904 р. До нього входили **О. Бекетов**, **О. Гінзбург**, **І. Загоскін**, **В. Покровський**, **О. Ржепішевський** та ін.».

94. Килессо С. К. Архитектура Крыма / С. К. Килессо. – Киев : Будівельник, 1983. – 95 с. : ил.

С. 31: Кримський драматичний театр ім. О. М. Горького, м. Сімферополь (арх. **О. М. Бекетов**, 1911 р.) – згадка.

С. 34: Кримський драматичний театр ім. О. М. Горького, м. Сімферополь – фото.

95. Клыкова Я. В. Влияние творческих тенденций харьковской архитектурной школы на развитие современной городской среды / Я. В. Клыкова // Коммунал. хоз-во городов : науч.-техн. сб. / Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Киев, 2009. – Вып. 90. – С. 53–58. – (Серия: Архитектура и технические науки).

Розглядаються питання формування харківської архітектурної школи кінця XIX – середини XX ст. Аналізується вплив накопиченого практичного досвіду на розвиток сучасної архітектури міста.

С. 55: **О. М. Бекетов** як представник ренесансу в архітектурі, архітектор-художник – згадка.

Банківські будівлі у Ростові-на-Дону, Катеринославі, навчальні будівлі у Лубнах та Белгороді (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 56: робітниче селище в Горлівці, будівлі в Макіївці (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

96. **Ковальчук Н.** Бекетов – история города Харькова / Н. Ковальчук // Харьков. изв. – 2007. – 13 марта. – С. 9.

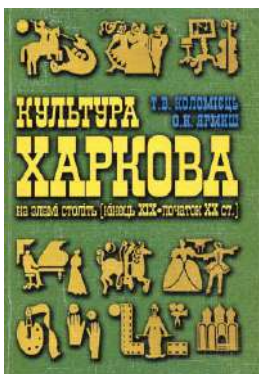

97. **Кодин В.** Бекетовская эпоха Харькова: город отмечает 135-летие своего выдающегося земляка / В. Кодин // Вечер. Харьков. – 1997. – 13 мая.

Розповідь про Харків 1888 року, біографія академіка архітектури **О. М. Бекетова**, його навчання, педагогічна діяльність у ХТІ, ХІБІ, ХІКБ, живописна спадщина зодчого. Будівлі: Комерційне училище, Земельний та Торговельний банки, Волзько-Камський банк, Будинок судових установ, міська бібліотека, Комерційний інститут, Вищі жіночі курси, приватні особняки.

Архітектор вважав, що: *«Вся трактовка здания в натуре должна выражать цельность массы здания с художественностью и величественной простотой».*

«Бекетов был далёк от политики, но очень тонко чувствовал сущность своего времени». Він багато будував в містах Донбасу, Дніпропетровську, в Криму, на Кавказі.

98. **Коломієць Т. В.** Культура Харкова на зламі століть (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) : монографія / Т. В. Коломієць, О. Н. Ярмиш. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 256 с.

С. 192: *«Архітектурний образ Харкова початку сторіччя багато в чому визначили талановиті твори академіка архітектури **О. М. Бекетова**, що володів високою фаховою культурою».*

С. 193: Публічна бібліотека, будинок Медичного товариства, пам'ятник В. Н. Каразіну, Комерційне училище, Комерційний інститут.

С. 196: *«**О. М. Бекетовим** був створений своєрідний архітектурний ансамбль банків на Миколаївській площі (нині – площа Конституції)».*

Харківський земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк.

С. 197: внесок **О. М. Бекетова** у розвиток основ промислової, транспортної та фінансово-торговельної архітектури Харкова.

С. 200: будинок Харківського медичного товариства.

С. 201: біографічні відомості про **О. М. Бекетова**.

С. 206: **О. М. Бекетов** як випускник Харківської школи малювання, член попечительської ради школи.

99. **Кондратьєва О. В.** Архітектор-художник В. М. Покровський – homo universalis початку ХХ століття. Літопис. Ч. 2 / О. В. Кондратьєва // Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Київ, 2019. – Вип. 53. – С. 47–53.

С. 50: «У 1917–1918 роках спільно з академіком **О. М. Бекетовим** [В. М. Покровський] працював у Споживчому товаристві Півдня Росії (СТПР)».

100. **Кононенко О. Є.** Харківщинознавство : навч. посіб. / О. Є. Кононенко, Л. С. Шульженко ; за ред. Л. Д. Покроєвої. – Харків : Гімназія, 2002. – 304 с. : іл.

С. 154–155: стисла біографічна довідка про архітектора **О. М. Бекетова**.

101. **Конюшенко Ю. А.** Популяризація національної культурної спадщини на прикладі меморіальних комплексів відомих просвітників Харкова з фондової колекції КЗ «Харківський історичний музей ім. М. Ф. Сумцова» / Ю. А. Конюшенко // Традиційна культура в умовах глобалізації: родинні цінності і трансляція соціокультурного досвіду поколінь : матеріали наук.-практ. конф., Харків, 20–21 трав. 2016 р. – Харків, 2016. – С. 117–121.

У статті викладено деякі факти меценатської та просвітницької діяльності О. К. та Х. Д. Алчевських, історію сім'ї Бекетових.

Згадуються експонати з фондової колекції ХІМ ім. М. Ф. Сумцова, що пов'язані з родиною Алчевських, педагогічною діяльністю Христини Данилівни Алчевської та просвітницькою діяльністю Бекетових.

102. **Коптева Г. Л.** Портал как знак в архитектуре А. Н. Бекетова / Г. Л. Коптева // Див. № 30. – С. 29–30.

Стаття присвячена аналізу архітектурних робіт **О. М. Бекетова**. Зокрема розглядається оформлення архітектором вхідного вузла будівлі – порталу, виділяючи його із загальної структури будівлі як знаковий елемент, що надає кожному творінню автора його неповторний сенс. Як приклади розглянуті вхідні вузли будівель: бібліотека ім. В. Г. Короленка, Сільськогосподарський інститут, Судові установи, Земельний банк, особняки П. В. Маркова та Ф. В. Піснячевського, особняк Бекетова в Мироносицькому провулку.

103. **Корнфельд Я. А.** Творческий штаб советской архитектуры / Я. А. Корнфельд // Строит. газ. – 1939. – 2 окт.

У статті розповідається про діяльності акад. **О. М. Бекетова**.

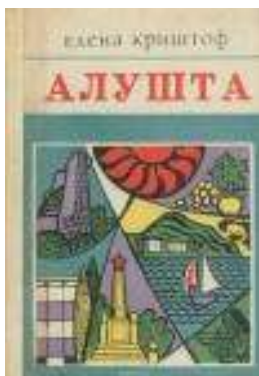
104. **Кравець О.** Пластична мова декоративного мистецтва в архітектурі Харкова / О. Кравець // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. худож.-пром. ін-т. – Харків, 1998. – Вип. 1. – С. 14–15.

С. 14: *«Харківська архітектура має приклади як неокласицизму так і необароко, а також стилізації та варіації з використанням елементів різних стилів. Переважно до класичних традицій звертався найвидатніший харківський архітектор **О. Бекетов** (1862–1941) [...]».*

105. [Краткая биографическая справка об А. Н. Бекетове] // АСС. Архитектура. Стр.-во. Событие. – 2007. – № 1. – С. 57. – Послесл. к ст. Ф. С. Рофе-Бекетова «Посвящается 145-летию со дня рождения А. Н. Бекетова: из воспоминаний внука».

106. **Криворучко Н. И.** Социокультурная среда в формировании А. Н. Бекетова как профессионала и как гражданина / Н. И. Криворучко // Див. № 30. – С. 61–62.

Автор статті розмірковує про вплив соціокультурного середовища на формування підростаючого покоління. На прикладі історії життя і творчості академіка архітектури **О. М. Бекетова** показується роль педагога в становленні творчої особистості, важливість спадкоємності культурних традицій.

107. **Криштоф Е.** Алушта : путеводитель / Елена Криштоф. – Симферополь : Таврия, 1976. – С. 73–74.

Розповідається про архітектора **О. М. Бекетова**, його внесок у архітектуру Алушти та Криму в цілому.

108. **Кузнецов А. А.** Чествование академика Бекетова / А. А. Кузнецов // Крас. знамя. – 1939. – 4 марта.

До 50-річчя творчої роботи архітектора.

109. **Кушнар'ов Є.** Творець сучасного Харкова / Євген Кушнар'ов // 100 кроків Харківською землею. – Харків, 2004. – С. 192–194.

Глава книги присвячена життю і творчості видатного архітектора **О. М. Бекетова**. Згадується його діяльність як педагога та архітектора-художника. Розповідається про його будівлі у Харкові: Комерційне училище, Харківський земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський комерційний банк, жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської, особняки – Ігнатіщева, Бекетових, Алчевських, будівля Міської громадської бібліотеки, комплекс Харківського медичного товариства, Вищі жіночі курси, корпус Електротехнічного інституту, Харківські судові установи, пам'ятник В. Н. Каразіну. У інших містах: Національний університет у Донецьку.

110. **Лаврент'єв І.** Из истории харьковского архитектурного модерна. А. Н. Бекетов / И. Лаврент'єв // АСС. Архитектура. Строительство. Событие. – 2008. – № 1/2. – С. 6–11 : фот.

С. 7: «Человек своего времени **А. Н. Бекетов** не мог остаться в стороне от такого активного явления, как модерн. Но, как показывает подробный анализ его творчества, основой многих его композиций оставался классицизм, а модерн являлся свежим, интересным декоративным элементом, который выбирался мастером для соответствующих задач и ситуаций».

111. **Лаврент'єв І.** Посвящается 145-летию со дня рождения А. Н. Бекетова: из воспоминаний внука [Ф. С. Рофе-Бекетова] / И. Лаврент'єв // АСС. Архитектура. Стр-во. Событие. – 2007. – № 1. – С. 48–49.

112. **Лавриненко-Омецинская Е.** Бекетовская аура Харькова / Екатерина Лавриненко-Омецинская // Стиль и дом. – 2004. – № 5. – С. 104–107 : фот.

«[...] почётное место занимает академик архитектуры **Алексей Николаевич Бекетов**, чей исключительный талант и более чем полувекковая преданность Харькову позволили создать десятки запоминающихся зданий. Нельзя сказать, что зодчий построил Харьков, но без его участия очень трудно представить себе город, архитектурное дефиле которого хотя и выходит за рамки бекетовского ландшафта, но памятно именно образами созданных им шедевров, послуживших камертоном для его учеников и коллег».

С. 105: Вхід в особняк **О. М. Бекетова** – кольорове фото.

С. 106: особняки Алчевських, режисера М. М. Синельникова, професора Н. І. Сомова [М. М. – прим. уклад.] (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Юридична академія, колишній Пастерівський інститут, Комерційний банк (арх. **О. М. Бекетов**) – кольорове фото.

С. 107: Публічна бібліотека, Пастерівський інститут, Комерційне училище, сьгоднішні: Художній музей, Юридична академія (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Інтер'єр особняка Бекетова – кольорове фото.

113. Лавриненко-Омецинская Е. Юбилей української Флоренції / Катерина Лавриненко-Омецинская // *Стиль и дом.* – 2004. – № 5. – С. 94–97 : фот.

Почавши свій шлях як бойовий форпост на східних окраїнних землях, Харків досить швидко трансформувався в один з найбільших комерційних центрів імперії, з'єднавши торгові шляхи між східними і західними регіонами. Активний розвиток Харкова дозволяв йому нерідко виходити на перший план в культурних імпульсах, які відіграли колосальну роль в розвитку всієї України. Свої імена в його 350-річну історію вписали такі видатні діячі як: Сковорода, Квітка-Основ'яненко,

Щепкін, Гулак-Артемівський, Котляревський, Каразін, Хвильовий, Блакитний, Курбас, Костомаров, Потебня, Остроградський, Мечников, Ландау, М. М. Бекетов та багато інших.

С. 95, 97: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

114. Лейбфрейд А. Академик архитектуры А. Н. Бекетов / А. Лейбфрейд // *Позиция.* – 1991. – № 2. – С. 67–70.

У статті наводяться відомості про біографію **О. М. Бекетова**, членів його родини, роки навчання, звання, що одержав видатний зодчий. Будинки, побудовані за проектами архітектора: Комерційне училище, банки на Миколаївській площі, будівля колишнього Медичного товариства, особняки на вулицях Раднаркомівській і Дарвіна.

С. 67: *«Зодчий лично руководил строительством, подбирая умелых исполнителей, настойчиво добивался высококачественного исполнения всех работ в натуре».*

С. 68: **Олексій Миколайович Бекетов (1862–1941)** – фото.

Будинок вчених (первинний вигляд) – колишній особняк Бекетових (1897 р.) – фото.

С. 69: *Будівля на площі Радянської України: автотранспортний технікум – колишній Земельний банк (1897 р.)* – фото.

С. 70: *«Как истинный патриот родного города А. Н. Бекетов безвозмездно выполнил проекты зданий общественной библиотеки (ныне ХГНБ им. В. Г. Короленко) и Воскресной женской школы (ныне выставочный зал Художественного музея)».* Багато будинків спроектовані **О. М. Бекетовим** для Дніпропетровська, Сімферополя, Лубен, Белгорода, Ростова-на-Дону, Новочеркаська, Криму, Донецького басейну.

ПК «Металіст» (реконструкція), новий корпус для електротехнічного факультету ХТІ, житлові будинки для залізничників і для викладачів ХТІ на вул. Фрунзе, надбудова Державного банку на Театральній пл. (1930 р.), гуманітарний факультет університету в Донецьку, житлові будинки в Баку і Києві, санаторії в Одесі й Алушті – згадка.

115. **Лейбфрейд А. Ю.** Это было славное время / А. Ю. Лейбфрейд // Стр-во и архитектура. – 1987. – № 5. – С. 26–27.

У статті розповідається про історію підготовки та проведення I Всесоюзного з'їзду радянських архітекторів у квітні 1937 р. Серед багатьох архітекторів в засіданні Першого пленуму організаційного комітету Союзу архітекторів України брав участь **О. М. Бекетов**.

116. **Леонидов С.** Бекетовские дома : [тема встречи читателей-краеведов ХГНБ им. В. Г. Короленко] / С. Леонидов // Крас. знамя. – 1979. – 4 окт.

117. **Лесовой В. Н.** История одной находки: заслуженный профессор судебный медик Н. С. Бокариус и акад. архитектуры А. Н. Бекетов в одном проекте / В. Н. Лесовой, В. А. Ольховский, Ж. Н. Перцева // Университеты. – 2007. – № 2. – С. 90–93.

Серед паперів листування проф. М. С. Бокариуса з Правлінням Імператорського Харківського університету 1916 р. знайдено ескіз архітектурної споруди явно культового характеру, під ним чіткий підпис: «*Академік архітектури Бекетов. 1916*».

С. 92: біографія **О. М. Бекетова**, згадуються члени родини.

С. 92–93: Комерційне училище, анатомічний театр жіночого медичного інституту, будівля Медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 93: На початку листопада 1916 р. проф. М. С. Бокариус звернувся до Правління Імператорського Харківського університету з проханням: «[...] разрешить произвести постройку при Институте судебной медицины за счёт частных средств небольшого помещения [...] для размещения и отпевания трупов лиц нехристианского вероисповедания». 14 листопада **О. М. Бекетов** представив «Ескіз спокою для осіб інославною сповідань при Інституті судової медицини Імператорського Харківського університету». Почався збір коштів на будівництво, але події 1917 р. завадили здійснити будівництво.

118. **Лінда С. М.** Творчість Олексія Бекетова та європейський контекст / С. М. Лінда, Ю. Л. Богданова // Див. № 30. – С. 43–46.

Людиною, яка стала ключовою для формування міського контексту Харкова, став архітектор, художник, педагог – **Олексій Миколайович Бекетов**. У статті дається аналіз умов формування творчого стилю зодчого, стилістика його будівель, архітектурно-планувальні рішення. Відмічено його прихильність європейським архітектурним традиціям.

Згадано будівлю Земельного банку, проєкт павільйону України на сільськогосподарській виставці у Москві (1923 р.), проєкти малоквартирних житлових будинків для жителів Донбасу (1924 р.), конкурсний проєкт на будівлю Держпрому в Харкові (1925 р.)

119. **Лунін К.** Муза архітектора / К. Лунін // Вечір. Харків. – 1972. – 15 берез. – С. 3.

Розповідається про біографію **О. М. Бекетова**, згадуються його будівлі: Комерційне училище, школа № 1 [колишній особняк Д. Алчевського – прим. уклад.], Будинок вчених, Художній музей, Театр ляльок, автотранспортний технікум, Будинок техніки, бібліотека ім. В. Г. Короленка.

«У вітальній адресі автору [О. М. Бекетову] зазначалося: „[...] Ви поставились як справжній майстер-художник до свого завдання [...] створили справді художній, довершений твір, що стане окрасою нашого міста”» [про бібліотеку ім. В. Г. Короленка – прим. уклад.]

120. **Луцкий М.** 50 лет творческой деятельности: юбилей академика А. Н. Бекетова / М. Луцкий // Харьков. рабочий. – 1939. – 28 февр.

121. **Мазурнова О. А.** Життєвий та творчий шлях академіка архітектури О. М. Бекетова / О. А. Мазурнова // Акт. проблеми вітчизн. та всесвіт. історії : зб. наук. пр. – Харків, 2000. – С. 155–161.

122. **Манушенко О.** Щоб не змовкла «музика у камені...» : до 135-річчя О. М. Бекетова / О. Манушенко // Україна. Європа. Світ. – 1997. – 26 лип. – С. 6.

123. **Матвиенко П.** Что хранит наследие великого зодчего? / Пётр Матвиенко // Время. – 2009. – 24 дек. – С. 4 : фот.

Стаття розповідає про документи з фонду **О. М. Бекетова**, що зберігаються в ЦДНТА України.

Згадується навчання у Петербурзькій Академії мистецтв, праця в Харківських інститутах: технологічному, інженерно-будівельному, комунального господарства. У 1909 р. було видано підручник **О. М. Бекетова** «Архітектура».

124. **Медведь Н.** Європейські традиції в архітектурі Харкова кінця XIX – початку XX століття / Н. Медведь // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну та мистецтв. – Харків, 2001. – *№ 2/3 ; 2002. – № 1. – С. 7–10.

С. 9: «Архітектори старшого покоління, такі як **О. Бекетов**, В. Величко, І. Загоскін, Ф. Кондрать'єв, Б. Михаловський, В. Естрович використовували у своїх роботах різні історичні стилі, але найбільш улюбленим серед них був неоренесанс [...] Найбільш яскравим представником неоренесансу в Харкові був **О. Бекетов**».

Земельний банк (пл. Конституції, 28), будівля громадської бібліотеки, будівля Медичного товариства (вул. Пушкінська, 14), Комерційне училище, приватні будинки (вул. Дарвіна, 13, 21, 23, 37), особняк по вул. К. Маркса, 17 та вул. Ольмінського, 11, 19, особняки по вул. Раднаркомівській, 9, 10, 11, 13, Торговельний банк (пл. Конституції, 26) (арх. **О. М. Бекетов**).

125. **Мелихов В.** Почему Рим похож на Харьков / В. Мелихов // Харьков'яни. – 2002. – 25 лют. – С. 7 : портр.

Стаття присвячена спадщині видатного архітектора **О. М. Бекетова**. Автор стисло знайомить читача з біографією зодчого. Згадуються будівлі: банки на площі Конституції [Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк – прим. уклад.], Судові установи, Комерційне училище, Міська

публічна бібліотека, Будинок вчених, Художній музей, будинок Алчевських, Інститут мікробіології.

126. **Мехонцев В.** И звуки «музыки застывшей»...: первые крымские Бекетовские чтения / В. Мехонцев // Крым. газ. – 1997. – 3 авг.

127. **Минаков С.** В гостях у Бекетовых / С. Минаков // Нова демократія. – 2009. – 23 січ. – С. 9.

У статті розповідається про видатного архітектора **О. М. Бекетова**, його велику родину, друзів і учнів, про його творчу спадщину.

Автор згадує: алуштинський Будинок-музей Бекетових (1896 р.), проєкт пам'ятника Алішеру Навої, батистове креслення Сімферопольського театру, санаторій «Алушта».

128. **Мироненко Д.** Класик архітектури – Олексій Миколайович Бекетов (1862–1941) / Д. Мироненко // Міське госп-во України. – 2012. – № 4. – С. 44–48.

Біографія академіка архітектури **О. М. Бекетова**, історія його родини, архітектурна, педагогічна, громадська діяльність.

С. 44: **Олексій Миколайович і Ганна Олексіївна Бекетови** – фото.

Автотранспортний технікум у будівлі колишнього Земельного банку – фото.

С. 45: проєкт «Публічна бібліотека на 2 мільйони томів з галереєю видатних людей» (1894 р.), ескізний проєкт розширення бібліотеки (1938–1939 рр.).

Будівля колишнього Земельного банку в Харкові – фото.

Ескіз фасаду Азовсько-Донського банку в Харкові – фото.

С. 46: *Ескіз фасаду особняка Ігнатіщева в Харкові* – фото.

Ескіз фасаду особняка Христини Алчевської в Харкові – фото.

С. 47: участь **О. М. Бекетова** в будівництві комплексу Донецько-Юрїївського Гірничопромислового об'єднання (ДЮГО) – згадка.

Проєкт Комерційного училища (1889 р.), проєкт Харківського земельного банку (1895 р.), харківське відділення Торговельного банку (1889 р.), будинок Управління Донецької залізниці в м. Дніпропетровську, Волзько-Камський та Азовсько-Донський (1898 р.) банки, родинний особняк Бекетових (1896–1897 рр.), будинок поміщика Ігнатіщева (1913 р.), будівля недільної школи Х. Д. Алчевської (1896 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

Проєкт розширення Харківської публічної бібліотеки – фото.

С. 48: будівлі в Харкові: Медичне товариство з бактеріологічним інститутом ім. І. І. Мечникова при ньому (1911–1913 рр.), приватні особняки, Комерційний інститут, електротехнічний факультет ХТІ, Судові установи; житлові будинки в Баку, власний будинок в Алушті, проєкт розширення й загального художнього оформлення готелю «Ріца» в Гаграх, державний університет в Донецьку, будинок управління Катеринославської залізниці та гірничий інститут у Дніпропетровську, споруди в Новочеркаську (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Південний берег Криму (Рисунок Олексія Бекетова) – фото.

Приміщення колишнього Комерційного училища у Харкові – фото.

Будинок вчених у Харкові – фото.

129. **Миронов Г.** Дань уваження творчості / Г. Миронов // Алушт. вестн. – 1997. – 5 июля. – С. 4.

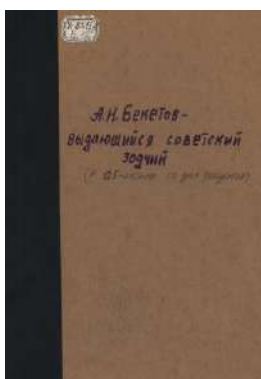
Кримські Бекетовські читання відбулися у рамках конференції «Архітектура на межі сторіч – кінця 19-го – початку 20-го: пам'ятники, проблеми, збереження», що відбулася в Алушті. Зі спогадами виступив онук **О. М. Бекетова** Ф. С. Рофе-Бекетов, в Будинку-музеї підготовлено виставку живопису архітектора.

130. **Мистецтво України** : енциклопедія : у 5 т. / [редкол.: А. В. Кудрицький (відп. ред.) та ін.]. – Київ : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1995. – Т. 1 : А – В. – 400 с. : іл. – Зі змісту: Бекетов Олексій Миколайович. С. 174.

Надається біографічна довідка про академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Розповідається про його участь у роботі з'їздів російських зодчих, у діяльності прогресивних громадських товариств, зокрема «Товариства поширення в народі письменності» у Харкові. Згадуються проекти та будівлі архітектора: Комерційне училище, Земельний банк, Судові установи, Торговельний банк, особняк Бекетових (1897 р.), особняк Ігнатіщева (1914 р.), Волзько-Камський банк (1907 р.), постамент пам'ятника В. Н. Каразіну, будинок Медичного товариства (1911 р.), Вищі жіночі курси (1914 р.), Комерційний інститут (1914–1916 рр.), театр у Сімферополі (1911 р.), Судові установи у Новочеркаську (1903 р.), головний корпус Гірничого інституту (1900 р.) та управління Катеринославської залізниці (1905–1911 рр.) у Катеринославі, будинок жіночого училища у Лубнах, робітничі будинки та клуби в селищах Донбасу (1921–1929 рр.).

131. **Можейко І.** Зодчий Олексій Бекетов змінив обличчя Харкова: до 150-річчя від дня народж. видат. архітектора / І. Можейко // Слобід. край. – 2012. – 17 берез. С. 14: життя та творчість відомого архітектора, художника академіка **О. М. Бекетова**.

132. **Остащенко-Кудрявцева З. Б.** А. Н. Бекетов – выдающийся советский зодчий: к 125-летию со дня рождения : метод. рекомендации лекторам / [З. Б. Остащенко-Кудрявцева] ; Харьков. обл. орг. укр. о-ва охраны памятников истории и культуры. – [Харьков : б. и.], 1987. – 27 с.

У роботі висвітлюється життєвий та творчий шлях видатного харків'янина архітектора **О. М. Бекетова**. Зображена педагогічна та громадська діяльність, розповідається про його пейзажний живопис. Наведено список збережених будівель, побудованих і перебудованих **О. М. Бекетовим**, а також будівель, побудованих у містах колишнього Радянського Союзу.

С. 2: бібліотека ім. В. Г. Короленка, НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова – згадка.

С. 3: будівлі Вищих жіночих курсів, сирітського пансіону-притулку, притулку для літніх дворян (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 6: дипломний проєкт **О. М. Бекетова** «Курзал на березі моря» (1888 р.) отримав Велику золоту медаль.

С. 7: проєкт будівлі Комерційного училища (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 8: проєкт «Бібліотека на півтора мільйона томів із галереєю видатних осіб та нумізматичним музеєм».

С. 9: будівля Земельного банку (1895 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 10: будівлі арх. **О. М. Бекетова**: Торговельний банк (1899 р.), Волзько-Камський комерційний банк (1909 р.), відділення Волзько-Камського банку в Ростові-на-Дону (1910 р.), Харківські судові установи (1902 р., за участю арх. Ю. С. Цауне та В. В. Хрустальова).

С. 11: Міська громадська бібліотека (1901 р.), Харківське медичне товариство (1912 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 12: будівлі: Вищих жіночих курсів Товариства Трудящих жінок (1915 р.), Комерційного інституту (1916 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 13–14: проєкт акушерсько-гінекологічного корпусу нинішньої 1-ї міської клінічної лікарні (1913 р.), проєкт театру на 2200 осіб (нереалізований) (арх. **О. М. Бекетов**).

У інших містах: Вище гірниче училище (1901 р.), хімічний корпус гірничого інституту, Управління Катеринославської залізниці (1907 р.) у Дніпропетровську, драматичний театр на 800 місць (1911 р.) у Сімферополі.

Особняки у Харкові: Будинок вчених (1897 р., колишній особняк Бекетових), Харківський художній музей (1914 р., колишній особняк Ігнатіщева), Палац культури міліції (колишній особняк Алчевських); будівля філії Художнього музею (1896 р., колишня жіноча Недільна школа Х. Д. Алчевської) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 15: особняк проф. Сомова (1899 р.), особняки: по вул. Дарвіна, 13, 21, 23, 37, вул. К. Маркса, 17; пам'ятник В. Н. Каразіну (1907 р., скульпт. І. І. Андреолетті); у Криму: дачі Бекетових, приватний пансіон «Вілла „Марина”» (1915 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 16: селище при Штерівській ГРЕС (1924–1930 рр., Луганська обл.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 17: будівля Електротехнічного інституту (1929 р.), проєкт житлового будинку на привокзальній площі з магазинами на першому поверсі (декілька черг, з 1925 до 1936 рр.), надбудова двох поверхів Державного банку (1932 р., соавт. В. М. Петі).

Участь у конкурсах на проєкт будівлі Держпрому (1922 р.), Палацу техніки Південної залізниці (1933 р., перша премія), комплекс будівель Сільськогосподарського інституту (перша премія).

Житловий будинок на 100 квартир по вул. VIII з'їзду Рад, 1 (арх. П. Ю. Шпара, консульт. **О. М. Бекетов**).

С. 18: багатоквартирний житловий будинок у Києві, житловий квартал в Баку (1936 р.), проєкт розширення гірського готелю «Ріца» в Гаграх (1935 р.), проєкт комплексу будинку відпочинку для робітників харчової промисловості в Алушті: їдальня, клуб та декілька житлових корпусів для відпочиваючих, гуманітарний корпус Державного університету в Донецьку (1935 р.).

Участь **О. М. Бекетова** у конкурсах: реконструкція вул. Сумської, Будинку кооперації, Червонозаводського театру.

С. 22–25: *Список збережених будівель, побудованих (і перебудованих) у м. Харкові академіком архітектури **О. М. Бекетовим*** (39 пунктів).

С. 26–27: *Список будинків, побудованих академіком архітектури **О. М. Бекетовим** в містах Радянського Союзу (крім м. Харкова)* (28 пунктів).

133. **Павлова Т. Г.** Негосударственная высшая школа Харькова в начале XX века / Т. Г. Павлова. – Харьков : [Сага], 2012. – 408 с. : ил.

С. 39: «В 1901 г. библиотека [ім. В. Г. Короленка – прим. уклад.] переехала в новое здание, построенное по проекту молодого архитектора **А. Н. Бекетова** на средства государства, городской думы и общественности».

С. 51: згадується Ганна Алчевська, дружина **О. М. Бекетова**.

С. 84–85: у 1911 році була створена будівельна комісія, покликана вибрати проект будівлі Вищих жіночих курсів, знайти гроші на його будівництво, придбати земельну ділянку. Членом її був також **О. М. Бекетов**. «Для работы над проектом здания для курсов были приглашены харьковские архитекторы В. Н. Покровский и Ю. С. Цауне. Но, в конечном счёте, остановились на проекте другого харьковчанина – **А. Н. Бекетова**. Таким образом, **Алексей Николаевич** символически принял эстафету от своего отца Н. Н. Бекетова и внёс весомый вклад в завершение дела, инициированного, но не реализованного профессорами-семидесятниками».

С. 86: згадується **О. Бекетов**, як учень Харківської приватної художньої школи.

С. 87: будівля Вищих жіночих курсів (арх. **О. М. Бекетов**) – опис, фото.

С. 140: Будинок Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**, 1911–1913 гг.). Нині Інститут мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова АМН України – фото.

С. 147: будівля анатомічного театру (арх. **О. М. Бекетов**, 1911 р.) – згадка, фото.

С. 193: Харківське комерційне училище (арх. **О. М. Бекетов**, 1893 р.) – згадка, фото.

С. 223: будівля Харківських вищих комерційних курсів (арх. **О. М. Бекетов**, 1916 р.) – згадка, фото.

Згадуються Громадська бібліотека, Комерційне училище, Земельний, Торговельний, Волзько-Камський банки.

134. **Павловський В.** Василь Григорович Кричевський: життя і творчість : монографія / Вадим Павловський. – Нью-Йорк : Укр. Вільна Акад. Наук у США, 1974. – 313 с.

С. 21: «[...] став працювати три вечори на тиждень у проектному бюро архітектора-митця академіка **Олексія Бекетова**. [...] **Олексій Бекетов** був дуже популярним у Харкові архітектором і мав багато замовлень на великі і коштовні будинки в центрі міста».

С. 22: дача Бекетових в Алушті – згадка.

С. 23: **О. Бекетов** знайомить В. Кричевського зі своїм тестем О. Алчевським.

С. 84: розділ «Праця в бюро академіка архітектури **О. Бекетова**». Згадано будівлі: особняк Д. Алчевського, дача **О. Бекетова** в Криму та його приватний будинок в Харкові, Земельний банк, Публічна бібліотека, Судові установи, Медичне товариство, Торговельний банк, Азовсько-Донський банк.

135. **Первые** годы строительства в СССР / [редкол.: Н. П. Богданов, А. И. Власюк, Е. В. Михайловский и др.]. – М. : Изд-во лит. по стр-ву, 1968. – 328 с. : ил.

С. 12: «Среди наиболее активных проектировщиков и строителей первых послереволюционных лет можно назвать [...] на Украине: **А. Н. Бекетова**, П. А. [П. Ф. – прим. уклад.] Алёшина, Е. О. Патона».

136. **Перетяткович Б.** Харьковское Окружное Техническое Собрание, как объединение технических сил столицы Украины / Б. Перетяткович // Зодчество. – 1928. – № 1/2. – С. 11–15.

С. 12: «[...] в архитектурно-строительной секции, руководимой проф. ХТИ **А. Г. Молокиным** и академиком **А. Н. Бекетовым** [...]».

137. **Петренко Д.** Бекетовское наследие / Д. Петренко // Вечер. Харьков. – 2007. – 3 апр.

Життя і творчість великого харківського архітектора **О. Бекетова**.

138. **Пилюгина Н.** Широкий доступ / Н. Пилюгина // Вечер. Харьков. – 1994. – 26 мая. – С. 1.

Про архівні документи з особистого фонду акад. **О. М. Бекетова**.

139. **Поборча І.** Блок і сім'я Бекетових / І. Поборча // Ленін. зміна. – 1980. – 27 листоп. – С. 4.

Історія родинних зв'язків Олександра Блока і сім'ї Бекетових, відображена у листах поета, поемі «Відплата».

Будівлі, створені за проектами архітектора **О. М. Бекетова** у Харкові: Юридичний інститут, колишній Земельний банк, колишній Волзько-Камський комерційний банк, НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова, Художній музей, Будинок вчених.

140. Позднякова Н. П. К вопросу о творческом методе А. Н. Бекетова / Н. П. Позднякова, Р. В. Амельченко // Див. № 30. – С. 39–41.

Найбільш вагомий внесок у формування архітектурного середовища Харкова вніс знаменитий харківський зодчий **О. М. Бекетов**. Стаття розповідає про дослідників його життя і творчості, розглядає властивий йому набір характерних елементів і прийомів, закономірності творчого методу майстра.

141. Полякова Ю. Зодчий старого Харькова / Юлиана Полякова // Харьков: что, где, когда. – 2004. – № 4. – С. 22 : фот.

Головні архітектурні ансамблі, що визначили вигляд центру Харкова, створювалися одним із провідних архітекторів **О. М. Бекетовим**. Стаття розповідає про його життєвий і творчий шлях, різноманіття властивих його творчості стилів, педагогічний досвід. Згадуються будівлі: Комерційне училище (1891 р.), Земельний банк (1898 р.), Судові установи (1902 р.), особняк Бекетових (1897 р.), особняк Ігнатіщева (1914 р.), Медичне товариство (1911 р.), Вищі жіночі курси (1914 р.), Міська бібліотека (1901 р.), Торговельний банк (1899 р.), Волзько-Камський банк (1907 р.), жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської (1896 р.), особняк Алчевських (1893 р.), проєкт житлового будинку Південної залізниці (1925 р.).

142. Полякова Ю. Он любил этот город... : [об архитекторе А. Н. Бекетове] / Юлиана Полякова // Вечер. Харьков. – 2003. – 6 мая. – С. 4.

143. Порай-Кошиць Б. В. Виставка студентських робіт / Б. В. Порай-Кошиць // Архитектура радян. України. – 1940. – № 1. – С. 33–34.

Стаття розповідає про виставку студентських робіт в Харківському інституті інженерів комунального будівництва. «Жюрі виставки в складі академіка архітектури **О. М. Бекетова**, архітектора-художника **В. І. Пушкарьова** [...]».

144. Православная энциклопедия Харьковщины. – Харьков : Майдан, 2009. – 564 с. : ил. – Из содерж.: Бекетов Алексей Николаевич. С. 108–110.

С. 108–109: подано біографію архітектора **О. М. Бекетова**.

С. 109–110: дається характеристика архітектурних стилів у творчості **О. М. Бекетова**. На прикладах побудованих ним будинків показується висока культура розробки планів, деталей фасадів та інтер'єрів: Харківське комерційне училище, будинкова Спаська церква при Комерційному училищі (1893 р.), жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської (1896 р.), Харківський земельний банк (1897 р.), Торговельний купецький банк (1899 р.), будівля редакції газети «Південний край» (1904 р.). Будинки духовного призначення: єпархіальне жіноче училище в Лубнах (1907–1908 рр.), Белгородське єпархіальне жіноче училище і лікарня (1909–1910 рр.), Різдво-Богородицька (Каплунівська) церква в Харкові (1912 р.), Вознесенська церква (1913 р.).

145. **Пянида Ю. Б.** Композиционные особенности неоренессанса архитектуры Харькова конца XIX начала XX в. / Ю. Б. Пянида // Наук. вісн. буд-ва / Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків, 2018. – Т. 91, № 1. – С. 67–72.

С. 68: «[Неоренессанс] был излюбленным „стилем” выдающегося харьковского архитектора **Алексея Николаевича Бекетова**. Для композиционных решений Бекетовских сооружений, построенных в неоренессансе, характерна асимметричность, подчёркивание основных объёмов здания, выделение парадного входа, акцентированного пластикой форм».

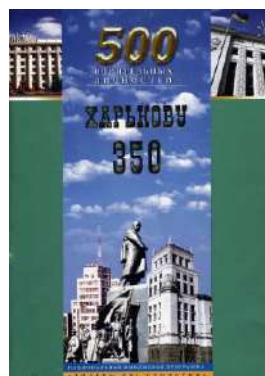
146. **50 лет** творческой работы академика архитектуры А. Н. Бекетова // Строительная газета. – 1939. – 4 марта.

147. **50-летний** юбилей архитектора А. Н. Бекетова : сообщ. из Харькова от 2 марта 1939 г. // Правда. – 1939. – 3 марта.

148. **500 влиятельных** личностей. Харьковская область, 1932–2002 : информ.-биограф. справ. / Вост.-Укр. биограф. ин-т ; [гл. ред. А. М. Серебряков]. – [Харьков] : ВУБИ, 2002. – 272 с. : ил. – (Украина: регионы ; вып. 2). – На авантит.: Национальная имиджевая программа «Лидеры XXI столетия».

С. 120–121: Будинок вчених, фото оздоблення приміщень (арх. **О. М. Бекетов**).

149. **500 влиятельных** личностей. Харькову 350 : информ.-биограф. справ. / Вост.-Укр. биограф. ин-т ; [гл. ред. А. М. Серебряков]. – Харьков : ВУБИ, 2004. – 511 с. : ил. – (Украина: регионы ; вып. 4). – На авантит.: Национальная имиджевая программа «Лидеры XXI столетия».

С. 36: коротка біографічна довідка про **О. М. Бекетова**.

150. **Развитие** строительной науки и техники в Украинской ССР : в 3 т. / АН УССР, Центр исслед. науч.-техн. потенциала и истории науки [и др. ; гл. редкол.: М. М. Жербин, В. Е. Ясиевич, Ю. А. Ветров и др.]. – Киев : Наук. думка, 1989. – Т. 1 : Строительная наука и техника на Украине с древних времён до 1917 г. – 328 с. : ил.

С. 12: «Первые печатные труды по архитектуре на Украине принадлежат **А. В. Кобелеву, А. Н. Бекетову, Г. Д. Дубелиру** и др.».

С. 137: академік архітектури **О. М. Бекетов** очолював у Харкові приватну проєктну контору.

С. 149: *«Большое влияние на создание нового архитектурного облика Харькова в начале XX в. оказали работы архитекторов А. Н. Бекетова, В. В. Величко, А. М. Гинзбурга, К. Н. Жукова, И. И. Загоскина, Б. Н. Корниенко, А. И. Ржепишевского, С. П. Тимошенко, Ю. С. Цауне, В. А. Эстровича, отличавшиеся высокими эстетическими качествами».*

С. 150: *Забудова поч. XX ст. Миколаївської площі в Харкові (арх. О. М. Бекетов). Сучасне фото – фото.*

Будівлі, створені за проєктами **О. М. Бекетова**: Громадська бібліотека (1901 р.), Медичне товариство (1912 р.), пам'ятник В. Н. Каразіну (скульпт. І. І. Пагирев [Андреолетті – прим. уклад.]), Комерційне училище (1893 р.), Комерційний інститут (1914–1916 рр.).

С. 151: будівля Вищого гірничого училища у Катеринославі (1899–1901, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 162: будівлі Земельного (1893 р.) та Комерційного (1900 р.) банків (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 169: проєкт театру для Харкова з залом на 2200 осіб та прибутковим будинком (1914 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 178: будівля Громадської бібліотеки (1901 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 179: початкова одноповерхова школа у с. Дергачівці (1897 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 180: дівоче училище у Лубнах (1907, арх. **О. М. Бекетов**).

С. 181: Вище гірниче училище в Катеринославі, Вищі жіночі курси в Харкові (1916 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 182: будівля Медичного товариства.

Будівля Медичного товариства в Харкові (1913 р., арх. О. М. Бекетов). Сучасне фото – фото.

С. 194: вільно розташовані особняки, що збудовані арх. **О. М. Бекетовим**: Х. Д. Алчевської (1900 р.), І. Є. Ігнатіщева (1914 р.), К. Г. Соколової та М. М. Сомова (1901 р.), сім'ї **О. М. Бекетова** (нині Будинки вчених).

С. 202: майолікове панно на фасаді жіночого училища в Лубнах (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 203: *Оздоблення лицьовою цеглою та майолікою будівлі жіночого училища в Лубнах (1907 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.*

С. 300: академік архітектури **О. М. Бекетов** – вихованець Петербурзької академії мистецтв – згадка.

С. 307: **О. М. Бекетов** – викладач курсу архітектури у ХТІ. *«Академик архитектуры Алексей Николаевич Бекетов (1862–1941) – воспитанник Петербургской академии художеств – сыграл значительную роль в подготовке кадров архитекторов и инженеров на Украине».*

«В 1907 г. в Харькове издан литографированный курс лекций А. Н. Бекетова „Архитектура“, в котором [...] главное внимание уделялось развитию архитектурных форм, стилей, композиций».

О. М. Бекетов приймав участь в розробці проєкта статуту та діяльності Харківського художньо-промислового училища.

С. 309: *Титульний лист підручника «Архитектура» (1907 р., О. М. Бекетов) – фото.*

С. 310: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

151. **Развитие** строительной науки и техники в Украинской ССР : в 3 т. / АН УССР, Центр исслед. науч.-техн. потенциала и истории науки [и др. ; гл. редкол.: М. М. Жербин, В. Е. Ясиевич, Ю. А. Ветров и др.]. – Киев : Наук. думка, 1990. – Т.2 : Строительная наука и техника в Украинской ССР в 1917–1941 гг. – 240 с. : ил.

С. 28: *Схематичні плани робітничих селищ: б – селище Радіальне в Горлівці (1923–1927 рр., арх.-худож. О. М. Бекетов) – фото.*

С. 29: робітниче селище Радіальне в Горлівці (1923–1927 рр., арх.-худож. **О. М. Бекетов**).

С. 85: *Харків. Багатоквартирний будинок залізничників по вул. Червоноармійській (1926–1927 рр.; 1929 р., арх.-худож. О. М. Бекетов) – фото.*

С. 213: **О. М. Бекетов** – викладач Харківського технологічного інституту – згадка.

С. 215: професор **О. М. Бекетов** – один з перших викладачів Харківського інженерно-будівельного інституту – згадка.

О. М. Бекетов (1862–1941) – професор ХІБІ – фото.

С. 217: *«В число первых академиков Академии архитектуры СССР от Украины был избран харьковский зодчий А. Н. Бекетов, а членами-корреспондентами – профессора А. И. Неровецкий, А. Л. Эйнгорн».*

С. 228: *«В развитии архитектурной науки и образования на Украине большое значение имела деятельность П. Ф. Алёшина, А. Н. Бекетова, А. М. Вербицкого, В. А. Осьмака, П. П. Хаустова и др.».*

152. **Ремизова Е. И.** А. Н. Бекетов – мастер «архитектуры выбора» / Е. И. Ремизова, В. М. Лопатько // Див. № 30. – С. 23–25.

У статті дається загальна картина різноманіття і різнохарактерності архітектури кінця ХІХ століття. Аналізуються особливості проектного підходу **О. М. Бекетова** в архітектурі, особливості його творчої манери.

153. **Ремизова Е. И.** Архитектурный полифонизм в творчестве А. Н. Бекетова / Е. И. Ремизова, В. М. Лопатько // Наук. вісн. буд-ва / Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків, 2014. – № 2 (76). – С. 34–37.

У статті аналізується метод роботи **О. М. Бекетова**. «[...] главной особенностью проектного подхода **Бекетова** стал разнообразный и многоликий композиционный язык».

Автор відзначає ряд специфічних особливостей творчої манери **О. М. Бекетова**: просте раціональне планування, функціональність, вільне поєднання класичних форм з новими, еkleктичне змішання різних стилевих форм.

Згадано будівлі: Держбанк на вул. Сумській, Інститут ім. І. І. Мечнікова, особняки на вул. Ольмінського, Раднаркомівській, Дарвіна, Скрипніка, у Криму, Земельний банк, Судові установи, особняк Х. Д. Алчевської, Торговельний банк, Комерційний інститут, особняк Залеського, Комерційне училище, особняк Бекетових на вул. Дарвіна, дворянський пансіонат-притулок ім. Орлова, особняк М. П. Соколова, Товариство грамотності на

вул. Іванова, особняк Ф. В. Піснячевського, особняк П. В. Маркова, Волзько-Камський банк, жіноче Єпархіальне училище у Лубнах.

Конкурсні проекти: Палац техніки Південних залізниць, Держпром, електротехнічний корпус ХП, житловий будинок для Південних залізниць, Будинок кооперації на пл. Дзержинського.

154. **Розвадовский Л. Е.** Академик А. Н. Бекетов / Л. Е. Розвадовский // Ватерпас : укр. каталог по стр-ву и архитектуре. – 1997. – № 3 (11). – С. 52–55, 64–65.

Стаття знайомить із біографією найвідомішого з харківських архітекторів – **О. М. Бекетова**. Автор розповідає про його творчу манеру, епоху, творчу спадщину архітектора, художника, педагога.

С. 52: Академік **О. М. Бекетов** (1862–1941) – фото.

Комерційне училище, нині Національна Юридична академія України (1891 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Міська громадська бібліотека, нині Наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка (1901 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Будинок Бекетових, нині Будинок вчених. Первісний вигляд за проектом (1897 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Проект будинку Бекетова з нездійсненою прибудовою – фото.

Парадні сходи будинку Бекетових – фото.

Кабінет **О. М. Бекетова** – фото.

Зал будинку Бекетових – фото.

С. 53: ансамбль банків на Миколаївській площі [Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк – прим. уклад.], будівля Судових установ, будівля Мечниковського інституту – згадка.

Особняк Д. Алчевського, нині школа № 1 (1895 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Будинок Х. Д. Алчевської, нині Клуб міліції (1893 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Особняк Х. І. Залеської, нині дитячий садок (1897 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Фрагмент трапезної будинку Бекетових – фото.

Державний банк (реконструкція) (1832 р., арх. **О. М. Бекетов**, за участю В. М. Петі) – фото.

С. 54: Будинок І. Є. Ігнатіщева, проєкт (1912 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Будинок І. Є. Ігнатіщева, нині Харківський художній музей (1912 р., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Будинок Харківського медичного товариства, нині НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова. Фрагмент залу засідань і фрагмент парадних сходів, фасад будинку І. Є. Ігнатіщева, проєкт (1911–1913 рр., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

С. 54–55, 64: Будинок Харківського медичного товариства.

С. 55: Ансамбль банківських будівель на колишній Миколаївській площі – нині Автотранспортний технікум (1896 р.), Будинок техніки (1899 р.) і Театр ляльок ім. Н. К. Крупської (1907 р.) (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Фрагмент будівлі колишнього Земельного банку – фото.

Загальний вигляд і фрагмент фасаду колишнього Торговельного банку – фото.

Будівля Судових установ (1899–1902 рр., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Комерційний інститут, нині головний корпус ХНТУСГу (1914–1916 рр., арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

С. 64: проєкт будівлі Комерційного училища, проєкт будівлі Публічної бібліотеки.

Житловий будинок Південної залізниці в Харкові, житловий будинок у Києві на вул. Кірова, корпус електротехнічного факультету ХТІ, надбудова будівлі Державного банку, Державний університет у Донецьку – згадка.

Варіант проекту житлового будинку Південної залізниці (1926 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Варіант проекту третьої черги, прийнятий до виконання (1929 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Житловий будинок Південної залізниці, здійснений варіант (1933 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Ескізний проєкт електротехнічного корпусу ХТІ (перший варіант) (1921 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Будівля електротехнічного корпусу ХТІ в натурі, нині навчальний корпус ХПІ (1929 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

С. 65: Нездійснений проєкт будівлі Жіночого медичного інституту (1916 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Ескізний проєкт житлового будинку «Індустріальний професор» (1934 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Конкурсний проєкт Палацу техніки Південної залізниці (1933 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Ескізний проєкт театру «Металіст» (1929 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

Особняк Бекетова, в якому і нині проживає онук архітектора – Ф. С. Рофе-Бекетов (1900 р., арх. О. М. Бекетов) – фото.

155. **Рофе-Бекетов Ф.** Автор – академік Олексій Бекетов / Ф. Рофе-Бекетов // Панорама Сумщини. – 1993. – 24 черв.

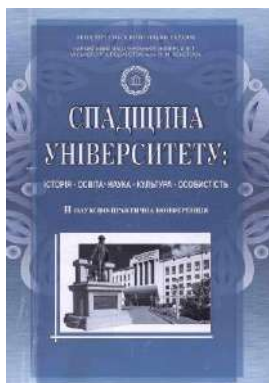
156. **Рофе-Бекетов Ф. С.** Воспоминания о моём деде, академике архитектуры А. Н. Бекетове / Ф. С. Рофе-Бекетов. – Из архивных фондов семьи А. Н. Бекетова в Харькове. – Машинопис. рукоп.

157. **Рофе-Бекетов Ф. С.** Поклонявшийся пользе, прочности, красоте / Ф. С. Рофе-Бекетов // Крым. изв. – 1999. – 28 янв.

Спогади про архітектора **О. М. Бекетова** його онука.

158. **Рофе-Бекетов Ф. С.** Род Бекетовых в истории Харькова / Ф. С. Рофе-Бекетов // Шахматов. вестн. – 2005. – № 8 : Материалы научных конференций, 1999–2005 гг. – С. 102–108.

159. **Румянцева И.** Выдающиеся харьковчане XX века: Х. Алчевская, А. Бекетов, К. Шульженко, Л. Курбас / И. Румянцева // Время. – 2000. – 6 янв. – С. 1–2.

160. **Рябченко О. Л.** Родина Бекетових на карті Харкова / О. Л. Рябченко, О. І. Вовк // Спадщина університету: Історія. Освіта. Наука. Культура. Особистість : матеріали II наук.-практ. конф., Харків, 15–16 груд. 2016 р. / [керівник вид. проєкту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко (голова) та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2017. – С. 15–16.

Проєкт «Родина Бекетових на карті Харкова» об'єднує «місця пам'яті», пов'язані з життям та діяльністю представників родини Бекетових у Харкові.

За проєктами архітектора **О. М. Бекетова** було зведено понад 60 будівель у Баку, Києві, Донецьку, Катеринославі (нині Дніпро) та ін.; понад 40 будівель зведено у Харкові (понад 30 з них є пам'ятками містобудування й архітектури). У 1935–1941 рр. **О. М. Бекетов** викладав у ХІКБ.

За результатами розробленої карти планується створення туристичних маршрутів, а також співпраця з мерією для їх промоції.

161. **Рязанова Л. В.** Новаторство Бекетова в проєктируванні класических усадеб Харькова / Л. В. Рязанова // Див. № 30. – С. 50–52.

Дається загальна характеристика архітектурно-планувальної організації садіб періоду класицизму (друга половина XIX–XX ст.). Архітектор **О. М. Бекетов** в своїй роботі, поряд з класичними, використовував нові, розроблені ним, композиційні прийоми. Найбільш яскраво це проявилось в проєктуванні особняків.

162. **Святченко Є.** У спадщину нащадкам : [творчість О. М. Бекетова] / Є. Святченко // Вечір. Харків. – 1987. – 26 лют.

163. **Семененко О.** Харків, Харків... : спогади емігранта / О. Семененко // Березіль. – 1991. – № 9. – С. 47–115.

С. 104: вул. Дарвіна. «З лівого боку в останньому будинку жив академік архітектури **О. М. Бекетов** [...]. Його вважають найбільшим будівничим у місті [Харкові. – Прим. уклад.]».

С. 105: будівля недільної школи (вул. Раднаркомівська).

164. **Смолянський В.** Народові на добро. Ч. 2. Алчевські / В. Смолянський // Вечір. Харків. – 1989. – 29 трав. – С. 4 ; 1990. – 5 лип. – С. 4–5.

Розповідь про дітей Алчевських.

Ганна Алчевська «разом із матір'ю брала участь у роботі Харківського товариства поширення писемності серед народу. Мабуть, тут і познайомилася з **Олексієм Миколайовичем Бекетовим**. [...] У 1889 р. Ганна стала дружиною видатного архітектора».

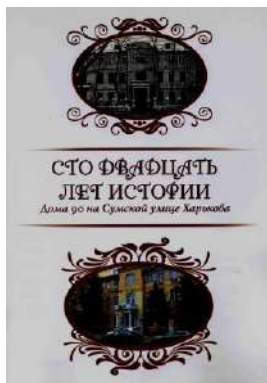
Будинок сім'ї Алчевських, недільна школа Х. Д. Алчевської (1896 р.), будинок сім'ї Бекетових (1897 р., вул. Мироносицька), будинок сім'ї Бекетових (вул. Дарвіна, 37) (арх. **О. М. Бекетов**).

Фото сім'ї та дітей Алчевських.

165. **Снаговський М.** Мелодія споруд і формул : [з біографії архітектора О. М. Бекетова] / М. Снаговський // Слобід. край. – 2003. – 29 січ.

166. **Соловйова С. П.** Життя та творчість Олексія Миколайовича Бекетова / С. П. Соловйова // Зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2006. – Вип. 21/22. – С. 248–249.

167. **Слово** про Бекетова // Академія міст. – 2003. – 5 берез. – С. 3.

168. **Сто двадцать лет истории Дома 90 на Сумской улице Харькова** : монография / А. И. Сердюк, Б. А. Рогожин, С. К. Бондаренко, В. В. Правдин ; Харьков. мед. акад. последиплом. образования М-ва здравоохранения Украины, Центр краевед. им. акад. П. Т. Тронько Харьков. нац. ун-та им. В. Н. Каразина. – Харьков : Фактор, 2016. – 432 с. : ил.

У книзі викладено історію Дому на вул. Сумській, 90, що належав В. С. Досекіну (1829–1900) – відомому російському фотографу 1850-х – 1890-х років, який виконав значну кількість фотопортретів відомих людей Російської Імперії – від Петра Чайковського до членів Імператорської родини. Історія Дому розповідається у контексті культурних, архітектурних, економічних, соціально-політичних, містобудівних та науково-методичних явищ у житті міста кінця ХІХ – початку ХХІ століття. Детально описано біографії власників і спадкоємців Дому 90.

С. 50–51: *«Весьма преуспевающими архитекторами рубежа веков в Харькове [...] были: **Алексей Бекетов**, который работал чаще всего в стиле эклектики и классицизма, Илиодор Загоскин, сторонник неоренессанса, а также яркие представители модернизма – Александр Ржепешевский, Юлий Семёнович Цауне, Моисей Яковлевич Гинзбург. Все они приложили руку к формированию исторического облика улицы Сумской».*

С. 75: згадується банкрутство відомого харківського промисловця О. К. Алчевського, тестя **О. М. Бекетова**, через яке відомий архітектор був змушений продати свій особняк [на вул. Жон Мироносиць, 10 – прим. уклад.].

С. 130–131: *«Досекин поддерживал дружеские отношения с одним из известнейших молодых архитекторов Харькова того времени – **Алексеем Николаевичем Бекетовым**. Без преувеличения, его имя – Великий Архитектор Харькова».*

Згадано будівлі: Комерційне училище, Харківське медичне товариство, Каплунівська церква, Судові установи, особняки в мавританському та класичному стилі, Харківська громадська бібліотека, особняк та недільна школа Х. Д. Алчевської.

С. 162: *«[...] почти в самом конце Мироносицкой есть крупное здание в классическом стиле, возведённое в 1915 году для Высших женских курсов по проекту академика архитектуры **Алексея Бекетова**».*

С. 278–279: *«К подготовке партизан [у вересні 1941 р. – прим. уклад.] был привлечён восьмидесятилетний академик архитектуры **Алексей Бекетов**, инспектировавший*

подземные ходы в районе площади Тевелева (ныне – Конституции) и построенных им зданий банков. Знаменитый архитектор умрёт в ноябре того же 1941 года в уже оккупированном Харькове».

169. **Стоянов Н. Н.** Алексей Николаевич Бекетов (1862–1941) / Н. Н. Стоянов // Изв. Акад. стр-ва и архитектуры СССР. – 1962. – № 3. – С. 126.

Біографія О. М. Бекетова.

Із 1892 р. протягом 45 років веде педагогічну роботу в якості викладача архітектурного проектування в ХТІ, а згодом професора з історії архітектури та керівника дипломного проектування.

У 1894 р. за проєкт Громадської бібліотеки отримав звання академіка архітектури.

Типові проєкти житлових будинків, гуртожитків та клубів для робітників Донбасу, клуб для робочих Журавльовського району Харкова, проєкт житлового будинку для службовців Південної залізниці, Харківський електротехнічний інститут, типові проєкти будинків відпочинку, великоблочний будинок в Баку (арх. **О. М. Бекетов**).

170. **Стратегічний** план Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова. 2016–2020. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 157 с. : іл.

С. 56: **О. М. Бекетов** – фундатор наукової бази містобудування.

С. 57: *Пам'ятник О. М. Бекетову* – фото.

171. **Таранушенко С. А.** Наукова спадщина. Харківський період. Дослідження 1918–1932 рр.: монографічні видання, статті, рецензії, додатки, таранушенкознавчі студії / С. А. Таранушенко ; [упоряд.: О. О. Савчук, С. І. Білоконь ; підгот. тексту: О. О. Савчук, М. М. Красиков ; наук. ред. М. М. Красиков ; передм. С. І. Білоконя ; прим. О. О. Савчука]. – Харків : Атос, 2009. – 432 с. – (Серія «Студії з фольклору та етнографії Слобожанщини» ; вип. 4).

С. 303: сторінки життя та творчості Василя Кричевського, що співпрацював з **О. М. Бекетовим**. «Архітект **Бекетов** був добрим організатором, він умів розшукати й залучити до себе добірних помічників. [...] Контора арх. **Бекетова** в той час розвинула велику продукцію й вибудувала багато великих дорогих будівель у Харкові».

«Літом 1897 року він [В. Кричевський – прим. уклад.], проживаючи в Криму на дачі в **Бекетова**, пише ряд етюдів і картин [...]».

172. **Тихомирова Т. В. Г. Кричевский.** Новое в харьковском периоде жизни и творчества / Т. Тихомирова // Слобода. – 1994. – 2 марта. – С. 7.

Стаття присвячена 120-річному ювілею із дня народження талановитого українського самородка, різнобічного діяча мистецтв В. Г. Кричевського. Близько 10 років він працював у майстерні акад. арх. **О. М. Бекетова**.

«На период, когда Кричевский работал у Бекетова, как раз приходится расцвет творчества прославленного академика архитектуры, многие прекрасные здания которого и сейчас украшают наш город. В конторе Бекетова каждый выполнял свои конкретные задачи. [...] на долю Кричевского приходилось оформление фасадов и интерьеров зданий. [...] Бекетов высоко ценил дарование Кричевского, который фактически после С. И. Загоскина являлся его учеником».

173. **Труды III съезда Русских Зодчих в С.-Петербурге, 14 января 1900 г.** / Император. С.-Петербург. о-во архитекторов. – СПб., 1905. – 490 с. : ил.

С. 15: **О. М. Бекетов** – делегат з'їзду від Харківського відділення Імператорського Руського Технічного Товариства (Архітектурний відділ) – згадка.

С. 17: **О. М. Бекетов** – в алфавітному списку членів з'їзду – згадка.

С. 24: **О. М. Бекетов** – у Каталозі архітектурно-художньої виставки в Імператорській Академії Мистецтв (Зал № 44) – згадка.

С. 26: Зал № 44: **О. М. Бекетов**, академік арх., Харків.

1. *Проект Харківського Земельного Банку.*

2. *Проект Торговельного Банку.*

3. *Особняки Сомових, Маркова, Бекетова, Залеської та Алчевського.*

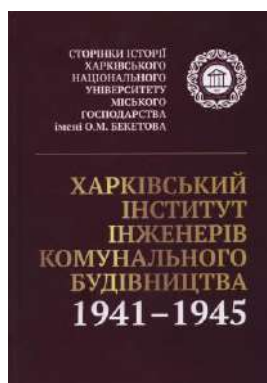
4. *Торговельний павільон Велітченко.*

5. *Внутрішній вигляд церкви Харківського Комерційного училища.*

С. 31: Обзор архітектурно-художньої виставки при III з'їзді Руських Зодчих в залах Імператорської Академії мистецтв: *«Бекетов дал целую серию выстроенных им в Харькове общественных зданий, частных домов и особняков [...]».*

174. **[Утверждение А. Н. Бекетова в звании академика архитектуры]** // Юж. край. – 1894. – 4 апр.

Звання присвоєно за проєкт «Публічної бібліотеки для столиці».

175. **Харківський інститут інженерів комунального будівництва. 1941–1945** / [керівник проєкту В. М. Бабаєв ; голова редкол. Л. М. Шутенко ; авт.-упоряд.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева, Н. П. Тріпутіна]. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – 276 с. : іл. – (Сторінки історії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова).

С. 25: із Наказу № 120 по Харківському інституту інженерів комунального будівництва від 21.09.1941 р.: *«В связи с сокращением объёма работ уволить с 22.09.1941 г. нижеследующих товарищей:*

1. **Бекетова А. Н.** – професора [...]» – фото.

С. 99: *Випускники архітектурного факультету 1941 року* – фото (серед зображених на фото **О. М. Бекетов**).

С. 144: *Архітектор П. Ю. Шпара* – учасник відбудови будівлі Земельного банку (архітектор **О. М. Бекетов**), зруйнованої під час Другої світової війни – фото.

176. **Харківський** художній музей : альбом / [авт.-упоряд. М. П. Работягов]. – Київ : Мистецтво, 1983. – 158 с. : іл. – (Художні музеї України). – Текст укр., рос. та англ.

С. 3: «Завдяки ініціативі і клопотанню письменника Г. П. Данилевського, мовознавця О. О. Потєбні, художників А. І. Данилевського, Д. І. Безперчого, М. Д. Раєвської-Іванової, С. І. Васильківського, П. О. Левченка, архітектора **О. М. Бекетова** та інших діячів культури 14 грудня 1886 року музей [Харківський художній музей – прим. уклад.] був урочисто відкритий».

С. 4: «Він розмістився в уцілілому будинку по вулиці Раднаркомівській, що був зведений на початку ХХ сторіччя за проєктом академіка **О. М. Бекетова**».

177. **Харьков** : крат. справ. кн. / [А. П. Голиков, И. А. Алфёров, Г. К. Андреева и др.]. – Изд. 2-е, доп. – Харьков : Прапор, 1978. – 334 с. : ил.

С. 16: **О. М. Бекетов** – викладач Харківського технологічного інституту – згадка.

Громадська бібліотека (1901 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 22: пам'ятник засновнику Харківського університету В. Н. Каразіну (1907 р., скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 137: академік **О. М. Бекетов** – викладач Харківського інституту інженерів комунального будівництва – згадка.

С. 138: академік архітектури **О. М. Бекетов** – викладач Харківського інженерно-будівельного інституту – згадка.

С. 237: *Театр ляльок ім. Н. К. Крупської* [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – фото.

С. 239–240: будівля Театру ляльок ім. Н. К. Крупської (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 261: будівля Будинку вчених (1897 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 263: Державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка (1901 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 265: *Бібліотека імені В. Г. Короленка* – фото.

С. 268: *В читальному залі бібліотеки імені В. Г. Короленка* – фото.

С. 282: *Художній музей* [колишній особняк І. Є. Ігнатіщева, арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – фото.

С. 290: Пам'ятник В. Н. Каразіну (1907 р., скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**).

С. 291: *Пам'ятник засновнику Харківського університету В. Н. Каразіну* – фото.

178. **Харьков** и Слобожанщина : учеб. пособие по рус. яз. / Л. Ф. Крутовая, И. Н. Золотарёва, А. С. Пономарёв, О. В. Хомякова ; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – 51 с.

С. 13–15: Видатний архітектор **О. Бекетов**: короткі відомості про біографію, архітектурну, педагогічну та художню спадщину.

Згадано будівлі **О. М. Бекетова**: Національний юридичний університет, Будинок вчених, Театр ляльок.

179. **Холостенко Є. В.** Василь Григорович Кричевський / Є. В. Холостенко // Архітектура Радян. України. – 1941. – № 2. – С. 13–20.

С. 19–20: «[В. К.] переходить на службу помічником міського архітектора Шнігеля [...] і одночасно працює у архітектора **Бекетова**. В ті роки арх. **Бекетов** виконував численні замовлення: Земельний банк (1893 р.), Торговий банк (1894 р.), Азовсько-Донський банк (1897 р.), міська бібліотека (1899 р.), окружний суд (1901 р.), будинки Рубінштейна (1898 р.), Залеського (1899 р.), **Бекетова**, його ж дві дачі тощо. Тут В. Г. пройшов прекрасну практичну школу зодчого. [...] У арх. **Бекетова** зустрічається з художньою інтелігенцією Харкова, з харківськими художниками, серйозно береться до живопису. Влітку 1897 р. проживає на дачі арх. **Бекетова** в Криму, пише етюди [...]».

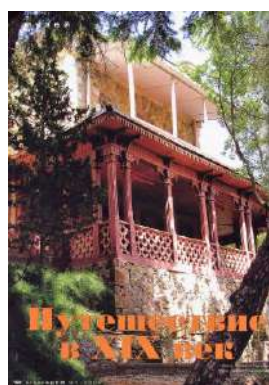
180. **Хороян Н.** Харьков на рубеже XIX–XX веков: не критический регионализм. Архитектурная школа без Вернакуляра. Стаття 2 / Н. Хороян // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну та мистецтв. – Харків, 2000. – *№ 6 ; 2001. – № 1. – С. 162–164.

С. 162: наданий список видатних архітекторів, коротка біографічна довідка про **О. М. Бекетова** (1862–1941).

181. **Христов В.** Был предан городу и им обласкан / Виктор Христов // Слобода. – 2003. – 8 апр. – С. 6.

У 2002-му році виповнилося 140 років від дня народження великого зодчого нашого міста, академіка архітектури **Олексія Бекетова**. Приведено біографію архітектора, згадано будівлі Комерційного училища, бібліотеки ім. В. Г. Короленка.

182. **Цыганник Л.** Путешествие в XIX век / Людмила Цыганник // Стиль и дом. – 2004. – № 5. – С. 100–103 : фот.

Професорський куточок поблизу Алушти вподобали для відпочинку і творчості професора Петербурзького, Московського, Новоросійського, Харківського університетів в останній чверті XIX століття. Тут у 1873 р. з'явилася дача професора хімії М. М. Бекетова. «А рядом – оригинальное строение с элементами мавританского стиля, то ли замок, то ли крепость – дом старшего сына, **Алексея Николаевича Бекетова**, академика архитектуры».

С. 100: Будинок-музей **О. М. Бекетова** – кол. фото.

С. 101: Портрет **О. М. Бекетова**, дача **О. М. Бекетова** – фото.

С. 102: «Вілла „Марина”», дача «Баар-Дере», театр в Сімферополі – згадка.

С. 102–103: Будинок-музей академіка архітектури **О. М. Бекетова** в Алушті.

*Внутрішні інтер'єри Будинку-музею, кримські етюди **О. М. Бекетова*** – кольорове фото.

183. **Чепижный С.** Бекетовское наследие / С. Чепижный // *Время.* – 2012. – 16 февр.

С. 7: про архів архітектора **О. М. Бекетова**, який зберігається в ЦДНТА України і налічує 102 одиниці (креслення, ескізи, листи та ін.).

184. **Чернова М. В.** Друге покликання зодчого : [про **О. М. Бекетова**] / М. В. Чернова // *Соц. Харківщина.* – 1972. – 22 серп.

185. **Чернова М. В.** Каменная летопись Бекетова / М. В. Чернова // *Крас. знамя.* – 1982. – 11 апр. – С. 4.

Сторінки життя видатного архітектора **О. М. Бекетова** та членів його родини. У Харківському художньому музеї знаходиться портрет зодчого (художник М. Р. Пестриков).

Будівлі: особняк Х. Д. Алчевської, бібліотека ім. В. Г. Короленка, недільна жіноча школа Х. Д. Алчевської,

Будинок вчених.

186. **Чернова М. В.** Очима архітектора : [про **О. М. Бекетова**] / М. В. Чернова // *Вечір. Харків.* – 1975. – 29 берез.

187. **Чернова М. В.** Почерк таланта: неизвестное об известном / М. В. Чернова // *Известия.* – 1981. – 23 окт. – С. 4.

Про ансамбль будівель **О. М. Бекетова** на вул. Раднаркомівській: особняки Алчевських, Бекетових, Художній музей, недільну жіночу школу Х. Д. Алчевської. Будівлю Юридичної академії.

188. [Школа рисования М. Д. Раевской-Ивановой] // *Харьков. губерн. ведомости.* – 1895. – 19 нояб.

Школа отримала матеріальну допомогу від **О. М. Бекетова**, Г. О. Бекетовій, колишнього учня школи І. Я. Бозянського.

189. **Шоломова С.** «...Донині серед людей передових» : [про акад. архітектури О. М. Бекетова] / С. Шоломова // Прапор. – 1979. – № 10. – С. 118–123.

Стаття розповідає про академіка архітектури **О. М. Бекетова**: його життя, родину, друзів і однодумців, наукові праці.

190. **Шпара П. Е.** Записки архитектора / П. Е. Шпара. – Киев : Будивэльныйк, 1988. – 88 с. : ил.

С. 33: «В 1925 году на этих землях начались подготовительные работы – разворачивалась грандиознейшая стройка того времени. Первоначально предполагалось разместить на этих пустырях жилой район и новую площадь – в будущем площадь Дзержинского. Были заказаны харьковским архитекторам академику архитектуры **А. Н. Бекетову**, профессорам **А. Г. Молокину**, **А. Л. Эйнгорну**, архитектору **В. К. Троценко** эскизы планировки этого нового района».

У 1925 р. Українська Економічна Рада оголосила відкритий і закритий всесоюзні конкурси на проект Будинку державної промисловості в Харкові. «Для обеспечения высокого качества проектов к участию в открытом конкурсе были привлечены крупные мастера архитектуры – **А. Н. Бекетов** (Харьков) [...]».

С. 43: **О. М. Бекетов** – консультант проектування житлового будинку на 100 квартир на вул. VIII з'їзду Рад (арх. П. Ю. Шпара).

С. 48–49: За проектами **О. М. Бекетова** в Харкові побудовано низку прекрасних суспільно-адміністративних, навчальних, банківських і житлових будівель, які суттєво змінили та поліпшили архітектурний вигляд міста. Це Будинок судової палати й окружного суду (1889–1902 рр., арх. **О. М. Бекетов**, Ю. Цауне, В. Хрустальов), автотранспортний технікум, Будинок техніки, Театр ляльок, будівля юридичного та сільськогосподарського інститутів, Інститут мікробіології, вакцин та сироваток ім. І. І. Мечникова, Центральна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, клуб ім. В. І. Леніна, Будинок вчених, комплекс житлових будинків Управління Південної залізниці по вул. Червоноармійській, 8/10, будівля електротехнічного факультету Політехнічного інституту.

С. 75: до 1930 р. академік архітектури **О. М. Бекетов** проводив велику науково-педагогічну роботу на архітектурному відділенні будівельного факультету Харківського технологічного інституту.

С. 77: у 1935 р. академіка архітектури **О. М. Бекетова** було запрошено на роботу до Харківського інституту інженерів комунального будівництва.

191. **Штейнберг Я. А.** Олексій Миколайович Бекетов / Я. А. Штейнберг // Архітектура Радян. України. – 1939. – № 6. – С. 10–14.

У статті до 50-річного трудового ювілею академіка архітектури **О. М. Бекетова** розповідається про нього як архітектора, художника-живописця, педагога, громадського діяча. Робиться аналіз творчої манери архітектора.

С. 10: фото:

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Будинок сільськогосподарського інституту в Харкові (кол[ишні] жіночі курси).*

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Проєкт інституту механізації сільського господарства. План першого поверху. (Одержав першу премію на конкурсі 1928 року).*

С. 11: фото:

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Інститут зернових культур у Харкові.*

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Житловий будинок управління Південної залізниці (Харків).*

С. 12: будівлі **О. М. Бекетова:** Харківське комерційне училище, Харківські судові установи.

Фото:

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Конкурсний проєкт палацу техніки Південної залізниці.*

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Конкурсний проєкт будинку Держпромисловості в Харкові.*

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Проєкт вокзалу в Києві.*

С. 13: Дніпропетровський гірничий інститут.

Розповідається про техніку **О. М. Бекетова** як художника-живописця.

Фото:

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Проєкт оперного театру в Харкові, 1915 р.*

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Готель «Ріцца» в Гаграх.*

С. 13–14: педагогічна робота **О. М. Бекетова:** Харківський технологічний інститут, Інститут комунального будівництва, Харківський будівельний інститут.

Фото:

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Школа в Харкові по вул. Дарвіна.*

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Харківський аероклуб.*

*Академік архітектури **О. М. Бекетов.** Особняк на вул. Маршлевського.*

192. **Юбилей** академіка А. Н. Бекетова // Харьков. пролетарий. – 1939. – 23 февр.

193. **Яковенко Г.** Громадянин, архітектор, учитель : [до 125-річчя з дня народж. акад. О. М. Бекетова] / Г. Яковенко, О. Могілевська // Соціаліст. Харківщина. – 1987. – 4 берез.

Див. також №№: 1, 8, 14, 197, 204, 206, 217, 235, 249, 269, 301, 331, 336, 352, 360, 460, 464, 477, 478, 480, 485, 488, 528, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 549, 643, 617.

Проекти та збудовані споруди

194. [А. Н. Бекетов] // Харьков. губерн. ведомости. – 1894. – 1 мая.

Архітектор запропонував проєкт будівлі Харківської громадської бібліотеки.

195. **А. Н. Бекетов**, академик архитектуры: исследования и материалы / под ред. А. П. Буряка ; [сост.: И. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харьков : Раритеты Украины, 2012. – 40 с. : ил., портр. – (Харьков архитектурный).

Видання представляє нові документальні відомості й дослідження, що стосуються творчої біографії **О. М. Бекетова**. Публікуються матеріали ЦДНТА України, Будинку-музею **О. М. Бекетова**, методфонда кафедри реконструкції та реставрації архітектурних об'єктів ХНУБА, фотографії та листівки з особистих архівів. Вперше опубліковані оригінальні креслення проєктів **О. М. Бекетова**, в тому числі низки нездійснених проєктів, ескізів та фотографій з архіву родини Бекетових, наданих Ф. С. Рофе-Бекетовим.

С. 8: Конкурсний проєкт **О. М. Бекетова** «Олександрівське комерційне училище», фасад. 1889. Акварель, туш. – Архів бібліотеки Заболотного – фото.

С. 11: Проєкт **О. М. Бекетова** «Будівля Земельного банку в м. Харкові», фасад. 1895. Акварель, туш. – Архів родини Бекетових – фото.

Репродукції див. №№: 511, 515, 519, 521, 522, 525, 526.

196. **А. Н. Бекетов** в Харькове [Изоматериал] : календарь, 2008 год / Культ.-деловой центр корпорации «КГ Рубаненко и партнёры». – Харьков : [б. и.], 2008. – 58 с. : ил.

С. 3–5: біографія **О. М. Бекетова**.

Портрет **О. М. Бекетова** та його дружини – фото.

С. 6: Навчальний корпус Національної юридичної академії

України ім. Ярослава Мудрого, вул. Пушкінська, 77 – фото.

С. 7: Перша споруда. Колишнє Комерційне училище, 1891 р. – фото.

С. 8: Навчальний корпус автотранспортного технікуму, пл. Конституції, 28. Колишній Земельний банк, 1896 р. Реконструкція Г. В. Сіхарулідзе, О. Ю. Лейбфрейд (1948–1953 рр.) – фото.

С. 9: **О. М. Бекетов** на будівництві Земельного банку, 1896 р. – фото.

С. 10: Особняк проф. Н. П. Сомова [М. М. – прим. уклад.], 1899 р. – фото.

С. 11: Харківське наукове медичне товариство, вул. Ольмінського, 11 – фото.

С. 12: Корпус Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого, вул. Пушкінська, 84 – фото.

Колишній притулок дворянских сиріт, 1915 р. – фото.

С. 13: Інститут агрохімії та ґрунтознавства ім. О. М. Соколовського, вул. Чайковська, 4. Колишній притулок для дворян похилого віку, 1916 р. – фото.

С. 14: Театр ляльок ім. В. А. Афанасьєва, пл. Конституції, 24 – фото.

С. 15: Корпус Харківського національного технічного університету сільського господарства, вул. Артема, 44. Колишній Комерційний інститут, 1914–1916 рр. – фото.

О. М. Бекетов біля Воронцовського палацу, поч. ХХ ст. Акварель – репродукція.

С. 16: Сервісний центр Харківської дирекції ВАТ «Укртелеком», вул. Скрипника, 7. Колишній особняк проф. М. Л. Залеського, 1897 р. – фото.

С. 17: Вул. Дарвіна, 13. Школа № 1. Коледж. Колишній особняк Д. О. Алчевського, 1896 р. – фото.

С. 18: Харківський художній музей, вул. Раднаркомівська, 11. Колишній особняк фабриканта І. Ігнатіщева, 1913 р. – фото.

С. 19: Виставковий зал Харківського художнього музею, вул. Раднаркомівська, 9. Колишня недільна школа Х. Д. Алчевської, 1896 р. – фото.

С. 20: Палац культури міліції, вул. Раднаркомівська, 13. Колишній особняк сім'ї Алчевських, 1893 р. Вид фасаду будівлі на поч. ХХ в. – фото.

С. 21: Навчальний корпус Харківського національного технічного університету сільського господарства, вул. Мирноносицька, 92. Колишні вищі жіночі курси, 1915 р. – фото.

С. 22: Житлові будинки: вул. Дарвіна, 21, 23. Колишні особняки проф. Ф. В. Піснячевського (1903 р.) та П. В. Маркова (1901 р.) – фото.

С. 23: Житловий будинок, вул. Дарвіна, 23 – фото.

С. 24: Житловий будинок, вул. Дарвіна, 37. Колишній особняк акад. арх. **О. М. Бекетова**, 1912 р. – фото меморіальної дошки.

С. 25: Будинок науки і техніки, пл. Конституції, 26. Колишній Торговельний банк, 1899 р. – фото.

С. 26: Наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, пров. Короленка, 18. Колишня Харківська громадська бібліотека, 1901 р. – фото.

С. 27: Харківська громадська бібліотека, рисунок **О. М. Бекетова** – фото.

С. 28: Центральний лекторій, пл. Конституції, 14. Колишній Азовсько-Донський комерційний банк, 1896 р. – фото.

С. 29: Сіті Центр, пл. Р. Люксембург, 20. Колишне Кредитне товариство та магазин, 1903–1905 рр. – фото.

С. 30: НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова, вул. Пушкінська, 14. Колишне Харківське медичне товариство, 1902–1912 рр. – фото.

С. 31: Апеляційний суд Харківської області, пл. Руднева, 36. Колишня будівля Судових установ, 1899–1902 рр. – фото.

С. 32: Будинок вчених, вул. Раднаркомівська, 10. Колишній особняк сім'ї Бекетових, 1897 р. – фото.

С. 33: Особняк сім'ї Бекетових, 1897 р. – фото.

С. 34: Обласний диспансер, вул. К. Маркса, 17. Колишній особняк купця М. П. Соколова, 1899 р. – фото.

С. 35: Центр здоров'я жінки, вул. Іванова, 26. Колишня будівля Товариства грамотності, 1894 р. Автор безоплатної реконструкції **О. М. Бекетов** – фото.

С. 36: Електротехнічний корпус НТУ «ХПІ», вул. Фрунзе, 21. Колишня будівля Електротехнічного інституту, 1928–1929 рр. Фасад будівлі – фото. 1930-х рр.

С. 37: Корпус НТУ «ХПІ», вул. Фрунзе, 21. Колишній аудиторний корпус ХЕТІ, 1932 р. – фото.

С. 38: Житловий будинок, вул. Фрунзе, 17. Колишній житловий кооперативний будинок «Індустріальний професор», 1934–1938 рр. – фото.

С. 39: Житловий будинок, вул. Чичибабіна, 1, 1936–1937 рр. (арх. П. Ю. Шпара при консульт. **О. М. Бекетова**) – фото.

С. 40: Національний банк, пл. Театральна, 1. Колишній Державний банк. Надбудова та оформлення фасаду арх. **О. М. Бекетова** за участю В. М. Петі, 1932 р. – фото.

С. 41: 5-й міський клінічний пологовий будинок, вул. Малиновського, 4. Колишне відділення Олександрівської лікарні, 1913 р. – фото.

С. 42: Житловий будинок (літерний), вул. Червоноармійська, 8/10 (вид з боку Привокзальної пл.). Колишній «Будинок південних залізниць», 1925–1936 рр. (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

Малюнок фасаду будівлі, виконаний **О. М. Бекетовим**, 1925 р. – фото.

С. 43: Житловий будинок (літерний), вул. Червоноармійська, 8/10 (вид з боку вул. Полтавський шлях). Колишній «Будинок південних залізниць», 1925–1936 рр. (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

С. 44: Дитячі ясла, вул. Ольмінського, 19. Колишній особняк інженера О. І. Феніна, 1909 р. – фото.

С. 45: ПК «Металіст», пл. Плеханівська, 77 (реконструкція арх. **О. М. Бекетова**, 1921 р.). Колишній Робочий будинок (арх. І. І. Загоскін, 1905 р.) – фото.

С. 46: Корпус Української академії залізничного транспорту, пл. Фейєрбаха, 7. Колишне управління Північно-Донецької залізниці, 1910–1912 рр. (консультант арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

С. 47: Громадська будівля, вул. Сумська, 13. Колишня типографія «Південний край», 1903 р. Реконструкція арх. **О. М. Бекетова**, 1915 р. – фото.

С. 48: Проект фасада особняка Котова, 1902 р.

Житловий будинок, вул. Дарвіна, 17. Колишній особняк Котова, 1902 р. Два поверхи добудовано без участі **О. М. Бекетова**.

Первинний вигляд. Другий поверх та ганок – фото.

С. 49: Особняк П. В. Маркова – фото.

Житловий будинок, вул. Революції, 8. Колишній особняк [Прибутковий будинок – прим. уклад.] П. В. Маркова – фото.

С. 50, 51: репродукції – див. № 516.

С. 52: Палац техніки Південної залізниці в м. Харкові. Нереалізований проєкт. Перша премія конкурсу 1933 р. – фото.

С. 53: Пам'ятник В. Н. Каразіну біля ХНУ (скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**, 1905–1907 рр.) – фото.

С. 54: Пам'ятник акад. архітектури **О. М. Бекетову**, вул. Сумська, 40 – фото.

С. 55: Інтер'єр станції метро «Архітектора Бекетова» – фото.

С. 56: Проект церкви Різдва Богородиці (Каплунівської), вул. Червонопрапорна, 4 (реставрація 1912 р., арх. **О. М. Бекетов**). Була зруйнована за життя архітектора.

Зруйновано за часи Другої світової війни:

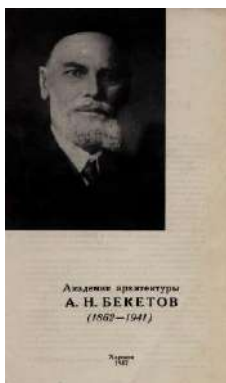
Особняк Г. І. Рубінштейна (1896–1898 рр.)

Прибутковий будинок Н. П. Мальцева (1902 р.)

Колишні фруктові ряди та ресторан, пл. Пролетарська (1896 р.)

С. 57: Могила **О. М. Бекетова** на 13-му міському кладовищі в м. Харкові – фото.

С. 58: Будинок-музей академіка архітектури **О. М. Бекетова** «Алушта» – фото.

197. **Академик** архитектуры А. Н. Бекетов (1862–1941) [Изоматериал] : [к 125-летию со дня рождения академика архитектуры Алексея Николаевича Бекетова : буклет] / Харьков. худож. музей. – Харьков : [Харьков. кн. ф-ка им. М. В. Фрунзе], 1987. – 1 л. : ил.

Коротка біографічна стаття.

Фото:

Юридичний інститут (к. Комерційне училище);

Палац культури ім. Леніна (к. особняк);

Автотранспортний технікум (к. Земельний банк);

Державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка;

Ляльковий театр (к. Волзько-Камський банк);

Проектно-конструкторське бюро технічних засобів навчання (к. притулок для сиріт);

НДІ ім. І. І. Мечникова (к. Медичне товариство);

*Житловий будинок **О. М. Бекетова**;*

Електротехнічний корпус ХПІ ім. В. І. Леніна (к. ХЕТІ);

Житловий будинок залізничників ПЗ.

Список найголовніших будівель, що збудовані за проєктами академіка архітектури

О. М. Бекетова у м. Харкові та інших містах.

198. **Акушерско-гинекологический** корпус при Александровской больнице // Зодчий. – 1912. – № 39. – С. 395. – Хроника.

199. **Акушерско-гинекологический** корпус при Александровской больнице // Зодчий. – 1913. – № 40. – С. 425. – Хроника.

200. **Александровское** Коммерческое училище // Зодчий. – 1894. – Л. 1, 2.

Лист № 1: *Олександрівське Комерційне училище в м. Харкові. Проєктував та будував Академік Архітектури **О. Бекетов**:*

Головний фасад – фото.

Лист № 2: *Олександрівське Комерційне училище в м. Харкові. Проєктував та будував Академік Архітектури **О. Бекетов**:*

Поздовжній розріз – фото.

План 1 поверху – фото.

План 2 поверху – фото.

201. **Алексей** Бекетов: жизнь замечательных земляков // Слобода. – 2005. – 18 февр.

У статті докладно розповідається про будівлю Судових установ.

У своїй автобіографії **О. М. Бекетов** зазначив: «*При постройке здания судебных установлений потребовали моего официального зачисления в штат министерства юстиции, чтобы ещё больше связать мне свободу действий*».

202. **Алексей** Бекетов: прекрасные пропорции и благородство деталей // *Время*. – 2000. – 6 янв. – С. 1.

203. **Андреева Г. К.** Знакомьтесь: Харьков : путеводитель / Г. К. Андреева, В. В. Олейник. – Изд. 3-е, дораб. и доп. – Харьков : Прапор, 1982. – 95 с. : ил. – На рус., англ., франц. яз.

С. 15: Театр ляльок ім. Н. К. Крупської (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 16: розповідається про будівлю Державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, побудовану за проектом **О. М. Бекетова**.

С. 22: будівля Художнього музею, Будинок вчених (за типовими проектами **О. М. Бекетова**) – згадка.

С. 23: Палац культури ім. В. І. Леніна, будинок школи робітничої молоді на вул. Раднаркомівській (за типовими проектами **О. М. Бекетова**) – згадка.

С. 29: пам'ятник В. Н. Каразіну (автори: скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 40: «*В центре площади Руднева – большое здание, построенное в 1889–1902 годах по проекту архитектора А. Н. Бекетова*» [будівля Судових установ – прим. уклад.] – згадка.

204. **Анничев А.** Харьковские особняки / Александр Анничев // *Вечер. Харьков*. – 2003. – 7 авг. – С. 6.

«В числе лучших харьковских особняков – дома, сооружённые по проектам академика архитектуры А. Н. Бекетова на [...] улицах Совнаркомовской, Дарвина, Скрыпника и Ольминского».

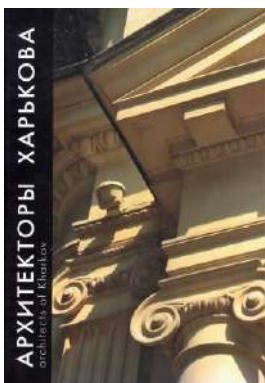
Згадано будівлі: особняк І. Ігнатіщева (1914 р.), особняк ботаніка Д. О. Алчевського (1896 р.), особняк Х. Д. Алчевської (1892 р.), особняк родини Бекетових (1897 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

205. **Архитектор А. Н. Бекетов** // *Харьков. губерн. ведомости*. – 1894. – 4 апр.

Про присвоєння звання академіка архітектури **О. М. Бекетову** за «Проект публічної бібліотеки для столиці».

206. **Архитектор** Иван Петрович Гинш, уезжая из Харькова за границу, извещает своих клиентов, что дела по ведению построек он передал архитектору А. Н. Бекетову, живущему по Касперовскому переулку в доме № 6 // *Юж. край*. – 1890. – 31 июля.

207. **Архитектором А. Н. Бекетовым** составлен проект нового здания судебных учреждений // *Харьков. губерн. ведомости*. – 1898. – 22 апр.

208. **Архитекторы** Харькова / [под общ. ред. С. Чечельницкого ; гл. ред. Н. Тихомиров ; фото: В. О. Погорелова, Т. Б. Тихомирова]. – Харьков : [б. и.], 2008. – 373 с. : ил.

С. 10: Земельный банк (1898 р.), будівля Притулку для дворян похилого віку на вул. Чайковського, 4, Комерційний інститут (1916 р.) (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 12: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 28: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 32: короткі відомості про **О. М. Бекетова**, фото.

Земельний банк, будівля Судової палати, Волзько-Камський банк, будівля Медичного товариства – згадка.

С. 176: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

Пам'ятник **О. М. Бекетову** перед будівлею Харківського технічного університету будівництва та архітектури.

С. 181: згадується **О. М. Бекетов** – академік архітектури, заслужений діяч мистецтв УРСР, професор кафедри архітектурного проектування ХІКБ у 1935–1941 рр., автор понад 40 монументальних громадських і житлових будівель.

Харківський державний банк (надбудова у 1932 р., арх. В. М. Петі, **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 182: **Бекетов О. М.** – фото.

209. **Архитектура** Советской Украины = Architecture of the Soviet Ukraine / И. Н. Седак, В. П. Дахно, Ю. И. Писковский, В. Е. Ладный. – М. : Стройиздат, 1987. – 303 с. : ил.

С. 54: «[...] деятельное участие в строительстве на Украине принимали [...] талантливые украинские архитекторы – П. Алёшин, **А. Бекетов**, Ф. Нестурх, В. Николаев, М. Покорный, В. Рыков и др.».

С. 63: «Представляет интерес построенный в 1924–1930 гг. по проекту арх. **А. Бекетова** посёлок Штергрэс».

210. **Архитектура** Украинской ССР / Акад. архитектуры УССР, Ин-т истории и теории архитектуры ; [отв. ред. В. И. Заболотный]. – М. : Гос. изд-во лит. по стр-ву и архитектуре, 1954. – Т. 1. – 168 с. : ил.

С. 22: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

Рис. 202: Харків. Мечниковський інститут (1910–1912) (Арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

211. **Архітектурна** спадщина О. М. Бекетова в місті Харкові. Збереження та реставрація : архів. путівник / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; [керівник видав. проєкту В. М. Бабаєв ; авт.-упоряд. О. В. Балишева ; наук. консультант В. Є. Новгородов ; наук. ред. Т. Д. Рищенко]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 41 с. – У надзаг.: До 155-річчя від дня народження академіка архітектури О. М. Бекетова.

С. 5: Харківське комерційне училище (1889–1892 рр.), Белгородське єпархіальне училище (1911–1913 рр.).

С. 6–8: Комерційний інститут (1914–1916 рр.), споруда житлово-будівельного кооперативу «Індустріальний професор» (1934–1938 рр.) по вул. Д. Багалія, 17.

О. М. Бекетов працює в ХІКБ у навчально-виробничих майстернях як «[...] автор та консультант, пізніше – керівник курсів дипломного проєктування архітектурного факультету». Проєкт реконструкції бібліотеки ім. В. Г. Короленка (не був реалізований).

Методичний фонд АДОМ ХНУМГ ім. О. М. Бекетова містить 24 проєкта реставрації харківських споруд **О. М. Бекетова** (1889–1932 рр.).

С. 9–12: Розділ 1. Навчальні заклади:

будівля навчального корпусу ХНТУСГ ім. П. Василенка (колишній Харківський комерційний інститут);

будівля середньої школи № 1 (колишній особняк Д. О. Алчевського);

будівля Автотранспортного технікуму (колишній Земельний банк);

будівля навчального корпусу Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого (колишнє Харківське комерційне училище);

будівля Радіотехнічного технікуму (колишня будівля Ради з'їзду гірничих промисловців Півдня Росії, інж. Б. Г. Михаловський, арх. І. І. та С. І. Загоскіни; 1915–1916 рр. арх. **О. М. Бекетов** розробив проєкт змін внутрішнього планування приміщень).

С. 13–17: Розділ 2. Культурно-просвітницькі заклади:

будівля виставкового залу Харківського художнього музею (колишня недільна школа Х. Д. Алчевської);

будівля Харківського художнього музею (колишній особняк І. Є. Ігнатіщева);

будівля Харківського державного театру ляльок ім. В. А. Афанасьєва (колишня Харківська філія Волзько-Камського комерційного банку);

будівля Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка;

будівля Будинку вчених (колишній власний будинок родини **О. М. Бекетова**);

будівля Будинку науки і техніки (колишній Торговельний банк).

С. 18–19: Розділ 3. Заклади медичних установ:

будівля НДІ дерматології та венерології (колишній особняк родини Соколових);

будівля Харківського медичного товариства (колишній особняк професора М. М. Сомова).

С. 19–22: Розділ 4. Адміністративні заклади, інші споруди:

будівля Національного банку (арх. Р. П. Голенищев, Ф. І. Шустер; у 1932 р. надбудова двох поверхів, арх. **О. М. Бекетов**, [В. М. Петі – прим. уклад.]);

будівля ТОВ «Укртелеком» (колишній особняк професора М. Л. Залеського, вул. Скрипника, 7);

будівля НДІ агротехніки та ґрунтознавства ім. О. Н. Соколовського (колишній притулок-пансіон для дворян похилого віку);

будівля Апеляційного суду Харківської області (колишній Палац Харківських судових установ);

будівля НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова (колишній Бактеріологічний інститут Харківського Медичного товариства);

пам'ятник В. Н. Каразіну (скульпт. І. І. Андреолетті).

С. 23: Розділ 5. Житлові будинки:

житловий будинок по вул. Дарвіна, 21 (колишній особняк лікаря Ф. В. Піснячевського).

С. 24–27: Додаток 1. Харківський комерційний інститут. До історії створення закладу, проєктування та зведення його будівлі.

С. 28–32: Додаток 2. До історії побудування об'єкту: Харківські судові установи (1898–1903 рр.).

С. 33–40: Додаток 3. Біографічні відомості (табл.).

212. **Архітектурні пам'ятки Харківщини** / упоряд. В. І. Корж. – Харків : Прапор, 1967. – 36 с. : іл. – Укр., англ., франц. та нім.

С. 8: *«Велику групу цікавих споруд створено за проєктами академіка **О. Бекетова**. Це будинки Медичного товариства по Пушкінській вул. (нині ін-т ім. Мечникова), юридичного і сільськогосподарського інститутів, бібліотеки ім. Короленка, група адміністративних будинків на площі Тевелева та ряд ін. Незважаючи на риси еkleктизму, захоплення автора стилем „модерн”, ці архітектурні комплекси лишаються прикладом майстерного розв'язання проблеми забудови великого міста».*

С. 26: Інститут ім. Мечникова (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

С. 27: Театр ляльок (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

С. 28: Автодорожній технікум (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

213. **Асєєв Ю.** Архітектура / Ю. Асєєв, І. Ігнаткін. – Київ : Держ. вид-во образотвор. мистецтва і муз. літ. УРСР, 1963. – 38 с. : іл. – (Бібліотечка з питань мистецтва).

У книзі йдеться про твори великих архітекторів минулого і сучасних зодчих, про те, який зміст вкладається у поняття «архітектура». Серед представлених ілюстрацій є фото санаторія «Алушта» (1939 р., арх. **О. М. Бекетов**).

214. **Асєєв Ю. С.** Розповіді про архітектурні скарби / Ю. С. Асєєв. – Київ : Радян. шк., 1976. – 184 с. : іл.

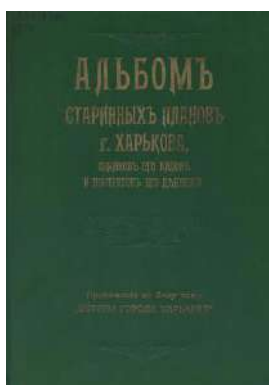
С. 110: *«Класицистичні і ренесансні форми чітко простежуються у творчості харківського архітектора **О. М. Бекетова** (1862–1941 рр.)».*

215. **Астахова О.** Ми – харків'яни, нам є чим пишатися! / О. Астахова, Т. Крупа. – Харків : Торсінг, 2003. – 176 с.

С. 49–51: наведено основні біографічні відомості про академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

С. 154–156: надано перелік 24 будівель архітектора **О. М. Бекетова** в м. Харкові.

216. **Багалеї Д. І.** Альбом старинных планов г. Харькова, снимков его видов и портретов его деятелей [Изоматериал] : прил. ко 2-му т. «Истории города Харькова» / Д. И. Багалеї, Д. П. Миллер. – Репр. воспр. изд. 1912 г. – Харьков : [Харьков. кн. ф-ка им. М. В. Фрунзе], 1993. – 30 с. : табл.

Табл. XXI: Земельний банк [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – фото.

Громадська бібліотека [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – фото.

Табл. XXX: Пам'ятник В. Н. Каразіну [скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – фото.

217. **Балишева О. В.** О. М. Бекетов і судове відомство / О. В. Балишева // VIVAT LEXI. – 2006. – 5 квіт. – С. 2 : фот.

Документи з особового фонду **О. М. Бекетова** в ЦДНТА України, що розповідають про створення будівлі Харківських судових установ.

У 1904 та 1907 рр. **О. М. Бекетов** поновлює юридичні відносини із судовим відомством: виконує замовлення на проектування та технічний нагляд за спорудженням Лубенського окружного суду та судових установ у м. Новочеркаську.

Нагороди **О. М. Бекетова**: 1905 р. – орден. Св. Станіслава III ступеня, 1913 р. – орден Св. Анни III ступеня. Мав також медалі: срібну на стрічці ордена Св. Олександра Невського (1896 р.) в пам'ять царювання імператора Олександра III; світло-бронзову – в пам'ять 300-річчя дому Романових.

У 1915 р. виконує замовлення судового відомства: ескізний проєкт будівель для санаторію у Теберді. Після революції для Наркомюсту (1919 р.) займається проєктом Реформаторію для малолітніх правопорушників – документи досі не знайдені.

218. **Балишева О. В.** Проєкт Белгородського єпархіального жіночого училища в документах ЦДНТА України / О. В. Балишева // Архіви України. – 2011. – Вип. 4. – С. 175–182.

За матеріалами особового фонду **О. М. Бекетова**.

219. **Балышев М.** Автор проектов для дороги / М. Балышев // Юж. магистраль. – 2003. – 13 июня.

До історії проектування і будівництва будинку для фахівців Південної залізниці по вул. Червоноармійській в м. Харкові (арх. **О. М. Бекетов**).

220. **Балышев М.** Алексей Бекетов / М. Балышев // Слобода. – 2005. – 18 февр.
Архітектурне обличчя Харкова та **О. М. Бекетов**.

221. **Балышев М.** Час ещё не пробил / М. Балышев // Слобода. – 2001. – 31 авг.

У ЦДНТА України зберігається проєкт **О. М. Бекетова** – «Центральний Палац техніки Південної залізниці» (1932 р.). Проєкт зайняв перше місце, однак із невідомих причин не був реалізований.

222. **Балышев М. А.** Алексей Николаевич Бекетов в истории города Харькова / М. А. Балышев // Объектив-Но. – 2003. – 29 мая. – С. 19 : 6 фот.

До історії забудови пл. Руднева і спорудження будівлі Судових установ.

223. **Балышева Е.** Бекетовские проекты ждут исследователей / Е. Балышева // Вечер. Харьков. – 1995. – 21 дек.

Про фонд документів **О. М. Бекетова** в ЦДНТА України.
Ескізний проєкт внутрішнього оздоблення будівлі Червонозаводського театру – згадка.

Конкурсний проєкт Палацу техніки Південної залізниці.

Будинок відпочинку для працівників вищої школи у передмісті Харкова (нереалізований).

224. **Балышева Е.** Для девиц из духовного звания / Е. Балышева // Белгород. изв. – 2008. – 19 апр.

Про проєкт будівлі Белгородського жіночого єпархіального училища (арх. **О. М. Бекетов**).

225. **Балышева Е.** Коммерческий институт в Харькове: к истории создания и строительства здания : 1911–1915 гг. / Е. Балышева // Дайджест-Е. – 2011. – № 5. – С. 2, 4.

226. **Балышева Е.** Храм и вера Алексея Бекетова / Е. Балышева // Слобода. – 2003. – 8 апр. – С. 6 : ил.

Храмова архітектура **О. М. Бекетова**: церква Різдва Пресвятої Богородиці (Новокаплунівська), домова церква Святого і Нерукотворного образу Христа Спасителя при Комерційному училищі, домова церква Архистратига

Михайла в притулку-пансіоні для дворян похилого віку – згадка.

Домова церква при Лубенському жіночому єпархіальному училищі (1908 р.).

227. **Балышева Е. В.** Каталог объединённых сведений о документах академика архитектуры А. Н. Бекетова в составе фондов государственных архивов, музеев, учреждений Украины, семейном архиве Бекетовых 1885–1941 гг. / Е. В. Балышева ; науч. ред. В. А. Кодин ; Центр. гос. науч.-техн. архив Украины. – Харків : Терра, 2002. – 84 с. – (Праці ЦДНТА України).

С. 4: біографічна довідка **О. М. Бекетова**.

С. 8–17: Розділ I: Адміністративні та ділові будівлі.

С. 17–27: Розділ II: Навчальні заклади.

С. 27–33: Розділ III: Культурно-просвітницькі установи, театри.

С. 33–41: Розділ IV: Медичні заклади, санаторії, будинки відпочинку.

С. 42–43: Розділ V: Будинки промислово-господарського призначення.

С. 43–64: Розділ VI: Житлові будинки.

С. 64–66: Розділ VII: Храми.

С. 66–70: Розділ VIII: «Малі» архітектурні споруди.

С. 70–73: Розділ IX: Студентські роботи **О. М. Бекетова**.

С. 73–77: Розділ X: Книги (лекції, ілюстрації до них, методичні вказівки); доповіді, доповідні записки, статті.

С. 77–78: Розділ XI: Матеріали до біографії **О. М. Бекетова**.

С. 79–81: Розділ XII: Показчик адресних відомостей будівель, збудованих за проектами **О. М. Бекетова** у Харкові.

Фото:

С. 3: **Олексій Миколайович Бекетов**. Фотографія. 1900 р. Публікується вперше. Архів сім'ї.

С. 51: «Життєпис академіка архітектури, професора Х. Т. І. **Олексія Миколайовича Бекетова**». Авторський рукопис. 1929–1934 рр.

С. 52: **О. М. Бекетов**. Проект Каплунівської церкви в м. Харкові. Ескіз іконостасу бокового вівтаря. 1911 р.

С. 53: **О. М. Бекетов**. Проект будинку-особняка К. Г. Соколової в м. Харкові. Поверховий план. 1916 р.

С. 54: **О. М. Бекетов**. Проект Будинку відпочинку в м. Алушта. Ескіз їдальні клуба. 1936 р.

С. 55: **О. М. Бекетов**. Конкурсний проект будівлі Центральної наукової бібліотеки для Харківського державного університету. Ескіз головного фасаду. 1936 р.

228. **Барановский Г. В.** Архитектурная энциклопедия второй половины XIX века / Г. В. Барановский. – СПб. : Издание редакции журн. «Строитель», 1908. – Т. 2 (А – В – С – D) : Общественные здания. – 730 с. : ил.

С. 353: Олександрівське комерційне училище в м. Харкові, акад. арх. **О. М. Бекетов** – рис. головного фасаду, розріз по вестибюлю та церкви, плани 1 і 2 поверху.

229. **Барыкина Е.** Дом рабочих / Е. Барыкина // Слобода. – 2006. – 1 дек.

Про проєкт **О. М. Бекетова** з реконструкції Палацу культури «Металіст».

230. **Бондаренко Б. А.** Каменная летопись: история градостроительства и архитектуры Харькова : путеводитель / Б. А. Бондаренко. – 2-е изд., доп. и перераб. – Харьков : Прапор, 1978. – 72 с. : ил.

С. 23: «Коммерческое училище (ныне юридический институт) строил академик **А. Н. Бекетов** в формах ренессансной архитектуры. Он же проектировал ряд корпусов нынешнего сельскохозяйственного института им. В. В. Докучаева, возродив в этой работе русскую классику».

С. 30: згадується спроектований **О. М. Бекетовим** електротехнічний корпус ХІІ з притаманними йому «...функциональной целесообразностью, логической простотой, художественной выразительностью».

С. 47–48: розповідається про будівлі: Земельного банку, Торговельного банку, Волзько-Камського комерційного банку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 54: «В 30-х гг. ХХ века академик архитектуры **А. Бекетов** надстроил ещё три этажа» – про будівлю Державного банку.

С. 57: пам'ятник В. Н. Каразіну (автори: скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 58–59: розповідається про будівлі: наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, НДІ мікробіології, вакцин і сироваток ім. І. І. Мечникова, середньої школи № 1, комерційного училища (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 66: колишній Будинок судових установ (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 71: багатоквартирний житловий будинок з магазинами [будинок для фахівців Південної залізниці по вул. Червоноармійській – прим. уклад.] (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Фото будинків **О. М. Бекетова**, №№:

10. Будівля Автотранспортного технікуму.

11. Фрагмент фасаду.

16. Будівля Театру ляльок.

26. Вул. Дарвіна, 13.

27. Будинок вчених.

28. Вітраж в Будинку вчених.

30. Художній музей.

31. Вул. Раднаркомівська, 13.

33. Деталь фасаду НДІ мікробіології, вакцин і сироваток ім. І. І. Мечникова.

34. НДІ мікробіології, вакцин і сироваток ім. І. І. Мечникова.

67. Наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка.

231. **Будинок знань** // Вечір. Харків. – 1987. – 27 лют.

Архітектор **О. М. Бекетов** і бібліотека ім. В. Г. Короленка.

«Зручне розташування внутрішніх приміщень, без зайвих архітектурних прикрас, зі строгим інтер'єром, немов створює специфічну атмосферу спілкування з книгою».

232. **Будинок** кол. Медичного товариства [арх. О. М. Бекетов] // Вісн. акад. архітектури УРСР. – 1947. – № 4. – С. 6.

233. **Вальчак А.** Богиня мудрости пока подождёт / Артём Вальчак // Слобода. – 2002. – 19 февр. – С. 3.

Історія створення будівлі бібліотеки ім. В. Г. Короленка архітектором **О. М. Бекетовим**.

234. **Велигоцкая Ю. С.** Индивидуальный жилой дом в творчестве А. Н. Бекетова / Ю. С. Велигоцкая // Див. № 30. – С. 50–52.

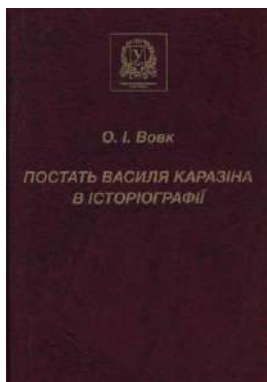
У статті розглянуті основні принципи побудови композиції індивідуальних житлових будинків, властиві творчості архітектора **О. М. Бекетова**.

235. **Вещев В. Е.** Преемственность и новаторство в формировании привокзальных архитектурных ансамблей и прилегающих к ним территорий (на примере вокзального комплекса Южного вокзала г. Харькова) / В. Е. Вещев // Наук. вісн. буд-ва / Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків, 2013. – С. 82–91.

С. 87–88: історія створення проекту та будівництво 7-ми поверхового житлового будинку для працівників Південної залізниці (1926–1927 рр.).

Житловий будинок № 8/10 працівників Південної залізниці по вул. Червоноармійській, арх. О. М. Бекетов, 1934 р. – фото.

«Совместно с арх. М. Зелинским, в своём проекте, мастерски завершённом строительством к 1934 г., А. Бекетов сумел, используя традиционные и новаторские приёмы в архитектуре, создать целостный образ жилого здания. При этом – участок Южной секции, воспринимаемой совместно с южной частью Управления, – был решён с элементами, свойственными ренессансу, тем самым, поддерживая единство архитектурного восприятия при подъезде к вокзалу».

236. **Вовк О. І.** Постать Василя Каразіна в історіографії : монографія / О. І. Вовк ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. – 328 с.

С. 126–127: історія створення та встановлення пам'ятника В. Н. Каразіну (скульптор І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

237. **Возрождая Крым:** памяти архитектора Алексея Бекетова // Архитектура жилых зданий. – 2008. – № 3. – С. 68–71.

У статті дається невелика біографічна довідка про архіт. О. М. Бекетова, розповідається про його зв'язок із Кримом, а також про архітектурну спадщину зодчего, що залишилась кримчанам на згадку про нього.

238. **Гладыш К. В.** Архитектура и памятники Полтавщины : путеводитель / К. В. Гладыш. – Харьков : Прапор, 1982. – 104 с., 20 л. ил.

С. 71: про будівлі в м. Лубни – колишнє Єпархіальне училище (1907 р.), колишній Окружний суд (1908 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

*«Значительный интерес представляют постройки, выполненные по проектам **А. Бекетова**. К числу их относится трёхэтажный корпус бывшего епархиального училища (1907 г.), возведённый в псевдорусском стиле».*

239. **Глазкова Л. Ю.** Творча спадщина О. М. Бекетова у Харкові / Л. Ю. Глазкова // Чотирнадцяті Сумцов. читання : зб. матеріалів наук. конф. «Музей і сучасність: актуальні проблеми музейної діяльності», Харків, 18 квіт. 2008 р. – Харків, 2008. – С. 52–54.

*«Всі проекти **О. М. Бекетов** виконував з використанням переважно класичних композицій».*

Згадано будівлі: Комерційне училище, Громадська публічна бібліотека, Земельний банк, Судові установи, Кредитне товариство з магазином, жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської, Московський торговельний банк, Волзько-Камський банк, Азовсько-Донський банк, анатомічний театр для жіночого медичного інституту, пам'ятник В. Н. Каразіну (скульпт. І. І. Андреолетті), Медичне товариство, притулки для дворян-сиріт та літніх дворян, відділення Олександрівської лікарні, Вищі жіночі курси, Комерційний інститут, електротехнічний корпус ХТІ, житловий комплекс для Південної залізниці. Був співавтором у реконструкції Будинку товариства робітників (ПК «Металіст») та Державного банку.

С. 52: *«Наступним великим проектом стала будівля Судових установ у 1902 р. (нині Касаційний суд на майдані Руднева, 36). Труднощі проектування були пов'язані з рівнем річки Харків, який був на одному рівні з будівельним майданчиком. Тому проводився осушувальний дренаж цокольного поверху. **О. М. Бекетов** відстоював свої архітектурні ідеї перед головним архітектором юстиції Петербурга. За малюнками та шаблонами **О. М. Бекетова** виконувалися і всі меблі в приміщенні».*

О. М. Бекетов створив і очолив приватне проектне бюро, що проектувало переважно приватні садиби на замовлення харків'ян: на вул. Дарвіна, 13, 21, 23, 37; на вул. Раднаркомівській, 10, 13; на вул. Скрипника, 7; на вул. Ольмінського, 11; на вул. К. Маркса, 17; на вул. Революції, 8.

О. М. Бекетов брав участь у конкурсах проектів: Держпром, Державний університет, Будинок кооперації, Червонозаводський театр, Палац техніки Південної залізниці (I премія), комплекс будівель сільськогосподарського інституту у сел. Рогань (I премія). Також

О. М. Бекетов викладав у Харківському технологічному інституті, Харківському інституті інженерів комунального господарства, Харківському художньому інституті.

У статті також подано перелік меморіальних речей **О. М. Бекетова**, що зберігаються у колекції Харківського історичного музею.

240. **Головко Г. В.** Архитектура Советской Украины / Г. В. Головко. – М. : Стройиздат, 1973. – 158 с.

С. 21: Селянський санаторій на Хаджибейському лимані (арх. **О. Бекетов**, М. Покорний) – згадка.

241. **Гончаренко Е. Ю.** Особняк Д. А. Алчевського на вулиці Дарвина в Харькові / Е. Ю. Гончаренко // Сталій розвиток міст : матеріали VIII Всеукр. студент. наук.-практ. конф. : у 4 ч. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків, 2015. – Ч. 1. – С. 235–236.

242. **Дача В. М. Скворцова в Гурзуфі** // Зодчий. – 1904. – № 19. – С. 228–229.

За проектом арх. **О. М. Бекетова**.

План 1 поверху – фото.

План 2 поверху – фото.

Загальний вигляд – фото.

Боковий фасад до моря – фото.

243. **Денисенко О. Й.** Будинок Харківського художнього музею: історія, архітектура, особистості / О. Й. Денисенко // Див. № 30. – С. 37–39 ; Традиції та новації у вищ. архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну та мистецтв. – Харків, 2005. – № 1/3. – С. 67–70.

Стаття розповідає про історію та архітектурні риси особняка І. Є. Ігнатіщева, збудованого за проектом архітектора **О. М. Бекетова**.

Згадано будівлі **О. М. Бекетова**: особняк М. П. Соколова, вул. К. Маркса, 17 (1899 р.), особняк Бекетових, Жіноче єпархіальне училище в Лубнах (1907–1908 рр.).

244. **Дерябина О. А.** Работа А. Н. Бекетова над реконструкцией Центрального клуба «Металлист» / О. А. Дерябина // Див. № 30. – С. 32–33.

Стаття розповідає про роботу архітектора **О. М. Бекетова** над проектом реконструкції і розширення Центрального клубу «Металіст» для робітників кількох харківських заводів.

245. **Діячі** науки і культури України: нариси життя та діяльності : навч. посіб. / за ред. А. П. Коцура, В. П. Коцура, Н. В. Терес. – Київ ; Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. – 687 с.

С. 40–42: нарис «**Бекетов Олексій Миколайович**. Академік архітектури».

С. 40: дипломний проєкт «Курзал на березі моря» – згадка.

Конкурс на зведення Комерційного училища, проєкт; будівля Харківської публічної бібліотеки.

С. 41: розповідь про будівлі: Харківський земельний банк, Харківські судові установи, будинок Харківського медичного товариства з корпусом бактеріологічного інституту ім. І. І. Мечникова.

Приміщення Вищих жіночих курсів, будинок Комерційного інституту – згадка.

У Катеринославі: проєкт будівлі Гірничого інституту і головного корпусу з аудиторіями, гірничим музеєм, кабінетами, житловий професорський корпус, будинки для службового персоналу; будинок Управління Катеринінської залізниці; Народний театр у Сімферополі на 2 400 місць.

С. 42: у 1914 р. **О. М. Бекетов** розпочав роботу над створенням будівлі для Жіночого медичного інституту, але через початок Першої світової війни не завершив.

Поч. 1920-х рр. – розробка і будівництво робітничих селищ, житла для робітників Донбасу. Працює в Архітектурно-будівельному управлінні, керує будівництвом у Горлівці, Кадіївці, Харкові. Створює проєкт Електротехнічного інституту в Харкові.

1933 р. – проєкт Палацу Техніки Південних залізниць – згадка.

Проєкти громадських і житлових споруд для Харкова, Києва, Баку.

Ескізний проєкт комплексу будинків відпочинку «Робітничий куточок» під Алуштою – згадка.

Викладає в Харківському інженерно-будівельному інституті та ХПКБ – згадка.

246. **До 125-річчя** з дня народження О. М. Бекетова // Вечір. Харків. – 1987. – 2 берез.

Стаття присвячена історії будівлі НДІ мікробіології та імунології імені І. І. Мечникова (арх. **О. М. Бекетов**).

247. **До 125-річчя** з дня народження О. М. Бекетова // Вечір. Харків. – 1987. – 28 лют.

Розповідь про будівлю колишнього Земельного банку, створену за проєктом архітектора **О. М. Бекетова**.

248. **Дождева О.** Киевский вокзал. История создания / О. Дождева // Еженедельник 2000. – 2011. – 4–10 февр.

Архітектор **О. М. Бекетов** брав участь у всесоюзному конкурсі на проєкт центрального залізничного вокзалу в Києві у 1928 р.

249. **Дом** Волжско-Камского банка // Харьковские губернские ведомости. – 1907. – 25 февр.

Про зведення будівлі архітектором **О. М. Бекетовим**.

250. **Дом** Д. А. Алчевского в Харькове // Зодчий. – 1901. – № 3. – С. 36 : табл.

Табл. 13: докладний опис будинку Д. О. Алчевського, збудованого за проектом **О. М. Бекетова**.

Будинок Д. О. Алчевського у Харкові – фото.

*Вестибюль будинку Є. О. Алчевської у Харкові (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.*

251. **Дом** Медицинского Общества // Юж. край. – 1910. – 6 нояб.

*«Строительная комиссия одобрила и приняла план дома, представленный архитектором **А. Н. Бекетовым**. Смета составила 240 000 р.».*

252. **Дом** Н. Н. Сомова в Харькове // Зодчий. – 1901. – № 2. – С. 22–23 : фот., табл.

Табл. 7: докладний опис будинку вченого-орнітолога М. М. Сомова, збудованого за проектом **О. М. Бекетова**.

*Особняки: Проектував та будував акад. арх. **О. М. Бекетов**.*

Будинок М. М. Сомова у Харкові – фото.

253. **Дом** П. В. Маркова в Харькове // Зодчий. – 1900. – Л. 35.

*Особняки: Проектував акад. арх. **О. М. Бекетов***

Будинок П. В. Маркова у Харкові

План I поверху – фото.

План II поверху – фото.

Головний фасад – фото.

254. **Дом** управления Екатерининских железных дорог в г. Екатеринославе // Ежегодник Императорского Общества архитекторов-художников. – СПб., 1907. – Вып. 2. – С. 17.

*Збудовано за проектом акад. арх. **О. М. Бекетова** – фото.*

255. **Дом** Харьковского медицинского общества в г. Харькове : проектировал и строил акад. архитектуры А. Н. Бекетов // Зодчий. – 1914. – № 6. – С. 65 : фот.

Табл. 6: Будівля Харківського медичного товариства – фото.

Головні сходи будівлі Харківського медичного товариства – 2 фото.

256. **Доходный** дом с театральным залом в г. Симферополе // Ежегодник Император. О-ва архитекторов-художников. – СПб., 1912. – Вып. 7. – С. 20.

*Збудовано за проектом академіка архітектури **О. М. Бекетова** – фото.*

257. **Древаль И. В.** Железнодорожные вокзальные комплексы в творчестве А. Н. Бекетова / И. В. Древаль // Див. № 30. – С. 34–35.

Стаття розповідає про живий інтерес архітектора **О. М. Бекетова** до формування цілісних багатофункціональних комплексів. Зокрема, їм було висунуто ідею про необхідність формування нового громадського центру на Привокзальній площі за типом німецьких торгових домів. Також архітектор взяв участь у всесоюзному конкурсі на проєкт центрального залізничного вокзалу в Києві в 1928 р.

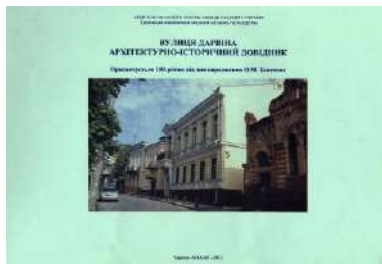
С. 35: житловий будинок для залізничників (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

258. **Дрёмова Л. В.** Архитектурное наследие как пример в обучении профессии студентов-архитекторов / Л. В. Дрёмова // Див. № 30. – С. 72–73.

Об'єктом діяльності архітектора є архітектурний простір. Яскравий приклад єдності архітектурного простору – це ансамбль вулиці Дарвіна в Харкові. У статті автор дає коротку історію її забудови, характеристику стильових рис.

Особняки по вул. Дарвіна, 13, 21, 23 (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Особняк по вул. Дарвіна, 37 (арх. **О. М. Бекетов**).

259. **Дрёмова Л. В.** Вулиця Дарвіна : присвячується 150-річчю від дня народження О. М. Бекетова : [архітектур.-іст. довід.] / Л. В. Дрёмова, О. С. Соловійова, С. О. Шубович ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 29 с.

Архітектурно-історичний довідник присвячується 150-річчю від дня народження видатного архітектора – академіка архітектури, заслуженого діяча мистецтв УРСР, дійсного члена Академії архітектури СРСР – **Олексія Миколайовича Бекетова**.

Довідник містить коротку біографію видатного діяча України, архітектурна діяльність якого сприяла створенню неповторного архітектурного обличчя Харкова. У довіднику надаються архітектурно-історичні дані з історії виникнення вулиці Дарвіна у Харкові з кінця XIX століття до середини XX.

С. 5: список 24-х будівель **О. М. Бекетова** у Харкові.

С. 6: Список пам'яток архітектури в районі вул. Дарвіна – вул. Маршала Бажанова.

С. 9: опис особняків арх. **О. М. Бекетова** на вул. Дарвіна.

С. 10: будинок арх. **О. М. Бекетова** на вул. Дарвіна, 37.

С. 16: Будинок № 13 на вул. Дарвіна (арх. **О. М. Бекетов**), опис, кольор. фото.

С. 18: Будинок № 21 на вул. Дарвіна (арх. **О. М. Бекетов**), опис, кольор. фото.

С. 19: Будинок № 23 на вул. Дарвіна (арх. **О. М. Бекетов**), опис, кольор. фото.

С. 25: Будинок № 37 на вул. Дарвіна (арх. **О. М. Бекетов**), опис, кольор. фото.

С. 28: *Власний особняк (до реконстр.) Бекетових, побудований у 1900 році на вул. Раднаркомівській, 10 (нині Будинок вчених) (арх. **О. М. Бекетов**) – кольор. фото.*

Колишній приватний особняк Алчевських на вул. Раднаркомівській, 13 (1893 р.) (арх. **О. М. Бекетов**), опис, кольор. фото.

260. Дудукина Д. А. А. Н. Бекетов (1862–1941). Творческая деятельность и вклад в развитие архитектуры юга России и Украины конца XIX – первой трети XX веков : автореф. дис. ... канд. архитектуры : 18.00.01 – теория архитектуры, реставрация и реконструкция ист.-архитектур. наследия / Дудукина Дарья Александровна ; Москов. архитектур. ин-т (гос. акад.). – М., 2008. – 24 с.

261. Дудукина Д. А. Городской особняк в творчестве архитектора А. Н. Бекетова. Особенности проектирования / Д. А. Дудукина // Жилищ. стр.-во. – 2008. – № 7. – С. 12–14.

262. Дьяченко Н. Т. Улицы и площади Харькова : очерк / Н. Т. Дьяченко. – Изд. 4-е, испр. и доп. – Харьков : Прапор, 1977. – 272 с. : ил.

С. 45: Волзько-Камський банк (зараз Театр ляльок), Московський купецький [Торговельний – прим. уклад.] банк (зараз Будинок техніки), Земельний банк (зараз автотранспортний технікум) (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

На вкладці між стор. 48–49 – фото:

Площа Радянської України. Автотранспортний технікум [арх.

О. М. Бекетов – прим. уклад.];

Площа Радянської України. Театр ляльок ім. Н. К. Крупської [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.];

Бібліотека імені В. Г. Короленка [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.].

С. 56: Автотранспортний технікум [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.].

С. 58: будівля Публічної бібліотеки (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 68: «В 1898 году на берегу Лопани [на Пролетарській площі – прим. уклад.] по проекту академика архитектуры **А. Н. Бекетова** построили красивые каменные магазины».

С. 87: будинок для робітників-залізничників на Привокзальній площі (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 151: проект будівлі Комерційного училища, будівля Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 156: поховання **О. М. Бекетова** – згадка.

С. 160: Будинок вчених, клуб імені В. І. Леніна, Художній музей, жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської (арх. **О. М. Бекетов**).

На вкладці між стор. 160–161 – фото:

Пам'ятник В. Н. Каразіну [скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.];

Інститут мікробіології, вакцин та сироваток імені І. І. Мечникова [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.];

Вулиця Ольмінського. Будівля медичного наукового товариства [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.].

С. 164: на вул. Дарвіна, 37 (м. Харків) жив академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 171: середня школа № 1 на вул. Красіна (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 174: будівля Комерційного інституту (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 181: Харківське медичне товариство на вул. Ольмінського (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 195: Пам'ятник В. Н. Каразину (скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 237: будівля Судових установ (1889–1902 рр., арх. **О. Бекетов**, Ю. Цауне, В. Хрустальов) – згадка.

263. **Дяченко Т.** Будував академік архітектури / Т. Дяченко // Лубенщина. – 2002. – 8 трав.

Розповідь про будівлі **О. М. Бекетова** у Лубнах: жіноче єпархіальне училище, окружний суд.

264. **Енциклопедія** сучасної України / Нац. акад. наук України [та ін.]. – Київ : Координац. бюро ЕСУ НАН України, 2001. – Т. 1 : А. – 823 с. : іл. – Зі змісту: Архітектура / С. К. Кілессо. С. 712–722.

С. 712: Архітектура України кін. 19 – поч. 20 ст.

«Звання академіків арх[ітекту]ри здобули укр[аїнські] зодчі **О. Бекетов**, В. Ніколаєв, В. Сичугов, М. Толвинський».

Забудова центру Харкова кін. 19 – поч. 20 ст. Арх. **О. Бекетов**, В. Величко, Є. Васильєв – фото.

С. 713: «У формах неоренесансу споруджено [...] Комерц[ійне] уч-ще в Харкові (1888–91, арх. **О. Бекетов**; нині Юрид[ична] академія) [...]».

«Третій, заг[ально]-рос[ійський] напрям, який поширився і в підросійській Україні, дістав назву неоруського стилю. Його представники використали творчу спадщину сх[ідних] слов'ян періоду Київської держави, зокрема арх[ітекту]ру Новгород і Пскова 10–12 ст. Пам'ятки в Україні – [...], дівоче уч[или]ще в м. Лубни, нині Полтав. обл. (1907, арх. **О. Бекетов**; нині школа) [...]».

«Нові прийоми і матеріали для декор[ативного] оформлення використовували і деякі архітектори старшого покоління (**О. Бекетов**, В. Городецький, Л. Влодек, Е. Брадтман, В. Садловський)».

С. 714: «Кращі споруди в стилі модерн – [...], банк [Волзько-Камський банк – прим. уклад.] (1907, арх. **О. Бекетов**; нині ляльк[овий] театр, [...])».

«[...] будинки у стилі неокласицизму споруджено [...], у Харкові – **О. Бекетова** [...]».

Медичний інститут (колишній будинок медичного товариства) у Харкові. 1911. Арх. **О. Бекетов** – фото.

265. **Ерошкіна Е. А.** Неоклассические принципы в творчестве А. Н. Бекетова как средообразующий фактор современной городской застройки / Е. А. Ерошкіна // См. № 28. – С. 26–27.

266. **Євсюков Ю.** Бекетовська перлина / Ю. Євсюков // Слобід. край. – 2006. – 18 лип. – С. 12.

Будинок Інституту щеплення, нині Інституту мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова (арх. **О. М. Бекетов**).

267. **Євсюков Ю.** Бекетовська симфонія / Ю. Євсюков // Слобід. край. – 2006. – 12 серп.

Про архітектурні пам'ятники Харкова архітектора **О. М. Бекетова**.

268. **Євсюков Ю.** Бекетовський оазис / Ю. Євсюков // Слобід. край. – 2006. – 19 серп.

Про Будинок вчених (арх. **О. М. Бекетов**).

269. **Єрошкіна О.** Сакральне зодчество як ресурс перспективного розвитку просторової структури великого сучасного українського міста (на прикладі розбудови м. Харкова) / О. Єрошкіна // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну та мистецтв. – Харків, 2013. – № 2. – С. 109–113.

С. 110: церква Різдва Пресвятої Богородиці (Каплунівська), реконструйована за проектом **О. М. Бекетова**.

С. 111: *Церква Різдва Пресвятої Богородиці (Каплунівська)* – фото.

270. **Женский медицинский институт** // Юж. край. – 1910. – 15 авг.

*«Анатомический театр строится по проекту академика **А. Н. Бекетова** на месте конюшен медицинского общества. Руководит строительством **И. А. Стахорский**».*

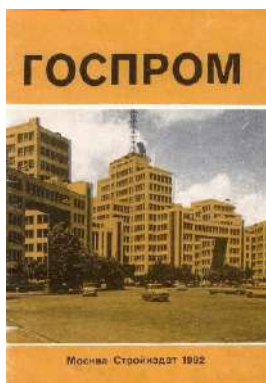
271. [Житловий будинок по вул. Кірова в м. Києві: автор проекту акад. **О. М. Бекетов**] // Архитектура Радян. України. – 1938. – № 10–11. – С. 12.

272. Жулидов В. Л. Архитектурно-строительные приёмы и детали в зданиях А. Н. Бекетова / В. Л. Жулидов // Див. № 30. – С. 21–22.

Стаття подає розрізнені враження експерта з обстеження технічного стану будівельних конструкцій та матеріалів деяких харківських будівель архітектора **О. М. Бекетова**. Аналізуються деякі конструкційні особливості і деталі будівель ХДНБ ім. В. Г. Короленка, колишніх Вищих жіночих курсів, приватних особняків на вул. Дарвіна.

273. [Закладка новой Рождество-Богородицкой (Каплуновской) церкви] // Харьковские губернские ведомости. – 1896. – 16 сент.

Храм споруджується за проектом **О. М. Бекетова**, визначено кошторис у 120 тис. руб.

274. Звоницкий Э. М. Госпром / Э. М. Звоницкий, А. Ю. Лейбфрейд. – М. : Стройиздат, 1992. – 78 с.

С. 8, 13: участь **О. М. Бекетова** у конкурсі на складання проекту Будівлі державної промисловості у Харкові, 1925 р.

С. 59: ескіз планування нового району (майбутній район Держпрому), 1924 р. – згадка.

275. Здание Высших коммерческих курсов в Харькове // Зодчий. – 1914. – № 41. – С. 463.

*«28 сентября совершена закладка здания высших коммерческих курсов Харьковского купеческого общества. Начатая в июне этого года, постройка будет закончена к сентябрю будущего года. Стоимость исчислена в 575 тыс. рублей» (арх. **О. М. Бекетов**).*

276. Зодчество Украины : сборник / [редкол.: М. П. Цапенко (гл. ред.) и др.]. – Киев : Изд-во Акад. архитектуры УССР, 1954. – 296 с. : ил.

С. 66: архітектор **О. М. Бекетов** – представник класичних традицій в архітектурі.

277. Зодчий і його будинки / Р. Котелянець, М. Путянїна, Л. Цикїна [та ін.] // Вечір. Харків. – 1972. – 11 січ. – С. 3.

110 років від дня народження **О. М. Бекетова**.

278. **Иванов М.** Тур у главных ворот / М. Иванов // Сегодня. – 2017. – 10 февр.

С. 24: стаття присвячена історії однієї з будівель акад. архітектури **О. М. Бекетова** – житлового будинку для залізничників по вул. Червоноармійській, 8/10.

279. **Ігнаткін І. О.** Піввіку на творчій роботі / І. О. Ігнаткін // Архітектура Радян. України. – 1939. – № 6. – С. 3–9.

До 50-річного трудового ювілею академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Автор знайомить з біографією архітектора, роками його навчання у Петербурзькій Академії мистецтв, аналізує особливості творчої манери **О. М. Бекетова**.

С. 3: Академік архітектури **Олексій Миколайович Бекетов** – фото.

С. 4: Академік архітектури **О. М. Бекетов**. Будинок медичного товариства в Харкові. Головний фасад – фото.

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. Будинок медичного товариства в Харкові. Сходи з головного вестибюлю на перший поверх – фото.

С. 5: проєкт та будівництво Харківської комерційної школи; будинок бібліотеки ім. В. Г. Короленка в Харкові; будинок Земельного банку (Харків).

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. Будинок медичного товариства в Харкові. Центральна частина фасаду – фото.

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. Будинок медичного товариства в Харкові. Головний вхід – фото.

С. 6: проєкт бібліотеки на 1,5 мільйони томів з галереєю великих людей (1894 р.) – згадка.

Будівлі: будинок медичного товариства в Харкові, особняки на вул. Раднаркомівській: картинна галерея Т. Г. Шевченка [особняк І. Є. Ігнатіщева – прим. уклад.], будинок наукових працівників [особняк родини Бекетових – прим. уклад.], клуб ім. Ільїча [особняк родини Алчевських – прим. уклад.] – згадка.

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. Галерея картин Т. Г. Шевченка в Харкові – фото.

С. 7: Академік архітектури **О. М. Бекетов**. Будинок Військово-господарської академії (кол. земельного банку) в Харкові – фото.

Будинок Військово-господарської академії в Харкові. Розріз – фото.

Будинок Військово-господарської академії в Харкові. Головний зал – фото.

С. 8: будівлі: корпус управління Катерининської залізниці; у Харкові: Волзько-Камський банк, будинок інституту зернових культур, головний корпус сільськогосподарського інституту; проєкти: жіночий медичний інститут, гірничий музей (не реалізовані).

Із 1890 р. **О. М. Бекетов** викладає у Харківському технологічному інституті. «В 1920 р. його запрошують працювати в „Архбуді” при ВРНГ [Вища рада народного господарства – прим. уклад.] УРСР, де він проєктував і керував будівництвом житлових і громадських будинків у Донбасі. Тут він дав ряд типових проєктів житлових будинків, гуртожитків і робітничих клубів».

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. Харківський будинок вчених (до реконструкції) – фото.

Проєкт будинку відпочинку обкому спілки вищої школи в селищі «Веселий», 1937 рік. Автор – академік архітектури **О. М. Бекетов** – фото.

Проєкт юридичного інституту (кол. комерційна школа) в Харкові. Автор – академік архітектури **О. М. Бекетов** – фото.

Бекетов О. М.: особистість, архітектор, педагог, художник

Проект державного університету в Сталіно. Автор – академік архітектури
О. М. Бекетов – фото.

На уклійці фото:

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. *Проект бібліотеки на півтора мільйона томів. За виконання цього проєкту* **О. М. Бекетову** *в 1894 році присуджено звання академіка архітектури.*

Головний фасад.

Розріз.

План 2-го поверху.

С. 9: участь у конкурсах: проєкт житлового будинку Південної залізниці з магазинами і кінозалом, проєкт комбінату сільськогосподарського інституту, проєкт палацу техніки Південної залізниці – перші премії. Будівлі: житловий будинок Південної залізниці, будинок електротехнічного інституту, архітектурний комплекс сільськогосподарського інституту в Харкові.

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. *Бібліотека ім. В. Г. Короленка в Харкові. Центральна частина головного фасаду* – фото.

Академік архітектури **О. М. Бекетов**. *Клуб ім. Ільїча в Харкові* – фото.

280. **Історія** міста Харкова XX століття : [монографія] / [редкол.: Є. П. Кушнар'ов, В. А. Шумілк'ін, О. Н. Ярмиш та ін.]. – Харків : Фоліо : Золоті сторінки, 2004. – 686 с. : іл. – На авантит.: Присвячується 350-річчю міста Харкова.

С. 51: будівля Анатомічного театру для Харківського жіночого медичного інституту (1910 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 62: Харківська публічна бібліотека (1901 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 80: академік архітектури **О. Бекетов** – випускник Харківської приватної школи малювання та живопису – згадка.

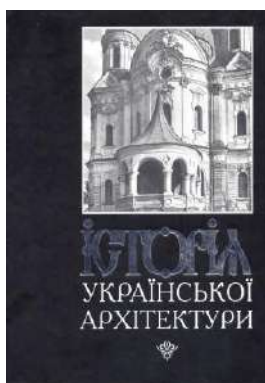
С. 85: **Олексій Миколайович Бекетов** відіграв видатну роль у визначенні архітектурного обличчя Харкова початку XX століття.

Споруджені ним будинки: Волзько-Камський банк (1906–1907 рр.), Громадська бібліотека (1901 р.), особняки по вул. Раднаркомівській, 10 та 11, церква Різдва Богородиці, Харківське медичне товариство (1913 р.), притулок для літніх дворян по вул. Чайковського, 4, притулок для дворянських дітей-сиріт по вул. Пушкінській, 84 (1914–1915 рр.), Комерційний інститут (1914–1916 рр.), будинок вищих жіночих курсів на вул. Мироносицькій, 92 (1916 р.).

С. 248: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 281: Будинок робітників-залізничників на вул. Червоноармійській (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 382: академік **О. М. Бекетов** – згадка.

281. **Історія** української архітектури / Ю. С. Асєєв, В. В. Вечерський, О. М. Годованюк [та ін.] ; за ред. В. Тимофієнка. – Київ : Техніка, 2003. – 472 с. : іл.

С. 311: **О. М. Бекетов** – один з керуючих будівництвом при спорудженні корпусів Харківського технологічного інституту.

С. 316: церква при комерційному училищі (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 320: [Громадська] бібліотека (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 324: *Харків. Судові установи, 1899–1902 рр. Загальний вигляд* – фото.

Будівля Судових установ (1899–1902 рр., арх. **О. Бекетов**, Ю. Цауне, В. Хрустальов).

С. 326: Земельний банк (1896–1898 рр.), Торговельний банк (1898–1899 рр.), Азовсько-Донської комерційний банк (1897 р.), Фруктовий торговельний ряд (1896–1898 рр.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 327: *Харків. Земельний банк, 1896–1898 рр. Загальний вигляд* – фото.

С. 330: Комерційне училище (1889–1893 рр., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 333: *Харків. Особняк на вул. Максиміліанівській (пізніше – Ольмінського), 11, 1899–1900 рр. Загальний вигляд* – фото. [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.].

С. 337: *«Серед харківських зодчих, що впливали на архітектуру всієї Слобожанщини, слід виділити **О. Бекетова**, В. Величка, О. Гірша, Ф. Данилова, М. Дашкевича, І. та С. Загоскіних, М. Ловцова, Б. Михаловського, В. Немкіна, А. Подьякова, Б. Покровського, К. Толкунова [...]».*

С. 344: **О. Бекетов** – згадка.

С. 349: *Харків. Медичне товариство, 1911–1913 рр. Сучасний вигляд* – фото. [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.].

С. 350: будинок Медичного товариства (1911–1913 рр., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 352: Робітничий будинок товариства робітників-металістів (1903–1909 рр., арх. І. Загоскін, реконструкція у 1924 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 357: будинок Волзько-Камського банку (1906–1907 рр., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 359: будинок управління Катерининської залізниці в Катеринославі (1905–1907 рр., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 371: споруда Медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 403: *«Класичним прикладом селищного будівництва став Штергрес (селище міського типу на Луганщині) (арх. – **О. Бекетов**), побудований у 1924 р. [...]».*

С. 413: участь **О. М. Бекетова** у закритому конкурсі на кращий проєкт залізничного вокзалу в Києві (1927 р.).

282. **К постройке** здания для судебных установлений // Юж. край. – 1898. – 24 мая.

Академік архітектури **О. М. Бекетов** представив голові Харківської судової палати проєкт будівлі.

283. **К постройке** постоянного Харьковского моста // Юж. край. – 1901. – 22, 29 марта.

Підсумки конкурсу проектів мосту через річку Харків. На конкурс представлено 13 проектів. Комісія відібрала 3 найкращі проекти і присудила грошові премії їх авторам: Г. Г. Кривошеїну, **О. М. Бекетову**, К. Е. Лембке.

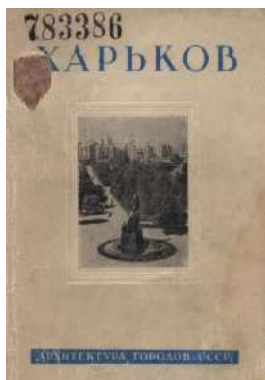
284. **Капитан Ижицкий**. Старый Харьков – новый ракурс / Капитан Ижицкий // Мегаполис. – 2006. – № 9.

Будівництво Робочого будинку закінчено в грудні 1909 р. Побудований на гроші трудящих. Будівля відрізнялася оригінальністю планування. Зал розташовувався по діагоналі споруди, до нього примикали клубні кімнати.

Будинок культури «Металіст». Реконструйований академіком **О. Бекетовим** у 1923 році. Проект, що передбачав розширення будівлі під зал на 25 000 місць, на жаль, не було здійснено.

285. **Карпов В. П.** Новые здания в Харькове / В. П. Карпов // Юж. край. – 1898. – 18, 19 сент.

Відзначено Миколаївський храм і храм в ім'я Озерянської Божої матері в дворі архієрейського будинку (арх. В. Х. Немкін), Благовіщенський храм (арх. М. І. Ловцов), будівлю комерційного училища, будинок Алчевських, власний будинок (арх. **О. М. Бекетов**), будівлю вокзалу (арх. І. І. Загоскін), «Сергієвський ряд» (арх. А. К. Шпігель), житлові будинки (арх. Б. Г. Михаловський). Надано критичну характеристику більшості житлових будинків, магазинів.

286. **Касьянов А. М.** Харьков / А. М. Касьянов. – М. : Изд-во Акад. архитектуры СССР, 1949. – 47 с. : ил. – (Архитектура городов СССР).

С. 17: «[...] *семиэтажный жилой дом, построенный в 1936 году по проекту академика **А. Н. Бекетова***».

С. 18: «[...] *и большим жилым домом, построенным академиком **А. Н. Бекетовым***».

«Таким образом, оказалось, что все четыре стороны Привокзальной площади были застроены зданиями различного архитектурного стиля, не увязанными между собой ни в композиции общего ансамбля, ни в стилевом отношении».

«Без ущерба для эстетического чувства почтамм можно рассматривать лишь с одной точки зрения: от угла улицы К. Маркса и Красноармейской».

287. **Касьянов А. М.** Харьков : архитектур.-ист. очерк / А. М. Касьянов. – Киев : Изд-во Акад. архитектуры УССР, 1955. – 65 с. : ил. – (Города Советской Украины).

С. 53–54: особливості творчості акад. **О. М. Бекетова**.

С. 54: згадано будівлі: бібліотека ім. В. Г. Короленка, колишня Будівля губернського суду, Юридичний інститут, банки на пл. Тевелєва, Будинок вчених, Будинок лікаря, ряд корпусів Сільськогосподарського інституту.

288. **Каталог работ академика архитектуры А. Н. Бекетова : к 50-летию его творчества /** Союз совет. архитекторов СССР Харьков. обл. отд-ния, Харьков. ин-т коммун. стр-ва. – Харьков : ХИКС, 1939. – 8 с.

289. **Клейн Б.** Кам'яний літопис / Б. Клейн // Слобід. край. – 1992. – 18 лют. – С. 3.

Історична забудова вул. Чайковського та вул. Лермонтовської.
Будинок для дворянських дітей-сиріт (1915 р., арх. **О. М. Бекетов**).

290. **Клейн Б.** Червонопрапорна і Ольмінського / Б. Клейн // Слобід. край. – 1991. – 19 черв. – С. 3.

Історія створення корпусів Харківського технологічного інституту, один з яких – електротехнічний – побудовано за проектом архітектора **О. М. Бекетова** (1928 р.). Також розповідається про будівлю Художньо-промислового інституту. На вул. Ольмінського варто відзначити особняки № 11, 19 (арх. **О. М. Бекетов**).

291. **Клейн Б.** Форум и Агора Харькова / Б. Клейн, А. Лейбфрейд // Слобода. – 1992. – 12 сент. – С. 5.

«Площадь Свободы – уникальное градостроительное образование, сформированное на протяжении 2–3-й четверти XX ст. В грандиозном архитектурном ансамбле, являющемся на протяжении последних шестидесяти лет центром общественной жизни Харькова, зримо отражены сложные и противоречивые черты эпохи».

У конкурсі на проєкт будівлі Держпрому (1925 р.) прийняли участь найвидатніші зодчі країни: **О. Бекетов**, А. Білогруд, В. Гельфрейх та багато інших. Перемогу у конкурсі здобули С. Серафимов, С. Кравець, М. Фельгер.

292. **Клочковская Т. О.** Особняк А. Н. Бекетова в Харькове / Т. О. Клочковская // Сталий розвиток міст : матеріали VIII Всеукр. студент. наук.-практ. конф. : в 4 ч. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків, 2015. – Ч. 1. – С. 234–235.

Розповідь про родинний особняк Бекетових по вул. Жон Мироносиць, 10.

293. **Коваленко В. С.** Орнаментика особняка Бекетовых по ул. Совнаркомовской (бывший Мироносицкий пер.) / В. С. Коваленко, А. Л. Романенко // Див. № 30. – С. 54–55.

Стаття знайомить з історією створення особняка **Бекетових**, стилістичним рішенням будівлі, описує різноманітність оздоблення інтер'єрів.

294. **Кодин В. А.** Храмы Слобожанщины: формирование архитектурно-художественных и градостроительных традиций / В. А. Кодин, Е. А. Ерошкина. – Харьков : Оригинал, 1998. – 184 с. : ил.

У монографії проведено аналіз формування традицій і прийомів культового зодчества Слобідської України з середини XVII до початку XX ст. Визначено тенденції та закономірності розвитку регіональної архітектурної школи. Проблема розглядається і на архітектурно-художньому, і на містобудівному рівнях. Висвітлюються також питання організації проектної та будівельної справи в культовій архітектурі, публікуються великі статистичні відомості, дано багато графічних матеріалів. Книга призначена науковцям, архітекторам-практикам, студентам творчих вишів, всім, кого цікавить історія архітектури.

С. 106: проєкт церкви Різдва Богородиці (Каплунівська) в м. Харкові, 1912 р. акад. архітектури **О. М. Бекетова**.

Рис. 333: Перспективний рисунок до проєкту (з архіву родини **Бекетових**).

295. **Кодін В.** Архітектор Бекетов і його доба = Architect Beketov and his Epoch / В. Кодін // Губернія. – 2005. – № 11. – С. 13–17. – Укр. та англ.

*«У часи спокійного плину історії більшість архітекторів реалізуються в межах одного творчого вподобання. Так, Бартоломео Растреллі ввійшов в історію як неперевершений майстер бароко, Матвій Казаков відомий як віртуоз класичної архітектури. Інша річ – коли митець живе в період великих змін та зламів. Саме на такий час припало творче життя найвідомішого харківського архітектора – академіка **Олексія Бекетова**».*

296. **Кодін В.** Вулиця, про яку мріяв Гоголь / В. Кодін // Губернія. – 2005. – № 5/6. – С. 20–25 : іл. – Укр. та англ.

Стосовно забудови вул. Дарвіна можна сказати словами М. Гоголя: *«Пусть в одной и той же улице возвышается и мрачное готическое, и обременённое роскошью украшений восточное, и колоссальное египетское, и проникнутое стройным размером греческое... Пусть как можно реже дома сливаются в одну ровную однообразную стену».*

С. 21: будинки на вул. Дарвіна, 13, 17, 21, 23, 37 (арх. **О. М. Бекетов**).

С.22: розповідь про «[...] активну художньо-просвітницьку діяльність нащадків академіка архітектури **О. Бекетова**».

297. **Комитет** по сооружению памятника В. Н. Каразину // Юж. край. – 1904. – 1 окт.

Схвалено креслення п'єдесталу і ескізи пам'ятника, виконані архітектором **О. М. Бекетовим** і скульптором І. І. Андреолетті. Академія мистецтв і Рада Харківського університету схвалили проєкт і місце встановлення пам'ятника.

298. **Конопльєва Е. В.** Наследие А. Н. Бекетова в формировании архитектурного облика Харькова / Е. В. Конопльєва // Див. № 30. – С. 27–28.

Стаття розповідає про основні стильові напрями у творчості академіка архітектури **О. М. Бекетова**, будівлі якого і сьогодні визначають архітектурне обличчя міста Харкова. Його різноманітні творчі інтереси показані на прикладі будівель: Олександрівське комерційне училище, будівля Харківського медичного товариства, Громадська бібліотека, особняк сім'ї Бекетових, особняк Алчевських, будинок І. Є. Ігнатіщева, особняк Д. О. Алчевського, будинок Котова, особняк Бекетових (вул. Дарвіна), будівлі банків на Миколаївській площі [Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк – прим. уклад.], електротехнічний і аудиторний корпуси Харківського технологічного інституту.

299. **Коровкина А. А.** Волжско-Камский банк в Харькове – постройка стиля модерн акад. архит. А. Н. Бекетова / А. А. Коровкина // Див. № 30. – С. 41–43.

У статті дається загальна характеристика творчого стилю архітектора **О. М. Бекетова**, історія підготовки до проектування будівлі Волзько-Камського банку і особливості його архітектури.

300. **Корсунский В.** Дворец медицины / В. Корсунский // Время. – 1991. – 26 нояб. – С. 4.

Історія будівлі Медичного товариства – нині НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова (арх. **О. М. Бекетов**).

301. **Корсунский В.** Дома архитектора Бекетова / В. Корсунский // Панорама. – 2002. – 8 февр. – С. 13.

Стаття розповідає про будівлі, створені за проєктами архітектора **О. М. Бекетова**: Комерційне училище, Громадська бібліотека, Земельний банк, Волзько-Камський банк, Художній музей, Будинок вчених, Палац культури міліції, навчальний корпус ХНТУСГ, НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова – згадка.

Також згадано будівлі у Києві, Одесі, Алушті, Белгороді, Гаграх, Баку, Донецьку, Ростові-на-Дону.

302. **Кравец В. И.** Декор харьковского модерна / В. И. Кравец, П. А. Дзюбенко // Наук. вісн. буд-ва / Харків. держ. техн. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків, 2007. – № 41. – С. 5–10.

У статті проведено аналіз декоративної пластики і композиції архітектурних споруд м. Харкова декоративного напрямку стилю модерн. Виявлено характерні для стилю художньо-архітектурні прийоми, що формують образ.

С. 9: «Одним из значимых сооружений архитектора [О. М. Бекетова – прим. уклад.] в стиле модерн является Волжско-Камский банк на бывшей Николаевской площади, ныне пл. Конституции».

303. **Кравец Е.** Пластический декор в архитектуре деловых учреждений Харькова начала XX века в образной структуре города / Е. Кравец // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. худож.-пром. ін-т. – Харків, 1999. – № 4/5. – С. 74–79.

С. 74: Азовсько-Донський банк, Волзько-Камський банк, Торговельний банк, Земельний банк (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 75: Елемент пластичного декору на фасаді Азовсько-Донського банку, пл. Конституції, 18 – фото.

«Образ банковского сооружения был обозначен ещё в период эклектики выдающимся зодчим **А. Н. Бекетовым** в здании Земельного банка, построенного в 1898 году, которое продемонстрировало высокие стандарты общего архитектурного решения и декоративной пластики, выполненных в стиле неоренессанс».

Торговельний банк, композиційна схема та пластичний декор фасаду Волзько-Камського банку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 76: «В целом ансамбль Бекетовских банков начала XX века обозначил в пространстве деловой центр города».

С. 79: Волзько-Камський банк – фото.

304. **Крейзер І.** Архітектура О. М. Бекетова у «зламні» 1930-ті рр. / І. Крейзер // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну та мистецтв. – Харків, 2012. – № 1. – С. 72–74.

Архітектурні об'єкти, запроєктовані архітектором **О. М. Бекетовим** у Харкові після 1932 р. Професійні методи роботи майстра, морфологія та композиційні особливості його будівель.

Перші премії у архітектурних конкурсах:

1. Конкурс на проєкт житлового будинку Південної залізниці по вул. Червоноармійській, 8/10, 1925–1936 рр.
2. Надбудова двох поверхів Харківського державного банку по вул. Сумській, 1932 р. (у соавт. з В. М. Петі).

3. Конкурс на проєкт Палацу техніки Південної залізниці в Харкові.

4. Конкурс на комплекс корпусів Сільськогосподарського інституту в Харкові.

С. 72: будинок «літерний» для службовців Південної залізниці.

С. 73: Будинок «літерний» для службовців Південної залізниці по вул. Червоноармійській – фото.

Державний банк на вул. Сумській.

С. 74: Державний банк на вул. Сумській – фото.

305. **Крейзер І.** Взаємодія форми, скульптури та декору в об'єктах архітекторів О. М. Бекетова, Б. І. Білозерського, І. О. Фоміна 1920–1940-х рр. / І. Крейзер // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну та мистецтв. – Харків, 2013. – № 2. – С. 131–134.

С. 132: Будинок «літерний» для службовців Південної залізниці по вул. Червоноармійській – фото.

С. 133: будинок «літерний» для службовців Південної залізниці.

С. 134: будинок «літерний» для службовців Південної залізниці – згадка.

306. **Крыса Н. И.** Тема середини в архитектуре А. Н. Бекетова / Н. И. Крыса // См. № 30. – С. 36.

Аналізується стиль архітектурних робіт **О. М. Бекетова**. Характерною деталлю його будівель можна вважати ефектний сходовий хол, що включає вестибюль і сходові марші, та є провідною темою композицій будівель Комерційного інституту, Земельного і Торговельного банків, Будинку вчених та ін.

307. **Куделко С.** Харьков: хроника столетий / С. М. Куделко, Л. И. Тарасова. – Харьков : Сага, 2010. – 394 с.

Хроніка майже 5000 подій, що сталися в Харкові протягом 356 років.

С. 117: 1893 р. – відкриття Комерційного училища (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 119: 1896 р. – побудовано будівлю Недільної школи Х. Д. Алчевської, особняк Д. О. Алчевського по вул. Дарвіна, 13 (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 120: 1897 р. – збудовано особняк родини Бекетових (арх.

О. М. Бекетов).

С. 121: 1898 р. – збудовано Земельний банк (арх. **О. М. Бекетов**).

1899 р. – збудовано Торговельний банк (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 123: 1901 р. – освячено нову будівлю Публічної бібліотеки (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 125: 1902 р. – завершено будівництво будівлі Судових установ (арх. **О. М. Бекетов**, Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов).

С. 132: 1907 р. – встановлено пам'ятник В. Н. Каразину (скульпт. І. І. Андреолетті, арх.

О. М. Бекетов).

Збудовано Волзько-Камський банк (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 136: 1912 р. – збудовано будівлю Пастерівського інституту та медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 179: 1929 р. – збудовано електротехнічний корпус ХІІІ (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 189: 1932 р. – надбудова Контори державного банку (арх. **О. М. Бекетов**, В. М. Петі).

С. 199: 1936 р. – збудовано житловий комплекс «Залізничник» з магазинами по вул. Червоноармійській, 8/10 (арх. **О. М. Бекетов**).

308. **Лаврентьев И.** Запрещённый Пети и его дома : [реконструкция здания Госбанка совместно с А. Н. Бекетовым] / И. Лаврентьев // Слобода. – 2002. – 11 июня : фот.

309. **Лаврентьев И.** Земельный банк – один из первых / Игорь Лаврентьев // Харьков и время: в статьях и медальонах / [Харьков. обл. орг. Нац. союза архитекторов Украины]. – 2-е изд., испр. и доп. – Харьков : [б. и.], 2019. – С. 65–70.

Автор статті знайомить читача з історією Земельного банку, заснованого в 1871 році купцем першої харківської гільдії О. К. Алчевським. Розповідає також про сім'ю Алчевських, представники якої багато зробили для розвитку ділового та просвітницького життя Харкова, про архітектора **О. М. Бекетова**, як члена цієї родини та автора проекту Земельного банку.

С. 67: особняк Алчевських, Недільна школа (нині виставковий зал Харківського художнього музею), особняк Бекетових (нині Будинок вчених), особняк Д. О. Алчевського (нині коледж по вул. Дарвіна, 13) (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 68: будівництво Земельного банку. «**А. Н. Бекетову** предстояло создать застройку восточной стороны Николаевской площади (ныне – пл. Конституции) зданиями банков с учётом сложившейся кривизны линии проезжей части площади, за счёт которой создавался плавный переход от улицы Сумской у нынешней площади Розы Люксембург. Поэтому здание Земельного банка, первое в „банковской линии“, было задумано в качестве модуля будущей застройки».

С. 69: Торговельний банк (1899 р., нині Будинок техніки), Волзько-Камський банк (1907 р., нині Театр ляльок) – згадка.

310. **Лаврентьев И. Н.** Из истории харьковского архитектурного модерна А. Н. Бекетова / И. Н. Лаврентьев // Архитектура. Стр-во. Событие. – 2008. – № 1/2. – С. 6–11.

311. **Лаврова К. Б.** Библиотека как объект творчества социально ориентированных архитекторов рубежа XIX–XX вв. / К. Б. Лаврова // Библиосфера. – 2014. – № 3. – С. 20–25.

Стаття розповідає про родинні зв'язки та традиції сім'ї Бекетових. Докладно висвітлено історію Харківської громадської бібліотеки, проект будівлі якої, з використанням передових європейських технологій, безоплатно виконав **О. М. Бекетов**.

С. 22: **О. М. Бекетов** обрав проект бібліотеки темою свого дипломного проекту.

С. 24: Розділ «*Бібліотека в творчості **О. М. Бекетова** та **Ф. О. Шехтеля**».*

312. **Лебедев Г. А.** О творчестве А. Н. Бекетова / Г. А. Лебедев // Исследование и охрана архитектурного наследия Украины : сборник / Зонал. НИПИ типового и эксперимент. проектирования жилых и обществ. зданий. – Киев, 1980. – С. 54–59.

313. **Лейбфрейд А.** Библиотеке им. Короленко – 110 / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1996. – 23 окт. – С. 3 : фот.

Стаття розповідає історію установи: створення, будівництво, розвиток. Проект будівлі виконано безоплатно акад. арх. **О. М. Бекетовим** (відкрито бібліотеку у 1901 р.). У 1938–1939 рр. керівництво бібліотеки намагалося розширити будівлю, зайнявши весь квартал до Московського проспекту. **О. М. Бекетов** виконав проєкт розширення, але його не було реалізовано через початок Другої світової війни. Під час бойових дій значно зруйновано книгосховище та читальний зал, втрачено генеральний каталог та 700 тисяч книг. У 1970 р. було розпочато будівництво трьох нових корпусів: книгосховища, п'ятиповерхового допоміжного корпусу та двоповерхового читацького корпусу. Будівництво тривало 10 років, але читацький корпус не збудовано.

314. **Лейбфрейд А.** Вокруг перекрёстка / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1997. – 23 сент. – С. 3.

У статті йдеться про будівлі на перехресті вул. Благовіщенської та вул. Дмитріївської: *«[...] преуспевающий купец 2-й гильдии, совладелец богатой мануфактуры „Соколов и Жмудский”, гласный городской думы М. П. Соколов [...] в 1899 году возвёл по проекту академика архитектуры А. Н. Бекетова роскошный двухэтажный особняк в стиле неоренессанса, № 17, который, в соответствии с практикой того времени, зарегистрировал на имя своей жены К. Г. Соколовой. В этом здании с 1924 года помещается кожно-венерический диспансер».*

315. **Лейбфрейд А.** Главная улица / А. Лейбфрейд, Т. Тихомирова // Слобода. – 1993. – 22 апр. – С. 5.

Історія вул. Сумської: виникнення, забудова.

У 1932 р. було проведено надбудову двох поверхів будівлі Державного банку (за проєктом акад. арх. **О. М. Бекетова** та арх. В. М. Петі).

316. **Лейбфрейд А.** «Голгофа» и «Маяк» / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1997. – 27 мая. – С. 4.

«[...] в 1898 году вдоль набережной между Лопанским и бывшим Конторским мостами вырос, построенный по проекту академика архитектуры А. Н. Бекетова, «Фруктовый ряд», содержащий пять магазинов, каждый из которых был увенчан оригинальной формы шатровым покрытием». Під час реконструкції Сергієвської площі у 1930-ті роки Фруктові ряди було знесено.

317. **Лейбфрейд А.** Доходные дома и особняки / А. Лейбфрейд // *Позиция*. – 1991. – № 4. – С. 89–93.

С. 90: серед кращих особняків в Харкові, що використовуються нині в якості громадських будівель, знаходиться і ряд будинків, побудованих за типовими проектами акад. архітектури **О. М. Бекетова** на вул. Раднаркомівській, Дарвіна, Скрипника та Ольмінського. Серед них Будинок вчених (колишній особняк Бекетових, 1897 р.), Художній музей (колишній особняк купця-фабриканта Ігнатіщева, 1914 р.), Клуб міліції (колишній особняк Х. Д. Алчевської, 1896 р.), Будинок лікаря (колишній особняк проф.

М. М. Сомова, 1899 р.).

С. 92: *Особняк М. М. Сомова. 1898 р. Зараз тут – Будинок лікаря – фото.*

Особняк Д. О. Алчевського. 1896 р. Нині школа № 1 – фото.

318. **Лейбфрейд А.** Жили – были...: из истории жилищного строительства. [Ч. 1] / А. Лейбфрейд // *Буд. газ.* – 1997. – 23 січ. – С. 3.

На рубежі XIX і XX ст. заможні харків'яни намагалися обзаводитися власними особняками, проектуванням і будівництвом яких займалися багато харківських архітекторів.

«Наибольшей известностью пользуются дома, созданные корифеем харьковской архитектурной школы академиком арх. А. Н. Бекетовым, построившим около пятнадцати особняков. В их числе на Совнаркомовской улице – бывший особняк выдающейся просветительницы Х. Д. Алчевской (1892 г.), в котором теперь находится клуб милиции; бывший особняк семьи Бекетовых (1897 г.) – теперь Дом учёных; бывший особняк купца – владельца пивоваренного завода Игнатищева (1914 г.), в котором теперь находится Художественный музей, а на улице Ольминского, 11, напоминающий швейцарскую загородную виллу, бывший особняк профессора зоологии Сомова (теперь Дом врача)».

Будинок вчених – первісний вигляд – фото.

Будинок лікаря – фото.

319. **Лейбфрейд А.** Жили – были ...: из истории жилищного строительства [Ч. 2] / А. Лейбфрейд // *Буд. газ.* – 1997. – 13 берез. – С. 2.

Стаття розповідає про подолання житлової кризи після 1917 р.

«Харьков стал колыбелью грядущего мощного направления – индустриального домостроения».

Відомчий житловий будинок, вул. Чичибабіна, 1, арх. П. Ю. Шпара при консультації акад. арх. О. М. Бекетова (1938 р.) – фото.

320. **Лейбфрейд А.** Зодчие храмов / А. Лейбфрейд // *Слобода*. – 1991. – 4–7 дек. – С. 5.

Нова Каплунівська церква (1912 р., арх. **О. М. Бекетов**).

Спаська церква при Комерційному училищі (1893 р., арх. **О. М. Бекетов**).

321. **Лейбфрейд А.** Кольцо центральных площадей. I. Площадь Советской Украины (бывшая Николаевская) / А. Лейбфрейд // *Слобода*. – 1993. – 30 янв. – С. 5.

У статті розповідається про історію виникнення та розвитку площ Харкова, їх значенні в планувальній структурі міста.

«На рубеже XIX и XX ст. вид площади преобразили новые капитальные кредитно-финансовые и торговые дома. На восточной стороне [...] появился ряд крупных зданий банков, сооружённых в модных европейских стилях: Земельный (1897 г., теперь автотранспортный техникум), Торговый (1898 г., теперь Дом техники), Волжско-Камский (1908 г., теперь Театр кукол) и перестроенный в дальнейшем первый дом Азовско-Донского банка (1896 г., ныне Центральный лекторий). Сооружены эти здания по проектам и под руководством акад. арх. А. Н. Бекетова».

322. Лейбфрейд А. Кольцо центральных площадей. III. Пролетарская площадь (бывшая Сергиевская) / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1993. – 18 февр. – С. 5.

У 1896–98 рр. за проектом акад. арх. **О. М. Бекетова** на південно-західному боці площі побудували Фруктовий ряд (проіснував до 1936 р.)

Південно-західний бік Сергієвській площі – фото.

323. Лейбфрейд А. Народные дома / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1991. – 4 сент. – С. 5 : фот.

«Возникновение особой разновидности общественных зданий – Народных домов, призванных по замыслу их строителей удовлетворять духовные потребности малоимущих слоёв населения, в первую очередь рабочих, относится к концу XIX века. Строили такие дома на средства благотворительных обществ и добровольные пожертвования частных лиц, в том числе и самих рабочих. В Харькове инициатором создания Народного дома явилось общество грамотности, образованное в 1869 году».

Один із них – колишній Будинок робочого товариства, нині ПК «Металіст» на вул. Плеханівській, збудовано у 1903–1909 рр. за проектом І. І. Загоскіна на трудові заощадження харківських робочих. У 1922–1923 рр. будівлю реконструйовано за проектом акад. арх. **О. М. Бекетова** за участі арх. М. А. Зеленіна. В 1927 р. **О. М. Бекетов** розробив проект розширення будівлі, передбачивши спорудження нового залу на 2500 місць, великих читального залу та їдальні, ряду додаткових гурткових кімнат, але даний проект не був реалізований.

324. Лейбфрейд А. Плехановская улица / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1996. – 16 апр. – С. 3 : фот.

Стаття розповідає історію забудови вулиці. У 1903–1909 рр. за проектом І. І. Загоскіна збудовано «Будинок робочого товариства», який у 1921–1923 рр. реконструйовано за проектом акад. арх. **О. М. Бекетова** (нині ПК «Металіст»), фото.

325. Лейбфрейд А. Площадь Руднева / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1996. – 21 февр. – С. 2 : фот.

Стаття розповідає історію площі Руднева: будівлі, храми, сквери, пам'ятники. Будівля Судових установ (1889–1902 рр.), створена за проектом акад. арх. **О. М. Бекетова** за участі арх. Ю. С. Цауне та В. В. Хрустальова – загальна композиція, деталі.

326. **Лейбфрейд А.** По бывшей Садово-Куликовской / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1996. – 3 июля. – С. 3.

Огляд забудови вул. Дарвіна: будинки № 13: особняк біолога Д. О. Алчевського, № 21: особняк лікаря Ф. В. Піснячевського, № 23: особняк купця П. В. Маркова, № 37: особняк **О. М. Бекетова** (арх. **О. М. Бекетов**).

По вул. Револуції, 8: будинок купця П. В. Маркова (арх. **О. М. Бекетов**).

327. **Лейбфрейд А. Ю.** А. Н. Бекетов и Общественная библиотека / А. Ю. Лейбфрейд // Панорама. – 1996. – № 27. – С. 12 : фот.

Державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. 1930 р. Вигляд будівлі після розширення книгосховища в 1927–1930 рр. – фото.

Проект розширення бібліотеки уздовж вулиці Короленка. 1927 р. – фото.

Проект розширення бібліотеки в бік Московського проспекту. 1937 р. – фото.

Читальний зал бібліотеки. Первісний стан. 1901 р. – фото.

Історія створення громадської бібліотеки в Харкові: задум будівництва, фінансування, перші приміщення, проект **О. М. Бекетова** та його нагляд за будівництвом (1901 р.). У 1927–1928 рр. **О. М. Бекетов** розробив проект розширення будівлі в бік Слюсарного провулку, а в 1938–1939 рр. – новий варіант, що передбачав розвиток приміщення в бік Московського проспекту.

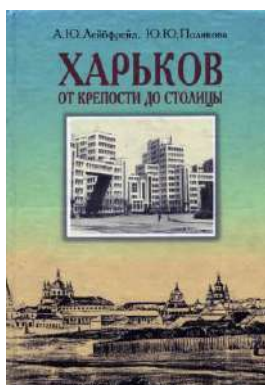
328. **Лейбфрейд А. Ю.** Деловые здания / А. Ю. Лейбфрейд // Позция. – 1991. – № 3. – С. 93–98.

С. 95: *Судові установи. 1902 р. Нині ця будівля належить військовому відомству – фото.*

С. 96: будівля Судових установ (арх. **О. М. Бекетов**, Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов); банки **О. М. Бекетова**: Земельний (Автотранспортний технікум, 1896–1898 рр.), Торговельний (Будинок техніки, 1898–1899 рр.), Волзько-Камський (Театр ляльок, 1906–1907 рр.).

329. ***Лейбфрейд А. Ю.** Особняки А. Н. Бекетова в Харькове / А. Ю. Лейбфрейд // Особняк. – 1998. – № 1 (7).

330. ***Лейбфрейд А. Ю.** Феномен Бекетова / А. Ю. Лейбфрейд // Слобода. – 1996. – 26 марта. – 5 фот.

331. **Лейбфрейд А. Ю.** Харьков. От крепости до столицы : заметки о старом городе / А. Ю. Лейбфрейд, Ю. Ю. Полякова. – Харьков : Фолио, 1998. – 335 с. : ил.

С. 34: пам'ятник В. Н. Каразіну (скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 42: *«Корифеем среди зодчих Харькова был академик архитектуры Алексей Николаевич Бекетов (1862–1941). Созданные им на протяжении более полувека десятки монументальных общественных и жилых зданий в Харькове (и в ряде других городов) придали городу крупный градостроительный масштаб и выразительность. [...] Исключительно важное значение имела также педагогическая деятельность А. Н. Бекетова, воспитавшего плеяду талантливых учеников и последователей».*

С. 43: **О. М. Бекетов (1862–1941)** – фото.

С. 46: реконструкція «Робочого будинку» для клубу «Металіст» (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 48: проєкт будівлі Держпрому – згадка.

С. 52: корпус Електротехнічного факультету Технологічного інституту (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 77: нова церква Різдва Богородиці (арх. **О. М. Бекетов**, внутр. розпис худож. М. Р. Пестриков).

С. 79: домовая церква Комерційного училища (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 98: будівля Судових установ (арх. **О. М. Бекетов**, Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов).

С. 99: Будинок Судових установ на колишній Скобелівській пл. (арх. **О. М. Бекетов**, Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов, 1902 р.) – фото.

С. 103: у 1916 р. в Будинку Ради з'їзду гірничопромисловців Півдня Росії на Сумській вул. були проведені внутрішні реконструктивні роботи за проєктом **О. М. Бекетова**.

С. 109: Земельний банк на колишній Миколаївській пл. (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1898 р.) – фото.

Волзько-Камський банк на колишній Миколаївській пл. (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1907 р.) – фото.

С. 110–111: Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк, Азовсько-Донський банк (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 112: двоповерхова будівля на розі Торговельної площі та Плетньовського провулку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 115: Державний банк (надбудова, арх. **О. М. Бекетов**, В. М. Петі, 1929–1933 рр.).

Державний банк на Театральній пл. (надбудова академіка архітектури **О. М. Бекетова** та арх. В. М. Петі, 1932 р.) – фото.

С. 133: Медичне товариство та Пастерівський інститут на Пушкінській вул. (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1912 р.) – фото.

С. 134: будівля Харківського медичного товариства та Пастерівського інституту (арх. **О. М. Бекетов**, 1912 р.).

С. 154: будівля Вищих жіночих курсів (арх. **О. М. Бекетов**, 1913–1914 рр.).

С. 155: Жіночі медичні [вищі – прим. уклад.] курси на Мироносицькій вул. (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1914 р.) – фото.

С. 155–156: будівля Анатомічного театру Жіночого медичного інституту (арх. **О. М. Бекетов**, 1910 р.).

Комерційний інститут (арх. **О. М. Бекетов**, 1914–1916 рр.).

С. 163: Комерційне училище (арх. **О. М. Бекетов**, 1893 р.).

С. 164: Комерційне училище на Пушкінській вул. (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1893 р.) – фото.

Актовий зал Комерційного училища. Зруйнований у 1941–1945 роках – фото.

С. 169: особняк Д. О. Алчевського на вул. Дарвіна, 13 (арх. **О. М. Бекетов**, 1896 р.).

С. 180: будівля жіночої недільної школи Х. Д. Алчевської (арх. **О. М. Бекетов**, 1896 р.).

Недільна школа Х. Д. Алчевської в колишньому Мироносицькому пров. (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1896 р.) – фото.

С. 218: Будинок товариства робітників (1905 р, арх. І. І. Загоскін; реконструкція – 1924 р. арх. **О. М. Бекетов**).

С. 230: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 231: особняк архітектора **О. М. Бекетова** – згадка.

С. 237: ПК «Металіст» на Плеханівській вул. Реконструкція академіка архітектури **О. М. Бекетова**, 1923 р. – фото.

С. 238: Будинок товариства робітників (1905 р., арх. І. І. Загоскін; реконструкція – 1924 р. арх. **О. М. Бекетов**).

С. 238–239: особняк родини Алчевських (арх. **О. М. Бекетов**, 1893 р.).

С. 248–250: проєкт Публічної бібліотеки (арх. **О. М. Бекетов**).

Громадська бібліотека в колишньому Петровському пров. (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1901 р.) – фото.

С. 273: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 285–286: особняк фабриканта І. Є. Ігнатішева (1914 р.), особняк ботаніка Д. О. Алчевського (1896 р.), будинок професора М. І. Сомова [М. М. – прим. уклад.] (1899 р.), колишній особняк Х. Д. Алчевської (1892 р.), будинок родини Бекетових (1897 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 287: Особняк Алчевського на вул. Дарвіна, 13 (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1896 р.) – фото.

Особняк Сомова на вул. Ольмінського, 11 (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1899 р.) – фото.

С. 288: Особняк Бекетова на Раднаркомівській вул., 10 (академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1897 р.) – фото.

С. 290: проєкти дешевих квартир для найбіднішого населення Харкова (1904 р., арх. **О. М. Бекетов**).

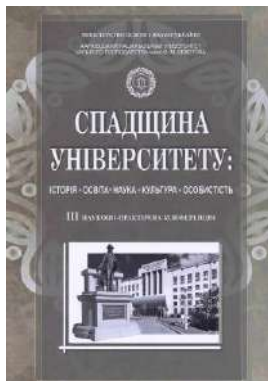
С. 326: **Бекетов Олександр Миколайович** – короткі біографічні відомості.

332. **Лейбфрейд О.** Харківські інтер'єри О. Бекетова / О. Лейбфрейд // Архітектура України. – 1993. – № 2. – 64 с.

С. 45–47: «Численні громадські споруди **Бекетова** величні й парадні [...]. Важливою особливістю будівель архітектора є єдність у зовнішньому та внутрішньому вирішенні. Об'ємно-планувальна композиція, як правило, забезпечує найкращі умови для використання приміщень за їхнім призначенням [...]. В інтер'єрах будинків **Бекетова** простежується використання композиційних прийомів, [...] це так зване “перетікання простору” і чергування з метою досягнення просторово-оптичних ефектів, низьких, слабо освітлених приміщень з високими, світлими».

Згадуються будівлі, зведені за проєктами **О. М. Бекетова**: Комерційне училище, Комерційний інститут, Медичне товариство, Земельний банк, публічна бібліотека, особняки родини **О. Бекетова**, проф. М. Сомова, купця М. Соколова.

333. **Лобынцева Т. А.** Тема музеїв в творчестві академіка архітектури А. Н. Бекетова / Т. А. Лобынцева // Спадщина університету: Історія. Освіта. Наука. Культура. Особистість : матеріали III наук.-практ. конф., Харків, 7–8 груд. 2017 р. / [керівник вид. проєкту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко (голова) та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2018. – С. 53–65.

Стаття знайомить зі сторінками біографії архітектора **О. М. Бекетова**, розповідає про його архітектурні проєкти.

С. 53–54: Художня школа М. Д. Раєвської-Іванової.

С. 54: *Марія Дмитрівна Раєвська-Іванова. 1840–1912 рр.* – фото.

С. 54–55: практика **О. М. Бекетова**, студента Петербурзької Академії мистецтв, у майстерні акад. архітектури М. Є. Месмахера.

С. 55: участь у конкурсі на будівництво Комерційного училища у Харкові.

С. 55–56: Харківське комерційне училище (1891 р.), цей проєкт передбачав також перший у творчості **О. М. Бекетова** музей – Музей товарознавства, фото, план.

С. 56: Дисертаційний проєкт «Бібліотека на 1,5 млн томів з галереєю великих людей і нумізматичним музеєм» (1894 р.), фото, план.

С. 57: Харківська публічна бібліотека (1901 р.); проєкти музеїв: Музей старих книг, бібліотека при Університеті з виставковим залом.

Будівля Харківського Медичного Товариства з Пастерівським інститутом (1913 р.), фото, план.

С. 57–58: проєкт «Нова будівля Ради з'їзду споживчих товариств півдня Росії (СТПР, 1918 р.)» та новий варіант «Будинок установ Спільки споживчих товариств півдня Росії (СТПР, 1918–1919 рр.)», що включали цілий комплекс музеїв: Історичний музей з читальним залом, Музей зразків, Історичний музей з бібліотекою. Проєкт «Гірничий Музей» для з'їздів гірничопромисловців півдня Росії (1910–1913 рр.).

Будинок установ Спільки споживчих товариств півдня Росії (СТПР). 1918–1919 рр. 1-й варіант. Головний фасад – фото.

План 1-го поверху. Історичний музей з читальним залом – фото.

План 2-го поверху. Музей зразків та приймання замовлень – фото.

Типові проєкти будівель громадського призначення для Донбасу, зокрема «Народний дім з театром і музеєм на 1000 осіб» (1919 р.) – згадка.

С. 58: проєкт Палацу культури для Промгігантів м. Харкова (ХЕМЗ, ХТГЗ, ХПЗ та Червонозаводської ТЕЦ) (1932–1936 рр.), фото.

С. 59: конкурсний проєкт «Палацу техніки південних залізниць» в Харкові (1933 р.), фото.

С. 59–60: проєктування та будівництво **О. М. Бекетовим** навчальних закладів: Комерційне училище, Комерційний інститут (1914–1916 рр.), Недільна школа з бібліотекою та Музеєм наочних посібників (1896 р.).

Х. Д. Алчевська серед слухачок Недільної школи – фото.

Недільна школа Х. Д. Алчевської. Головний фасад. Креслення. 1896 р. – фото.

С. 60: Гірничий музей у Катеринославському вищому гірничому училищі (1899–1912 рр.).

Вище гірниче училище у Катеринославі. Головний корпус. Фасад. Креслення, папір, туш, акварель. 1899–1912 рр. – фото.

План 2-го поверху Головного корпусу КВГУ. Креслення. 1899 р. 1. Музей моделей і машин. 2. Мінералогічний музей – фото.

С. 60–61: Сільськогосподарська школа з електростанцією (1921 р.) в селищі Одноробівка Золочівського р-ну Харківської обл.

Сільськогосподарська школа в селищі Одноробівка Золочівського р-ну в Харкові. План 1-го поверху. Креслення. 1921 р. 1. Геологічний музей. 2, 3. Зоологічний музей та Музей тваринництва. 4. Ботанічний музей – фото.

С. 61: конкурсний проєкт комплексу Сільськогосподарського інституту (1930 р.), фото.

С. 62: Електротехнічний корпус Харківського технологічного інституту (1929 р.), фото, план.

С. 62–64: робота **О. М. Бекетова** у ХІКБ. Проєкт «Завдання з дипломного проєктування на спорудження будівлі Інституту комунального будівництва» (1939 р.).

О. М. Бекетов зі студентами архітектурного факультету ХІКБ під час дипломного проєктування. 1938 р. – фото.

Меморіальний музей академіка архітектури О. М. Бекетова. Експозиція відкрита в 2012 р. – фото.

334. **Лысых О. Ю.** Приусадебные участки в архитектурных постройках А. Н. Бекетова / О. Ю. Лысых // См. № 30. – С. 56–57.

Однією з маловивчених областей творчості архітектора **О. М. Бекетова** є формування присадибних територій відкритих просторів.

Проєкт Будинку відпочинку для працівників товариства «Головспирт» в Алушті (арх. **О. М. Бекетов**, 1936 р.).

Проєкт дачі Золотарьова в Криму (1904 р.), будинок Алчевських в Харкові (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

335. **Макаренко А.** Под микроскопом: столбняк и биооружие / Анна Макаренко // Сегодня. – 2017. – 7 июля. – С. 8–9.

С. 8: Інститут мікробіології та імунології ім. Мечникова, будівля збудована за проєктом архітектора **О. М. Бекетова**.

Фото:

Мечниковський інститут у Харкові. Установа, яку охрестили «Палацем медицини», за вікову історію не змінювала профіль: тут вивчають віруси та створюють вакцини;

Розкішний інтер'єр актового залу зберігся в первинному вигляді, з ліпниною і розписами на стелі;

Трибуна. Звідси Сталін закликав створювати біозброю.

336. **Мальцев А. В.** Границы как фактор архитектурного смыслообразования на примере группы банков А. Н. Бекетова / А. В. Мальцев // См. № 30. – С. 46–48.

Розглядаючи проблеми розкриття потенціалу архітектурного простору, автор знайомить читачів з іменами дослідників, які раніше працювали над цією проблемою. Як приклад архітектурних меж наводить фрагмент забудови площі Конституції, а саме – групу банків архітектора **О. М. Бекетова** [Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк – прим. уклад.].

337. **Марчуков В.** Особняк на Мироносівський: з архітектурної старовини / В. Марчуков // Соціаліст. Харківщина. – 1981. – 30 жовт.

С. 4: про творчий спадок архітектора **О. М. Бекетова**.

338. **Марчуков В.** Палац з грифонами: з архітектурної старовини / В. Марчуков // Соціаліст. Харківщина. – 1982. – 8 січ.

С. 4: Проєкт будівлі Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**). Архітектор «[...] відхилив крила будинку в бік подвір'я, чим зберіг напрямок вулиці; [...] активно виділив центральну закруглену частину з парадним входом, чим створив виразну архітектурну композицію; [...] розв'язав фасад у дусі російського класицизму».

339. **Маршала А.** Пять выдающихся архитекторов, прославивших Харьков : [Е. А. Васильев, А. А. Тон, А. Н. Бекетов, А. И. Ржепишевский, В. А. Эстрович] / Алёна Маршала // Харьков. изв. – 2017. – 7 дек. – С. 5.

Частина статті розповідає про творчість академіка **О. М. Бекетова**.

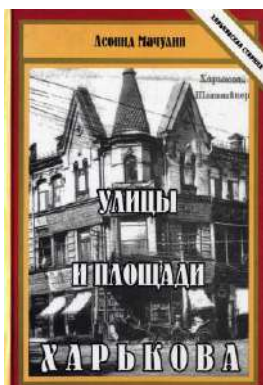
Ансамбль будівель площі Конституції, вулиць Пушкінської, Дарвіна, Мироносицької; будівлі: бібліотека ім. В. Г. Короленка, Земельний, Торговельний, Волзько-Камський банки, приватні особняки – згадка.

Викладацька діяльність **О. М. Бекетова**: на інженерному факультеті Харківського технологічного інституту, у Харківському механіко-машинобудівному інституті, у Харківському інституті інженерів комунального будівництва; робота головним архітектором Харківського художнього училища, керівництво дипломним проектуванням у Харківському художньому інституті – згадка.

Проєкт будівлі Театру на вул. Катеринославській (зараз – Полтавський шлях) (нереалізований) – згадка.

340. **Матвиенко П.** Что хранит наследие великого зодчего?: факты творчества Алексея Бекетова пока остаются малоизвестны / П. Матвиенко // Время. – 2009. – 24 дек.

С. 4: про архів архітектора **О. М. Бекетова**, що зберігається в фонді ЦДНТА України, фото.

341. **Мачулин Л.** Улицы и площади Харькова / Леонид Мачулин. – Харьков : Мачулин, 2007. – 480 с. : ил.

С. 35: акад. архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 61: будівля Комерційного інституту (1914–1916) (арх. **О. М. Бекетов**) – коротка інформація.

С. 72–73: біографічна довідка про акад. архітектури **О. М. Бекетова**. Описані основні споруди: Комерційне училище, особняк Бекетових, Земельний банк, Московський торговельний банк, Публічна бібліотека, будівля Судових установ, Волзько-Камський банк, будівля Медичного товариства, Комерційний інститут.

Розповідається про створені в пам'ять про зодчого пам'ятник, меморіальні дошки, бюсти. На честь архітектора названа станція метрополітену, при Харківській академії міського

господарства створено музей і аудиторія його імені. З 1996 р. щорічно проводяться Бекетовські читання.

С. 134: акад. архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 135: акад. архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 331: проєкт будівлі комерційного училища (арх. **О. М. Бекетов**) – коротка інформація.

342. **Мащенко О. М.** У ЦДНТА України / О. М. Мащенко // Вісн. Держ. ком. архівів України. – 2004. – Вип. 1 (17). – С. 104.

До історії спорудження пам'ятника В. Н. Каразіну у Харкові (арх. **О. М. Бекетов**, скульпт. І. І. Андреолетті).

343. **Маяковский М.** На углу Николаевской и Михайлова чуда / М. Маяковский // Белгород. изв. – 2008. – 19 апр.

Про проєкт будівлі Белгородського жіночого епархіального училища (арх. **О. М. Бекетов**).

344. **Мироненко В. П.** К истории клубного движения в г. Харькове / В. П. Мироненко, Е. Коноплева // Наук. вісн. буд-ва / Харків. держ. техн. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків, 2004. – № 28. – С. 15–20.

Стаття розповідає історію виникнення та розвитку клубів у Харкові: Дворянське зібрання, Комерційний клуб, Народний будинок, Будинок товариства робітників, Клуб залізничників.

С. 18: Будинок товариства робітників (нині ПК «Металіст») створений за проєктом арх. І. І. Загоскіна у 1905 р. У 1923 р. будівля була реконструйована за проєктом арх. **О. М. Бекетова** за участі арх. М. А. Зеленіна.

345. **Мироненко В. П.** Особняки А. Н. Бекетова по ул. Дарвина в г. Харькове и их роль в формировании облика улицы / В. П. Мироненко, Ю. В. Демидюк // Див. № 30. – С. 17–18.

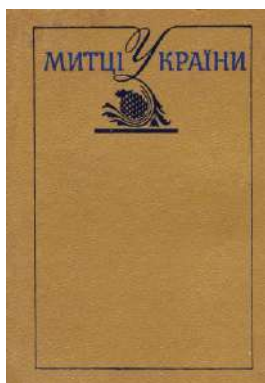
С. 17: особняк професора-біолога Д. О. Алчевського, вул. Дарвіна, 13.

Особняк, що був спроектований **О. М. Бекетовим**, та в якому він жив до поч. 1910-х рр., вул. Дарвіна, 17.

С. 18: особняк професора Ф. В. Піснячевського, вул. Дарвіна, 21 – згадка.

Особняк купця П. В. Маркова, вул. Дарвіна, 23.

Особняк родини Бекетових, вул. Дарвіна, 37.

346. **Митці України** : енциклопед. довід. / за ред. А. В. Кудрицького. – Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. – 848 с. : іл. – Зі змісту: Бекетов О. М. С. 55–56 ; Пам'ятки архітектури України. С. 692–831.

С. 55: коротка біографічна довідка про академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

С. 56: Комерційне училище, Земельний банк, Судові установи, Торговельний банк, особняк Бекетових, Волзько-Камський банк, постамент пам'ятника В. Каразіну, будинок Медичного товариства,

Вищі жіночі курси, Комерційний інститут, будинок Електротехнічного інституту; театр у Сімферополі; Судові установи у Новочеркаську; головний корпус гірничого інституту та управління Катерининської залізниці у Катеринославі; будинок жіночого училища у Лубнах; робітничі будинки та клуби в селищах Донбасу; житловий будинок у Києві; університет у Донецьку.

С. 702: м. Дніпропетровськ: Будинок Вищого гірничого училища (гірничий інститут ім. Артема), 1899–1900 рр., арх. **О. М. Бекетов**, О. Бернардацці.

Крим:

С. 729: м. Сімферополь: Театр (вул. Пушкіна № 15), 1911 р., арх. **О. М. Бекетов**.

С. 732: м. Алушта: Дача архітектора **Бекетова** (аптека санаторію «Робочий куточок»), 1898 р., арх. **О. М. Бекетов**.

С. 774: м. Лубни: Будинок колишнього жіночого училища (середня школа № 10), 1907 р., арх. **О. М. Бекетов**.

м. Харків:

С. 788: Комплекс будівель Харківського технологічного інституту (вул. Фрунзе № 21), 1874–1890 рр., арх. **О. М. Бекетов**, В. В. Величко, Р. Генрихсен, М. Ловцов.

С. 789: Комерційне училище (Юридичний інститут), 1893 р., арх. **О. М. Бекетов**.

Анатомічний театр жіночого медичного інституту (пров. Воробйова № 8), 1911 р., арх. **О. М. Бекетов**.

С. 790: Комерційний інститут (вул. Артема № 44), 1914 р., арх. **О. М. Бекетов**.

С. 791: Дарвіна вул.: особняк (№ 13), 1896 р.; особняк (№ 21), 1903 р.; особняк (№ 23), 1901 р.; особняк (№ 37), 1912 р. – арх. **О. М. Бекетов**.

Будинок вищих жіночих курсів (Інститут електрифікації і механізації сільського господарства, вул. Держинського), 1915 р., арх. **О. М. Бекетов**.

С. 792: Громадська бібліотека (ім. В. Г. Короленка, Короленка пров.), 1901 р., арх. **О. М. Бекетов**.

С. 793: комплекс лікувальних споруд (вул. Малиновського № 14), 1913 р.; особняк (вул. Карла Маркса № 17), 1889 р. – арх. **О. М. Бекетов**.

С. 794–796: Ольмінського вул.: № 11 – особняк, 1899 р., № 19 – особняк, поч. 20 ст.

Пушкінська вул.: № 14 – будинок Медичного товариства ім. І. Мечникова, 1913 р.; № 84 – будинок притулку дворянських сиріт, 1915 р.

Радянської України пл.: № 14 – Азовсько-Донський комерційний банк, 1896 р.; № 24 – Волзько-Камський банк (Театр ляльок), 1909 р.; № 26 – Торговельний банк (Будинок техніки), 1899 р.; № 28 – Земельний банк (автотранспортний технікум), 1897 р.

Раднаркомівська вул.: № 9 – жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської (вечірня школа № 10), 1896 р.; № 10 – особняк архітектора **О. М. Бекетова** (Будинок учених), 1897 р.; № 11 – особняк (Художній музей), 1914 р.; № 13 – особняк (Палац культури), 1893 р. – арх. **О. М. Бекетов**.

С. 799: адміністративний будинок (вул. Чайковського № 4), 1915 р.; житловий будинок (вул. Червоноармійська № 8/10), 1932 р. – арх. **О. М. Бекетов**.

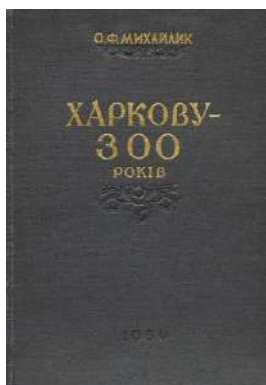

347. **Михайленко А.** Особняк на Совнаркомовской / А. Михайленко // Крас. знамя. – 1978. – 9 авг. – С. 4.

Історія Будинку вчених у Харкові. Будівля зведена у 1897 р., колишній особняк родини **Бекетових**. Реставрація балконів та веранд проводилась за кресленнями та фотографіями, що збереглися у нащадків **О. М. Бекетова**. Реставраційні роботи здійснюють студенти ХШКБ та працівники РБУ-9 «Міськбудтрест».

348. **Михайлик О. Ф.** До історії забудови та планування м. Харкова / А. Ф. Михайлик // Наук. пр. : зб. ст. / Харків. ін-т інженерів комун. буд-ва. – Харків, 1956. – С. 121–133.

С. 131: «Будівництво Харкова в 90-х роках ХІХ і на початку ХХ ст. зв'язано з діяльністю професора **О. М. Бекетова**. За його проектами збудовано ряд кращих споруд міста. До них належать приміщення судових установ на площі Руднева (1902 р.), Московського земельного банку на площі Тевелева, бібліотеки ім. Короленка, юридичного інституту і т. д.».

349. **Михайлик О. Ф.** Харкову – 300 років : короткий іст.-екон. нарис / О. Ф. Михайлик. – Харків : Харків. обл. вид-во, 1956. – 131 с. : іл.

С. 104: «Велике значення для забудови Харкова мала робота академіка архітектури, заслуженого діяча мистецтв професора **О. М. Бекетова**. Він спорудив кілька десятків будинків, які можна вважати найкращими в старому Харкові». Згадуються: будинок Судових установ, Земельний і Московський банки, бібліотека ім. В. Г. Короленка, Будинок вчених, Держбанк, юридичний інститут, будинок Медичного товариства.

С. 106: житловий будинок Південної залізниці по Червоноармійській вулиці (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 108: «Навіть такий видатний майстер архітектури як **О. М. Бекетов** у деяких своїх проєктах (зокрема в проєкті жилого будинку Південної залізниці) припускав непослідовність у виборі архітектурних форм».

С. 109: житловий будинок Харківенерго на Пушкінській вулиці (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 113: «На цій же (Тевелева) площі підведено з руїн будинки, споруджені в свій час за проєктом академіка **О. М. Бекетова**, в яких тепер містяться промислово-транспортний технікум, Теплоелектропроект й інші установи».

350. **Можейко І.** Труды и дни зодчего: ист. очерки / И. Можейко // Харьков: пульс прошлого / под ред. М. Красикова. – Харьков : Сага, 2012. – С. 67–71.

У нарисі розповідається про видатного зодчого **Олексія Бекетова**, який визначив зовнішній вигляд Харкова, аналізується його мистецька спадщина, неабиякий педагогічний талант. Згадуються споруди, побудовані за проєктами архітектора: Комерційне училище, Каплунівська церква, Будинок судових установ, банківські будівлі, Харківське медичне товариство, особняк Алчевських, будівля недільної школи, особняк Бекетових, будинок Бекетових на вул. Дарвіна, 37, Харківська громадська бібліотека. Останній проєкт – пам'ятник Алішеру Навої.

351. **Можейко І.** Лікар – професія цілодобова / І. Можейко // Слобід. край. – 2018. – 13 бер. – С. 11.

У статті згадується історія створення Харківського медичного товариства та зведення нової будівлі товариства за проєктом архітектора **О. М. Бекетова**.

352. **Можейко І.** Наш Держпром: яким міг бути символ Харкова. До 90-річчя Дому Державної промисловості / Інна Можейко // Слобід. край. – 2018. – 14 серп. – С. 12–13 : фот.

Стаття розповідає про історію створення будівлі Держпрому, конкурсні проекти. Згадується проект «Т» архітектора **Олексія Бекетова**.

353. **Москалєва Н. П.** Строил академик архитектуры А. Н. Бекетов / Н. П. Москалєва // Studia Slobozhanica. Вісник виставково-музейного центру : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. «Слобожанський гуманітарій – 2017», Харків, 3 берез. 2017 р. / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва. – Харків, 2017. – С. 15–19.

У 2016 році виповнилося 100 років історичній будівлі Харківського Комерційного інституту – зараз це головний корпус Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Автор статті розповідає історію будівлі та її архітектора – академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

354. [На засіданні городского технического совета утверждён проект Дома для высших женских курсов общества трудящихся женщин, составленный архитектором А. Н. Бекетовым] // Харьков. губерн. ведомости. – 1913. – 13 авг.

355. **Нариси** історії архітектури Української РСР: (дожовтневий період) / Ін-т теорії та історії архітектури і буд. техніки ; [автори: Ю. С. Асєєв, М. О. Грицай, О. Н. Ігнатов та ін. ; гол. ред. В. Г. Заболотний]. – Київ : Держ. вид-во літ. з буд-ва і архітектури, 1957. – 559 с. : іл.

С. 256: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 260: будинок Харківських судових установ (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 261: Харківська бібліотека ім. В. Г. Короленка (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 262: Земельний (1893 р.), Торговельний (1894 р.), Азовсько-

Донський (1897 р.) банки, Комерційне училище (1889–1892 рр.) у Харкові (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 269: будинок судової палати і окружного суду у Харкові (1902 р.) (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Будинок Управління Катерининської залізниці (1907 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

Будинок Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 270: Харківська бібліотека ім. В. Г. Короленка (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

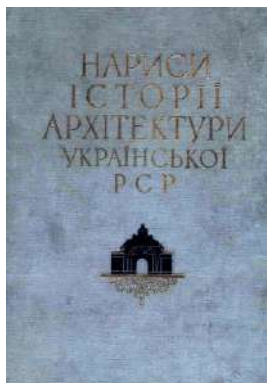
С. 271: філіал Волзько-Камського банку у Харкові (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Вищі жіночі курси, Комерційний інститут, два корпуси Сільгоспінституту – у Харкові; хімічний корпус Гірничого інституту (1900 р.), Управління залізниці (1907 р.) – у Катеринославі (арх. **О. М. Бекетов**).

Харків, вул. Пушкінська. Інститут Мечникова (кол. будинок медичного товариства, 1911). Арх. О. М. Бекетов – фото.

Харків. Юридичний інститут (кол. Комерційне училище, 1889–1892 рр.). Арх. **О. М. Бекетов** – фото.

Харків. Корпус Сільськогосподарського інституту (1912–1914 рр.). Арх. **О. М. Бекетов** – фото.

356. **Нариси** історії архітектури Української РСР: (радянський період) / Ін-т теорії та історії архітектури і буд. техніки ; [автори: М. О. Грицай, О. Н. Ігнатов, І. О. Ігнаткін, Г. О. Лебедєв ; гол. ред. Г. В. Головка]. – Київ : Держ. вид-во літ. з буд-ва і архітектури, 1962. – 351 с. : іл.

С. 14: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 34: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 67: санаторій ім. ВУЦВК на Хаджибейському лимані (Одеса) (арх. **О. М. Бекетов** і М. Ф. Покорний) – згадка.

С. 100: семиповерховий будинок на сто квартир на вул. VIII з'їзду Рад (Харків) (арх. П. Ю. Шпара, консультація акад. арх. **О. М. Бекетова**).

Житловий будинок у Харкові на розі вулиць Червоноармійської і К. Маркса, 1929 р. Арх. **О. М. Бекетов** – фото.

Театральна площа в Харкові. Будинок Держбанку. Надбудова верхніх поверхів, 1932 р. Арх. **О. М. Бекетов** – фото.

Житловий будинок на вул. VIII з'їзду Рад у Харкові, 1938 р. Арх. П. Ю. Шпара при консультації **О. М. Бекетова** – фото.

Житловий будинок по вул. Кірова в Києві, 1935 р. Арх. **О. М. Бекетов** – фото.

357. **Наследие** великого зодчего // Время регионов Харьковщины. – 2013. – 1 июня. – С. 15 : фот.

Стаття розповідає про творчість харківського архітектора **О. М. Бекетова**.

«Одной из первых заметных творческих удач молодого архитектора была победа в закрытом конкурсе, организованном купеческим обществом, на проект нового здания Александровского коммерческого училища».

Йдеться про відкриття громадської бібліотеки, будівлю Харківського медичного товариства, церкву Різдва Богородиці (Каплунівську, 1896–1912 рр.).

«Каплуновская церковь была разобрана в 30-е годы, сейчас на её месте стоит многоэтажный жилой дом (Пушкинская, 54)».

Згадано будівлю Судових установ, будівлі банків: «[...] к их проектированию **Бекетов** подошёл со свойственными ему серьёзностью и тщательностью: он даже отправился за границу, где внимательно осмотрел аналогичные сооружения в Германии, Австро-Венгрии, Франции и Италии».

Особняки: родини Алчевських та Бекетових, професора [М. М.] Сомова – згадка.

У перші роки Радянської влади **О. М. Бекетов** проектував робочі клуби, фабрики-кухні, гуртожитки тощо.

«Конструктивизм архитектор не принял, по его мнению, эта „коробочная архитектура“ более подходит к проектировке заводских и промышленных объектов, но не к жилищностроительству и большим общественным зданиям».

О. М. Бекетов на будівництві судових установ – фото.

Будівля громадської бібліотеки ім. В. Г. Короленка – фото.

Будинок професора [М. М.] Сомова – фото.

358. **Новое** здание банка // Юж. край. – 1906. – 5 апр.

На Миколаївській площі в Харкові передбачається спорудження будівлі Волзько-Камського банку за проектом архітектора **О. М. Бекетова**.

359. **Новое** здание Харьковского земельного банка // Юж. край. – 1898. – 22 сент.

Проект **О. М. Бекетова**. Побудований за зразками кращих будівель Європи, багато в чому перевершує будівлю банку в Берліні.

360. **Новое** помещение Волжско-Камского банка // Юж. край. – 1908. – 31 дек.

Будівля знаходиться на Миколаївській площі (Харків), побудована за проектом арх. **О. М. Бекетова**. Розглянуто особливості побудови.

361. **Новосельчук Н. Є.** Вплив архітектурних стилів і напрямів кінця XIX – початку XX ст. на формування інтер'єру громадських будівель (на прикладі творчості О. М. Бекетова) / Н. Є. Новосельчук // Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – Харків, 2004. – № 7. – С. 145–156.

С. 148: інтер'єр будинку Земельного банку (1896–1898 рр.), Торговельного банку (1898–1899 рр.).

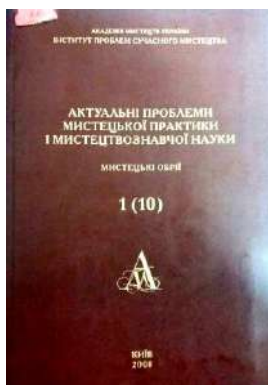
С. 149: будинок Комерційного училища.

С. 151: будинок Судових установ.

С. 152: будинок Комерційного інституту (1914–1916 рр.), будинок Медичного товариства з Пастерівським інститутом (1911 р.).

С. 153: будинок притулку-пансіонату для дворян похилого віку (1915 р.).

С. 155: відділення Волзько-Камського банку у Ростові-на-Дону (1909 р.), будівля жіночого Єпархіального училища у Лубнах (1907 р.).

362. **Новосельчук Н. Є.** Фрагменти творчості видатного архітектора: до 145-річчя від дня народж. О. М. Бекетова / Н. Є. Новосельчук // Акт. проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. Мистецькі обрії / Ін-т проблем сучас. мистецтва Акад. мистецтв України. – Київ, 2008. – Вип. 1 (10). – С. 331–335.

С. 331: біографія **О. М. Бекетова**, фото.

*«Будинки, зведені за проектами та під наглядом **О. М. Бекетова**, прикрашають головні вулиці й площі міста [Харкова]. Органічно пов'язані з оточенням, вони активно формують архітектурні ансамблі, виконуючи значну містобудівну роль. Їм властиві монументальність, витончені пропорції, виразні пластичні деталі, бездоганна функціональність. Важливою особливістю будівель архітектора є єдність у зовнішньому та внутрішньому вирішенні».*

С. 332: Земельний банк у Харкові. 1896–1898 рр. Світлина кін. XIX ст. – фото.

Торговий банк у Харкові. 1898–1899 рр. Світлина кін. XIX ст. – фото.

Проекти **О. М. Бекетова**, Комерційне училище (1889–1893 рр.), Земельний, Торговий та Волзько-Камський (1895 р.) банки.

С. 333: Комерційне училище в Харкові. 1889–1893 рр. Креслення **О. Бекетова** – фото.
Особняк Бекетових у Мироносицькому провулку в Харкові. 1897 р. Загальний вигляд та інтер'єр трапезної. Світлина кін. XIX ст. – фото.

Торговий банк, Земельний банк, Волзько-Камський банк.

«Модерн був визнаний і відображений **О. Бекетовим** у своїх творах раніше від інших харківських архітекторів, а сам архітектор працював у напрямі раціоналістичного модерну, що близький за традиціями до віденської школи та творчості О. Вагнера, Й. Гофмана. Так, у будинку Волзько-Камського банку вперше з'являється пласка, ніби „пливуча” форма козирка-карниза, пишині картуші, які стають головними у композиції, застосовані великі засклені поверхні, мозаїка».

С. 334: громадські будівлі: Міська Громадська бібліотека (1889–1901 рр.), Судові установи (1889–1902 рр.), Азовсько-Донський комерційний банк (1897 р.), Медичне товариство із Пастерівським інститутом (1911–1913 рр.), притулок-пансіонат для дворян похилого віку (1915–1916 рр.) – згадка;

будівлі для навчальних закладів: Комерційний інститут (1914–1916 рр.), Вищі жіночі курси (1916 р.), Комерційне училище (1889–1893 рр.), Єпархіальне жіноче училище в Лубнах (1907 р.);

особняки у Харкові: Д. Алчевського, проф. М. Сомова, проф. Ф. Піснячевського, купців М. Соколова і П. Маркова, промисловця І. Ігнатіщева – згадка;

власний будинок **О. Бекетова** (1897 р.) у Мироносицькому провулку.

«Всі ці будівлі вирізняються стилістичною різноманітністю й декоративністю, масштабністю і чудовими пропорціями, продуманим деталюванням і ошатністю».

О. М. Бекетов – художник-пейзажист, педагог, громадський діяч.

С. 335: Особняк Д. О. Алчевського у Харкові. 1893. Загальний вигляд. Вестибюль. Світлина кін. XIX ст. – фото.

363. **О памятнике В. Н. Каразину** // Харьков. губерн. ведомости. – 1904. – 3 окт.

Комітетом зі спорудження пам'ятника розглянуті креслення п'єдесталу, надані академіком архітектури **О. М. Бекетовим**, фотографії фігури В. Н. Каразіна, виконаної з глини художником-скульптором І. І. Андреолетті. Проект схвалений.

364. **О памятнике Шувалову** // Юж. край. – 1906. – 24 февр.

Відбулося засідання комітету з установки пам'ятника, в його розпорядженні 800 руб. Ухвалено проект архітектора **О. М. Бекетова**.

365. **[О переписке...]** // Зодчий. – 1910. – № 43. – С. 418.

Повідомлення про листування Імператорського Санкт-Петербурзького товариства архітекторів із представниками регіональних товариств архітекторів Росії (від Харкова – з архітектором **О. М. Бекетовим**) – згадка.

366. **О постройке** здания Коммерческого института // Харьков. губерн. ведомости. – 1915. – 11 июня.

Будівля будується за проектом архітектора **О. М. Бекетова**, голова будівельної комісії – І. К. Велітченко.

367. **Об открытии** в Харькове Александровского коммерческого училища // Юж. край. – 1889. – 21 дек. ; Харьков. губерн. ведомости. – 1889. – 21 дек.

Будівництво власного будинку училища передбачається в майбутньому році за проектом **О. Бекетова**.

368. **Общее** собрание членов общественной библиотеки // Юж. край. – 1899. – 13 апр.

Обговорювалося питання про будівництво нової будівлі бібліотеки. Автор проекту будівлі – архітектор **О. М. Бекетов**.

369. **Ольшанец В.** В дар городу родному на века / В. Ольшанец // Слобода. – 2003. – 28 янв. – С. 6.

До сторіччя Палацу правосуддя (арх. **О. Бекетов**, соавт. Ю. Цауне, В. Хрустальов) автор розповідає історію цієї будівлі від моменту створення до наших часів. На згадку про зодчого було встановлено меморіальну дошку (автор В. Гідулянов).

*Меморіальна дошка на честь **О. М. Бекетова** – фото.*

Первинний вигляд будівлі Судових установ – фото.

Статуя Феміди – фото.

370. **Орленко И. А.** Туристу о Харькове = Kharkov. A tourist's guidebook : путеводитель / И. А. Орленко. – Харьков : Прапор, 1986. – 167 с. : ил. – Резюме на англ. яз.

С. 35: торговельні ряди [Фруктові – прим. уклад.] (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 42–43: приміщення для Азовсько-Донського банку [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – згадка.

Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 94: Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 96: будівля Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 97: анатомічний театр жіночого медичного інституту (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 101: низка особняків на вул. Раднаркомівській (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 103: Будинок вчених, Художній музей (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 104: будівля недільної жіночої школи Х. Д. Алчевської (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 106: **О. М. Бекетов** – коротка біографічна довідка.

Особняки на вул. Дарвіна №№ 13, 21, 23, 37 (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 117: будівля Комерційного училища (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 119: притулок для дворян похилого віку (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Фото на вкладці між с. 120–121:

Державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка;

Науково-дослідний інститут мікробіології, вакцин і сироваток ім. І. І. Мечникова;

Художній музей.

371. **Освящена** Рождество-Богородичная Каплуновская церковь, построенная по проекту академика архитектуры А. Н. Бекетова : из хроники // Зодчий. – 1912. – № 38. – С. 385.

372. **Освящение** здания Харьковских судебных установлений // Юж. край. – 1903. – 1 дек.

Автор проекту будівлі архітектор **О. М. Бекетов**.

373. **Освящение** Земельного банка // Юж. край. – 1898. – 21 сент.

Побудований за проектом академика архитектуры **О. М. Бекетова**.

374. [**Освящение** нового здания Общественной библиотеки] // Юж. край. – 1901. – 29 янв.

На урочистих зборах 28 січня виступив голова правління бібліотеки Д. І. Багалій (будівля зведена за проектом арх. **О. М. Бекетова**).

375. **Освящение** Рождество-Богородичной [Каплуновской] церкви (автор проекта А. Н. Бекетов) // Харьков. губерн. ведомости. – 1912. – 4 сент.

Автор проекту архітектор **О. М. Бекетов**, альфрейні роботи виконані художником М. Р. Пестриковим.

376. **Освящение** церкви в Харьковском коммерческом училище // Харьков. губерн. ведомости. – 1896. – 15 янв.

Про внутрішнє вбрання та архітектуру церкви, побудованої за проектом **О. М. Бекетова**.

377. **Освящено** новое здание Александровской больницы // Зодчий. – 1913. – № 40. – С. 425.

Будівля призначена для акушерсько-гінекологічного відділення та розрахована на 92 хворих. За проектом акад. **О. М. Бекетова**.

378. **Осмотр** попечителем Харьковского учебного округа Н. П. Воронцовым-Вельяминовым здания Александровского коммерческого училища. При осмотре присутствовали председатель и члены попечительского совета. Объяснения давал архитектор А. Н. Бекетов // Юж. край. – 1893. – 28, 29 июня.

Училище створюється на кошти харківського купецтва на честь порятунку царської родини [17.10.1888 (30.10) – дивовижний порятунок Государя Олександра III з родиною в

катастрофі поїзда на станції Борки поблизу Харкова – прим. уклад.]. При огляді були присутні голова і члени опікунської ради. Пояснення давав архітектор **О. М. Бекетов**. Будівлю училища визнано найкращою серед будівель навчальних закладів.

379. **Особняк** П. В. Маркова в г. Харькове // Зодчий. – 1900. – № 7. – Лист 35.

Будинок П. В. Маркова в Харкові (арх. **О. М. Бекетов**).

План I поверху – фото.

План II поверху – фото.

Головний фасад – фото.

380. **Остащенко-Кудрявцева З. Б.** Спадщина Бекетова: архітектур. літопис / З. Б. Остащенко-Кудрявцева // Вечір. Харків. – 1979. – 16 квіт. – С. 3.

Стаття розповідає про вікторину, проведена газетою «Вечірній Харків», що була присвячена творчості видатного харківського архітектора **О. М. Бекетова**.

381. **Отделение** Волжско-Камского коммерческого банка в Ростове-на-Дону // Зодчий. – 1910. – № 22. – Лист 21, 22.

Лист 21: *Відділення Волзько-Камського банку в Ростові-на-Дону.* **О. Бекетов**, академік архітектури – фото.

Лист 22: *Вестибюль відділення Волзько-Камського банку в Ростові-на-Дону* – фото.

Креслення 1 та 2 поверхів – фото.

382. **Памятник** // Юж. край. – 1906. – 20 мая.

Академік архітектури **О. М. Бекетов** представив проєкт пам'ятника артисту Івану Михайловичу Шувалову на його могилі на міському кладовищі.

383. **Памятник** [Івану Михайловичу] Шувалову // Харьков. губерн. ведомости. – 1906. – 24 февр.

Комітет зі спорудження пам'ятника артисту доручив розробити проєкт архітектору **О. М. Бекетову**, написати портрет – художнику М. М. Уварову.

384. **Памятники** градостроительства и архитектуры Украинской ССР : ил. справ.-кат. : в 4 т. / [редкол.: И. А. Игнаткин (отв. ред.), И. М. Кравец, Е. И. Лопушинская и др.] – Киев : Будівельник, 1985. – Т. 2 : Винницкая обл., Волынская обл., Ворошиловградская обл., Днепропетровская обл., Донецкая обл., Житомирская обл., Закарпатская обл., Запорожская обл., Ивано-Франковская обл., Кировоградская обл., Крымская обл. – 337 с. : ил.

С. 123: Гірничого інституту будинок, 1900–1903 рр. [Дніпропетровськ; за проєктом арх. **О. М. Бекетова** – прим. уклад].
Опис, план, фото.

385. **Памятники** градостроительства и архитектуры Украинской ССР : ил. справ.-кат. : в 4 т. / [редкол.: Н. Л. Жариков (гл. ред.), И. И. Артёменко, И. А. Игнаткин и др.] – Киев : Будівельник, 1986. – Т. 4 : Сумская обл., Тернопольская обл., Харьковская обл., Херсонская обл., Хмельницька обл., Черкасская обл., Черниговская обл., Черновицкая обл. – 375 с. : ил.

С. 29: Вознесенська церква в м.Тростянци, 1913 р. (арх. **О. М. Бекетов**).

386. **Памятники** истории и культуры Харьковской области : библиогр. указ. / Харьков. гос. науч. б-ка им. В. Г. Короленко, Харьков. обл. орг. укр. о-ва охраны памятников истории и культуры ; [сост.: В. Г. Аветчина, Г. Н. Каширина, А. В. Попов и др.]. – Харьков : [б. и.], 1985. – 160 с.

Науково-допоміжний покажчик літератури призначений історикам, мистецтвознавцям, бібліотекарям. У ньому міститься література про пам'ятки історії та культури краю, що мають наукову цінність. Зібрані в покажчику документи, книги, статті із збірників, періодичних видань за 1880–1983 рр. надають достатньо повне уявлення про розмаїття типів і видів пам'ятників Харківської області, цінні відомості про окремі пам'ятки.

С. 34: про пам'ятник В. Н. Каразіну (арх. **О. М. Бекетов**, скульпт. І. І. Андреолетті).

С. 38–40: розділ: Пам'ятники діячам мистецтва, пам'ятні місця, матеріали про діячів мистецтва, похованих у Харкові.

С. 38: про **О. М. Бекетова**.

С. 43–46: житлові будинки на вул.: Дарвіна, 13, Червоноармійська, 8/10, Раднаркомівська, 10.

С. 46: будівля Комерційного інституту.

С. 50: будівлі: Медичного товариства, Комерційного училища, Судових установ.

С. 51: Торговельний банк.

С. 52: Земельний банк, недільна школа Х. Д. Алчевської.

С. 54: електротехнічний корпус технологічного інституту (соавт. В. Величко).

С. 149–151: розділ: Пам'ятники містобудування і архітектури.

Про банки:

Волзько-Камський (у списку №№ 492, 502),

Земельний (у списку №№ 41, 62, 492, 496, 497, 502, 550),

Громадська бібліотека (у списку №№ 73, 492, 496, 497, 502, 533).

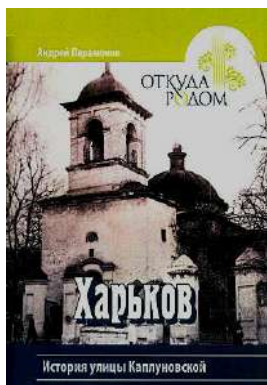

387. **Паньок Т.** Домова церква при Харківському комерційному училищі / Т. Паньок // Харків 30–40-х рр. XX ст. Література. Історія. Мистецтво : матеріали міжнар. наук. конф. до ювілею проф. Юрія Бойка-Блохіна. – Харків, 1998. – С. 171–173.

Автор розповідає про церкву Святого і нерукотворного образа Христа Спасителя при Харківському комерційному училищі (тепер –

Юридична академія) (1896 р., арх. **О. М. Бекетов**), яка була зруйнована під час Другої світової війни. Стінний розпис був зроблений художником М. Р. Пестриковим. **О. Бекетов** вмів вводити зображення херувімів та серафімів в оздоблення арок та хорів церкви. В орнаментальних розписах стін він поєднував графічність малюнку Святого Письма з візантійським орнаментом та позолотою.

Священник І. Філевський так відгукувався про роботу **Бекетова** (Церковь святого и нерукотворного образа Христа Спасителя. Харьков, 1896. С. 8): *«Тут архітекторові довелося попрацювати над кожним листочком, над кожним тоном в сенсі колориту, щоб всю величезну різноманітність ліній і фарб злити в єдину живу художню гармонію. Таке завдання при здійсненні художнього замислу і візантійського типу композиції стінного орнаменту тим паче було утрудненим, що в нашому місті немає достатньо досвідчених майстрів, які звичайно з натяку розуміють бажання художника, але в усяку деталь довелося входити самому художнику-архітектору».*

388. Парамонов А. Ф. Харьков. История улицы Каплуновской / А. Ф. Парамонов. – Харьков : Мадрид, 2016. – 48 с. : ил. – (Откуда родом).

С. 16: прийнято рішення про будівництво нового кам'яного храму Різдва Пресвятої Богородиці (27.01.1894). *«[...] также составитель проекта [і член Будівельного комітету – прим. уклад.] архитектор Алексей Николаевич Бекетов [...] взялся безвозмездно руководить постройками».*

С. 18: *«Общее руководство художественной отделкой нового храма производилось его строителем и автором проекта, академиком архитектуры А. Н. Бекетовым [...]».*

С. 20: *«В 1929 году новый Каплуновский храм по просьбе Харьковского городского совета был отобран у верующих [...]. А уже в 1930-м году с него были сняты кресты».*

С. 24: *Нова Каплунівська церква, 1911 р.* – фото.

Стаття в газеті «Комуніст» про зняття дзвонів з нової Каплунівської церкви, 1930 р. *«Цю церкву мають переустаткувати на клуб ХТІ».*

389. Парамонов А. Харьков. Харьковская область : путеводитель / Андрей Парамонов. – Харьков : Библекс™, 2008. – 256 с. : ил. – (Дорогами Слободской Украины).

С. 21–22: будівлі: Азовсько-Донського, Волзько-Камського, Торговельного банків (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 22: *Будівля колишнього Земельного банку* – фото.

Колишній Волзько-Камський банк – фото.

С. 30: будівля типографії газети «Південний край» (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 31: пам'ятник **О. М. Бекетову** (скульптор С. Гурбанов) біля Харківського національного університету будівництва та архітектури – згадка, фото.

С. 32: будівля контори Державного банку (1900 р., арх. Р. П. Голеніщев, надбудова у 1932 р., за проектом арх. **О. М. Бекетова**, В. Петі) – згадка.

С. 37: будівля Інституту мікробіології, вакцин та сироваток ім. І. І. Мечникова (1913 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 38: будівля анатомічного театру Жіночого медичного інституту (1910 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 39: будівлі на вул. Раднаркомівській: особняк Алчевських (1893 р.), особняк І. Є. Ігнатіщева (1913 р.), особняк родини Бекетових (нині Будинок вчених) (арх. **О. М. Бекетов**).

Будинок вчених – фото.

С. 40–41: особняк професора біології Д. Алчевського (вул. Дарвіна, 13) [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.], особняки на вул. Дарвіна, 21 та 23 (арх. **О. М. Бекетов**), особняк родини Бекетових (1912 р., вул. Дарвіна, 37, арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Нова Каплунівська церква (1912 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 47: житловий будинок для працівників Південної залізниці (1928 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 66–67: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого: розділ розповідає про історію створення будівлі (1891 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 67–68: Будівля наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка: «[...] было возведено в формах неоренессанса в 1891–1901 годах по проекту архитектора **А. Н. Бекетова**, за который он был удостоен звания академика архитектуры».

С. 72: Пам'ятник В. Н. Каразину: авторами пам'ятника (1907 р.) стали архітектор **О. М. Бекетов** та скульптор І. І. Андреолетті.

Пам'ятник В. Н. Каразину – фото.

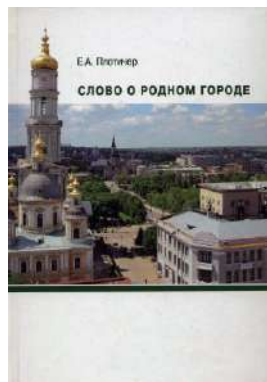
390. ***Первый** дом Бекетова // Время. – 1991. – 27 сент.

Про будівлю Національного юридичного університету України імені Ярослава Мудрого на вул. Пушкінській (арх. **О. М. Бекетов**).

391. **Перегон О.** В центре Харькова появились богини / Олег Перегон // Вечер. Харьков. – 2004. – 25 сент.

Йдеться про встановлення статуй Деметри та Персефони на будівлі колишнього Земельного банку, проведене після тривалого пошуку в архівах ескізів і креслень **О. М. Бекетова**. «[...] идея установить статуи возникла ещё у архитектора **Бекетова**, который проектировал здание. Но, увы, с самого начала замысла мастера не суждено было осуществиться в полном объёме: на строительство не хватало денег, и установить (и изготовить) удалось лишь часть статуй. [...] Энтузиасты узнали, что перед входом должны были стоять два льва – и установили их. Затем – двух атлантов в вестибюле, герб рода Алчевских на фасаде, теперь – двух богинь».

392. **Плотичер Е. А.** Слово о родном городе / Е. А. Плотичер. – Харьков : Золотые страницы, 2009. – 200 с. : ил.

С. 29: будівля Азовсько-Донського комерційного банку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 30: будівлі: Волзько-Камського, Торговельного (Московського купецького) банків (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 31: будівля Земельного банку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 37: на західному боці Пролетарської площі (м. Харків) між Лопанським і Конторським мостами були побудовані Фруктові торгові ряди (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 73: будівля Держбанку (1900 р., арх. Р. П. Голеніщев; в 1932 р. – надбудова 2-х поверхів, арх. **О. М. Бекетов** і В. М. Петі).

С. 80: станція метро «Архітектора Бекетова» – згадка.

Особняки на вул. Раднаркомівській (м. Харків): сім'ї Бекетових, недільна школа Х. Д. Алчевської, будинок І. Є. Ігнатіщева, будинок Алчевських.

С. 81: пам'ятник академіку архітектури **О. М. Бекетову** біля ХНТУБА – згадка. Коротка біографічна довідка про **О. М. Бекетова**.

С. 85: пам'ятник В. Н. Каразину (скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**).

С. 98: будинок Харківського медичного товариства, будівля анатомічного театру Жіночого медичного інституту (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 102–103: особняки на вул. Дарвіна (м. Харків): Д. О. Алчевського (№ 13), житлові будинки – №№ 21, 23, 37; на вул. Революції, 8 – житловий будинок (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 105: будівля нової Каплунівської церкви (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 108: електротехнічний корпус НТУ «ХП» (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 109: особняк на вул. Ольмінського, 11 (м. Харків) – нині будівля Харківського наукового медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 111: будівля притулку дворянських сиріт, будівля Комерційного училища, будівля притулку для дворян похилого віку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 116: будівля Вищих жіночих курсів (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 117: **О. М. Бекетов** – вихованець художньої школи М. Д. Раєвської-Іванової – згадка.

С. 122: будівля Комерційного інституту (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 135: *Перша будівля, побудована **О. М. Бекетовим** у м. Харкові – Комерційне училище. Нині – Головний корпус Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого* – фото.

С. 142: будівля оперного театру – нереалізований проєкт **О. М. Бекетова** – згадка.

С. 146: будівля акушерсько-гінекологічного відділення Олександрівської лікарні (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 159: житловий будинок Південної залізниці (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 168: будівля міської Громадської бібліотеки (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 172: будівля Судових установ (арх. **О. М. Бекетов**, Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов).

С. 183: будівля Будинку товариства робітників (1905 р., арх. І. І. Загоскін; реконструкція – 1924 р. арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

393. **Полютін В.** Архітектор, художник, будівельник / В. Полютін // Прапор. – 1960. – № 3. – С. 88–93.

У статті розповідається про життя видатного архітектора **О. М. Бекетова**, його родину, освіту, творчу спадщину. Майстер згадував: *«Ніяких виконробів у мене не було – ні на казенних, ні на приватних будовах. Я був і автором проєкту, і виконавцем роботи, і відповідальним начальником будівництва».*

Згадуються: дипломний проєкт «Курзал на березі моря»; будівлі: бібліотека ім. В. Г. Короленка, Комерційне училище, Земельний банк, Харківські судові установи, будинок лікаря (вул. Ольмінського), перша середня школа (вул. Дарвіна), Торговельний банк, інститут мікробіології та імунології Мечникова, Державний банк, Будинок вчених, колишня жіноча недільна школа для дорослих, Музей образотворчого мистецтва, Харківський електротехнічний інститут, Народний театр (м. Сімферополь), Гірничо-технічне училище (м. Катеринослав),

Управління Катерининської залізниці, житлові будинки на Донбасі та у Баку, адміністративний будинок (м. Новочеркаськ), єпархіальне жіноче училище (м. Лубни), Волзько-Камський банк (м. Ростов-на-Дону), гуманітарний корпус державного університету (м. Донецьк), готель (м. Гагри), будинок відпочинку (м. Алушта).

394. **Постройка** нового здания судебной палаты и окружного суда : хроника // Зодчий. – 1903. – № 50. – С. 592.

«Тридцатипятилетний юбилей харьковских судебных установлений совпадает с переходом всех судебных учреждений Харькова в новый дом, начатый постройкою весной 1899 г. и оконченный к осени 1902 г. Общая площадь всего здания занимает до 1570 кв. саж. На постройку израсходовано казной 592 983 руб. 40 коп., а с меблировкой и оборудованием всего 652 552 руб. 95 коп. План нового здания и смета были составлены академиком архитектуры А. Н. Бекетовым, который был и строителем здания; кроме него в строительной комиссии участвовали лица судебного ведомства, арх. Ю. С. Цауне, гражд. инж. В. В. Хрусталёв».

395. **Православные** храмы и монастыри Харьковской губернии 1681–1917 : альбом-кат. / авт. предисл. и сост. А. Парамонов. – Харьков : Харьков. част. музей город. усадьбы, 2007. – 346 с.

Розділ «Перелік храмів Харківської єпархії на 1917 рік».

С. 36: у таблиці:

Різдво-Богородицька (Каплунівська нова) церква, реконструйована арх. **О. М. Бекетовим** у 1912 р.

Спаська церква (при Комерційному училищі) (1896), арх. **О. М. Бекетов**.

Розділ «Втрачені храми та монастирі».

С. 55: Нова Різдво-Богородицька церква, 1910-ті роки (реконструйована арх. **О. М. Бекетовим**).

396. **Праздник** Общественной библиотеки // Юж. край. – 1901. – 30 янв.

Освячення нової будівлі бібліотеки, побудованої за проектом **О. М. Бекетова**. Наведено текст промови Д. І. Багалія.

397. **Праздник** частной женской Воскресной школы // Харьков. губерн. ведомости. – 1896. – 28 марта.

Засновниця Х. Д. Алчевська подарувала школі новий будинок, побудований **О. М. Бекетовим**.

398. **Про будинок** Дніпропетровського горного інституту (автор – академік архітектури **О. М. Бекетов**) // Архітектура Радян. України. – 1940. – № 10. – С. 44.

399. Про технічний проект побудови і реконструкції бібліотеки ім. В. Г. Короленка у м. Харкові // Архитектура ССРСР. – 1940. – № 4. – С. 67.

400. Прогулянки Харковом [Образотворчий матеріал] : фотоальбом. – Харків : ІРІС, 2004. – 208 с. : іл.

С. 12–13: Банки на пл. Конституції – фото.

С. 28–29: Банки на пл. Конституції – фото.

С. 30: Московський торговельний та Волзько-Камський банки [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – фото.

С. 32:

а) Будинок Земельного банку. Побудовано в 1898 р. у стилі неоренесансу за проектом академіка архітектури **О. М. Бекетова** – фото.

б) **О. М. Бекетов** на будівництві Земельного банку. Фото 1896 р. – фото.

С. 33: Інтер'єр Земельного банку. Фото кінця 90-х років XIX ст. – фото.

С. 40–41: Площа Конституції, банки, арх. **О. М. Бекетов**. Фото 1995 р. – фото.

С. 42–43: Архітектурні декоративні елементи Автотранспортного технікуму. Фото 2000 р., 2004 р. – фото.

С. 44–45: Архітектурна деталь фасаду Будинку науки і техніки. 1995 р. – фото.

С. 46: Будинок Науки і техніки (Колишній Торговельний банк; побудовано в 1899 р. у стилі «віденський сецесіон» за проектом арх. **О. М. Бекетова**), фото 1995 р. – фото.

С. 47: Академічний театр ляльок ім. В. А. Афанасьєва (будинок колишнього Волзько-Камського банку; побудовано в 1907 р. у стилі модерн за проектом арх. **О. М. Бекетова**), фото 2004 р. – фото.

С. 62: Площа Конституції. 1997 р. – фото.

С. 129: Величний будинок Державного банку на Театральній площі побудовано в 1900 році арх. Р. П. Голеніщевим. У 1932 р. проведено надбудову ще двох поверхів за проектом акад. арх. **О. М. Бекетова** й арх. В. М. Петі – фото.

С. 130: Відкриття пам'ятника засновнику Харківського університету В. Н. Каразіну в Університетському саду (нині сад ім. Т. Г. Шевченка). Скульптор – І. Пагірєв (Андреолетті), архітектор – акад. арх. **О. М. Бекетов**. Фото 1906 р. – фото.

С. 132: Державний банк. 1999 р. – фото.

С. 173: Будинок Харківської медичної спілки. Побудований за проектом академіка арх. **О. М. Бекетова**. Фото 10-х років XX ст. – фото.

С. 174: Будинок Харківського художнього училища на Каплунівській вулиці. Зведено в стилі українського модерну за конкурсним проектом архітектора К. М. Жукова. Тепер – головний корпус Харківської державної академії дизайну і мистецтв. На другому плані – Храм Каплунівської Божої Матері [реконструйований арх. **О. М. Бекетовим** у 1912 р. – грим. уклад.] (зруйнований). Фото 1912 року – фото.

С. 175: Харківське Комерційне училище (тепер Харківський національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого). Перший архітектурний проект академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Фото 1892 року – фото.

С. 176: Особняк родини Бекетових по Мирноносицькому провулку (тепер Будинок вчених). Побудований за проектом академіка арх. **О. М. Бекетова**. Портик каріатид був закладений цеглою в 20-ті роки XX століття. Фото 1891 року – фото.

С. 185: Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого. Фото 2004 р. – фото.

401. **Проект** здания Высших женских курсов в Харькове // Ежегодник Император. О-ва Архитекторов – Художников. – СПб., 1914. – Вып. 9. – С. 36.

Головний фасад і плани I і II поверхів.

Збудовано за проектом акад. арх. О. М. Бекетова – фото.

402. **Проект** нового здания Бактериологического института // Харьков. губерн. ведомости. – 1908. – 7 нояб.

Клопотання Харківського медичного товариства про субсидії на зведення будівлі інституту (арх. **О. М. Бекетов**).

403. **Реконструкція** бібліотеки ім. Короленка : [розмова з академіком архітектури О. М. Бекетовим] // Соціаліст. Харківщина. – 1939. – 16 листоп.

404. **Розвадовский Л. Е.** Вопросы реставрации здания ВНИИ вакцин и сывороток имени И. И. Мечникова / Л. Е. Розвадовский // Материалы IV межвузовской научной конференции кафедр архитектуры, Харьков, 11–13 дек. 1968 г. : тез. докл. / Харьков. инженер.-строит. ин-т. – Харьков, 1968. – С. 57.

Доповідь присвячена проблемам повоєнної реконструкції колишньої будівлі Харківського медичного товариства (1911–1912 рр., арх. **О. М. Бекетов**).

405. **Рофе-Бекетов Ф.** Автор – академік Олексій Бекетов / Ф. Рофе-Бекетов // Панорама Сумщини. – 1993. – 24 черв.

С. 7: про Вознесенську церкву в Тростянці, фото.

406. **Ряполов В. М.** Комунікація між замовниками та підрядниками на великомасштабному будівництві в Україні кінця XIX – початку XX ст.: історія, проблема музеєфікації / В. М. Ряполов // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф., Харків, 22–23 листоп. 2018 р. / Харків. держ. акад. культури. – Харків, 2018. – С. 80–83.

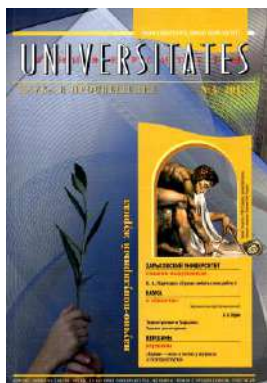
Стаття розповідає історію спорудження будинку Судових установ у Харкові (1899–1904 рр., арх. **О. М. Бекетов**, за участі Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальова). На базі документів, що зберігаються у ЦДНТА України та архівному фонді Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки ім. В. Г. Заболотного, автор, на прикладі будівлі Судових установ, простежив весь шлях створення: від проекту до освячення приміщень.

407. **Современное** хозяйство г. Харькова (1910–1913) : [сборник] : в 2 вып. / Харьков. гор. обществ. упр. – Харьков : Просвещение, 1914. – Вып. 1. – 303 с.

С. 48: будівля акушерсько-гінекологічного корпусу ім. І. А. та О. М. Соколових Олександрівської лікарні (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 94: розповідь про проєкт сховища при акушерсько-гінекологічному корпусі (нереалізований, арх. **О. М. Бекетов**).

С. 95: *Акушерсько-гінекологічний корпус ім. І. А. та О. М. Соколових Олександрівської лікарні* (арх. **О. М. Бекетов**) – фото.

408. **Солодков А. А.** Великое дело правосудия: к истории Харьковской судебной палаты: «по вновь открывшимся обстоятельствам» / А. А. Солодков, М. А. Балышев // UNIVERSITATES. Наука и просвещение. – 2013. – № 3. – С. 40–46.

Будівля Судових установ (арх. **О. М. Бекетов**, [Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов – прим. уклад.] є однією з небагатьох в місті, яка за 110-річну історію існування не змінила свого основного призначення. Сьогодні в ній розміщується Апеляційний суд Харківської області. Однак мало кому відомо про обставини, які 115 років тому могли перешкодити зведенню в Харкові цього «бастіону Великої справи правосуддя».

С. 41: *План м. Харкова. 1903 р. Скобелівська площа* – фото.

С. 42: *Судові установи. Початок ХХ століття* – фото.

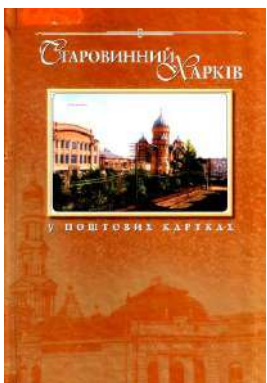
С. 43: *План будівлі Судових установ. Архітектор – академік архітектури **О. М. Бекетов** (з фондів ЦДНТ України)* – фото.

С. 44: *Ескізний проєкт будівлі Судових установ. Розріз. Автор – академік архітектури **О. М. Бекетов*** – фото.

С. 45: *Ескізний проєкт будівлі Судових установ. Фасад. Автор – академік архітектури **О. М. Бекетов*** – фото.

С. 46: *Сучасний вигляд зала судових засідань Апеляційного суду Харківської області* – фото.

409. **Состоялась** закладка акушерско-гинекологического корпуса при Александровской больнице // Зодчий. – 1912. – № 39. – С. 393.

410. **Старовинний** Харків у поштових картках [Образотворчий матеріал] : альбом / авт. тексту В. І. Лесняк. – 2-ге вид., допов. – Харків : Колорит, 2006. – 153 с. : іл. – (Серія «Українська колекція»). – Текст укр., рос., англ.

С. 30: *Волзько-Камський (1907 р., арх. **О. М. Бекетов**) і Санкт-Петербурзький міжнародний комерційний (1913 р., арх. В. В. Величко) банки* – фото.

Земельний банк, 1898 р. – фото.

*«Земельний банк, спроектований академіком архітектури **О. М. Бекетовим**, ніби закріплює початок площі з боку Сумської вулиці».*

С. 31: *Торговельний (Московський купецький) банк, 1900-ті рр.* – фото.

Вид на Миколаївську церкву та Волзько-Камський банк, 1908 р. – фото.

Розповідь про «бекетовський ряд» банків.

С. 46: «[...] а між Лопанським і Конторським [мостами] – Фруктові ряди, спроектовані **О. М. Бекетовим**».

С. 83: Публічна бібліотека. «Проект споруди у стилі неоренесанс належав академіку архітектури **О. М. Бекетову**, а її будівництво здійснювалося на пожертвовані кошти».

С. 90: Будинок Судових установ на Скобелівській площі, 1902 р. (проект. **О. М. Бекетов**, Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов) – фото.

«Триповерховий палац у традиціях класицизму відрізнявся притаманною уславленому зодчому [**О. М. Бекетову** – прим. уклад.] парадністю композиції».

411. **Стоян А. В.** Использование творческого наследия А. Н. Бекетова для создания новых тематических экскурсий / А. В. Стоян // Сталий розвиток міст : матеріали ІХ Всеукр. студент. наук.-техн. конф., Харків, 2016 р. : у 4 ч. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2016. – Ч. 4. – С. 148–150.

Тільки два з харківських екскурсійних підприємств пропонують екскурсії, пов'язані з **Олексієм Миколайовичем Бекетовим**, однією з найбільш видатних особистостей міста Харкова. Запропоновано тези кількох оглядових, тематичних та архітектурно-містобудівних екскурсій, що базуються на творчості **О. М. Бекетова**.

Згадано особняки: Алчевських, Бекетових, І. Є. Ігнатіщева, П. В. Маркова, Ф. В. Піснячевського, Котова, О. І. Феніна; банки: філія Азовсько-Донського, Земельний, Торговельний, Волзько-Камський; будівлі: Судових установ, Громадської бібліотеки, Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

412. [Строительство оперного театра Коммерческого клуба] // Юж. край. – 1891. – 14 июня.

Автор проєкту та ескізу передньої завіси – архітектор **О. М. Бекетов**, художники-декоратори Суворов, Лебединський.

413. Строительство Харьковского земельного банка // Зодчий. – 1899. – № 5. – С. 58.

*Деталь центрального залу Харківського земельного банку. Проєктував і будував академік **О. М. Бекетов** – фото.*

414. **Супруненко К. В.** Реєстрація пам'яток архітектури / К. В. Супруненко // Наук. вісн. буд-ва / Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків, 2012. – № 69. – С. 24–29.

У статті йдеться про історію створення, руйнацію та реконструкції будівлі колишнього Єпархіального училища у Лубнах (1902 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 26: Єпархіальне училище, 1941 р. – фото.

С. 27: Задній фасад будівлі. Водозливна труба, 2011 р. – фото.

415. **Сысоева В. В.** Архитектурный ландшафт города : монография / В. В. Сысоева ; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2015. – 159 с.

С. 104: «В Харькове с точки зрения исследования архитектурного ландшафта интересна ул. Дарвина. Эта улица обычно описывается как созвездие произведений выдающихся харьковских архитекторов: В. В. Величко, А. И. Ржепшиевского, М. И. Дашкевича, А. Н. Бекетова, И. И. Тенне и др.».

С. 123: «Большой интерес здесь представляют дома № 19 и 21, построенные академиком архитектуры А. Н. Бекетовым в 1901 и 1903 годах в неоренессансных формах. [...] Ряд замыкает дом № 37, бывший собственный дом академика архитектуры А. Н. Бекетова, выполненный в формах неоклассицизма».

С. 133: класичний особняк **О. М. Бекетова** – згадка.

416. **Тамарин Н.** Накануне [открытия Народного дома] / Н. Тамарин // Юж. край. – 1902. – 13 окт.

Будинок побудований за проектом А. Г. Венсана. Будівництвом керували архітектори І. І. Загоскін, **О. М. Бекетов**, [А. О. ?] Михайлов, В. В. Величко. Подано короткий опис.

417. **Танько О. І.** Від флігеля до Бекетовського палацу / О. І. Танько // Бібліотека в історичному просторі трьох епох: до 125-річчя Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка : нариси / [відп. за вип. В. Д. Ракитянська]. – Харків : [РА «ІРІС», 2011]. – С. 68–81.

Автор розділу розповідає історію приміщень Харківської громадської бібліотеки.

С. 73: остання адреса ХГБ: Петровський провулок, 18.

«Проект будівлі виконав безкоштовно відомий архітектор академік **О. М. Бекетов**. Він врахував усі новітні світові досягнення в

будівництві бібліотек та успішно вирішив проблеми, що ускладнювали проектне завдання – невелика площа, затінення та рельєф ділянки, а також необхідність використання читального залу для лекцій і концертів».

Академік архітектури **О. М. Бекетов** – фото.

С. 74: академік **О. М. Бекетов** наглядав за будівництвом приміщення бібліотеки – згадка.

Проект Харківської громадської бібліотеки **О. М. Бекетова** – фото.

С. 75: «Фасад було вирішено в стилі неоренесансу, ліпні прикраси фасаду за ескізами **О. М. Бекетова** виконав скульптор О. О. Якобс».

С. 78: «[...] на авторському плані **О. М. Бекетова** малий зал позначений як „зал для дам”, або „дамська читальна комната”. «Спочатку книгосховище було з'єднане єдиними металевими дверима з абонементним залом, однак у кресленнях проєкту **О. М. Бекетова** передбачався ще один вхід до книгосховища з великого читального залу. Проте його не було на час відкриття нової будівлі».

С. 79: «Будівля Харківської громадської бібліотеки стала одним з найкращих творінь академіка **О. М. Бекетова** і сьогодні ця архітектурна перлина прикрашає центр міста».

С. 80: «Академік **О. М. Бекетов** у 1927 році виконав загальний проєкт добудови нового бібліотечного комплексу, як це передбачалося у його первісному задумі. За проєктом планувалося будівництво нового читацького корпусу до Слюсарного провулка. Архітектурне вирішення добудови було виконане у тому ж стилі, що й існуюча будівля».

С. 81: «У 1938–1939 рр. знову виникла потреба в збільшенні площ Бібліотеки. Академік **О. М. Бекетов** створив новий ескізний проєкт, який було виконано фахівцями архітектурно-проектної майстерні Харківського інституту інженерів комунального будівництва».

Рис. 6. Проєкт розширення бібліотеки у бік Слюсарного провулку, виконаний акад. арх. **О. М. Бекетовим** у 1927 р. Фасад по вулиці Короленка – фото.

Рис. 7. Ескізний проєкт розширення бібліотеки у бік Московського проспекту, виконаний акад. арх. **О. М. Бекетовим** у 1939 р. План 1 пов. – фото.

418. **Тараненко М.** Шедеври у Лубнах / М. Тараненко // Слобід. край. – 2006. – 23 листоп. – С. 12.

До 65 річниці смерті одного із найвидатніших харків'ян – академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

У Харкові за проєктами **О. М. Бекетова** зведено понад 40 монументальних громадських і житлових споруд. Серед них: Комерційне училище (вул. Пушкінська, 77), Громадська бібліотека (зараз ХДНБ ім. В. Г. Короленка), Земельний банк (нині – автотранспортний технікум), Волзько-Камський комерційний банк (нині – Театр ляльок), Судова палата та окружний суд (нині – Апеляційний суд), Недільна школа (нині – виставковий зал Художнього музею), власний особняк Бекетових (нині – Будинок вчених), особняк родини Алчевських (нині – Палац культури міліції) – згадка.

В інших містах: театри у Новочеркаську і Сімферополі, банк у Ростові-на-Дону, у Катеринославі – Гірничий інститут і будинок залізничного управління – згадка.

Історія спорудження у Лубнах будівлі Лубенського єпархіального училища (1907 р., нині – загальноосвітня школа № 10), фото. Також за проєктом **О. М. Бекетова** створена будівля колишнього Лубенського окружного суду (нині тут розташовані районна держадміністрація, районна рада та ін.).

419. **Технічний, загальногосподарський розвиток зарубіжних країн за документами ЦДНТА України. 1911–1992 рр. : довідник** / Центр. держ. наук.-техн. архів України ; [уклад.: М. А. Балишев, О. В. Балишева, О. І. Барикіна, О. Є. Дождьева]. – Харків : Федорко, 2008. – Т. 1. – 196 с. – (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).

У розділі, присвяченому історії розвитку промисловості та науки Росії, подано матеріали про спорудження Белгородського єпархіального жіночого училища (арх. **О. М. Бекетов**).

420. Тимофієнко В. Ретроспекції та новації в архітектурі початку ХХ ст. Загальні положення / Володимир Тимофієнко // Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. У 2 кн. Кн. 1 / Акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мист-ва. – Київ, 2006. – С. 62–121.

У першій книзі видання аналізується творчий процес та художні явища в Україні 1900–1950-х років.

С. 82: Розділ «Архітектура фінансово-кредитних споруд».

*«Про панівне значення банків у формуванні громадського центру міста можливо найнаочніше свідчить Харків. Навколо його ядра у вигляді колишньої фортеці утворилася анфілада площ, і саме їх периметр почав забудовуватися головними спорудами – палацом губернатора, міською думою, біржею, Миколаївською церквою тощо. В останні роки ХІХ ст. на Миколаївській площі за проектами архітектора **О. Бекетова** вирости величезні будівлі банків Земельного (1896–1898), Торгового (1898–1899) та Азовсько-Донського комерційного (1897). В перші роки ХХ ст. їх будівництво продовжилось. **О. Бекетов** поруч із Земельним і Торговим на Миколаївській площі № 24 спорудив Волзько-Камський банк (1906–1907), а на розі Торгової площі і Плетньовського провулка – двоповерховий корпус для Купецького банку (1909). Втім пізніше споруду було надбудовано архітектором Ю. Цауне і в ній розмістилося 1-е Харківське товариство взаємного кредиту (1913)».*

С. 87: Розділ «Архітектура видовищних споруд».

С. 89: *«У Сімферополі на розі вулиць Пушкіна і Горького за проектом харківського зодчого **О. Бекетова** інженер А. Раков у 1910–1911 рр. збудував споруду, в якій великий театральний зал зі сценою та відповідними кулуарами сполучався з квартирами прибуткового будинку».*

С. 90: підрозділ «Культові споруди».

С. 91: Різдяно-Богородицька (Каплунівська) церква (1912 р., арх. **О. М. Бекетов**, зведена на місці збудованої П. Ярославським) – згадка.

С. 94: підрозділ «Адміністративні будівлі».

С. 95: Відомчі управління. Арх. **О. Бекетов** – Управління Катерининської залізниці в Катеринославі (1905–1907 рр.); Управління Північно-Донецької залізниці на пл. Вознесенській (пізніше Фейєрбаха) № 7 у Харкові (1910–1914 рр., арх. С. Тимошенко, В. Ширшов, участь П. Соколова, конс. **О. Бекетов**) – згадка.

С. 98: підрозділ «Лікувальні та оздоровчі споруди».

С. 98–99: арх. **О. Бекетов** – комплекс лікувальних закладів (акушерсько-гінекологічний комплекс при Олександрівській лікарні) на вул. Малиновського № 14 у Харкові (1913 р.) – згадка.

С. 102: підрозділ «Навчальні споруди».

Арх. **О. Бекетов** – Анатомічний театр жіночого медичного інституту по пров. Скрипницькому (пізніше Воробйова) № 8 у Харкові (1911 р.), Вищі жіночі курси на вул. МIRONOSИЦЬКІЙ (пізніше Держинського) № 92 у Харкові (1914–1916 рр.), Комерційний інститут на вул. Єпархіальній (пізніше Артема) № 44 у Харкові (1914–1916 рр.), Вище гірниче училище в Катеринославі (1899–1901 рр., зводив арх. О. Петровецький) – згадка.

С. 105: арх. **О. Бекетов** – Дівоче єпархіальне училище у Лубнах (1907 р.) – згадка.

С. 108: арх. М. Піскунов – Учбовий корпус Товариства взаємодопомоги трудящих жінок на вул. Садово-Куликовський (пізніше Дарвіна) № 13 – прибудова до зведеного арх. **О. Бекетовим** колишнього особняка Д. Алчевського в Харкові (1911 р.) – згадка.

Підрозділ «Культурно-освітні споруди».

С. 110: арх. **О. Бекетов** – Будинок Медичного товариства на вул. Пушкінській № 14 в Харкові (1911–1913 рр.) – згадка.

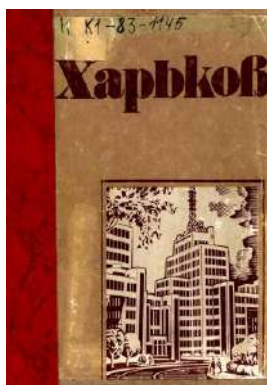
С. 114: скульптор І. Андреолетті – Пам'ятник засновнику Харківського університету В. Каразіну в Харкові (1906–1907 рр., арх. **О. Бекетов**) – згадка.

421. **Тихомирова Т.** Улица Мироносицкая / Татьяна Тихомирова // Слобода. – 1993. – 16 сент. – С. 7.

Історія виникнення, перейменувань та забудови вул. Мироносицької.

У 1915 р. на вул. Мироносицькій, 92 за проектом акад. арх. **О. М. Бекетова** збудовано будівлю вищих жіночих курсів товариства взаємодопомоги трудящих жінок. Зараз тут один з корпусів ХІМЕСГу.

Будівля вищих жіночих курсів, 1915 р. – фото.

422. **Тиц А. А.** Харьков : архитектур.-ист. очерк / А. А. Тиц, П. Е. Шпара. – Киев : Будивельник, 1983. – 230 с. : ил.

С. 41: *«Харьковским купеческим обществом в 1889 г. был объявлен конкурс на составление проекта здания коммерческого училища. Оно было построено по проекту архитектора А. Бекетова, признанному лучшим».*

Будинок Судових установ на пл. Руднева зводився за проектом **О. Бекетова** за участю архітекторів Ю. Цауне і В. Хрустальова (1889–1902 рр.).

С. 47: *«На ул. Дарвина [...] расположен дом № 37, известный тем, что в нём жил академик А. Бекетов».*

С. 54–59: дана коротка біографія академіка архітектури **О. М. Бекетова** в частині отримання ним спеціальної освіти з описом його практичної діяльності в м. Харкові. У 1893 р. споруджено будинок Комерційного училища, будівлю Громадської бібліотеки (1889–1901 рр.), будівлю вищих жіночих курсів, Комерційний інститут, будівлю Медичного товариства, жіночу недільну школу Х. Алчевської, будинок І. Ігнатіщева. *«Молодой академик создаёт целый ансамбль банков на центральной площади Харькова, строит одно из самых больших в городе здание судебных установлений (1889 г.)».*

С. 64–65: будівлі Земельного банку, Торговельного банку.

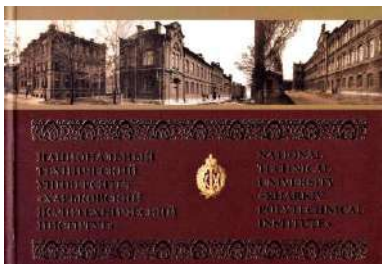
С. 64–67, 124: Комерційний Волзько-Камський банк, приватні будинки: особняк Алчевських, будинок М. Соколова, особняк Бекетових.

423. **Тищенко Г. В.** Произведение витражного искусства начала XX в. в г. Харькове / Г. В. Тищенко // Вопр. архитектуры : тез. докл. VIII науч. конф. кафедр архитектуры, Харьков, 1975 г. / Харьков. инженер.-строит. ин-т. – М., 1975. – С. 33–34.

Історія проникнення вітражного мистецтва до центральної України. Зокрема, створення академіком архітектури **О. М. Бекетовим** у 1897 р. вітража за темою «Муза архітектури» (особняк родини Бекетових).

424. **Тищенко Г. В.** Реставрация витража Дома учёных в Харькове / Г. В. Тищенко // *Вопр. архитектуры : тез. докл. VI науч. конф. по вопросам архитектуры, Харьков, 24–27 мая 1971 г. / Харьков. инженер.-строит. ин-т [и др.]*. – Харьков, 1971. – С. 59–60.

Історія створення та реставрування вітража Будинку вчених у Харкові (колишній особняк родини Бекетових, 1897 р., арх. **О. М. Бекетов**).

425. **Товажнянский Л. Л.** Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» [Изоматериал] : фотоальбом / [Л. Л. Товажнянский, Г. В. Лисачук, И. М. Шептун ; под общ. ред. Л. Л. Товажнянского]. – 3-е изд., измен. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2012. – 212 с. : ил.

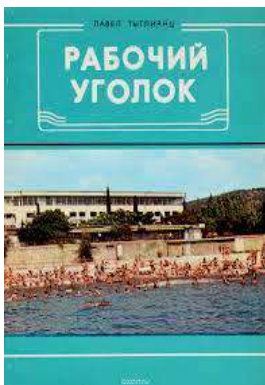
Розділ, присвячений електротехнічному корпусу ХТІ. *«В 1924 году план будущего здания Павел Петрович [Копняев] передал профессору А. Н. Бекетову для архитектурной обработки и проверки смет. Сооружение началось весной 1929 года в ускоренном порядке. [...] Он велел сфотографировать все фазы строительства, документы, имеющие историческую ценность, создал альбом, материалы которого мы предлагаем вашему вниманию».* Наведені фото різних етапів будівництва, ракурсів фасаду, аудиторій електрокорпусу ХТІ.

426. **Торжественная** закладка нового здания судебных установлений на Михайловской площади // *Харьков. губерн. ведомости*. – 1899. – 27 сент.

Проект архітектора **О. М. Бекетова**. На урочистостях були присутні міністр юстиції М. В. Муравйов, начальник губернії Г. А. Тобізен, міський голова І. Т. Голенищев-Кутузов.

427. **Троценко В. К.** Червонозаводський театр у Харкові / В. К. Троценко // *Архитектура Радян. України*. – 1938. – № 9. – С. 3–8.

Історія створення будівлі Харківського Червонозаводського театру (арх. В. І. Пушкарьов). Акад. **О. М. Бекетову** та проф. М. Ф. Покорному було доручено розробити нові варіанти оформлення театру – згадка, фото.

428. **Тыглиянц П.** Рабочий уголок : путеводитель / Павел Тыглиянц. – Симферополь : Таврия, 1986. – 80 с. : ил. – Текст на рус., англ. яз.

С. 48: історія спорудження дачі **О. М. Бекетова** у Криму.

С. 60: особливості творчої манери архітектора **О. М. Бекетова**. Будівля Кримського академічного російського драматичного театру імені М. Горького у Сімферополі (1912 р.), корпус санаторію «Робітничий куточок» (1912 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

Олексій Миколайович Бекетов – фото.

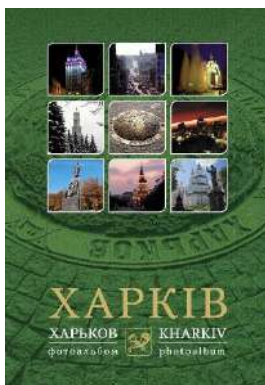
429. **Харків** [Образотворчий матеріал] : [фотоальбом]. – Харків : ІРІС, 2000. – 31 с. : іл.

С. 2–3: *Автодорожній технікум на пл. Конституції (колишній Земельний банк), 1888 р., арх. О. М. Бекетов* – фото.

С. 4: *Площа Конституції: Азовсько-Донський комерційний банк, 1896 р., 1915 р., арх. О. М. Бекетов, Л. К. Тервен* – фото.

С. 23: *Державний банк, 1900 р., 1932 р., арх. Р. П. Голеніщев, О. М. Бекетов, В. М. Петі* – фото.

С. 24: *Державний банк. Зараз – філія Нацбанку України* – фото.

430. **Харків** [Образотворчий матеріал] : фотоальбом / [фото В. Бисова та ін. ; авт. тексту А. Миколук ; авт. іст. нарису С. Посохов ; пер. Л. Черноватого]. – 3-тє вид. – Харків : Золоті сторінки, 2014. – 136 с. : іл. – Текст парал.: укр., рос., англ.

С. 38: *Особняки, вул. Дарвіна 21, 23 (арх. О. М. Бекетов)* – фото.

С. 42–43: *Величні будівлі колишніх банківських установ (арх. О. М. Бекетов)* – фото.

С. 61: *Особняки, вул. Дарвіна 21, 23 (арх. О. М. Бекетов)* – фото.

С. 72: *Пам'ятник Бекетову поруч із ХІБІ* – фото.

С. 86: *Харківський художній музей (арх. О. М. Бекетов)* – фото.

431. **Харків**: архітектура, пам'ятники [Образотворчий матеріал] : фотоальбом / [фото Б. О. Мінделя ; текст: А. О. Горшков, В. Т. Семенов, О. О. Тіц]. – Київ : Мистецтво, 1986. – 207 с. : іл. – Загол. на авантит., текст парал. укр., рос., англ.

С. 8: *«Серед них [архітекторів – прим. уклад.] можна виділити архітектора О. Бекетова, за проектами якого в Харкові зведено десятки будинків. Крайці свої твори О. Бекетов виконав у формах творчо переробленої ним російської класичної архітектури».*

Фото:

№ 13: *Автотранспортний технікум займає будівлю, зведену наприкінці минулого століття для Харківського земельного банку [арх. О. М. Бекетов – прим. уклад.]*

№ 64: *Будинок бібліотеки ім. В. Г. Короленка – однієї з найкращих на Україні – і зараз добре виконує свої функції. Читальний зал на 300 місць має прекрасну акустику і часто був також місцем проведення концертів [арх. О. М. Бекетов – прим. уклад.]*

№ 72: *Пам'ятник ученому, просвітникові й громадському діячеві, засновникові Харківського університету В. Н. Каразіну [арх. О. М. Бекетов – прим. уклад.]*

№ 96: *На вигині Пушкінської вулиці височить центральна заокруглена частина будинку, в якому розмістився Інститут мікробіології, вакцин і сироваток ім. І. І. Мечникова [арх. О. М. Бекетов – прим. уклад.]*

№ 98, 99: *У різних куточках міста можна побачити такі вигадливі особняки. У цьому розташувалося Науково-медичне товариство [арх. О. М. Бекетов – прим. уклад.]*

№ 102: *У цьому будинку розміщено Харківський художній музей [арх. О. М. Бекетов – прим. уклад.]*

№ 109: Одна з найцікавіших споруд на площі Руднева – будинок колишньої судової палати та окружного суду [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.].

Довідковий матеріал:

С. 189, до фото 13, 15–17: Будівля Харківського земельного банку.

Коментарі до:

С. 191, фото 50: Будівля Державного банку;

фото 54: Будинок Ради З'їзду гірничопромисловців півдня Росії [внутр. реконстр. актового залу **О. М. Бекетов** – прим. уклад.];

фото 64: Будівля Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка;

фото 72: Пам'ятник В. Н. Каразіну.

С. 192, фото 94, 95: Палац культури «Металіст»;

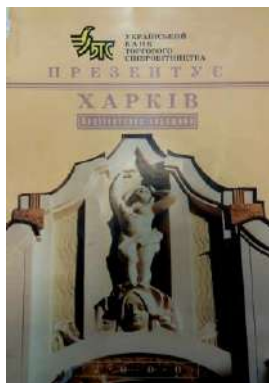
фото 96: комплекс приміщень Інституту мікробіології.

фото 98, 99: будинок на вул. Ольмінського, 11.

С. 193, фото 102: Будинок Харківського художнього музею;

фото 106–108: Особняк родини Бекетових;

фото 109: Будинок судової палати та окружного суду.

432. **Харків.** Архітектурна спадщина [Образотворчий матеріал] : календар / Укр. банк торгового співробітництва. – Харків : [б. в.], 2000. – 13 с. : іл.

С. 2: Вулиця Дарвіна, 13.

Пам'ятник архітектури. Охор. № 162. У минулому – особняк канд. наук Д. О. Алчевського, потім гімназія Товариства працюючих жінок. У наші часи – середня школа № 1 та ліцей. Акад. арх. **О. М. Бекетов** – фото.

С. 7: Вулиця Дарвіна, 23.

Пам'ятник архітектури. Охор. № 169. У минулому – особняк купця П. В. Маркова. У наші часи – установа. Акад. арх. **О. М. Бекетов**. 1901 р. – фото.

433. **Харків** архітектурний : довідник. – Харків : [б. в.], 2006. – 256 с. : іл. – Укр., рос., англ.

С. 78: особняк по вул. Дарвіна, 13 (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 79: Особняк (нині школа) по вул. Дарвіна, 13. Акад арх. **О. М. Бекетов**, 1896 р. – фото.

С. 82: особняк сім'ї Бекетових (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 83: Особняк академіка архітектури **О. М. Бекетова** (нині Будинок вчених) по вул. Раднаркомівській, 10 – фото.

С. 96: будівля Земельного банку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 97: Земельний банк (нині Автотранспортний технікум) на пл. Конституції, 28. Акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1898 р. Реконструкція арх. Г. В. Сіхарулідзе, О. Ю. Лейбфрейд, 1950-ті рр. – фото.

С. 98: будівля Громадської бібліотеки (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 99: Громадська бібліотека (нині Державна бібліотека ім. В. Г. Короленка) по пров. Короленка, 18 – фото.

С. 102: особняк Алчевських (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 103: Особняк О. К. і Х. Д. Алчевських по вул. Раднаркомівській, 13. Акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1893 р.

С. 114: Комерційне училище (арх. **О. М. Бекетов**).

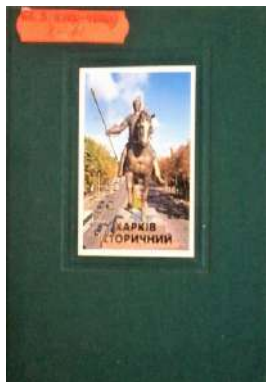
С. 115: Комерційне училище по вул. Пушкінській, 77. Акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1891 р.

С. 134: будівля Медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 135: Пастерівський інститут і медичне товариство по вул. Пушкінській, 14. Акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1912 р.

С. 136: будівля Волзько-Камського банку (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 137: Волзько-Камський банк на пл. Конституції, 24. Акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1907 р.

434. **Харків історичний** : довідник. – Харків : [б. в.], 2006. – 224 с. : іл.

С. 178: будівлі Земельного та Державного банків (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 179: Будинки Харківського земельного та Північного банків – фото.

Будинок Державного банку у Харкові наприкінці 19 ст. – фото.

435. **Харків**. Історія. Архітектура. Культура = Харьков. История. Архитектура. Культура = Kharkiv. History. Architecture. Culture : [довідник]. – Харків : [б. в.], 2011. – 512 с. : фото. – Текст парал. укр., рос., англ.

С. 88: «У 1926 р. в східній частині привокзальної площі був закладений великий будинок для робітників-залізничників, що будувався за проектом академіка архітектури **О. М. Бекетова**».

С. 126: Особняк (нині школа) по вул. Дарвіна, 13. Академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1896 р. – фото.

С. 130: Особняк академіка архітектури **О. М. Бекетова** (нині Будинок вчених) по вул. Раднаркомівській, 10. Академік архітектури

О. М. Бекетов, 1897 р. – фото.

С. 144: Земельний банк (нині Автотранспортний технікум) на пл. Конституції, 28. Академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1898 р. Реконструкція арх. Г. В. Сіхарулідзе, О. Ю. Лейбфрейда, 50-ті рр. – фото.

С. 146: Громадська бібліотека (нині Національна державна бібліотека ім. В. Г. Короленка) по пров. Короленка, 18. Академік архітектури **О. М. Бекетов**, за участю В. В. Величка, 1901 р. – фото.

С. 150: Особняк О. К. і Х. Д. Алчевських (нині Будинок культури міліції) по вул. Раднаркомівській, 13. Академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1893 р.

Олександрівська каплиця. Арх. В. Є. Новгородов, 1999 р. – фото.

С. 162: Комерційне училище (нині Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого») по вул. Пушкінській, 77. Академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1891 р. – фото.

С. 180: Пастерівський інститут і медичне товариство (нині НДІ мікробіології та імунології) по вул. Пушкінській, 14. Академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1912 р. – фото.

С. 182: Волзько-Камський банк (нині Театр ляльок) на пл. Конституції, 24. Академік архітектури **О. М. Бекетов**, 1907 р. Реконструкція Б. Г. Клейна, Є. О. Любомулової, 1960 р. – фото.

С. 202: Державний банк на пл. Театральній, 1. Арх. Р. П. Голенищев за участю Ф. І. Шустера, 1900 р., надбудова В. М. Петі за консультацією академіка архітектури **О. М. Бекетова**, 1932 р. – фото.

С. 266: Пам'ятник архітектору **Ол. Бекетову**. Встановлено біля будівлі Харківського державного технічного університету будівництва та архітектури. 2007 р. Скульптор С. Гурбанов. Арх. Ю. М. Шкодовський, С. Г. Чечельницький – фото.

436. **Харків** – моя мала Батьківщина : навч. посіб. / Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків : ОВС, 2003. – 544 с.

С. 508: [**О. М.**] **Бекетов** – один з учнів Д. І. Безперчого – згадка.

С. 526: у стилі італійського ренесансу зведено обласний банк в Харкові (арх. Р. П. Голенищев, побудований під наглядом арх. Ф. І. Шустера у 1900 р., надбудову у 1932 р. було зроблено за проектом арх. **О. М. Бекетова** та В. М. Петі, вул. Сумська, 12).

С. 527: у мавританському стилі побудовано колишній приватний особняк на вул. Дарвіна, 13 (1896 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 528: академік архітектури **О. М. Бекетов** спорудив у Харкові понад 50 оригінальних будинків, серед яких: Комерційне училище, Земельний банк (1898 р.), Волзько-Камський банк (1908 р.), Будинок вчених (1897 р.).

437. **Харківський** національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка = Kharkiv Petro Vasilenko National Technical University of Agriculture / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка ; [уклад.: Д. І. Мазоренко, Л. М. Тіщенко, А. П. Луценко]. – [Харків : Міська друкарня, 2009]. – 120 с. : іл. – Текст парал. укр., англ.

С. 16: у 1978 р. інституту були передані навчальні корпуси, спроектовані арх. **О. М. Бекетовим**, по вул. Артема, 44 і Мироносицька, 92 – згадка.

С. 36: «Навчально-науковий інститут переробних і харчових виробництв розташований в монументальній будівлі, спорудженій у стилі неокласицизму за проектом відомого архітектора **О. М. Бекетова** по вул. Мироносицька, 92».

С. 40: «Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту розташований в будівлі по вул. Артема, 44, спроектованій академіком архітектури **О. М. Бекетовим** на початку ХХ сторіччя. Вона є історичною пам'яткою міста Харкова».

438. **Харківський** університет: історичний екскурс за архівними документами (1864–1994) : наук.-довід. вид. / ЦДНТА України ; [авт.-упоряд.: М. А. Балишев, О. М. Мащенко]. – Харків : СПДФО Яковлева Г. Г., 2004. – 202 с.

Видання підготовлене на базі матеріалів архівних фондів особового походження, які зберігаються у Центральному державному науково-технічному архіві України, державних архівах Одеської, Харківської областей, родинному архіві Бекетових (Алчевських), Харківському історичному музеї, музеях історії навчальних закладів – Харківського державного медичного університету та Харківського державного технічного університету будівництва та архітектури.

Окремі розділи присвячені питанням розкриття творчості архітектора **О. М. Бекетова**.

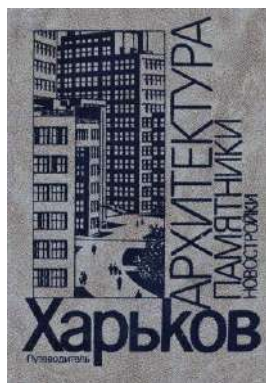

439. **Харьков** : справ. кн. / [авт. ист. очерков: В. Астахов, А. Касьянов]. – Харьков : Харьков. кн.-газ. изд-во, 1953. – 296 с. : ил.

С. 27: *Державна наукова бібліотека імені Короленка. Будівля побудована в 1886 році. Архітектор академік Бекетов* – фото.

С. 106–108: з архітекторів-будівельників Харкова найбільш плідно працював академік архітектури **О. М. Бекетов**. Його найцікавіші будівлі: Держбанк (реконструкція та добудова 2-х поверхів), банки на пл. Тевелева, бібліотека ім. В. Г. Короленка, юридичний та мікробіологічний інститут, сільськогосподарський інститут, Будинок

вчених, адміністративна будівля на пл. Руднева – згадка.

440. **Харьков**: архитектура, памятники, новостройки : путеводитель / [сост.: А. Ю. Лейбфрейд, В. А. Реусов, А. А. Тиц]. – Харьков : Прапор, 1985. – 151 с. : ил.

С. 13: будівлі: Комерційне училище, комплекс Медичного товариства з бактеріологічним інститутом, пам'ятник В. Н. Каразіну (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 30: коротка інформація про будівлі архітектора **О. М. Бекетова**: Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк.

С. 41: коротка інформація про будівлю Державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 63: на вул. Раднаркомівській розміщені чотири приватних особняка, побудованих за типовими проєктами **О. М. Бекетова**.

С. 64: коротка інформація про будівлі архітектора **О. М. Бекетова**: Жіночу недільну школу Х. Д. Алчевської, приватний особняк родини Бекетових, приватний особняк Ігнатіщева.

С. 66: коротка інформація про будівлю Вищих жіночих курсів (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 72: коротка інформація про будівлю Харківського медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 75: коротка інформація про будівлю Комерційного училища (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 76: коротка інформація про будівлю притулку для дворянських дітей-сиріт (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 78: коротка інформація про будівлю Комерційного інституту (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 80–81: розповідається про забудову вул. Дарвіна: «*Большой интерес здесь представляют дома № 19 [17? – прим. уклад.] и 21, построенные академиком архитектуры А. Н. Бекетовым в 1901 и 1903 годах в неоренессансных формах. [...] Ряд замыкает бывший собственный дом № 37 академика архитектуры А. Н. Бекетова, выполненный в формах неоклассицизма*». Також розповідається про приватний особняк біолога Д. О. Алчевського (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 83: коротка інформація про приватний особняк професора М. М. Сомова (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 90: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 109: коротка інформація про будинок Судових установ (арх. **О. М. Бекетов** за участю Ю. С. Цауне і В. В. Хрустальова).

С. 115: коротка інформація про Будинок товариства робітників (архітектор І. І. Загоскін, 1903–1905 рр.; реконструкція акад. арх. **О. М. Бекетова**, 1923–1924 рр.).

С. 135: коротка інформація про приватний особняк купця М. П. Соколова (арх. **О. М. Бекетов**).

Фото, №№:

1. Площа Радянської України (Автотранспортний технікум, Будинок техніки).

5. Будівля Автотранспортного технікуму.

7. Державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка.

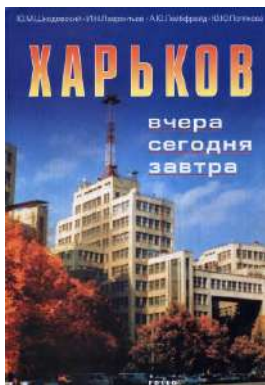
14. Будинок вчених.

19. Обласна контора державного банку.

28. Будівля НДІ мікробіології, вакцин і сироваток ім. І. І. Мечникова.

29. Будівля Юридичного інституту.

52. ПК «Металіст».

441. **Харьков:** вчера, сегодня, завтра / Ю. М. Шкодовский, И. Н. Лаврентьев, А. Ю. Лейбфрейд, Ю. Ю. Полякова. – 2-е изд., испр. и доп. – Харьков : Фолио, 2002. – 207 с. : ил.

Історія містобудування Харкова. Вперше на основі документальних відомостей розповідається про розробку та реалізацію всіх Генеральних планів розвитку Харкова упродовж його 350-річної історії.

С. 25: біографічна довідка про академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

Проект будівлі жіночої недільної школи Х. Д. Алчевської, Комерційне училище (1893 р.), особняк на вул. Раднаркомівській (1897 р.), Земельний банк (1896–1898 рр.), Публічна бібліотека (1901 р.), Волзько-Камський банк (1909 р.).

С. 43: академік **О. М. Бекетов** – згадка.

На вкладці між стор. 64–65:

Колиш. особняк Алчевських, нині ПК Міліції, вул. Раднаркомівська, 13 (акад. арх. О. М. Бекетов, 1893 р. Реконструкція М. Ф. Черноморченка) – кольор. фото.

С. 103–104: будівлі: Земельного банку (1898 р.), Московського торговельного банку (1899 р.), Волзько-Камського банку (1907 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 108: фото:

Колиш. Земельний банк, нині Автотранспортний технікум (акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1898 р.);

Колиш. Московський торговельний банк, нині Будинок науки і техніки (акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1899 р.);

Державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, (акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1901 р.). Розширення (арх. Ю. О. Вейцман, 1979 р.).

С. 110: Колиш. Волзько-Камський банк, нині Театр ляльок (акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1907 р.) – фото.

С. 112: надбудова Державного банку за проєктом арх. **О. М. Бекетова** та В. М. Петі – згадка.

Будівля по вул. Сумській, 13, де розміщувалася типографія газети «Південний край» (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 113: Харківська обласна контора Державного банку. Будівлю надбудовано за проєктом акад. арх. **О. М. Бекетова**, арх. В. М. Петі, 1932 р. – фото.

С. 117: особняки арх. **О. М. Бекетова** на вул. Раднаркомівській:

№ 13, особняк сім'ї Алчевських;

№ 11, Харківський художній музей;

№ 9, Недільна школа Х. Д. Алчевської;

№ 10, особняк сім'ї Бекетових.

«Все три здания построены в формах историзма, то есть с использованием архитектурных мотивов неоклассицизма, модерна и античного зодчества, с соблюдением масштабности и гармонии всего ансамбля, с чеканной прорисовкой всех деталей, свойственной высокому мастерству А. Н. Бекетова».

С. 118: будівля Жіночих медичних курсів (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 120: головний корпус ХНТУСГ (1916 р., акад. арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 120–121: будівлю НДІ мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова було збудовано для Медичного товариства (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 122: Комерційне училище – перша будівля **О. М. Бекетова** (1891 р.) – згадка.

Церква Різдва Богородиці (Каплунівська) (1896–1912 рр., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 123: будівлі: притулок для дворянських дітей-сиріт (1915 р.), притулок для дворян похилого віку (1916 р., арх. **О. М. Бекетов**).

Поховання архітектора **О. М. Бекетова** на 13 міському кладовищі.

С. 124: будівля Анатомічного театру Жіночого медичного інституту (1910 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Музей ХІКБ, *«[...] где особое место отведено материалам академика архитектуры А. Н. Бекетова, преподававшего последние годы жизни в ХИИКСе».*

С. 125: особняки на вул. Дарвіна: № 13 – біолога Д. О. Алчевського (1896 р.), [№ 21 – прим. уклад.] – лікаря Ф. В. Піснячевського (1903 р.), № 23 – купця П. В. Маркова (1901 р.), № 37 – родини Бекетових (1912 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 127: фото:

Центральні сходи будівлі колиш. Комерційного інституту, нині Технічний університет сільського господарства (ХТУСГ), вул. Артема, 44 (арх. **О. М. Бекетов**, 1916 р.);

Будівля ХТУСГ.

С. 128: корпус електротехнічного факультету Технологічного інституту (1928 р.), особняк професора М. Сомова (1899 р., арх. **О. М. Бекетов**).

Колиш. особняк, нині школа, вул. Дарвіна, 13 (акад. арх. **О. М. Бекетов**, 1896 р.) – фото.

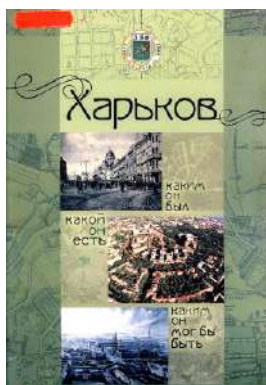
С. 133: будинок по вул. VIII З'їзду Рад № 1 (арх. П. Ю. Шпара при консультації акад. арх. **О. М. Бекетова**, 1936 р.) – згадка.

С. 138: будівля колишніх Судових установ (арх. **О. М. Бекетов**, за участю арх. Ю. С. Цауне та В. В. Хрустальова).

С. 142: Будинок товариства робітників був реконструйований в ПК «Металіст» (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 149: особняк купця М. П. Соколова на вул. Карла Маркса, житловий комплекс на вул. Червоноармійській (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

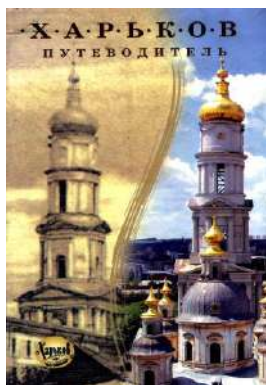
С. 204: НДІ мікробіології та імунології, вул. Пушкінська, 14 (арх. **О. М. Бекетов**, 1912 р.) – фото.

442. **Харьков**: каким он был, какой он есть, каким он мог быть / Обществ. орг. «Вече Украины». – Харьков : Изд-во обществ. орг. «Вече Украины», 2004. – 30 с. – (К 350-летию Харькова).

С. 13: фото, на яких зображено будівлі архітектора **Бекетова**:

1. *Площа Конституції.*
2. *Площа Тевелева. 50-ті роки ХХ сторіччя.*
3. *Площа Тевелева. 1960 рік.*

443. **Харьков** : путеводитель / [С. Посохов, О. Денисенко, И. Байда, Д. Долгополов ; рук. проекта Н. Позднякова ; фот. В. Бысова, Л. Литвина]. – Харьков : Золотые страницы, 2004. – 176 с. : ил.

С. 11: за проєктами **О. М. Бекетова** в Харкові споруджено понад 40 будівель.

С. 22: кам'яні магазини-павільйони, які були побудовані вздовж південної частини набережної р. Лопань (1898 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 32: будівля Азовсько-Донського банку (1896 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 33–34: будівля Державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (1901 р.), Волзько-Камського банку (1908 р.), Торговельного банку (1899 р.), Земельного банку (1898 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

Торговельний банк на Миколаївській пл. Поч. ХХ ст. (нині Будинок науки та техніки) – фото.

С. 42: у 1932 р. будівлю Державного банку було надбудовано за проєктом академіка архітектури **О. М. Бекетова** та архітектора В. Петі.

С. 48: пам'ятник В. Н. Каразіну (1905 р., скульпт. І. І. Андреолетті, арх. **О. М. Бекетов**).

Пам'ятник В. Каразіну – фото.

С. 62–63: Комерційне училище, Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка (1901 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Короленка – фото.

С. 64: будівля Інституту мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова АМН України (арх. **О. М. Бекетов**).

Колишня лікарня і бактеріологічна станція (нині Інститут мікробіології та імунології ім. І. Мечникова АМН України) – фото.

С. 65: будівля анатомічного театру Жіночого медичного інституту (1910 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 67–72: ансамбль будівель на вул. Раднаркомівській.

Колишній особняк родини Алчевських (1893 р., арх. **О. М. Бекетов**), фото.

Колишній особняк І. Є. Ігнатіщева (1913 р., арх. **О. М. Бекетов**), фото.

Будівля недільної школи Х. Алчевської (1896 р., арх. **О. М. Бекетов**), фото.

Колишній особняк родини Бекетових (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

Їдальня в Будинку вчених – фото.

О. Бекетов – фото.

С. 73–74: на вул. Дарвіна: колишній особняк біолога Д. Алчевського (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

Будинки № 21 (1901 р.) та 23 (1903 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

Будинок № 37 – особняк академіка архітектури **О. М. Бекетова** (1912 р.).

Нова Каплунівська церква (1912 р., арх. **О. М. Бекетов**).

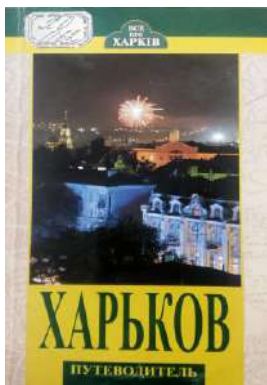
С. 75: корпус електротехнічного факультету ХТІ (1928 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 77: будівля колишнього Комерційного училища (1891 р., арх. **О. М. Бекетов**).

Комерційне училище. Кінець XIX ст. (нині Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого) – фото.

С. 79: могила архітектора **О. Бекетова** – згадка.

С. 88: житловий будинок для працівників Південної залізниці (1928 р., арх. **О. М. Бекетов**).

444. **Харьков** : путеводитель / [С. Посохов, О. Денисенко ; фот.: В. Бысова, С. Козлова, Л. Литвина]. – 2-е изд. – Харьков : Золотые страницы, 2008. – 144 с. : ил.

С. 32: Комерційний банк; проект акад. арх. **О. М. Бекетова** для Азовсько-Донського банку (1896 р.).

С. 33: будівлі: Державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка (1901 р.), Волзько-Камський банк, Торговельний банк (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 34: Земельний банк (арх. **О. М. Бекетов**).

Торговельний банк на Миколаївській пл. Поч. XX ст. (нині Будинок науки та техніки) – фото.

С. 53–54: будівля Жіночих медичних курсів (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 66–67: Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 68: будівля Інституту мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова АМН України (арх. **О. М. Бекетов**).

Інститут мікробіології та імунології ім. І. Мечникова АМН України – фото.

С. 69: будівля анатомічного театру Жіночого медичного інституту (1910 р.) по вул. Воробйова, 8 (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 71: Колишній особняк родини Алчевських (1893 р.) по вул. Раднаркомівській, 13 (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

О. Алчевський – фото.

С. 72: Колишній особняк І. Є. Ігнатіщева (1913 р.) по вул. Раднаркомівській, 11 (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

І. Ігнатіщев – фото.

С. 74–76: Будівля недільної школи Х. Алчевської (1896 р.) по вул. Раднаркомівській, 9 (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

Колишній особняк родини Бекетових по вул. Раднаркомівській, 10 (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

Елементи розпису ідальні в колишньому особняку О. М. Бекетова – фото.

О. Бекетов – фото.

Панорама забудови вул. Дарвіна – фото.

С. 77: колишній особняк біолога Д. Алчевського по вул. Дарвіна, 13 (арх. **О. М. Бекетов**).

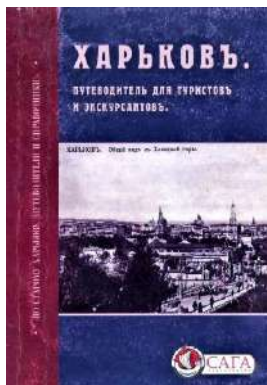
С. 78: особняки по вул. Дарвіна, 21, 23, 37 (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 81: будівля колишнього Комерційного училища (1891 р., арх. **О. М. Бекетов**).

Комерційне училище. Кінець XIX ст. – фото.

С. 83: могила архітектора **О. Бекетова** – згадка.

С. 92: житловий будинок для працівників Південної залізниці (1928 р., арх. **О. М. Бекетов**).

445. **Харьков** : путеводитель для туристов и экскурсантов / Харьков. О-во Любителей Природы. – 3-е изд., испр. и доп., репр. воспр. изд. 1915 г. – Харьков : Saga, 2006. – 181 с.

С. 19: Земельный банк, Государственный банк, будинок Медичного товариства [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.] – згадка.

С. 26: розповідається про те, що в третій чверті XIX ст. у Харкові на зміну анархії і залишків класицизму в архітектурі прийшов т. з. «стиль другої імперії». *«Расцвет этой архитектурной эпохи относится к деятельности академика Бекетова. Им сооружён целый ряд крупных зданий: Судебные Установления (Скобелев. пл.), Земельный и Московский банки (Сумск. пл.), Коммерческое училище (Пушкин. ул.), Общественная Библиотека (угол Николаев. ул. и Петровск. пер.) и др.; мелочная пышность декоративных приёмов в духе ренессанса и барокко при некоторой грузности массы были присущи прежним постройкам академика Бекетова. В последней же работе своей – в корпусе Медицинского Общества (Пушкин. ул.) он пытается сочетать западный модерн с модным в последнее время классицизмом».*

С. 27: будівля Каплунівської церкви – згадка.

446. **Харьковская** общественная библиотека приобрела участок на углу ул. Николаевской и Петровского переулка для постройки собственного здания // Харьков. губерн. ведомости. – 1899. – 2 марта.

Академік **О. М. Бекетов** безкоштовно склав план майбутньої будівлі.

447. **Харьковские** особняки // Харьков. изв. – 2017. – 9 нояб. – С. 9 : фот.

Особняк Бекетових на вул. Жон Мироносиць: коротка історія родини, опис будівлі, фото. Особняк професора-орнітолога М. Сомова на вул. Ольмінського, 11: коротка історія, опис будівлі, фото (арх. **О. М. Бекетов**).

448. **Харьковские** судебные установления // Юж. край. – 1902. – 7 апр.

Нова будівля Судових установ, побудована за проектом арх. **О. М. Бекетова**, знаходиться на Михайлівській площі і є однією з кращих споруд Харкова. Наведено короткий опис.

449. **Харьковский** Земельный банк // Зодчий. – 1898. – Л. 58–60.

Лист № 58: *Харківський Земельний банк. Проектував та будував академік архітектури **О. М. Бекетов**.*

Загальний вигляд – фото.

Лист № 59: *Харківський Земельний банк. Проектував та будував академік архітектури **О. М. Бекетов**.*

План 1 поверху – фото.

План 2 поверху – фото.

Поздовжній розріз – фото.

Лист № 60: *Харківський Земельний банк. Проектував та будував академік архітектури **О. М. Бекетов**.*

Центральний зал для публіки – фото.

Вестибюль – фото.

450. **Харьковский** земельный банк // Зодчий. – 1899. – С. 58.

*Деталь центрального залу Харківського земельного банку. Проектував і будував академік **О. Бекетов** – фото.*

451. **Харьковский** земельный банк приобретает в собственность три дворовых места на углу Николаевской площади и Инструментального переулка // Харьков. губерн. ведомости. – 1895. – 5 июня.

Архітектору **О. М. Бекетову** доручено зведення нової будівлі.

452. **Хроника**. По России : [здание высшего горного училища в Екатеринбурге] // Зодчий. – 1900. – № 40. – С. 272.

*«Постройка здания высшего горного училища в Екатеринбурге находится в настоящее время в следующем положении. Из пяти проектированных отдельных корпусов – главный, в котором будут помещаться аудитории, музеи, чертёжные, выведен вчерне под крышу; с будущего года предполагается приступить к постройке корпусов: для общежития студентов на 200 человек, под квартиры профессоров, директора, инспектора и пр. Постройка ведётся по проекту и под наблюдением академика архитектуры **А. Н. Бекетова**; стоимость её исчислена по смете в 1 400 000 руб.».*

453. **Хроника**. По России: [здание судебных установлений] // Зодчий. – 1900. – № 40. – С. 271–272.

*«В Харькове, как известно, в настоящее время возводится по проекту и под наблюдением академика архитектуры **А. Н. Бекетова** новое здание судебных установлений. Здание выведено пока вчерне; зимой и будущим летом будет производиться его внутренняя и наружная отделка. Стоимость всей постройки около 600 000 руб.*

По окончании постройки надеемся поместить [...] более подробное описание, а также планы и фасады этого сооружения».

454. **Частное** совещание гласных и приглашённых лиц // Юж. край. – 1904. – 24, 29 янв.

На засіданні обговорювалося питання про будівництво критого ринку на Благовіщенському базарі. Приймали участь міський голова О. К. Погорелко, професор О. П. Остапенко, архітектори Ю. С. Цауне, **О. М. Бекетов**, І. І. Загоскін, З. Ю. Харманський.

455. **Чепижный С.** Бекетовское наследие / С. Чепижный // Время. – 2012. – 16 февр. – С. 7.

До 150-річчя від дня народження архітектора **О. М. Бекетова**.

456. **Черкасова Е.** Архитектурная культура региона / Е. Черкасова. – Харьков : Форт, 2008. – 124 с.

У виданні розглядаються особливості процесу розвитку архітектури та містобудування культурно-історичного регіону Слобідської України (Харківщини) XVII – першої половини XX ст.

С. 54: «[...] по проекту академика архитектуры **А. Н. Бекетова** построено здание публичной библиотеки».

С. 60–63: Розділ «Развитие профессионально-технического и архитектурного образования в Харькове во 2-й половине XIX–XX веков».

С. 61: «Кафедру архитектуры в ХТИ возглавлял инженер С. И. Загоскин, затем академик архитектуры М. И. Ловцов, позднее академик архитектуры **А. Н. Бекетов**».

С. 62: академік архітектури **О. М. Бекетов** – викладач архітектурного факультету Харківського художнього училища [нині – Харківська державна академія дизайну і мистецтв (ХДАДМ) – прим. уклад.].

С. 63: академік архітектури **О. М. Бекетов** – викладач кафедри архітектурного проектування ХІБІ [нині – Харківський національний університет будівництва та архітектури (ХНУБА) – прим. уклад.].

С. 68: «По проектам **А. Н. Бекетова** в центре [Харькова] сооружают здание библиотеки имени В. Г. Короленко (1901 г.) и здание Медицинского общества (1911–1913 гг.)».

С. 69: будівництво Комерційного училища (1891 р.), Комерційного інституту (1914–1916 рр.) (арх. **О. М. Бекетов**).

Рис. 54. Коммерческое училище, 1891 г., арх. **А. Н. Бекетов**. Фото начала XX в. – фото.

С. 71–76: Розділ «**Бекетов Алексей Николаевич (1862–1941)**».

Цей розділ містить підрозділи:

– «Архитектурное решение здания бывшего бактериологического института»;

– «Преподавательская и общественная деятельность **А. Н. Бекетова**».

С. 92: про діяльність «Ділового клубу»: «Экспонировались персональные выставки архитекторов **А. Н. Бекетова**, С. М. Кравца, А. В. Линецкого, А. Л. Эйнгорна, Г. А. Яновицкого [...]».

С. 99: розповідь про проекти Держпрому, серед них проект «Т» **О. М. Бекетова**.

С. 115: житловий будинок для спеціалістів Південної залізниці (1925–1936 рр.) (арх. **О. М. Бекетов**, за участі М. А. Зеленіна).

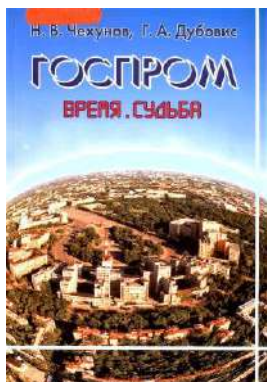
Рис. 94. Проект реконструкції Привокзальної площі, арх. Б. Приймак – фото.

457. **Черкасова К.** Неокласицизм у творчості О. Бекетова: будівля Харківського медичного товариства / Катерина Черкасова // Пам'ятки України. – 2014. – № 12. – С. 34–41.

У статті розповідається про академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Його навчання у художній школі М. Д. Раєвської-Іванової у Харкові та у Петербурзькій Академії мистецтв. Згадані будівлі: Будинок товариства грамотності (реконстр. 1894 р.), Азовсько-Донський банк (1896 р.), Громадська бібліотека (1901 р.), Судові установи (1903 р., соавт. Ю. Цауне, В. Хрустальов); житлові будинки: Х. Алчевської (1893 р.), П. Маркова (1901–1902 рр.), Котова (1903 р.); проект «Бібліотеки на 1,5 мільйона томів, з галереєю відомих людей і залом нумізматики» (1901 р.).

Окремо згадано будівлю Бактеріологічного інституту Харківського медичного товариства: *«До роботи залучалися підрядчики та підприємства Харкова, Ростова-на-Дону, Москви, Санкт-Петербурга»*. Ескізи робив відомий харківський художник М. Пестриков. *«В архітектурній спадщині академіка арх. О. Бекетова будівля є одним із важливих етапів освоєння традицій архітектури початку ХХ століття, прикладом втілення новаторських технічних рішень, результатом успішної творчої співпраці архітекторів, художників, декораторів, інженерів, майстрів різних напрямів будівельної справи»*.

458. **Чехунов Н. В.** Госпром. Время. Судьба / Н. В. Чехунов, Г. А. Дубовис. – Харьков : Каравелла-Т. Л., 2004. – 168 с. : ил.

С. 9: *«[...] в 1923–1924 гг. эскизную планировку под жилую застройку наиболее благоприятной в санитарном отношении северо-западной части города поручили выполнить проектно-сметному бюро горкомхоза под руководством инженера И. Ф. Войткевича и группе архитекторов, в которую входили академик А. Н. Бекетов, профессор А. Г. Молокин и тогда ещё очень молодой архитектор А. Л. Эйнгорн»*.

459. **Шалыганова А. Л.** Первое 30-летие Харьковской государственной научной библиотеки имени В. Г. Короленко: к истории правления Харьковской общественной библиотеки / А. Л. Шалыганова // Короленківські читання 2016. Бібліотеки, архіви, музеї: інтеграція до світового наукового та історико-культурного простору : матеріали наук.-практ. конф., Харків, 12 жовт. 2016 р. : у 2 ч. – Харків, 2016. – Ч. 1. – С. 272–286.

С. 280: проект будівлі бібліотеки зроблено архітектором **О. М. Бекетовим**.

С. 284: *«[...] учредитель ХОБ и член первого Правления профессор Николай Николаевич Бекетов и его сын Алексей Николаевич, архитектор, академик, член Правления Библиотеки, который безвозмездно разработал проект здания Библиотеки»*.

460. **Шварц С.** Путешествие в провинциальную столицу: прогулки по старому Харькову / Станислав Шварц. – Харьков : Факт, 2015. – 240 с. : ил.

С. 17–18: історія створення та зникнення фруктового ряду (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

С. 34: будівля Харківського позикового товариства (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

С. 44: проєкт будівлі Азовсько-Донського банку (арх. **О. М. Бекетов**), фото.

С. 49–53: ансамбль банківських будівель: Земельний банк, Московський купецький банк [Торговельний банк – прим. уклад.], Волзько-Камський банк (арх. **О. М. Бекетов**), фото фасадів, внутрішнього інтер'єру.

С. 106: проєкт універсального театру з готелем і рестораном (арх. **О. М. Бекетов**, нереалізований), фото.

С. 117: особняк для банкіра Г. І. Рубінштейна, особняк П. В. Маркова, будівля бібліотеки ім. В. Г. Короленка (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка, фото.

С. 143: особняк сім'ї Алчевських (нині ПК поліції), Будинок товариства робітників (нині ПК «Металіст») (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка, фото.

С. 146: *Будинок вчених (колишній особняк Бекетова)* – фото фасаду, внутрішнього оздоблення.

С. 148: *Будинок лікаря (колишній особняк М. М. Сомова)* – фото фасаду.

С. 158: *Архітектор О. М. Бекетов* – фото.

С. 210–219: глава «**Олексій Бекетов** – Головний архітектор Харкова на всі часи».

Будинки: Комерційне училище, Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк, Азовсько-Донський банк, особняк Алчевських, особняк **О. М. Бекетова**, будинок професора М. М. Сомова, будинок Д. О. Алчевського, особняк на вул. Дарвіна, 17, особняк лікаря Ф. В. Піснячевського, особняк П. В. Маркова, особняк сім'ї Бекетових, недільна школа Х. Д. Алчевської, будинок І. Є. Ігнатіщева, особняк [Є. Д. – прим. уклад.] Берестовської (Ольмінського, 19), особняк М. П. Соколова (К. Маркса, 17), притулок для сиріт-дворян на Пушкінській, притулок для дворян похилого віку на Чайковського, Вищі жіночі медичні курси, пологовий будинок на Малиновського, Харківське медичне товариство, анатомічний театр Жіночого медичного інституту в пров. Вороб'йова, Фруктовий торговельний ряд на Сергіївській (Пролетарській) площі, будинок АТ «Мальцовські заводи» з магазинами на першому поверсі (пл. Конституції, не зберігся), Комерційний інститут, Каплунівська церква Різдва Пресвятої Богородиці (не зберіглася), Будинок правосуддя (Судові установи), Літерний будинок [для працівників Південної залізниці – прим. уклад.], Електротехнічний інститут, житловий будинок «Індустріальний професор» на Фрунзе, 17; проєкти: «Держпром» і Палац техніки Південної залізниці. Наведено фото будівель.

461. **Швидковский О. А.** Днепропетровск / О. А. Швидковский. – М. : Гос. изд-во по стр-ву, архитектуре и строит. материалам, 1960. – 159 с. – (Архитектура городов СССР).

С. 108: розповідь про Катеринославський гірничий інститут [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.]. *«Главное здание института, выдержанное в духе классицизма, является ведущим сооружением в застройке нагорной части проспекта [...] Здание имеет три этажа. В центральной его части расположен шестиколонный портик хороших пропорций, а по концам здания выступают ризалиты, благодаря чему перед фасадом образуется неглубокий курдонёр».*

Наведено фото будівлі.

462. **Шило А. В.** Художественные образы украинского конструктивизма / А. В. Шило // Пр. пам'яткознавців : ювілейна зб. наук. ст. з пам'яткоохорон. роботи / Харків. худож. музей [та ін.]. – Харків : Курсор, 2015. – Вип. 4. – С. 164–169. – (Серія «Твори пам'яткознавців»).

В середині 1920-х – початку 1930-х рр. на території сучасної України набув поширення широкий художній і культурний рух, що охопив архітектуру, образотворчі і декоративні мистецтва, художнє проектування, літературу і театр. Він отримав назву українського конструктивізму. Центрами його були Харків, Дніпропетровськ, Київ, Одеса, Запоріжжя.

С. 167: «Будинок залізничників» (арх. **О. М. Бекетов**, 1928 р.), житловий будинок «Военвед» (арх. П. Ю. Шпара, **О. М. Бекетов**, 1936–1937 рр.) – згадка.

463. **Шубович С. А.** Мифопоэтика А. Н. Бекетова: к вопросу метаязыка в архитектуре / С. А. Шубович // Наук. вісн. буд-ва / Харків. держ. техн. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків, 1999. – Вип. 6. – С. 177–180.

У статті автор розглядає питання прийняття митцями промислової революції кінця XIX ст., показані творчі пошуки інтелігенції того часу. Історія розвитку модерну. Творчість **О. М. Бекетова** також зазнала трансформації.

С. 179: Публічна бібліотека в Харкові (арх. **О. М. Бекетов**) вирішена в стилі Ренесансу – згадка.

Власний будинок родини Бекетових (нині – Будинок вчених).

Банківські споруди на колишній Миколаївській площі (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

Земельний банк (арх. **О. М. Бекетов**).

464. **Шубович С. А.** Мифопоэтический феномен архитектурной среды : монография / С. А. Шубович ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2012. – 177 с. : ил.

Монографія присвячена сфері міфопоетичної семантики архітектурної композиції. Зміст книги включає теорію питання і аналіз міфопоетичної структури архітектурних ансамблів різних епох, аналіз поезики архітектурних ансамблів з точки зору міфу, ігри і знаково-сміслових структур.

С. 144–149: Розділ 5.3 Несистемне у композиції вул. Дарвіна в Харкові.

С. 145: «Эта улица обычно описывается как созвездие произведений выдающихся харьковских архитекторов: В. В. Величко, А. И. Ржепишевского, М. И. Дашкевича, **А. Н. Бекетова**, И. И. Тенне и др.»

С. 147: «Исключением [...] служит лишь собственный дом архитектора **А. Н. Бекетова** (№ 37), решённый в крупных классических формах. Своим масштабом он служит связующей инстанцией между периферийным концом улицы и её близким к центру началом».

465. **Шубович С. А.** Содержательная основа ансамбля ул. Дарвина в Харькове / С. А. Шубович, В. В. Сысоева // См. № 30. – С. 68–69.

Вулиця Дарвіна в Харкові цікава своїм історико-культурним образом, композицією і ритмічною організацією. У статті також аналізуються її ландшафтні якості.

Особняки на вул. Дарвіна №№: 21, 37 (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

466. «Шумить майдан...» // Слобода. – 2001. – 14 авг. : фот.

Площа Конституції – одна з найстаріших площ Харкова – завжди виконувала функції ділового та адміністративного центру міста. «В целом архитектура площади, несмотря на разновременность застройки и стилевое разнообразие (классицизм, модерн, символизм), создаёт впечатление ансамбля. Даже здания советской эпохи по масштабу и архитектурным приёмам не вносят в застройку образного диссонанса. Только недавно облицованный полосатый дом кажется пришельцем из другого мира. Над ансамблем площади Конституции, в стремлении сохранить гармоничное звучание целостности, работали многие талантливые архитекторы: петербуржцы – И. А. Претро, Ф. И. Лидваль, А. К. Шпигель, О. Р. Муци; харьковчане – Б. Г. Михаловский, М. И. Ловцов, **А. Н. Бекетов**, В. В. Величко, Б. Н. Корниенко и др., а также наши современники – В. К. Троценко, В. И. Пушкарёв, В. Н. Пети, В. П. Костенко, А. В. Линецкий, П. И. Арешкин, Е. П. Пономарёв, П. З. Крупко, Б. Г. Клейн, Е. А. Любомулова, Н. М. Подгорный, А. Ю. Лейбфрейд, Г. В. Сихарулидзе».

467. **Ясиевич В. Е.** Архитектура Украины на рубеже XIX–XX веков / В. Е. Ясиевич. – Киев : Будивзельнык, 1988. – 184 с. : ил.

С. 11: академік архітектури **О. М. Бекетов** на початку XX ст. стояв біля витоків архітектурної освіти в Україні.

С. 12–13: **О. М. Бекетов** – представник ренесансно-барочних та інших стилізацій.

С. 13: особняк в Харкові (1906–1907 рр., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 16: Волзько-Камський банк в Харкові (1907 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 17: Управління Катеринославської залізниці (1905–1906 рр., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 36: «Архитектурный облик Харькова начала века во многом определили талантливые произведения акад. архитектуры **А. Н. Бекетова**, обладающего высокой профессиональной культурой».

С. 37: будівлі: бібліотека ім. В. Г. Короленка (1901 р.), Медичного товариства (1912 р.), пам'ятник засновнику Харківського університету В. Н. Каразіну (1906 р.), Комерційне училище, Комерційний інститут (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 39: комплекс будівель Вищого гірничого училища (Катеринослав, 1899 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 40: будівля Управління Катеринославської залізниці (1908 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 42: будівля Сімферопольського театру (1911 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 52: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 69: Земельний (1898 р.) і Торговельний (1899 р.) банки в Харкові (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 71: Рис. а, г – *Земельний банк в Харкові: загальний вигляд і план першого поверху* (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 81: архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 82: *Міський театр в Сімферополі (1911 р., арх. О. М. Бекетов). Загальний вигляд* – фото.

С. 85: театр з прибутковим будинком в Сімферополі (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 86: проєкт театру на 2200 глядачів з прибутковим будинком для Харкова (1914 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 97: *«Более зрелыми, функционально отработанными произведениями являются здания общественной городской библиотеки в Харькове (1901 г., арх. А. Н. Бекетов) [...]».*

С. 98: одноповерхова школа в с. Дергачівці Харківської губернії (1897 р., арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 100: Комерційне училище в Харкові (1891 р.), дівоче училище в Лубнах (1907 р.), школа на вул. Дарвіна в Харкові (1900 р.) (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 101: комплекс Вищого гірничого училища в Катеринославі (1899–1901 рр.), Вищі жіночі курси в Харкові (1916 р.) (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 103: будівля Медичного товариства в Харкові (1911–1912 рр.) (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка, фото.

С. 105: внесок архітектора **О. М. Бекетова** в розробку нових функціонально-типологічних рішень громадських будівель – згадка.

С. 108: *«Проект дешевых квартир для наиболее бедного населения м. Харькова»* (1904 р., арх. **О. М. Бекетов**).

С. 113: *«Особняк для архитекторов представлял интересную творческую задачу, которая могла быть решена свободно. Вспоминая об этом, А. Н. Бекетов писал в автобиографии: „Не давая жёсткого задания на проекты своих особняков, [заказчики – прим. уклад.] просили им в этом помочь, а проект сделать так, чтобы он был красив”».*

С. 113–114: Окремі особняки в Харкові: Х. Д. Алчевської (1897 р.), І. Є. Ігнатіщева (1914 р.), К. Г. Соколової та М. М. Сомова (1899 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 115: проєктування дач для Криму (арх. **О. М. Бекетов**) – згадка.

С. 116: арх. **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 118: *Лубни. Будівля школи, колишнє Дівоче училище (1907 р., арх. О. М. Бекетов)* – кольор. фото.

С. 126: **О. М. Бекетов** писав, що він звернувся до зразків римської і грецької класики і італійського Відродження: *«В 80-х годах XIX столетия широко начал применяться за рубежом итальянский Ренессанс, причём во Франции он трактовался в сочетании с формами барокко и даже рококо, отчего и получил название „Французского Ренессанса”, в Германии – „Немецкий Ренессанс” трактовался с модернизированным уклоном к греческой классике, в Англии – примесью готики».*

С. 128: *Будинок вчених, колишній особняк в Харкові (1897 р., арх. О. М. Бекетов). Фрагмент холу біля сходів – фото.*

Архітектор **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 129: *акад. архітектури О. М. Бекетов – найзначніший і талановитіший інтерпретатор неоренесансу, який створив в цьому стилі будівлі: Комерційне училище (1891 р.), Земельний і Торговельний банки (1898–1899 рр.), бібліотеку ім. В. Г. Короленка (1898–1901 рр.), будівлю Судових установ (1898–1900 рр.).*

Будівля особняка в Мироносицькому пров. (1897 р.).

С. 132: *архітектор О. М. Бекетов зазначав: «Примерно с 1903 г. в тогдашнем архитектурном мире стала развиваться любовь к собственной старине; появляется наш классицизм (русский ампи́р) [...]».*

С. 134: *у стилі неокласицизму створено багато творів О. М. Бекетова в Харкові: будівля Медичного товариства (1911 р.), анатомічний театр жіночого медінституту (1910 р.), жіночий медінститут (1916 р.), притулки для літніх людей (1914–1915 рр.) та ін.*

С. 140: *архітектор О. М. Бекетов – згадка.*

С. 148: *архітектор О. М. Бекетов як представник неоруського стилю в архітектурі – згадка.*

С. 149: *«Красочный колорит здания Девичьего училища в Лубнах (1907 г.) определила майолика, выполненная в Миргороде. Но все формы здания заимствованы из русской архитектуры – крыльцо, характерное для XVII в., окна второго этажа, керамические колонки, карнизы» (арх. О. М. Бекетов).*

С. 151: *зауваження О. М. Бекетова про характер появи модерну в Україні.*

С. 155: *О. М. Бекетов як представник харківської школи модерну: фасади Катеринославського гірничого училища (1899 р.), Волзько-Камський банк в Харкові (1907 р.), управління залізниці в Катеринославі (1905–1906 рр.).*

468. **Ясиевич В. Е.** Мастер историзма и эклектизма: к 125-летию со дня рождения академика архитектуры А. Н. Бекетова / В. Е. Ясиевич // *Стр-во и архитектура*. – 1987. – № 12. – С. 25–27.

С. 25: **О. М. Бекетов** одержав золоту медаль за проєкт курзалу на березі моря (1888 р.).

О. М. Бекетов (1862–1941 рр.) – фото.

Харків. Юридичний інститут (колишнє Комерційне училище), 1889–1891 рр. – фото.

Харківський технікум автомобільного транспорту (колишній Земельний банк), 1897 р. Интер'єр залу та план – фото.

Згадано будівлі: Земельний банк, Торговельний банк, Волзько-Камський банк, Судові установи на пл. Руднева, Харківська міська бібліотека, Медичне товариство, пам'ятник В. Каразіну (скульпт. І. І. Пагірев [І. І. Андреолетті – прим. уклад.], 1905–1907 рр.), Будинок вчених (1897 р.), Художній музей (1914 р.).

С. 26: *Харків. Забудова площі Жовтневої революції початку ХХ ст. Сучасний вигляд – фото.*

Харків. Будинок вчених (колишній особняк). 1897 р. Интер'єр ідальні – фото.

Харків. Інститут ім. Мечникова. 1912 р. – фото.

Згадано будівлі: Комерційне училище, Земельний банк, Торговельний банк, міська бібліотека, Медичне товариство, вищі жіночі курси, театр в Сімферополі, Волзько-Камський банк, Управління залізниці в Дніпропетровську (1905–1911 рр.), Дівоче училище в Лубнах (1907 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 27: Лубни. Будівля школи (колишнє Дівоче училище), 1907 р. Вхід – фото.

Сімферополь. Кримський російський драматичний театр ім. Горького. 1911 р. – фото.

Згадано будівлі: житлові будинки для спеціалістів у Харкові (1925–1936 рр.), Києві (1935 р.), Баку (1936 р.), Харківський інститут сільського господарства (1930 р.), будинки відпочинку в Робітничому куточку в Алушті, корпуси університету в Донецьку (1936 р.) (арх. **О. М. Бекетов**).

469. **Ясневич В. Е.** О генезисе модерна на Украине / В. Е. Ясневич // Исследование и охрана архитектур. наследия Украины : сборник. – Киев, 1980. – С. 46–53.

Розповідається про творчість **О. М. Бекетова**.

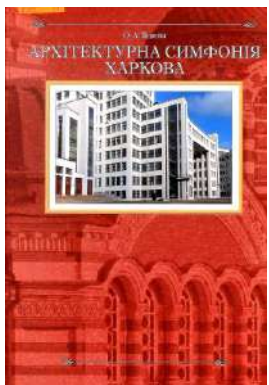
470. **Яцина О.** Старовинний Харків: історія, житло, архітектура / Олег Яцина. – [Харків] : Раритети України, 2019. – 184 с. : іл. – (Структури повсякденності).

С. 105: в кінці вул. Пушкінської виник цвинтар (у 1857 р. тут було збудовано цвинтарну церкву Іоана Предтечі). На ньому були поховані Х. Алчевська, Д. Багалій, **О. Бекетов**, С. Васильківський, Г. Гулак-Артемівський, М. Кропивницький, М. Хвильовий та ін. Цвинтар існував до поч. 1970-х років.

С. 136: *Особняк Д. Алчевського, вул. Дарвіна, 13 (1896 р., арх. **О. Бекетов**)* – фото.

С. 137: *Особняк **О. Бекетова** на вул. Жон Мироносиць, 10 (арх. **О. Бекетов**)* – фото.

С. 142: «*Форми мавританської архітектури проглядаються у колишньому особняку Д. Алчевського на вул. Дарвіна, 13 (арх. **О. Бекетов**), неогрецькі мотиви – у родинному особняку **О. Бекетова** на вул. Жон Мироносиць, 10 (арх. **О. Бекетов**) [...]».*

471. **Яцина О. А.** Архітектурна симфонія Харкова / О. А. Яцина ; худож.-оформ. В. І. Лесняк. – Харків : Колорит, 2008. – 175 с. : іл. – Рез. укр., рос., англ. – (Серія «Українська колекція»).

Планування і будівництво Харкова від заснування до середини 30-х рр. ХХ ст. У книзі використано багатий ілюстративний матеріал, додаються словник архітектурних термінів.

С. 67: визначні архітектори **О. Бекетов**, В. Величко, Б. Михаловський – представники неоренесансу в архітектурі.

С. 68: банки на Миколаївській площі (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 69: *Будинок Автотранспортного технікуму (колишній Земельний банк, 1897 р.)* – фото.

С. 70–71: *Елементи декору Земельного банку* – фото.

С. 73: Азовсько-Донський банк (арх. **О. М. Бекетов**). Пізніше будівля була оформлена згідно з традиціями модерну.

Державний банк – на початку 1930-х рр. надбудовано два поверхи у стилі флорентійського ренесансу (арх. **О. М. Бекетов**, В. М. Петі).

С. 75: будівля колишньої Судової палати на Скобелівській площі, оздоблена у стилі неоренесансу (арх. **О. М. Бекетов**, Ю. С. Цауне, В. В. Хрустальов).

Приміщення Обласного апеляційного суду (колишня Судова палата, 1902 р.) – фото.

С. 76: Декоративне оздоблення у стилі неоренесанс (Судова палата, 1902 р.) – фото.

С. 77: ХДНБ ім. В. Г. Короленка (арх. **О. М. Бекетов**, за участю В. В. Величка).

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, 1886 р. – фото.

С. 122: «[...] крилаті коні зі змійними хвостами на фасаді особняка на вулиці Дарвіна, 37, де жили видатний зодчий **О. Бекетов** і художник М. Самокіш» (арх. **О. М. Бекетов**, 1912 р.).

*Фасад на особняку по вул. Дарвіна, 37 (арх. **О. Бекетов**, 1912 р.)* – фото.

С. 142: Будинок вчених на вул. Раднаркомівській, 10 (арх. **О. М. Бекетов**, 1897 р.), фото.

С. 143–144: фото Будинку вчених.

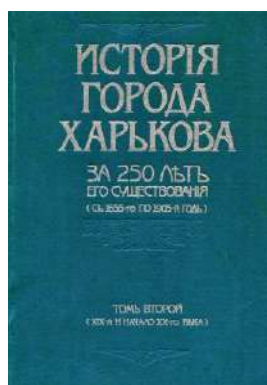
Див. також №№: 15, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 38, 41, 42, 44, 45, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 79, 81, 83, 84, 86, 88, 89, 92, 94, 98, 106, 110, 112, 113, 114, 120, 123, 125, 127, 128, 129, 136, 139, 145, 148, 149, 158, 159, 163, 168, 169, 176, 179, 180, 478, 498, 528, 529, 542, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 614.

Педагогічна спадщина

472. **Архітектурна** спадщина Східної України (Донецької, Луганської області): до історії архітектури Донец. краю за наук.-техн. док. Метод. фонду ф-ту архітектури, дизайну та образотвор. мистецтва / [керівник вид. проекту: В. М. Бабаєв ; автори-упоряд.: В. Є. Новгородов, О. В. Балишева, Д. М. Вітченко] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : Золоті сторінки, 2017. – 56 с. : іл.

С. 3–4: у 30-х роках минулого століття при Харківському інженерно-комунальному інституті були започатковані наукові засади для розвитку архітектурних, містобудівних знань у навчальному закладі. Цьому сприяла робота навчально-виробничих майстерень, які на той час очолив академік архітектури **О. М. Бекетов**. Він обирав теми дипломних робіт для своїх студентів, склав «Завдання з дипломного проектування для студентів ХІКБу». Серед загальних положень зазначено: «[...] *Інститут комунального строительства являється всеукраинским центром архитектурно-художественного и строительного-технического образования молодёжи*».

473. **Багалея Д. И.** История города Харькова за 250 лет его существования (1655–1905) : ист. монография. В 2 т. Т. 2. XIX – начало XX века / Д. И. Багалея, Д. П. Миллер. – Репр. воспр. изд. 1912 г. – Харьков : [Харьков. кн. ф-ка им. М. В. Фрунзе], 1993. – 982 с.

С. 67: Фруктові павільйони-магазини (1898 р., арх. **О. М. Бекетов**).

«На Николаевской площади [...] появились два монументальных, можно сказать, сооружения: Земельный, а рядом с ним Торговый банк» [арх. **О. М. Бекетов** – прим. уклад.].

С. 68–69: будівлі Комерційного училища, Громадської бібліотеки, Судових установ (арх. **О. М. Бекетов**).

С. 769: художник **Бекетов** – згадка.

С. 837: В приватній школі мистецтв М. Д. Раєвської-Іванової «Лекции [...] читали [...] по истории искусств – **А. Н. Бекетов**, **А. Н. Деревницкий** и **А. А. Стоянов**».

С. 838: В 1894 р. академік **О. М. Бекетов** у складі комісії брав участь в переробці статуту «Харківської школи образотворчих мистецтв», відкриття якої в Харкові планувалося за пропозицією віце-президента Академії мистецтв.

В кінці 1896 року школа малювання М. Д. Раєвської-Іванової закрилася через її хворобу. Міська дума виділила асигнування і приміщення для школи Малювання і Живопису при міському музеї. «Приглашённые попечительным советом архитектор академ. **А. Н. Бекетов**, клас. худ. I ст. **М. Р. Пестриков**, клас. худ. II ст. **А. И. Данилевский**, худ. **В. И. Великанов**, арх. **Г. М. Шторх** и врач **Г. М. Иосифов**, отнесясь сочувственно к школе, приняли на себя преподавание, несмотря на самое скромное вознаграждение».

С. 839: «В 1904 году Педагогический Совет поручил своим членам архитекторам **А. Н. Бекетову** и **М. Ф. Пискунову** выработать проект здания для будущего помещения Школы в реорганизованном по новому уставу виде; расширение Школы являлось необходимым».

474. **Головінов В. П.** Духовні джерела Слобожанщини : навч. посіб. / В. П. Головінов, П. Л. Гомон. – Харків : Прапор, 1998. – 208 с.

У розділі 6: «Сівачі розуму і добра» – розкрито основні етапи становлення освіти на Слобожанщині, роль талановитих учителів і науковців, слава яких сягнула далеко за межі України.

С. 159–160: підрозділ присвячено розповіді про академіка архітектури **О. М. Бекетова** та його родину. Наведено факти його біографії, згадано деякі його будівлі: корпуси юридичного, сільськогосподарського інститутів, Будинку вчених, Державного банку

та ін.

475. **Дудка Е. Н.** Роль вузовских музеев в воспитании студенческой молодёжи / Е. Н. Дудка // Сучасні аспекти виховання студентської молоді : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 4–5 квіт. 2013 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва. – Харків, 2013. – С. 52–53.

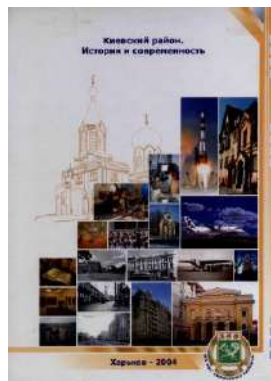
У 1939 р. академік архітектури **О. М. Бекетов** викладав та керував дипломним проектуванням у ХПКБі. У цей час він склав «Завдання з дипломного проектування на спорудження будівлі Інституту комунального будівництва». Цим проектом, окрім адміністративних, навчальних та підсобних приміщень, передбачалось створення музейного комплексу, «[...] *состоящего из группы залов, архитектурно связанных между собой, доступных для обозрения публикой и учащимися в институте*».

476. **Дудка О. М.** Академічні традиції та освітянські новації в педагогічній діяльності О. М. Бекетова / О. М. Дудка // Див. № 30. – С. 59–60.

Стаття розповідає про частину життя **О. М. Бекетова**, яку він присвятив педагогічній діяльності. Йдеться про ЗВО, з якими співпрацював архітектор, його педагогічні праці, учнів, яких виховав **О. М. Бекетов**.

477. **Енциклопедія** сучасної України. Т. 1. А / Нац. акад. наук України [та ін.]. – Київ : Координац. бюро ЕСУ НАН України, 2001. – 823 с. : іл. – Зі змісту: Архітектурна освіта / М. І. Гончаренко. С. 730–731.

С. 731: «*Важл[иву] роль у розвитку А[рхітектурної] о[світи] в Україні на межі 19–20 ст. відіграли арх. О. Бекетов, П. Голландський, Ю. Захарієвич, О. Кобелев, І. Левинський, В. Ніколаєв, В. Обремський, В. Фельдман*».

478. **Киевский район: история и современность** : юбилейное изд. / [редкол.: В. Ф. Кононов, Г. И. Дмитренко, Н. В. Новиков и др. ; сост.: Я. С. Солдатенко, С. А. Слободюк]. – Харьков : [Фактор-Друк], 2004. – 175 с. : ил.

С. 86: «*Особую роль в истории академии [Харківська національна академія міського господарства – прим. уклад.] сыграли известные учёные: академик архитектуры А. Н. Бекетов, профессора Д. С. Черкес, М. И. Казас, Н. Г. Малишевский, А. В. Линецкий,*

А. М. Гинзбург, П. К. Чернышов, В. Е. Рудницький, Ф. А. Черномор-ченко, С. Н. Кан, С. М. Андоньев [...]».

С. 147: «Ії [Харківської громадської бібліотеки – прим. уклад.] становленню активно сприяли ентузіасти народної освіти Б. Г. Філонов, А. А. Гурський, Х. Д. Алчевська, професори Харківського університету Д. І. Багалій, М. Ф. Сумцов, академік архітектури **О. М. Бекетов**».

С. 155: Будинок вчених, із 1934 р. розміщується в особняку Бекетових (1900 р., арх. **О. М. Бекетов**), фото приміщень, внутрішнього дворику.

С. 161: *Художнє училище та нова Каплунівська церква (Різдва Пресвятої Богородиці. 1912 р.). Арх. **О. М. Бекетов**. Знесена у 1934 р. – фото.*

479. **Кондель Н. Н.** Этапы становления архитектурного образования на Украине / Н. Н. Кондель // Стр-во и архитектура. – 1985. – № 2. – С. 22–24.

С. 24: Академік архітектури **О. М. Бекетов** – фото.

Студентська робота **О. М. Бекетова** (80-ті роки XIX ст.). Петербурзька академія мистецтв – фото.

«На Украине на рубеже XIX–XX вв. активно идёт процесс создания центров архитектурно-строительной науки, формирования национальных архитектурных кадров, и творческих объединений. Работавшие здесь известные архитекторы – выпускники петербургских и московских вузов: П. Ф. Алёшин, **А. Н. Бекетов**, А. И. Бернадаци, Э. П. Брадтман, Н. А. Дамиловский, А. М. Вербицкий, А. В. Кобелев, В. Н. Рыков, А. Л. Красносельский, В. А. Обремский, В. А. Осьмак, В. А. Фельдман и др. – составили основу архитектурно-педагогических кадров создаваемых учебных заведений Украины».

480. **Лейбфрейд О.** Золоті роки Харківської архітектурної школи / О. Лейбфрейд // Становлення, розвиток та сучасні проблеми вищої худож. та худож.-пром. освіти в Харкові : тези доп. наук.-метод. конф., Харків, 1996 р. / Харків. худож.-пром. ін-т. – Харків, 1996. – С. 18–20.

«Сім років (1923–1930 рр.) увійшли до краєвих сторінок історії більш як двохсотрічного існування Харківської архітектурної школи. Це часи дії першого архітектурного факультету, заснованого на Лівобережній Україні, у складі Харківського художнього інституту. [...] У роботі факультету взяли участь також акад. арх. **О. Бекетов**

та **М. Покорний**».

481. **Поручение** преподавания // Харьков. губерн. вед. – 1907. – 28 февр.

У Технологічному інституті курс архітектури доручено читати **О. М. Бекетову**, курс будівельного мистецтва – В. В. Хрустальову.

482. **Приветственный** адрес в честь 50-летия творческой и научно-педагогической работы А. Н. Бекетова от директора ХИИКС. – Из фондов Музейного комплекса ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, вх. инв. № 5360, осн. фонд № 125.

483. **Приветственный** адрес в честь 50-летия творческой и научно-педагогической работы А. Н. Бекетова от директора ХИСИ. – Из фондов Музейного комплекса ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, вх. инв. № 226, осн. фонд № 126.

484. **Приказ** об освобождении А. Н. Бекетова из ХИИКС. № 120 от 21.09.1941. – Из фондов Музейного комплекса ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, вх. инв. № 343, осн. фонд № 301.

485. **Професор** Колесніков Олександр Іванович: життєвий шлях та наукова спадщина у вимірах минулого, сучасності та майбутнього: до 130-ї річниці від дня народж. О. І. Колеснікова / [керівник видавн. проекту В. М. Бабаєв ; авт.-упоряд. Т. П. Єлісеєва ; наук. керівники: Л. М. Шутенко, О. Л. Рябченко] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : Золоті сторінки, 2019. – 208 с. : іл. – Зі змісту: Наша спадщина: де минуле зустрічається з майбутнім / В. М. Бабаєв ; Наукова спадщина проф. О. І. Колеснікова та її роль у сучасному розвитку лісового та садово-паркового господарства / В. П. Ткач ; Будівничий зеленого світу. Проф. О. І. Колесніков: сторінки життя та діяльності / Н. П. Тріпутіна.

С. 10: **О. М. Бекетов** – фундатор наукової бази містобудування. *«Педагогічні принципи О. М. Бекетова стали базисом сучасної освіти в університеті, а роботи майстра завжди були і будуть взірцем найвищого професіоналізму для всіх випускників».*

486. **Рищенко Т. Д.** Славетні традиції архітектурної освіти: погляд крізь часи... / Т. Д. Рищенко, О. А. Попова, О. М. Дудка // Спадщина університету: Історія. Освіта. Наука. Культура. Особистість : матеріали IV наук.-практ. конф., Харків, 21–22 листоп. 2018 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2019. – С. 153–165.

С. 155: академік архітектури **О. М. Бекетов** почав співробітництво з ХІКБ з 1935 р. спочатку як консультант з дипломного проектування, згодом – професор. У 1939 р. йому було присвоєно вчений ступінь доктора архітектури. *«О. М. Бекетов брав активну участь у створенні освітньої бази для студентів архітектурного факультету інституту. Саме Олексій Миколайович передав у дарунок інституту унікальну бібліотеку з історії будівельного мистецтва й архітектури, яка і сьогодні служить справі виховання архітектурної молоді».*

С. 156: **О. М. Бекетов** – фото.

Майстер-клас академіка архітектури О. М. Бекетова. 1939 р. – фото.

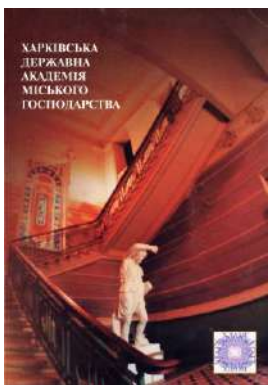

487. **Сафонова О. В.** Документи про представників харківської архітектурної школи (кін. ХІХ – 20-ті рр. ХХ ст.) у фондах Державного архіву Харківської області / О. В. Сафонова // Слобожанське культурне надбання : зб. ст. учених з пам'яткоохорон. роботи / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна [та ін.]. – Харків, 2009. – Вип. 2. – С. 299–305.

С. 300: **О. М. Бекетов** – член професорсько-викладацького складу ХТІ – згадка.

С. 301: Особова справа **О. М. Бекетова** [8, арк. 117–130 зв.] – згадка.

С. 302: справа про відрядження викладачів ХТІ **О. М. Бекетова**, В. В. Хрустальова, [С. В.?] Сердюка і Ю. С. Цауне на V Всеросійський з'їзд зодчих у Москві (1913 р.) – згадка.

488. **Харківська** державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; голов. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – 276 с. : іл.

С. 27–28: спогади І. О. Ігнаткіна про **О. М. Бекетова**, якого було запрошено до ХІКГу як керівника дипломного проектування.

С. 34: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 35–36: стаття розповідає про біографію академіка архітектури **О. М. Бекетова**, його творчу, педагогічну та художню спадщину. Згадано проекти: проект Курзалу на березі моря та будівлі: будинок Комерційного училища (1891 р.), особняк на вул. Дарвіна, 13 (1896 р.), особняк на вул. Раднаркомівській, 10 (1897 р.), Волзько-Камський банк (1909 р.), Медичне товариство (1912 р.).

С. 45: «Разом з академіком архітектури **О. М. Бекетовим**, В. М. Петі створив оригінальний проєкт і вів авторський нагляд за будівництвом надбудови Харківського державного банку».

С. 56: академік архітектури **О. М. Бекетов** помер у 1941 році в окупованому Харкові – згадка.

С. 104: розповідається про запрошення академіка архітектури **О. М. Бекетова** на кафедру архітектурного і планувального проектування ХІКГ, його внесок у розвиток вишу.

С. 118, 206: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 231: академік архітектури **О. М. Бекетов** у 1939 р. поповнив бібліотеку інституту своїм власним зібранням книг.

С. 238: розповідається про педагогічний спадок **О. М. Бекетова**, його внесок у створення Музейного комплексу ХІКБ.

С. 239, 241: музей академіка архітектури **О. М. Бекетова** – згадка.

Ювілейні «Бекетовські читання». В гостях – Ф. С. Рофе-Бекетов – фото.

С. 242: Книги з історії архітектури. Експонати фонду музею академіка архітектури **О. М. Бекетова** – фото.

489. **Харківський** національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : [монографія] / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – 520 с. : іл.

С. 15: розповідається про багаторічне співробітництво академіка архітектури **О. М. Бекетова** з ХПКБ, вшанування його пам'яті: працює меморіальний музей, студенти щорічно отримують стипендію імені **О. М. Бекетова**, університету присвоєно його ім'я. З нагоди 150-річчя від дня народження архітектора в університеті був розроблений та реалізований проєкт «Харківські Бекетовські асамблеї».

*Меморіальна дошка, встановлена біля аудиторії імені **О. М. Бекетова**, Музей академіка архітектури **О. М. Бекетова** – кольор. фото.*

С. 16: розповідь про проведення в університеті «Харківських Бекетовських асамблей», кольорові фото.

С. 48: **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 65: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.

С. 68: **О. М. Бекетова** було запрошено до ХПКБ як керівника дипломного проєктування.

С. 73: академік архітектури **О. М. Бекетов** працював у ХПКБ на кафедрі архітектурного проєктування.

С. 77–81: **Бекетов Олексій Миколайович** – у статті висвітлено життєвий шлях архітектора, розповідається про його творчий, педагогічний та художній спадок, вшанування його пам'яті. Згадано будівлі у Харкові: Комерційне училище, Громадська бібліотека, жіноча недільна школа, Земельний, Торговельний, Волзько-Камський, Азовсько-Донський банки, Медичне товариство з Пастерівським інститутом, Комерційний інститут, Судові установи, церква Різдва Богородиці (Ново-Каплунівська, не збереглася), притулок для дворянських дітей-сиріт, пам'ятник В. Н. Каразіну (у соавт. із скульпт. І. Андреолетті), особняк Алчевських, особняк Бекетових, особняк І. Є. Ігнатіщева, особняки Д. О. Алчевського, П. В. Маркова, Ф. В. Піснячевського, електротехнічний корпус Технологічного інституту, житловий будинок для працівників Південної залізниці, надбудова і оформлення фасаду Держбанку; інших міст: жіноче спархіяльне училище у Лубнах, Вище гірниче училище та Управління залізниці в Катеринославі, навчальні заклади в Белгороді, також спроектовані **О. М. Бекетовим** виробничі корпуси й робітниче селище металургійного заводу в Алчевську, Судові установи у Новочеркаську, Волзько-Камський банк у Ростові-на-Дону, житловий будинок для працівників ЦК КПУ в Києві, селянський санаторій на Хаджибейському лимані (Одеса), будинок відпочинку для працівників тресту «Головспирт» в Алушті, готель «Ріца» в Гаграх, будинки для робітників Донбасу (у сел. Кадіївці та Горлівці). Проєкти архітектора: типовий проєкт житлової забудови району Баку, конкурсні проєкти будівлі Держпрому, Палацу техніки залізниці (I премія), проєкт реконструкції бібліотеки ім. В. Г. Короленка, проєкт корпусу гуманітарних наук Харківського університету.

С. 77: *Портрет **О. М. Бекетова** – фото.*

Проєкт особняка Алчевських (1891–1893 рр.; вул. Раднаркомівська, 13). Головний фасад. Креслення, папір, туш, акварель – фото.

С. 78: *Проєкт церкви Різдва Богородиці (Ново-Каплунівська). Головний фасад. Креслення, папір, акварель. Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.*

Бекетов О. М.: особистість, архітектор, педагог, художник

*Проект особняка родини **О. М. Бекетова** (1897 р.; вул. Раднаркомівська, 10). Фасад. Креслення, папір, туш. Родинний архів Бекетових, м. Харків – фото.*

Проект особняка купця П. В. Маркова (1901–1902 рр.; вул. Революції, 10). Головний фасад. Креслення, папір, туш – фото.

*С. 79: Витяг з Указу Президії Верховної Ради УРСР про присвоєння професору ХІКБу **О. М. Бекетову** звання заслуженого діяча мистецтв УРСР. 24 січня 1941 року – фото.*

***О. М. Бекетов** у робочому кабінеті. 1936 рік – фото.*

*С. 80: Академік архітектури **О. М. Бекетов** зі студентами архітектурного факультету ХІКБу під час дипломного проектування. 1938 рік – фото.*

Практичні заняття для студентів в архітектурній майстерні ХІКБу. 1940 рік – фото.

*Академік архітектури **О. М. Бекетов** на захисті дипломного проекту «Санаторій в м. Сочі». 16 червня 1941 року – фото.*

*Одна з книг бібліотеки академіка архітектури **О. М. Бекетова**, переданих в дарунок ХІКБу у 1939 році – фото.*

*С. 81: Каталог праць академіка архітектури **О. М. Бекетова** до 50-річчя творчої діяльності. Видання ХІКБ та Спільки архітекторів. 1939 рік – фото.*

Сонце крізь хмари. 1900-ті роки. Картон, олія. 23x30 – фото.

Скеля Кизил-Таи поблизу Гурзуфа. Вересень 1818 року. Картон, олія. 23x30 – фото.

Сонце на прибережних каменях. 1905 рік. Дерево, олія. 11x19,5 – фото.

*С. 83: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.*

*С. 119: академік архітектури **О. М. Бекетов** помер у 1941 році в окупованому Харкові – згадка.*

*С. 288: академік архітектури **О. М. Бекетов** – співробітник кафедри архітектурного і планувального проектування.*

*С. 297: академік архітектури **О. М. Бекетов** – згадка.*

*С. 424: «У 1939 р. до фондів бібліотеки ХІКБу було передано зібрання книг академіка архітектури **О. М. Бекетова**».*

*С. 432: **О. М. Бекетов** – ініціатор створення у ХІКБ музейного комплексу.*

*С. 433: Музей академіка архітектури **О. М. Бекетова** (заснований у 1996 р.) – згадка.*

С. 434: Відкриття ректором ХНАМГ В. М. Бабаєвим Харківських Бекетовських асамблей. 2 березня 2012 року – фото.

*Музей академіка архітектури **О. М. Бекетова** був оновлений до 150-річчя від дня народження видатного архітектора. 2012 рік – фото.*

*С. 434–435: згадується творчість академіка архітектури **О. М. Бекетова**, його педагогічна діяльність. В музеї його імені діє Бекетовський центр, проводяться Бекетовські асамблеї.*

*С. 438: Відкриття оновленого Музею академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Представляє експозицію співробітник музею Т. О. Лобинцева – фото.*

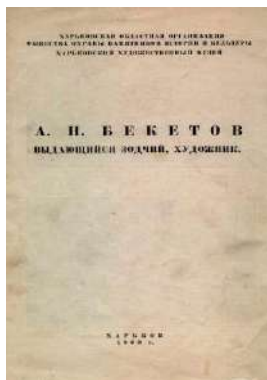
490. **Харьковский** календарь на 1890 год. Год восемнадцатый : в 2 кн. / Харьков. губерн. стат. ком. – Харьков : Тип. Губерн. Правления, 1890. – 133 с.

С. 48: «**Бекетов Ал-ей Никол.** – сотрудник Харьковского Практического Технологического института».

С. 125: **Бекетов О. М.** – член Товариства поширення грамотності в народі – згадка.

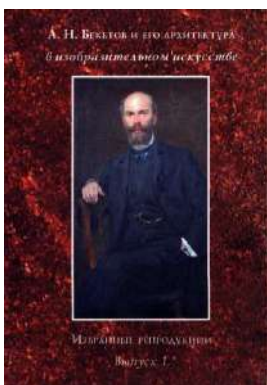
Див. також №№: 2, 3, 10, 11, 18, 23, 29, 30, 34, 39, 42, 44, 56, 58, 64, 70, 71, 79, 82, 83, 84, 88, 92, 102, 106, 119, 127, 131, 136, 138, 145, 146, 149, 159, 165, 167, 168, 179, 180, 182, 197, 229, 323, 329, 431, 491, 494, 496, 532, 537, 544, 549.

Світ у фарбах

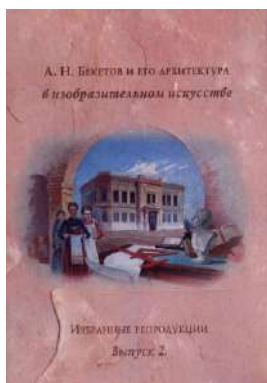
491. **А. Н. Бекетов**: выдающийся зодчий, художник : [буклет] / [авт. текста: Б. А. Бондаренко, М. В. Чернова] ; Харьков. обл. орг. о-ва охраны памятников истории и культуры, Харьков. худож. музей. – Харьков : [б. и.], 1969. – 1 л. : ил.

У виданні розповідається про заслуженого діяча мистецтв УРСР, дійсного члена Академії архітектури СРСР **Олексія Миколайовича Бекетова**. Дана коротка біографія архітектора, згадані створені ним в Харкові будівлі, аналізуються особливості творчої манери зодчого. **О. М. Бекетов** протягом усього життя не розлучається з пензлем і фарбами. У буклеті згадані деякі його живописні роботи.

492. **А. Н. Бекетов** и его архитектура в изобразительном искусстве [Изоматериал] : избранные репрод. : комплект из 21 открытки / сост., автор вступ. статьи и примеч. М. М. Красиков. – Харьков : Сага, 2012. – Вып. 1 : Образ Бекетова. – 1 обл. (21 отд. л.) : цв. офсет ; 10×15 см.

Добірка картин і фотографій, що включені до 1-го випуску обраних репродукцій, об'єднана загальною назвою «Образ Бекетова». До неї увійшли репродукції живописних і скульптурних портретів **О. М. Бекетова**, а також репродукції його картин, деякі з яких публікуються вперше.

493. **А. Н. Бекетов** и его архитектура в изобразительном искусстве [Изоматериал] : избранные репрод. : комплект из 36 открыток / сост., автор вступ. статьи и примеч. М. М. Красиков. – Харьков : Сага, 2012. – Вып. 2 : Наследие А. Бекетова глазами художников. – 1 обл. (36 отд. л.) : цв. офсет ; 10×15 см.

Другий випуск обраних репродукцій об'єднує загальна назва «Спадщина **О. Бекетова** очима художників». Він містить репродукції картин і малюнків, на яких зображені будівлі **О. М. Бекетова**, що збереглися в Харкові.

494. **Бекетов О. М.** – архитектор-пейзажист // Архитектура Радян. Украины. – 1940. – № 7. – С. 41, 42.

495. **Вішленкова Т.** Майстер вічності / Т. Вішленкова // Панорама. – 1997. – 21 трав. – С. 14.

Стаття до 135-річчя від дня народження **О. М. Бекетова**, видатного харківського архітектора. Про виставку живопису **О. М. Бекетова**: акварелі «Красвид» (1879 р.), «Тихий вечір», «Ставок» (1940 р.), «Ловля кефалі», «Шлюпка біля причалу», «Хвиля» (1934 р.), «Бахчисарай»,

«Татарське село», «Мечеть» (1899 р.), серія акварелей про квіти. Також на виставці було представлено портрет **О. М. Бекетова** художника М. Р. Пестрикова, фотографії, архівні матеріали.

496. **Денисенко О.** Живопис архітектора О. Бекетова / О. Денисенко // Пам'ятки України. – 2014. – № 12. – С. 66–71.

У статті докладно викладено біографію академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Розповідається про його навчання, численних родичів та друзів. Згадано виставки живописних творів майстра.

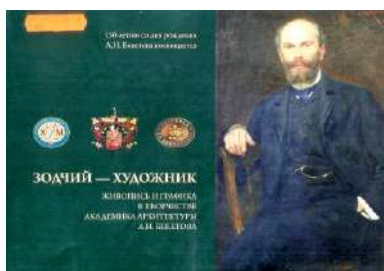
Йдеться про церкву Різдва Богородиці (Новокаплунівська), знищені фрески селянського санаторію в Одесі.

С. 67: проєкт альтанки, проєкт великокняжої усипальниці, проєкт церкви Різдва Богородиці (кольор. рис. **О. М. Бекетова**, з колекції Харківського художнього музею).

С. 68–70: репродукції, див. №№: 513, 523, 524

497. **Дудка О. М.** Особенности художних работ О. М. Бекетова в творческом доробку мастера / О. М. Дудка // Див. № 28. – С. 17–18.

498. **Зодчий-художник:** живопись и графика в творчестве академика архитектуры А. Н. Бекетова. – Харьков ; Киев : Рубаненко и партнёры, 2012. – [20] с. : цв. ил., портр.

Перелік творів **О. М. Бекетова**, представлених на виставці «Зодчий-художник», розміщено у кінці видання.

499. **Иллюстрированный** каталог XVIII-го (художественного) отдела Всероссийской выставки 1896 г. в г. Нижнем Новгороде = Catalogue illustré de la XVIII-e section des Beaux Arts à l'exposition nationale russe de 1896 à Nijni-Novgorod / сост. и изд. Н. П. Собко. – 3-е изд. – СПб. : тип. Э. Гоппе, 1896. – 32 с., 112 л. ил.

С. 27: біографія архітектора **О. М. Бекетова**, його художні роботи.

500. **Картина** «Заброшенный баркас» кисти знаменитого архитектора Алексея Бекетова пополнила собрание Харьковского художественного музея // *Время*. – 2011. – 31 марта. – С. 6.

Картина **О. Бекетова** «Покинутый баркас» (1915 р.) викуплена з приватної колекції та подарована музею Міжнародним благодійним фондом «Фонд Олександра Фельдмана». Згадано будівлі архітектора **О. М. Бекетова**: Земельний банк, Торговельний банк, Театр ляльок, колишні особняки. На честь видатного архітектора в Харкові збудовано пам'ятник на вул. Сумській, його ім'я носить станція метро.

501. **Маслюженко П.** В каждом архитекторе скрывается художник / П. Маслюженко // *Время*. – 2012. – 13 марта.

С. 7: у Вітальні на Дворянській проходить виставка «Зодчий – художник», на якій представлені 110 живописних і графічних робіт архітектора **О. М. Бекетова**, фото.

502. **Мистецька** антологія Харківщини [Образотворчий матеріал] : Історія. Традиції. Сучасність. Велика колекція. Т. 1 : альбом / Харків. худож. музей, Харків. орг. нац. спілки художників України ; [голов. ред. В. Ковтун]. – Харків : [Юнісофт], 2018. – 415 с. : іл.

С. 10: **О. Бекетов** – випускник художньої школи М. Раєвської-Іванової – згадка.

С. 20: академік архітектури **О. М. Бекетов** навчався та певний час викладав у художній школі М. Раєвської-Іванової – згадка.

С. 56: Портрет **О. М. Бекетова**. Полотно, олія. 98x48. Художник М. Р. Пестриков.

С. 66–67: репродукції картин **О. М. Бекетова**:

1. Мечеть. Дерево, олія. 25,7x20,9.
2. Млини. Дерево, олія. 11x19,3.
3. Бахчисарай. Папір, акварель. 24,5x18,8.
4. Ловля кефалі. Папір, акварель. 24,4x18,6.

С. 390: **Бекетов Олексій Миколайович** (1862–1941) – коротка біографічна довідка.

503. **О присвоєнні** звання артистам и художникам УССР : Указ Верховного совета УССР от 24 янв. 1941 г. // *Крас. знамя*. – 1941. – 25 янв.

Про присвоєння звання заслуженого діяча мистецтв УРСР **Бекетову О. М.**

504. **Порай-Кошиць Б. В.** Рисунок і акварель архітектора : 5-та виставка харківської Спілки радянських архітекторів / Б. В. Порай-Кошиць // *Архітектура радян. України*. – 1940. – № 7. – 50 с.

С. 40–42: у харківському Будинку архітектора проведена п'ята виставка Харківської Спілки радянських архітекторів «Рисунок і акварель архітектора». Центральне місце на виставці займав пейзаж.

С. 41: «*Першість серед харківських архітекторів-пейзажистів належить академіку, доктору архітектурних наук О. М. Бекетову*».

505. **Соколюк Л. Д.** К истории художественной жизни Харькова: эволюция Харьковской художественной школы во второй половине XVIII – начале XX века : дис. ... канд. искусствовед. / Соколюк Людмила Даниловна ; Харьков. худож.-пром. ин-т. – Харьков, 1986. – 166 с.

С. 83: «Курс истории искусств начал читать в 1889 году бывший ученик школы [художня школа М. Д. Раєвської-Іванової – прим. уклад.], закончивший Академию художеств, **А. Н. Бекетов**».

С. 95: «В архитектурном наследии Харькова едва ли не лучшую часть его составляют строения, выполненные по проектам **А. Н. Бекетова** [...]».

506. **Тітінюк В. Ф.** Олексій Миколайович Бекетов – живописець / В. Ф. Тітінюк, О. О. Печерцева // Традиції та новації у вищій архітектур.-худож. освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну та мистецтв. – Харків, 2005. – № 4/5. – С. 154–155 ; Тринадцять Сумцовських читань : зб. матеріалів наук. конф. «Сучасний музейний заклад: проблеми вивчення, збереження та популяризації національної історико-культурної спадщини», Харків, 2007 р. – Харків, 2007. – С. 37–39.

«Творча спадщина **О. М. Бекетова** не обмежується архітектурними спорудами нашого міста. Є також його доробок як художника-пейзажиста. [...] У його роботах практично ніколи не було зображень людей, але їх присутність відчутна в усьому – обжитому просторі, зображенні татарського чи українського селища, човнів біля причалу [...]».

Розповідається про становлення **О. М. Бекетова** як художника, викладання у художній школі М. Д. Раєвської-Іванової.

У Харківському художньому музеї зберігаються 23 роботи **О. М. Бекетова**.

507. **Художня** виставка в Харківському інституті інженерів комунального будівництва // Архітектура Радян. України. – 1940. – № 10. – 45 с.

С. 45: Влаштування у ХІКБ великої художньої виставки літніх робіт студентів, професорів і викладачів з малювання та живопису. На виставці показані «останні художні роботи академіка архітектури **О. М. Бекетова**, проф. **Я. А. Штейнберга**, проф. **О. В. Лінецького**, доцентів **В. І. Пушкарьова**, **В. М. Петі**, архітекторів **О. О. Сидоренко**, **В. В. Фельдорфа**, **О. М. Паценка**, **В. М. Орехова** та інших».

508. **Чернова М.** Видатний зодчий: на виставці творів Бекетова / М. Чернова // Соціаліст. Харківщина. – 1969. – 1 серп.

509. **Чернова М. В.** Зодчий-художник / М. В. Чернова // Прапор. – 1977. – № 9. – С. 108–110.

Стаття розповідає про **О. М. Бекетова** як художника, його творчий спадок. Згадуються будівлі: Будинок вчених, Художній музей, клуб міліції, школа робітничої молоді, Автодорожній технікум, Будинок техніки, Театр ляльок, Харківське комерційне училище, бібліотека **В. Г. Короленка**, Електротехнічний інститут, житловий будинок Південних залізниць, пам'ятник **В. Н. Каразіну** (скульпт. **І. І. Андреолетті**), житловий будинок для

працівників ЦК (м. Київ), пансіонат «Алушта» та будівлі «Робочого куточка» у Криму, проєкт пам'ятника Алішеру Навої (соавт. П. І. Русінов). Також згадано малюнки та пейзажі: «Воронцовський палац», «Мечеть», «Кримське море», «В околицях Алушти», «Перед дощем», «Кипарисова алея в Алушті».

510. **Ювілей** академіка архітектури // Вечір. Харків. – 1987. – 4 берез.

У Будинку Архітекторів відбулася наукова конференція, присвячена 125-річчю з дня народження академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Організовано виставку живописних та графічних робіт **О. М. Бекетова**. На вул. Дарвіна, 37 було встановлено меморіальну дошку.

Репродукції

511. **Альтанка** [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Прапор. – 1977. – № 9. – С. 107.

512. **Бузок** [Образотворчий матеріал] : етюд / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов, академик архитектуры : исслед. и материалы / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: И. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харьков : Раритеты Украины, 2012. – С. 17. – (Харьков архитектурный).

513. **Вітряки** [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Пам'ятки України. – 2014. – № 12. – С. 69.

514. **Вітряні** млини [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Прапор. – 1977. – № 9. – С. 92.

515. **Ескіз** вітража в особняку **О. М. Бекетова** по пров. Мироносицькому, 8 [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов, академик архитектуры : исслед. и материалы / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: И. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харьков : Раритеты Украины, 2012. – С. 14. – (Харьков архитектурный).

516. **Інтер'єр** приміщень особняка сім'ї Бекетових [Образотворчий матеріал] : акварель / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов в Харькове : календарь, 2008 год. – Харьков, 2008. – С. 50, 51.

517. **Каміння**. Захід сонця на морі [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Прапор. – 1977. – № 9. – С. 109.

518. **Мечеть**. Кипарисовая аллея [Изоматериал] / А. Н. Бекетов // Прапор. – 1977. – № 9. – С. 112.

519. **Павільйон** України на Всесоюзній сільськогосподарській виставці в Москві [Образотворчий матеріал] : ескізний проєкт / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов, академик архітектури : дослід. і матеріали / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: І. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харків : Раритети України, 2012. – С. 26. – (Харків архітектурний).

520. **Південний берег** Криму [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Архітектура Радян. України. – 1940. – № 7. – С. 42.

521. **Пляж** у Професорському куточку [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов, академик архітектури : дослід. і матеріали / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: І. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харків : Раритети України, 2012. – С. 31. – (Харків архітектурний).

522. **Портрет** дружини [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов, академик архітектури : дослід. і матеріали / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: І. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харків : Раритети України, 2012. – С. 20. – (Харків архітектурний).

523. **Ставок** [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Пам'ятки України. – 2014. – № 12. – С. 68.

524. **Старий** Крим, 1928 р. [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Пам'ятки України. – 2014. – № 12. – С. 70.

525. **Фрагмент** інтер'єру будинку Бекетова [Образотворчий матеріал] : етюд / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов, академик архітектури : дослід. і матеріали / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: І. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харків : Раритети України, 2012. – С. 20. – (Харків архітектурний).

526. **Церква** Різдва Богородиці (Каплунівська) [Образотворчий матеріал] : проєкт (перспектива) / О. М. Бекетов // А. Н. Бекетов, академик архітектури : дослід. і матеріали / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: І. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харків : Раритети України, 2012. – С. 12. – (Харків архітектурний).

527. **Човен** [Образотворчий матеріал] / О. М. Бекетов // Прапор. – 1977. – № 9. – С. 87.

Див. також №№: 29, 34, 42, 44, 54, 56, 64, 68, 70, 72, 84, 106, 119, 127, 149, 166, 168, 169, 177, 180, 323, 340, 447, 463, 477, 478, 534, 539, 541, 544.

ОЛЕКСІЙ МИКОЛАЙОВИЧ БЕКЕТОВ.
РОЗСИПИ СПОГАДІВ

Христина Данилівна Алчевська
(нар. 4 (16) квітня 1841, Борзна (Чернігівська обл.) – пом. 27 жовтня 1920, Харків) – український педагог, організатор народної освіти, дружина Олексія Алчевського – українського промисловця, банкіра, громадського діяча, мецената, мати Ганни Алчевської – дружини О. М. Бекетова.

528. Алчевская Х. Д. Полгода из жизни воскресной школы / Х. Д. Алчевская. – СПб. : Рус. шк., 1895. – 126 с.

У книзі розповідається про історію створення будівлі Харківського товариства грамотності, архітектором якого був **О. М. Бекетов** (проект виконано безкоштовно).

С. 10: *«Жена дворника пришла, также заручившись билетиком от А. Н. Б., на котором онъ написал следующее: „Многоуважаемая Христина Даниловна! Жена моя рекомендует Вам новую ученицу, жену нашего дворника, о которой она Вам уже говорила”.*

Уважающий вас А. Б.»

С. 93: *«Проф. А. П. Ш. с свойственным ему умом и тактом обрисовал в немногих словах деятельность Общества грамотности за настоящий год и выяснил, насколько расширилась она в последнее время. Он отметил, между прочим, безкорыстное отношение к делу молодого архитектора А. Н. Б., который безвозмездно затратил много времени и сил на сложную перестройку обширного здания Общества грамотности. Мне было это вдвойне приятно, во-первых, потому что эти лестныя слова касались мужа моей дочери, а во-вторых, от сознания, что зять мой унаследовал те же свойства безкорыстных отношений к общественным интересам, которыми в такой широкой степени обладает его глубоко чтимый мною отец».*

529. **Архітектурна** спадщина О. М. Бекетова в місті Харкові. Збереження та реставрація : архів. путівник / [авт.-упоряд. О. В. Балишева ; наук. конс. В. Є. Новгородов ; наук. ред. Т. Д. Рищенко] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 40 с. – В надзаг.: До 155-річчя від дня народж. акад. архітектури О. М. Бекетова.

С. 13: Будівля для приватної Недільної школи була зведена на кошти українського педагога-просвітниці Х. Д. Алчевської у 1895–1896 рр. за безоплатним проектом академіка архітектури **О. М. Бекетова**. На той час школа була єдиною, що мала власне приміщення, серед подібних закладів.

Із Вітального Листа вчителів архітектору з нагоди першої річниці від дня відкриття школи: *«[...] новое, принадлежащее школе прекрасное здание, созданное под Вашим руководством и при Вашем ближайшем участии. Хорошо устроенное, отвечающее гигиеническим требованиям помещение является важным условием жизни школы, и в этом отношении Ваша услуга очень велика».*

Олександр Олександрович Блок

(нар. 16 (28) листопада 1880,
Санкт-Петербург – пом. 7 серпня 1921, Петроград) –
російський поет, драматург, перекладач,
двоюридний племінник О. М. Бекетова.

530. **Блок А.** Дневник 1911 года // Собрание сочинений : в 8 т. / Александр Блок ; под общ. ред. В. Н. Орлова, А. А. Суркова, К. И. Чуковского. – М. ; Л. : Гос. изд-во худож. лит., 1963. – Т. 7 : Автобиография, 1915 ; Дневники, 1901–1921. – С. 69–116.

На сторінках щоденника 1911 року, за 30 листопада та 1 грудня, О. Блок пише про смерть та похорони брата його діда Миколи Миколайовича Бекетова – батька **О. М. Бекетова**.

С. 98: *«Сегодня ночью скончался дядя Николай. Конец Бекетовского рода».*

С. 98: *«[...] На вчерашней панихиде, несмотря на мерзость попов и певчих, было хорошо; неуютно лежит маленький, седой и милый старик. Последние крохи дворянства – Василий на козлах; простые, измученные Бекетовские лица; истинная, почти уже нигде не существующая скромность [...]».*

531. **Блок А.** Книжки сорок первая, сорок вторая и сорок четвертая: октябрь 1913 – декабрь 1914: Петербург – Шахматово – Петроград // Записные книжки: 1901–1920 / Александр Блок ; [под общ. ред.: В. Н. Орлова, А. А. Суркова, К. И. Чуковского ; сост., подгот. текста, предисл. и примеч. Вл. Орлова]. – М. : Худож. лит., 1965. – С. 197–252.

У передмові Вол. Орлов пише: *«Записные книжки Александра Блока – обширный и важный раздел его литературного наследия. В основе своей они непосредственно примыкают к дневникам поэта [...] и должны рассматриваться как дополнение к ним либо как их замена (в годы, когда Блок дневника не вёл). [...] Записные книжки Блока служат одним из главных источников биографических сведений о поэте».*

С. 245: *«2 ноября. Обедал у мамы (с тётёй), вечером к ней пришёл Алексей Н. Бекетов. Весь день и часть вечера брожу. – Письмо от милой. – Стихи в «Русской мысли».*

Див. також №№: 32, 74, 139.

Олена Олексіївна Бекетова
(нар. 23 вересня (6 жовтня) 1895, Харків –
пом. 1990, Харків),
дочка О. М. Бекетова.

532. **Бекетова О.** Академік архітектури / О. Бекетова // Вечір. Харків. – 1981. – 31 січ. – С. 3.

Про видатного харківського архітектора **Олексія Миколайовича Бекетова** згадує його дочка – Олена Олексіївна.

*«**Олексій Миколайович** не уявляв свого життя без улюбленої роботи. Та разом з творчою діяльністю він займався й педагогічною, якій віддав понад 50 років життя. До 1941-го, останнього, 79-го року життя він викладав у харківських інститутах – інженерно-будівельному та інженерів комунального будівництва, керував дипломним проектуванням. Стосунки із студентами були завжди дружніми. Він ставився до них як старший товариш, з повагою. [...]*

Батько любив природу і захоплювався етюдами, які писав на околицях Харкова і в Криму, де була наша дача. [...] Однак йому часто доводилося переривати відпустку і повертатися до місця чергового будівництва, яким він керував. Та коли повертався до Криму – для всіх членів сім'ї наставало справжнє свято. А він відпочинок вбачав у переключенні з одного роду діяльності на інший. [...]

*У літньому віці, коли **Олексій Миколайович** більше не займався будівництвом, а працював над проектами і викладав в інститутах, він мав можливість ціле літо проводити в Криму. У перервах між роботою і етюдами займався парусним спортом, мисливством, верховою їздою, грою в теніс. [...]*

Таким я пам'ятаю академіка архітектури, свого батька, невтомного трудівника, палкого ентузіаста своєї справи, активного учасника громадського життя».

Див. також №№: 55, 128.

Федір Семенович Рофе-Бекетов

(24 грудня 1932 – 2022 р., Харків) – доктор фізико-математичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу математичної фізики Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України, лауреат премії М. В. Остроградського НАН України, онук О. М. Бекетова.

533. **Бальшева Е. В.** «...Дать человеку больше телесного и душевного покоя»: заметки архивиста / Е. В. Бальшева // UNIVERSITATES. – 2009. – № 4. – С. 68–82.

Стаття розповідає про життя і творчість **О. М. Бекетова**, ґрунтуючись на документах, що зберігаються в Центральному державному науково-технічному архіві України, сімейному архіві Бекетових та інших установах. Документи розкривають історію життя **О. М. Бекетова** і членів його родини.

*«В обычной жизни **А. Н. Бекетов** был просто верующим человеком, [...] даже настоял на том, чтобы это отметили во время переписи конца 30-х годов XX ст., чем вызвал большое неудовольствие „счётчика”, – свидетельствует внук Ф. С. Рофе-Бекетов, вспоминая рассказ своей матери».*

534. **Ефанова М.** Харьков повезло / Марина Ефанова // Вечер. Харьков. – 2007. – 22 августа.

У статті розповідається про відкриття пам'ятника **О. М. Бекетову** біля будівлі Харківського національного технічного університету будівництва та архітектури. Наведено факти з його біографії та спогади про **О. М. Бекетова** його онука, Ф. М. Рофе-Бекетова.

*«Фёдор Семёнович рассказывает, что в молодые годы **Алексей Николаевич** увлекался охотой (у него даже была охотничья собака), занимался верховой ездой. А ещё любил кататься в Крыму на собственной яхте. Занимался понемногу и рыбной ловлей. Как-то взял с собой порыбачить на черноморском берегу внука Фёдора. Правда, азартен ли был дед на рыбалке – Фёдор Семенович не помнит. Зато он вспоминает, как по-доброму относился дед к младшим членам семьи:*

*– Когда **Алексей Николаевич** ходил писать этюды с натуры, брал меня с собой. Я помогал ему нести складной стульчик, этюды, краски, кисти. Мне тогда было лет шесть-семь. Сначала я смотрел, как он рисует, а потом дед предлагал и мне что-нибудь нарисовать. Сохранился рисунок – хатка под Мерефой. Сначала **Алексей Николаевич** помогал мне, подправлял, а потом вырвал листок из моего альбома – для образца, чтобы показать, как надо рисовать. Сам нарисовал хатку, деревья, женщину на крыльце. Он мечтал, чтобы кто-нибудь из его внуков стал архитектором».*

535. **Рофе-Бекетов Ф.** Андрей Бекетов – почесний академик, ректор, дед Александра Блока... / Ф. Рофе-Бекетов // Панорама. – 1993. – № 6 (109). – С. 7 : ил.

У статті, присвяченій видатному вченому-ботаніку А. Бекетову, ректору Імператорського Санкт-Петербурзького університету, є згадки про його племінника, харківського зодрого **О. М. Бекетова**.

*«[...] В Харькове появился на свет и старший сын Николая Николаевича Бекетова [брат Андрія Бекетова – прим. уклад.] **Алексей (Лёля, как его звали родные), будущий академик архитектуры и заслуженный деятель искусств Украины, двоюродный брат матери Блока Али и её сестёр, отец моей матери Елены Алексеевны Бекетовой (1895–1990)».***

*«[...] В 80-х годах прошлого века **Алексей Николаевич Бекетов** учился в Петербурге в Академии художеств, а родители его в то время жили в Харькове. Естественно, он часто бывал у своего дяди Андрея, а одно время и жил у него, дружил со своими кузинами, был свидетелем первых лет жизни своего племянника Саши («Сашуры») Блока, родившегося 16 (28) ноября 1880 г.».*

536. **Рофе-Бекетов Ф. С.** Главными критериями в творчестве моего деда были: польза, прочность, красота / Ф. С. Рофе-Бекетов ; записала Г. Буряковская // Время. – 2002. – 4 апреля. – С. 4.

*«[...] **Алексея Николаевича** я запомнил человеком стройным и, несмотря на возраст, всегда подтянутым. По утрам он делал зарядку, обливался холодной водой. [...]*

К моменту моего рождения он уже был признанным архитектором, академиком. Для меня же оставался прежде всего дедушкой. Зная, что я плохо засыпаю и к тому же боюсь темноты, он заходил вечером ко мне в комнату, присаживался рядом и, заботливо подоткнув одеяло, рассказывал разные истории и сказки».

537. **Рофе-Бекетов Ф. С.** Заповіді його життя / Ф. С. Рофе-Бекетов ; записав С. Галаур // Вечір. Харків. – 1987. – 26 лют. – С. 3.

*«[...] У нашій сім'ї до імені **Олексія Миколайовича** ставляться бережно і свято. Він був людиною надзвичайно працелюбною. До останніх днів життя дуже багато трудився. Жити для нього – означало працювати. Крім творчої роботи, займався педагогічною діяльністю. [...] **Олексій Миколайович** завжди прагнув увійти в коло інтересів студентів. До молодих архітекторів, які часто бували в нашому домі, ставився як старший товариш, з повагою.*

Однаково добре піклувався він про всіх членів родини. Але особливо про нас – своїх онуків. Яким би зайнятим не був – завжди викроював хоча б небагато часу і для нас. [...] він дуже любив майструвати. Мундштуки для цигарок робив власними руками. Мене навчав робити різні іграшки. Коли щось не виходило, ніколи не гнівався, а терпляче пояснював».

538. **Рофе-Бекетов Ф. С.** Здесь жить нашим детям и внукам / Ф. С. Рофе-Бекетов ; записала Г. Ковалёва // Слобода. – 2003. – 21 нояб. – С. 9 : ил.

Бесіда з професором, головним науковим співробітником ФТІНТі Ф. С. Рофе-Бекетовим про харківську гілку роду Бекетових.

*«[...] О дедушке остались добрые воспоминания, он очень любил своих детей и внуков. **Алексей Николаевич** и Анна Алексеевна продолжили традицию своих семей иметь много детей, у них было три дочери и сын. Моя мама [Олена Олексіївна Бекетова – дочка*

О. М. Бекетова – прим. уклад.] *была очень старательной девочкой. Она много занималась, была отличницей в гимназии. Родители даже опасались за её здоровье, и Алексей Николаевич в шутку предлагал наказывать Леночку за каждую пятёрку».*

539. Рофе-Бекетов Ф. С. Наследие великого Зодчего: о своём выдающемся предке рассказывает потомок академика **А. Н. Бекетова** / Ф. С. Рофе-Бекетов ; записала Т. Буряковская // *Время.* – 2011. – 14 января. – С. 4.

«[...] – Я родился в 1932 году, когда моему дедушке было 70 лет, – вспоминает Фёдор Семёнович. – Через три года родился мой брат Владимир. Наша мама – Елена Алексеевна – была младшей из четырёх детей Алексея Николаевича и его жены Анны Алексеевны. К сожалению, бабушку свою я не застал в живых, она умерла за год до моего рождения. А дедушку помню очень хорошо. Несмотря на пожилой возраст, он был высоким стройным мужчиной, продолжал работать и вообще вёл активную жизнь. К нам, внукам, относился очень благожелательно, заботливо.

Алексей Николаевич очень хотел, чтобы кто-нибудь из нас стал архитектором или художником. Для меня, помню, он наносил на бумагу контуры разных рисунков (наподобие детских книжек-раскрасок), чтобы я их раскрашивал. Мне ещё не было 6 лет, когда дедушка отвел меня в художественную студию для детей при Доме архитектора. Какое-то время я ходил туда заниматься, нам давали задания – нарисовать, например, куб или другие несложные предметы. Но всё-таки с дедушкой было интереснее. Дома он давал мне задания нарисовать с натуры, например, вазу – пустую или с цветами. А ещё – брал меня с собой на этюды.

В 1940 году мои родители, опасаясь начала войны, отправились отдыхать не в Крым, как обычно, а под Мерефу – в курортное местечко, которое называлось «4-й километр». Алексей Николаевич поехал с нами. Там он писал сосновый бор, пруд, песчаный карьер. [...] Я ходил на этюды вместе с ним. И тоже пробовал рисовать, сидя рядом с дедушкой. Помню, я рисовал крестьянскую хатку, а дедушка исправлял мой рисунок, объясняя, как наносить тени. Потом взял чистый лист и сам нарисовал ту же хатку. У меня до сих пор хранятся оба эти рисунка. [...]

К осени мы вернулись в Харьков, и я пошел в первый класс 1-й школы – это здание с башенками на перекрёстке улиц Дарвина и Революции. Сейчас оно является частью 1-й гимназии. Этот дом Алексей Николаевич строил для брата своей жены – Дмитрия Алчевского. После революции здание было национализировано, а Дмитрий Алексеевич – расстрелян в 1920 году в Крыму. Причем вовсе не за какую-нибудь „контрреволюционную“ деятельность. Заняв Крым, красные потребовали, чтобы все жители, прибывшие туда после 1918 года (то есть как бежавшие от советской власти), срочно зарегистрировались. Наверное, можно было этим пренебречь, но Дмитрий Алексеевич боялся тем самым подвести дворника, который обязан был донести о незарегистрированных жильцах. Словом, он отправился на регистрацию, там его арестовали и вскоре расстреляли. В Крыму тогда проходили массовые расстрелы. [...] Посмертно реабилитирован он был в 1995 году. Из Алчевских я застал в живых только одного из бабушкиных братьев – Николая Алексеевича. Он умер от голода в мае 1942 года.

Дедушка умер 23 ноября 1941 года, через месяц после начала оккупации. Ему было 79 лет. Позже в печати распространились слухи, якобы **Бекетов** умер от голода. Но это не так. После прихода немцев у населения какое-то время ещё оставались запасы продуктов. Настоящий голод начался в январе 1942 года, многие умерли весной. **Алексей Николаевич** умер не от голода, он тяжело болел. Хотя продолжал энергично работать почти до последнего момента. У нас сохранился черновик его записки на имя директора Харьковского института коммунального строительства: „Имею честь сообщить, что сего 19 августа 1941 года я после отпуска приступил к исполнению своих служебных обязанностей”».

540. **Рофе-Бекетов Ф. С.** «Одним из стимулов Алексей Николаевич Бекетов называл любовь к родине» / Ф. С. Рофе-Бекетов // Харьков. изв. – 2007. – 30 авг. – С. 9.

Нашадок архітектора **Олексія Миколайовича Бекетова** розповідає про те, яким був його дід: «[...] *жизнелюбивым, жизнерадостным, благожелательным, добрым по отношению к своим близким, к своим друзьям и ученикам. Уже на старости лет он говорил о тех стимулах, которые дают силы в работе, и называл любовь к родине, любовь к молодёжи, любовь к природе, влечение к изображению красоты, к чему он, по его словам, стремился с самых ранних лет*».

541. **Рофе-Бекетов Ф.** «Своего деда помню хорошо» [Электронный ресурс] / Ф. Рофе-Бекетов // Алушта 24 : сайт. – Электрон. текст. данные. – Режим доступа: <http://www.alushta24.org/w/index.php?title=-частник:Vlad/Новости/09.11.2007/0522>, свободный (дата обращения: 18.01.2021). – Загл. с экрана.

«Дед умер, когда мне было 9 лет. До последних дней жизни он был стройным, подтянутым, аккуратным. Всегда носил крахмальные воротнички. В молодости, рассказывал, занимался различными видами спорта. Особенно любил лаун-теннис, верховую езду, плавание на яхтах, охоту. Запомнились сказки и истории, которые он рассказывал перед сном. До сих пор вспоминаю рассказ дедушки о затерянном мире, описанном Конан-Дойлем в своем романе. Помню его доброе отношение к нам с младшим братом, его желание научить нас рисовать. Он даже водил меня в художественную студию. Хотя мне, скажу по секрету, уроки самого **Алексея Николаевича** нравились значительно больше».

542. **Тараненко М.** Бронзовий **Бекетов** «усядеться» на Сумській / М. Тараненко // Слобід. край. – 2007. – 1 берез. – С. 12.

Автор статті розповідає про роботу над створенням пам'ятника **О. М. Бекетову** та про спогади його нащадка, онука Ф. С. Рофе-Бекетова.

«[...] – Дід був трохи вище середнього зросту, худорлявим, струнким чолов'ягою, – згадує Федір Семенович. – Практично до останніх років життя, маючи за плечима майже 80 років, займався зарядкою, з глечика обливався до пояса холодною водою».

Олена Федорівна Рофе-Бекетова
(нар. 22 жовтня 1970 року, Харків) –
директор благодійного фонду
«Харків з тобою»,
правнука Олексія Миколайовича Бекетова.

543. **Рофе-Бекетова Е.** Памятники архитектуры и истории нужно не охранять, а сохранять / Елена Рофе-Бекетова // Вечер. Харьков. – 2018. – 19 июня. – С. 4–5.

«Для меня лично лицо Харькова – здания, которые построил Алексей Николаевич Бекетов. Моя родная улица Дарвина – гордость Харькова. Такого количества красивых старинных домов нет ни на одной улице города, несмотря на то, что она довольно маленькая – всего около 700 метров. Но я сразу же признаю, что необъективна в этом вопросе».

Іван Олександрович Ігнаткін
(нар. 8 лютого 1907, на руднику Ірмино (на Луганщині) –
пом. у 1987, Київ) – доктор архітектури (1974 р.),
відомий діяч у галузі історії архітектури й охорони
містобудівної та архітектурної спадщини України,
дійсний член Радянського комітету Міжнародної ради
з питань пам'ятників і визначних місць
при ЮНЕСКО (1965 р.),
директор ХПКБ (1941–1944 рр.),
учень Олексія Миколайовича Бекетова.

544. **Ігнаткін І. А.** В годы грозных испытаний: воспоминания / И. А. Игнаткин // Альманах музея / Музейн. комплекс Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Харьков, 2000. – Вып. [1] : История Харьковской государственной академии городского хозяйства. – С. 15–84 : ил.

У спогадах директора Харківського інституту інженерів комунального будівництва (нині – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова) розповідається:

С. 20: *«Для руководства дипломным проектированием пригласил своего учителя академика архитектуры А. Н. Бекетова. Ему в то время перевалило за 70, он выглядел глубоким стариком, но обладал прекрасной памятью и не утратил вкуса и мастерства. Во всяком случае каждую осень, возвращаясь из Крыма, он устраивал выставки акварелей в Доме архитекторов, которые дышали свежестью и даже молодостью. Авторитет его был велик, и студенты шли к нему охотно».*

С. 29: «[...] В то время я готовил небольшую по объёму монографию о творчестве **А. Н. Бекетова**. Собирая материал, я обращался с вопросами к нему, бывал у него дома, вёл длительные беседы о постановке воспитания архитекторов в стенах Академии художеств, которую он окончил, об организации проектирования и строительства в старое время, пытался уяснить его теоретические позиции. Книга не вышла, помешала война. Рукопись я оставил у **Алексея Николаевича**, т. к. надеялся вернуться и продолжить работу. Однако по возвращении я уже не застал его в живых и работу издал в Киеве в издательстве архитектуры УССР в том виде, как она завершена в 1941 году».

С. 30: «Тематика наших проектов всегда была чуть-чуть опережающей, а творческий замысел студента мы не ограничивали. На всяких совещаниях в Союзе архитекторов нас часто критиковали за якобы слишком большой размах курсовых и дипломных проектов, а мы их отстаивали:

– Пойдите к академику архитектуры **Бекетову** и посмотрите его дипломный проект, выполненный в Академии Художеств...

– Так это же Академия Художеств, а при чём здесь ХИИКС? Вам за Академией не угнаться.

– Мы и не пытаемся за ней угнаться. Мы должны дать таких специалистов стране, которые должны решать не только задачи сегодняшнего дня, но и те, что возникнут впрямь».

545. **Ігнаткін І. О.** Олексій Миколайович Бекетов / І. О. Ігнаткін. – Київ : Вид-во Акад. архітектури УРСР, 1949. – 42 с.

Ігнаткін І. О. – учень **О. М. Бекетова** – був одним з перших дослідників творчості архітектора. В цьому нарисі він зібрав важливі відомості про найбільш значні забудови та проекти **О. М. Бекетова**. Праця заснована на бесідах з архітектором і тому дуже цінна в фактологічному відношенні.

С. 7: «В архітектурі **Бекетов** завжди прагнув сполучити художній задум із завданнями інженерно-будівельної техніки. В лекціях та прилюдних виступах він завжди підкреслював, що в своїй творчості прагне наслідувати кращі традиції російської класичної архітектури з її зрілим реалізмом, тонкими художніми розв'язаннями та сміливістю інженерно-будівельних прийомів. [...] Прагнучи до практичної роботи на проєктованих ним будівництвах, **О. М. Бекетов** уже в ранні роки вносив свою частку новаторства в будівельне мистецтво. Він запропонував систему неспалимих перекриттів з легковагомої цегли, з гофрованого листового заліза в сполученні з цементним бетоном. Він перший застосував суміш з рідкої газової смоли (відходи газового виробництва), піску та солі, – суміш, яка замінювала дорожчий асфальт».

«У будівництві він вибирав не проторований, найлегший шлях, а шукав таких шляхів, які б розширювали застосування будівельної техніки в архітектурних спорудах.

Кожний архітектурний твір, над яким працював **О. М. Бекетов**, був для нього таким творчим завданням, до розв'язання якого він підходив і як будівельник, і як художник».

С. 22: «Його працездатність та любов до архітектури, велика ерудиція в галузі архітектурних форм та стилів у широкому розумінні цього слова виявилися в усій багатоманітності творчої діяльності цього майстра. Він ніколи не повторювався в своїх численних творах».

Зіновій Давидович Юдкевич

(нар. 1911, м. Глухів Сумської обл. – пом. у 1993, Харків).

У 1936 році закінчив Харківський інститут інженерів комунального будівництва, факультет архітектурного будівництва.

Викладав у харківських інститутах – інженерів комунального будівництва, інженерно-будівельному, художньо-промислового, доцент, кандидат архітектури.

Автор низки методичних вказівок для студентів вишів, проектів будівництва і реконструкції будівель самого різного призначення в Харкові, інших містах.

Учень Олексія Миколайовича Бекетова.

546. Лунін К. Муза архітектора / К. Лунін // Вечір. Харків. – 1972. – 15 берез.

Автор статті розповідає про видатного архітектора **О. М. Бекетова**: про будинки, що зведені за його проектами; про створення вулиці-меморіалу в місті Харкові; про спогади його учня.

*«Один із колишніх учнів зодчого (тривалий час **Бекетов** викладав у Харківському художньому інституті) кандидат архітектури З. Д. Юдкевич якось слушно зауважив: „Коли проводиш екскурсію нашим містом на грані століть, із **Бекетова** починаєш, ним і закінчуєш... **Бекетов** для нашого міста – це в повному розумінні епоха”».*

Олександр Михайлович Касьянов

(нар. 23 лютого 1907, Харків – пом. 23 вересня 1961, Київ) –
кандидат архітектури (1955 р.),
директор Науково-дослідного інституту
містобудування УРСР (1950–1961 рр.),
керівник Харківської організації
Союзу архітекторів України (1943–1946 рр.),
головний архітектор м. Харкова (1943–1949 рр.),
член-кореспондент
Академії будівництва і архітектури України (1958 р.),
учень Олексія Миколайовича Бекетова.

547. **Касьянов А. М.** Харьков : архитектур.-ист. очерк / А. М. Касьянов. – Киев : Изд-во Акад. архитектуры УССР, 1955. – 65 с. : ил.

На сторінках архітектурно-історичного нарису, присвяченого розвитку міста Харкова, автор згадує й про свого вчителя – **Олексія Миколайовича Бекетова**.

С. 53–54: «[...] характерно творчество талантливого мастера, акад. **Бекетова**, построившего, начиная с восьмидесятых годов прошлого столетия, много жилых и общественных зданий как в Харькове, так и в других городах Украины. В большинстве случаев построенные им здания эффектно расположены на больших площадях, главных магистралях или занимают центральные места в городе. Парадно и чётко решённые, они часто несколько грузны по массам и пышно декорированы элементами архитектуры ренессанса, барокко, Людовика XVI, а позднее – модерна в зависимости от вкусов того или иного заказчика».

С. 54: «Наиболее интересными из зданий, построенных архитектором **А. Н. Бекетовым**, являются: здание библиотеки им. Короленко, в переулке Короленко, бывшее здание губернского суда на площади Руднева, здание юридического института на Пушкинской улице, здания банков на площади Тевелева, Дом учёных на Совнаркомовской улице, Дом врача на ул. Ольминского, ряд корпусов Сельскохозяйственного института, построенных в манере неоклассицизма, и некоторые другие».

Петро Юхимович Шпара

(нар. 9 січня 1904, Іванівка (Хмельницької обл.) –
пом. у 1988, Харків) –

науковець з питань містобудування та технічної естетики,
головний архітектор м. Харкова (1955–1965 рр.),
професор кафедри архітектурного проектування ХПКБ,
учень Олексія Миколайовича Бекетова.

548. **Шпара П. Е.** Записки архитектора / П. Е. Шпара. – Киев : Будивэльнык, 1988. – 88 с. : ил.

На деяких сторінках книги автор згадує про проектування житлового будинку по вул. Б. Чичибабіна (кол. вул. VIII з'їзду Рад) та про зведення, реконструкцію та реставрацію одного з історичних будинків, збудованого за проектом **О. М. Бекетова** – Будинку судової палати та окружного суду на площі Героїв Небесної Сотні (кол. площа М. Руднева). За часи Другої світової війни будинок отримав значні пошкодження, а праве крило головного фасаду було зруйновано.

С. 43: *«В процессе проектирования впервые довелось ближе познакомиться с выдающимся зодчим, академиком архитектуры **Алексеем Николаевичем Бекетовым**. Будучи консультантом при проектировании этого жилого дома, **Алексей Николаевич** помог советами в разработке проекта, в особенности, фрагмента двухэтажной арки в центральной части дома. Неизменный сторонник классической архитектуры, он настоятельно рекомендовал применить полуколонны ордерной системы. Так мы и сделали, придав арке более парадный и торжественный вид».*

С. 49–50: *«Первоначальный проект восстановления разрабатывался в конструкторском бюро Института инженеров коммунального строительства [...]. Предлагалось много различных вариантов надстройки Дома судебной палаты и окружного суда, однако ни один из них не сочетался гармонично с архитектурой здания.*

*Возникла необходимость более глубокого исследования творчества **Бекетова**. Выяснилось, что **А. Н. Бекетов**, отличный художник и знаток разнообразнейших приёмов архитектурного творчества, использовал композиционный принцип, в основу которого положен равносторонний треугольник.*

Центральный портик точно вписывался в равносторонний треугольник, основание которого равно ширине выступающей центральной части, а вершина в точности совпадает с высотой центральной части здания по её оси. Кроме того, диагонали всех оконных проёмов здания параллельны боковым сторонам треугольника.

Как только был выявлен основной композиционный принцип, сразу же удалось увязать надстройку со шпалеобразным завершением и первоначальную архитектуру здания».

На фото Огурцов Павло Андрійович із дружиною Оленою Федорівною, випускники архітектурного факультету ХПКБ, червень 1941 року.

Павло Андрійович Огурцов

(1913–1992) – випускник архітектурного факультету ХПКБ (червень 1941 р.).

У роки війни (1941–1945) працював на будівництві промислових об'єктів на Уралі: прорабом, конструктором.

Із 1944 р. жив у м. Запоріжжі, обіймав посаду старшого архітектора облвідділу у справах архітектури.

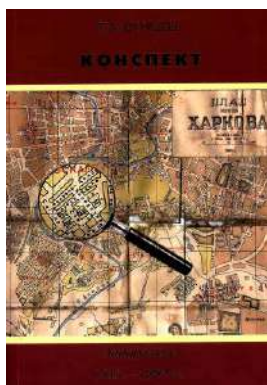
Був головним архітектором проєктів. Один з авторів Генерального плану

м. Бердянська,

проєкту детального планування півострова Хортиця,

історико-культурного заповідника Запорізького козацтва.

Учень Олексія Миколайовича Бекетова.

549. **Огурцов П. А.** Конспект : автобиограф. роман / П. А. Огурцов. – Харьков : Права людини, 2010. – 512 с.

Основні події роману розгортаються в Харкові (1920–1941 рр.) і Запоріжжі (1944–1945 рр.). Автор в романі виступає в ролі героя Петра Григоровича Горелова – вихідця з середовища руської інтелігенції. Він дуже точно відтворює загальну атмосферу й умонастрої того складного і важкого часу. Також ділиться спогадами про роки навчання в Харківському інституті інженерів комунального будівництва та про своїх улюблених викладачів: **О. М. Бекетова**, О. Л. Ейнгорна, І. І. Малоземова та ін.

С. 172–173: «...Белорученко [Яків Григорович – архітектор, читав курс цегляної кладки у ХПКБ і був одним з керівників курсових проєктів – прим. уклад.], *тоже начал было хвалить мою статью, но тут к нему подошёл патриарх харьковских архитекторов академик Бекетов.*

*Бекетов был уже глубоким стариком, но без бороды и усов, с прикрывающей лысину чёрной шапочкой, которую до революции носили академики. Он был автором лучших зданий, построенных в Харькове до революции, начиная с последней четверти прошлого столетия. У нас он на старших курсах консультировал дипломные и курсовые проекты, а иногда, но редко, и сам руководил их разработкой. Он при окончании проектов позволял себе чуть пройтись по ним кистью, и проекты после этого выглядели интересней. У старика дрожали руки, но когда он брал кисть, дрожь прекращалась. Недалеко от института на Пушкинской улице, на месте снесённой Каплуновской церкви, построили жилой дом с большим магазином „Гастроном” на первом этаже. Многие видели как **Бекетов**, проходя мимо этого дома, в любую пору года и в любую погоду на несколько секунд обнажал голову. Говорили, что в снесённой церкви он венчался. Говорили, что **Бекетову** нравился Госпром, но об авторе гостиницы „Интернационал”, построенной на той же площади, известном харьковском архитекторе [Г. О. Яновицький – прим. уклад.], он отозвался так: „Мальчишка! З...ал такую площадь!”.*

Белорученко и Бекетов поздоровались, и вдруг Белорученко сказал:

– Разрешите Вам представить этого студента. Это он написал о нашем университете.

– Очень приятно, – сказал **Бекетов**, подавая мне руку. – Ансамбль университетских зданий – лучшее, что построено в нашем городе в первую половину прошлого столетия. Это хорошо, что вы о нём написали и верно его оценили.

– И своевременно, – добавил Белорученко.

– Это как сказать. Лучше скажем так: пока не поздно. Ваша фамилия Горелов?

– Горелов.

– А зовут?

– Пётр.

– А по отчеству?

– Григорьевич.

– Я знал одного Горелова. Его звали Пётр Трифонович. Вы ему кем-нибудь доводитесь?

– Так звали моего деда.

– А, очень рад. Ваш дед был деловой человек и умница. Какова его судьба?

– Умер в двадцать четвёртом году.

– Царство ему небесное, – сказал **Бекетов**, и его правая рука чуть дернулась вверх, как будто он хотел перекреститься. – Умер своей смертью?

– Да. Дома, у детей.

– Ну, слава Богу.

Прозвенел звонок. „А, пропущу лекцию!“ – подумал я и остался со стариками в коридоре.

– **Алексей Николаевич**, – обратился я к **Бекетову**. – Вы хорошо знали моего деда?

– Гм... – **Бекетов** посмотрел на Белорученко. – Ну, Яков Григорьевич – человек глубоко порядочный. Я для вашего деда должен был строить большой жилой дом с магазинами и со всеми возможными в то время удобствами.

– А интересно – где?

– Мы вместе ездили на его красном автомобиле осматривать возможные участки в центре и на главных улицах, обсуждали и оценивали разные варианты. Вообще, я проектировал на уже приобретённых участках, но Пётр Трифонович заинтересовал меня участием в выборе, чтобы, как он говорил, в чём-нибудь не прошибить. Он привлекал для консультаций и инженеров городского хозяйства. Очень толковый человек, с ним было приятно иметь дело. Помешала революция... Раза два после наших поездок мы обсуждали эти дела у него дома, и он оставлял меня обедать. Позвольте... А его жена... Ульяна... Ульяна...

– Гавриловна.

– Да... да... Ульяна Гавриловна. Она жива?

– Умерла в тридцать третьем году.

– Совсем недавно, – сказал **Бекетов**, хотя прошло пять лет. [...]

– Царство ей небесное и вечный покой, – продолжил **Бекетов**, и снова рука его дернулась. – Славная она была, отзывчивая и много страдавшая – это по глазам было видно.

– **Алексей Николаевич**, – не удержался я, – а Кропилина вы знали?

– Отца Николая?

– Отца Николая.

– Да кто ж его не знал! Прошлой зимой я вышел на Пушкинскую, чтобы хоть несколько шагов проводить его в последний путь.

– А я, – сказал Белорученко, – хотел проводить его до могилы, но до кладбища дойти не смог. Я перестраивал дом, в котором он жил на Основе. Это был один из первых моих заказов. Устраивал в доме театр, библиотеку с читальным залом и классы воскресной

школы. И прорезал окошечко из театрального зала в соседнюю комнату, чтобы отец Николай мог смотреть представления. Священникам, – Белорученко обратился ко мне, – не разрешается посещать зрелища.

– Я знаю, – сказал я.

– Теперь там райисполком, – сказал Белорученко.

– Хоть не снесли, – сказал **Бекетов**. – А церковь снесли. Старики помолчали, повздыхали.

– Так это мой другой дед.

Оба они посмотрели по сторонам.

– А здесь знают о ваших дедах? – тихо спросил **Бекетов**.

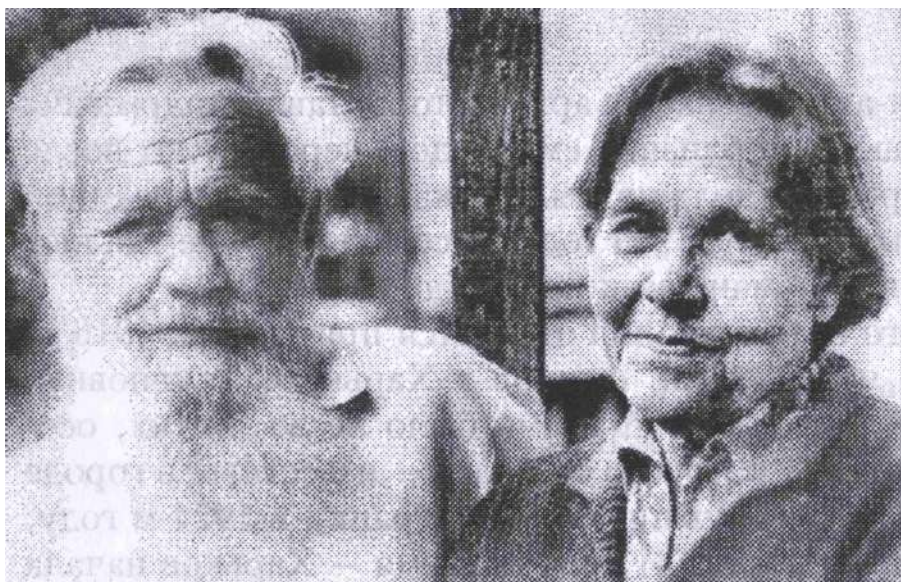
– Знают, – ответил Белорученко. – Его уже раз исключали за происхождение.

– А! Ну, дай вам Бог благополучно окончить институт.

Я думал: несколько страниц, написанных одним махом, и такой резонанс. Почему? Неужели никто более сведущий не удосужился сделать это раньше? И неужели это имеет такое значение? Но **Бекетов** прав: здания университета заслуживают бережного к ним отношения. Значит, моя, как они говорят, статья ценна тем, что привлекает внимание к университетскому комплексу. Ну и ладно, это тоже неплохо. Но что значит – пока не поздно? Я тогда не знал, что время от времени поднимались разговоры о реконструкции и надстройке зданий университета, и это волнует старых архитекторов и не только их».

С. 356: Взимку 1944 року автор був проїздом в Харкові. Зайшов в харківський обласний відділ архітектури. Розмовляв там з Сергієм Миколайовичем Турусовим: «Я спросил о **Бекетове**.

– Умер. Здесь, в Харькове. Говорят от голода».

Павло Андрійович Огурцов із дружиною Оленою Федорівною

«Свято книги» – спогади харків'ян про відкриття бібліотеки ім. В. Г. Короленка

Однією з найвідоміших споруд в Харкові, збудованих для справи народної освіти, є Громадська бібліотека (1899–1901 рр., проєкт, виконаний **О. М. Бекетовим** безкоштовно, нині ХДНБ ім. В. Г. Короленка). Відкриття бібліотеки було величезною подією для міста. Про те, як було відкрито бібліотеку, згадують харківські обивателі.

«Правление Харьковской Общественной Библиотеки считает своим приятным долгом выразить Вам [...] искреннюю и глубокую благодарность за безвозмездное исполнение проекта библиотечного здания. В создании той пользы, которую Общественная Библиотека приносит и будет приносить городу Харькову, Вы решились посвятить свой труд и время на это дело и исполнили его блестяще, со свойственным Вам талантом».

(Алексею Бекетову признательная Общественная Библиотека. Харьков, 1899).

550. **Харьковские арабески** // Харьков. губерн. ведомости. – 1901. – 12 янв. – Подпись: Обыватель.

«Город Харьков получает великолепный новогодний подарок. Мы говорим о новом здании харьковской общественной библиотеки, украсившем собою угол Николаевской улицы и Петровского переулка. На днях библиотека освящает свой новый дом и празднует новоселье. Этот предстоящий праздник есть праздник просвещения и, в то же время, праздник зрелости одного из наших молодых общественных учреждений, следовательно – праздник всего города. Библиотека обязана своим происхождением частному почину, началась из ничего и, через 14 лет существования, благодаря усилиям и энергии общества, превратилась в одно из богатейших провинциальных книгохранилищ России.

День за днём она накопила до 80 000 томов книг и журналов, мало по малу собрала капитал на постройку собственного здания. Долго жила она, как замарашка, в невзрачной, грязной и тёмной квартирке на Московской улице, – и вот теперь, как сказочная принцесса, переселяется во дворец.

Заглянем в этот книжный дворец. Это интересно.

Если снаружи новый дом Общественной библиотеки обращает на себя внимание своей солидностью, тем утончённым изяществом простоты, которое так трудно даётся в руки людям, то внутреннее его убранство интересно в особенности с точки зрения приспособления к назначению. Всё здесь тщательно обдуманно и выполнено сообразно требованиям как нельзя лучше. Обширный вестибюль, имеющий парадный выход с внутренним стеклянным тамбуром, отделён от помещения абонемента глухой стеной. Чтобы попасть в абонемент нужно идти направо, в боковое помещение, и через него уже обогнуть стену вестибюля. Помещение абонемента – обширная, разделённая аркой комната с керамиковыми полами, с большими окнами, с обильным

электрическим светом. Арка, в пролётах которой устроен барьер, отделяет публику от лиц, выдающих книги. Из абонементной небольшая и единственная железная дверь ведёт в книгохранилище. Это самая интересная часть здания. Представьте себе каменную коробку с асфальтовым полом в подвальном этаже и железным потолком под кровлей. Площадь коробки 35 кв. саж. и высота – восемь сажени. Во всю высоту этого оригинального вместилца протягиваются, утверждённые на специально для этого рассчитанных фундаментах, железные стойки, между которыми, через каждые восемь футов, укреплены железные площадки, разделяющие всё книгохранилище на 7 этажей. На тех же железных стойках утверждены полки для книг, при чём каждая полка может быть передвинута выше или ниже, сообразно размеру книг. Остающиеся между полками коридоры освещаются днём через длинные, узкие окна, а вечером – электричеством. Должно заметить, что площадки, служащие полом для одного этажа и потолком для другого, сделаны из полосового железа и пропускают свет. [...] Это невиданное устройство книгохранилища сделано по типу Страсбургской университетской библиотеки.

Лестница, клетка которой, освещаемая сверху, раскрашена в стиле Помпеи, ведёт в верхний этаж – в читальный зал. Эта роскошно отделанная, площадью в 73 кв. сажени, зала едва ли не лучшая зала в Харькове. Она представляет собою угловую комнату и освещается с двух сторон огромными окнами, а вечером 28 стенными электрическими бра и пятью дуговыми дифференциальными фонарями с отражённым от потолка светом. Зала отделана в неогреческом стиле, при чём обращает на себя внимание убранство потолка. Он весь лепной, с огромным плафоном по середине, раскрашенный в цвета слоновой кости и фисташковый. Поддуга, соединяющая потолок со стенами, также вся лепная, в виде ложек. В зале паркетная эстрада, откуда будут выдаваться книги для чтения. Требования на книги спускаются, при помощи подъёмной машины, вниз, в помещение абонемента, и таким же путём спрошеные книги будут доставляться в читальный зал.

Около читального зала находятся отдельные кабинеты для научных занятий, и далее, через коридор, помещение для абонемента 3 разряда, имеющего отдельный вход с улицы. [...] Правление библиотеки располагает двумя довольно большими комнатами. Две жилые комнаты верхнего этажа представляют собой квартиру для заведующей библиотекой. Есть специальная курительная комната, дамская и мужская уборные. В подвальном помещении – швейцарская, кухни, помещения для сторожей, куб для горячей воды. Об устройстве последнего библиотека позаботилась, имея между прочим, в виду устроить продажу чая для публики, занимающейся в кабинете для чтения.

Библиотека перешла в новый дом и потерялась в нём. Всё её книжное богатство, состоящее, как уже было сказано, из 80 000 томов, заняло только два этажа книгохранилища, остальные пять этажей пустуют. При таком запасе свободного места естественно было подумать об усилении книжного прироста библиотеки. И правление библиотеки задалось этой целью. Оно задумало создать из харьковской библиотеки первое провинциальное центральное книгохранилище. Мысль об этом была сочувственно встречена г. начальником губернии, который и возбудил уже ходатайство перед министерством внутренних дел о предоставлении харьковской общественной библиотеке право бесплатного получения по одному экземпляру всех книг, выходящих в России, с разрешения цензуры, на русском языке. [...]

В настоящее время харьковская библиотека рассчитана на 300 000 томов и, таким образом, если право на получение книг из цензурных комитетов и от отдельных цензоров будет ей дано, существующего книгохранилища станет на 18 лет. Но библиотека может быть легко расширена путём пристроек. Для этой цели правлением общественной библиотеки был приобретен смежный с библиотекой свободный участок земли. На нём может быть воздвигнуто книгохранилище ещё на 1 600 000 томов и, следовательно, будущее харьковской библиотеки может считаться предусмотренным более чем на 125 лет. [...]

Увенчается ли ходатайство правления библиотеки успехом, удастся ли преобразовать теперешнюю скромную библиотеку в драгоценный книжный музей, – покажет будущее».

551. **Харьковские арабески** // Харьков. губерн. ведомости. – 1901. – 6 февр. –
Подпись : Обыватель.

«Праздник новоселья общественной библиотеки был выдающимся днём в Харькове. Это был праздник местной интеллигенции. С внешней стороны торжество было, как торжество. Все было так, как повсюду бывает в подобных случаях. Зала наполнилась людьми, духовенство совершило службу, хор прекрасно пел...

Когда здание было освящено, на трибуну взошёл представитель учреждения, праздновавшего переход в новый дом, и произнёс к собравшейся публике речь. Потом начались поздравления, приветствия, чтение адресов от разных учреждений, чтение полученных по телеграфу поздравлений... Когда и это кончилось, и публика двинулась к выходу, её стали любезно приглашать откушать и подталкивать под локоть в комнату, где была приготовлена трапеза. [...]

На этот раз не было скучно, а было весело. Было что-то такое, что оживляло праздник, какой-то невидимый ток, казалось, прошёл через всех собравшихся и оживил лица, и шаблонные речи, и обычные тосты. Отчего на всех лицах светилось удовольствие? Отчего публика долго не хотела расходиться? Оттого, что все были искренно весело настроены, искренно рады и счастливы. Этот ток искренности был характерной чертой праздника и выражал собою общественное сочувствие делу, на перепутье которого случился этот праздник новоселья. Это было „торжество книги“, как сказал один из ораторов в своём приветствии. И все были рады, потому что хорошо понимали внутренний смысл торжества. И это не было собрание кружка, где единомышленники чувствуют друг друга. Здесь был город. Дружными аплодисментами была встречена речь гласного думы И. К. Грищенко, когда он сказал, что, как „обыватель“, „он не может не гордиться успехами своего города“. [...]

Желающих говорить было так много, что председатель правления библиотеки Д. И. Багалея должен был вступить в свои председательские обязанности и просить обращаться к нему за „словом“, чтобы установить очередь.

[...] Вечером в здании библиотеки состоялся концерт и потом бал. Публики было масса. Понадобилось пустить в ход приставные стулья. Обширные палаты нового библиотечного дворца были залиты потоками электрического света, в особенности зала, в которой, вместе с тем, обнаружили хорошие акустические свойства. Голоса участвовавших в концерте исполнителей звучали прекрасно, и в этом отношении едва ли какая-либо другая зала в Харькове может выдержать сравнение с новой залой общественной библиотеки. Что касается прочности сооружения, то здание было опробовано в этом отношении в достаточной мере при помощи танцев. Огромная зала была наполнена танцующими парами. Эта людская волна до поздней ночи шумела и колыбалась по зале почти без перерывов под звуки непрерывно игравшей музыки и внушала некоторое беспокойство не менее густой толпе, пребывавшей внизу, в помещении абонемента, где был устроен буфет. Впрочем, некоторое беспокойство насчёт прочности потолков не отбивало у публики аппетита. Напротив, благодаря великолепному действию электрической вентиляции, освежавшей воздух во всём здании, аппетит у присутствовавших, наряду с отсутствием всякого утомления от вдыхания испорченного воздуха, всё обострялся, и покуда молодежь танцевала, люди положительного возраста, поглядывая на потолок, закусывали. И так как потолок не обрушился, то буфет скоро был опустошён. Всё было съедено, всё выпито, самовары сменялись один за другим и всё-таки чай не успевали подавать всем желающим».

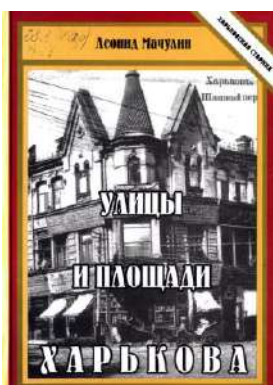

ПАМ'ЯТІ ЗОДЧОГО

Харків'яни дбайливо оберігають пам'ять про видатного зодчого. Його ім'ям названі: вулиця, станція метро, університет. На деяких збудованих **О. М. Бекетовим** спорудах встановлені меморіальні дошки. Мешканці міста з великою повагою ставляться до питань охорони бекетовських будинків.

Вулиця Бекетова

Розташована в Індустріальному адміністративному районі міста. Історичний район Харківського тракторного заводу. Заснована в 1930-х роках. У переліку вулиць із 1954 р. фігурує під сучасною назвою – вулиця Бекетова.

552. Бекетова ул. // Улицы и площади Харькова / Леонид Мачулин. – Харьков : Мачулин, 2007. – С. 72–73.

С. 72–73: Автор розповідає про **О. М. Бекетова**, ім'ям якого названо вулицю.

553. Бекетова ул. // Харьков : справ. по названиям : 7000 улиц, площадей, скверов, районов... / [под. общ. ред. С. М. Куделко ; сост.: Е. Н. Дмитриева, Е. В. Дьякова, Н. М. Харченко]. – Харьков : Сага, 2011. – 432 с.

С. 26: Надано інформацію про розташування, довжину вулиці та короткі біографічні довідки про відомих особистостей, імена яких носила вулиця.

Див. також №: 83.

Меморіальні дошки

У 1987 році на честь **О. М. Бекетова** встановлено меморіальну дошку на будинку по вул. Дарвіна, 37. У 1999 році дошку було викрадено, відновлено у ХНУМГ ім. О. М. Бекетова 1 вересня 2001 року.

На дошці зазначено:

*«У цьому будинку в 1912–41 рр. жив і працював видатний зодчий, заслужений діяч мистецтв УРСР, академік архітектури **Олексій Миколайович Бекетов**».*

Дошки, присвячені **Мечниковському інституту** (кол. Пастерівський бактеріологічний інститут Харківського медичного товариства), відкрито за адресою: Пушкінська вулиця, 14/16, на фасаді **Інституту мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова**.

*«Головна будівля Мечниковського інституту споруджена в 1910–1913 роках за проектом і авторським наглядом академіка архітектури **О. М. Бекетова**, голова будівельної комісії – лікар **В. П. Бобін**».*

*«Світова слава Мечниковського інституту привнесена подвижництвом видатних вчених **М. А. Протопопова, Ю. Ю. Мотте, Л. С. Ценковського, В. К. Високовича, В. І. Недригайлова, С. І. Златогорова, М. М. Цехновіцера, В. С. Деркача, В. М. Жданова, Г. П. Черкас, М. В. Васильєва**».*

Дошку, присвячену побудові **Харківського комерційного інституту** (зараз – навчальний корпус Харківського національного університету сільського господарства імені П. Василенка), відкрито за адресою: вулиця Алчевських, 44 (кол. вулиця Артема).

На дошці зазначено:

*«Будував академік архітектури **О. М. Бекетов**. 1916 р.».*

Дошку, присвячену побудові **Харківської громадської бібліотеки**, відкрито за адресою: провулок Короленка, 18, на фасаді **Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка**.

На дошці зазначено:
«Споруджено за проектом академіка архітектури Бекетова О. М. у 1901 р.»

У січні 2003 року було встановлено дошку в фойє будинку **Апеляційного суду Харківської області**, пл. Героїв Небесної Сотні, 36 (кол. площа Руднева). Подія була присвячена 100-річчю цього будинку, який мав назву – **Палац Харківських судових установ**. Автор дошки – член Спілки дизайнерів України Валерій Гідулянов.

На дошці зазначено:
«Палац правосуддя. Побудований в 1899–1902 рр. за проектом архітектора Бекетова Олексія Миколайовича».

У 1987 році ім'ям **О. М. Бекетова** названа аудиторія № 501 Харківського інституту інженерів міського господарства (зараз – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова). Автор скульптурної експозиції – інженер відділу технічних засобів навчання Олександр Анатолійович Чубенко. Зараз дошка знаходиться у Музейному комплексі університету.

На дошці зазначено:
«Аудиторію названо ім'ям академіка архітектури Бекетова Олексія Миколайовича».

554. **Бордунова Ю.** Возвращение [мемориальной доски в честь архитектора А. Н. Бекетова на прежнее место по адресу ул. Дарвина, 37] / Ю. Бордунова // Слобода. – 2001. – 31 авг. – С. 3.

Автор статті розповідає про нащадків **О. М. Бекетова**, які звернулися з проханням про відновлення дошки до ректора Академії міського господарства Л. М. Шутенка.

555. **Доспехова О.** Ренесанс Палацу правосуддя / О. Доспехова // Слобід. край. – 2003. – 18 січ. : фот.

16 січня з нагоди 100-річчя зведення Будинку судових установ на його фасаді відкрито меморіальну дошку на честь архітектора **О. М. Бекетова**.

556. **Мемориальная** доска на Дворце правосудия [в честь архитектора А. Н. Бекетова] // АСС. Архитектура. Строительство. Событие. – 2006. – № 2. – С. 67. : фот.

557. **Ольшанец В.** В дар родному городу на века / Виктор Ольшанец // Слобода. – 2003. – 28 янв. – С. 6. : ил.

У статті йде мова про історію створення Палацу судових установ за проектом **О. М. Бекетова** (у соавт. з арх. Ю. Цауне та В. Хрустальовим) та подальшу долю цього будинку. Також йдеться про відкриття меморіальної дошки в пам'ять про зодчого (автор – В. Гідулянов).

558. **Ювілей** академіка архітектури // Вечір. Харків. – 1987. – 4 берез.

Стаття розповідає про наукову конференцію у Будинку архітектора, присвячен 125-річчю з дня народження **О. М. Бекетова**. На честь ювілею на будинку по вул. Дарвіна, 37, де жив видатний архітектор, було встановлено меморіальну дошку.

Див. також №№: 196, 341, 369, 489.

Музеї та архіви

Творча та документальна спадщина академіка архітектури О. М. Бекетова зберігається у багатьох державних установах України. У місті Харкові це Харківський художній музей, Харківський історичний музей, музеї закладів вищої освіти, Державний архів Харківської області, Центральний державний науково-технічний архів України та ін.

Музей академіка архітектури О. М. Бекетова при Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова

Із 1990 року в університеті працює меморіальний музей, який носить ім'я зодчого. Починаючи з 1996 року тут проводяться щорічні науково-практичні конференції «Бекетовські читання», відкриваються тематичні та художні виставки, музичні салони, заснована «Бекетовська стипендія». З нагоди 150-річчя від дня народження академіка архітектури О. М. Бекетова в університеті був розроблений та реалізований культурно-просвітницький проєкт «Харківські Бекетовські асамблеї», в продовження багаторічних традицій проведено науково-практичне історико-архітектурне зібрання «Академічні Бекетовські читання». У 2017 році до 155-річчя від дня народження академіка в Музейному комплексі університету експоновано виставку «Архітектурна спадщина О. М. Бекетова в місті Харкові. Збереження та реставрація».

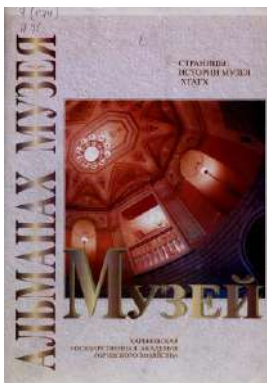

03 вересня 2020 року відбулася довгоочікувана подія – відкриття оновленого музею, присвяченого життю та творчості Олексія Миколайовича.

В рамках проєкту «Архітектурно-історична спадщина ХНУМГ ім. О. М. Бекетова: Збереження. Дослідження. Реконструкція. Реставрація» здійснені масштабні реставраційні роботи з відновлення пам'ятки архітектури, будівлі XIX ст., в якій з 1930 року розмістився ХІКГ (нині ХНУМГ). А з тим відбулося і оновлення музею академіка архітектури Олексія Миколайовича Бекетова. Основою оновленої експозиції музею О. М. Бекетова стали чисельні ілюстрації документів, родинні світлини, унікальні книги з бібліотеки архітектора. Експозиція створена у співдружності з родиною нащадків архітектора, Рофе-Бекетовими. Справжньою перлиною оновленої експозиції стала інсталяція робочого куточку архітектора. Втіленню цієї ідеї сприяло натхнення старовинними світлинами, на яких зображено особистий кабінет О. М. Бекетова. Окрім постійно діючої експозиції, музей архітектора став справжньою платформою для дослідження архітектурного спадку видатного зодчого. Ця подія була широко висвітлена в пресі та на телебаченні.

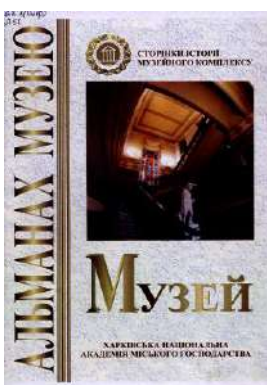
559. **Бежина Н.** Музей под крышей Академии / Нина Бежина // Слобода. –1995. – Февр. (№ 17). – С. 6 : ил.

Стаття розповідає про музей Харківської академії міського господарства. **Олексію Бекетову** в музеї присвячено меморіальний зал. У залі експонуються книги з його особистої бібліотеки, сімейні фотографії, знімки будівель, які побудовані за проектами архітектора. Тут можна побачити особистий робочий стіл, за яким наш славетний зодчий створював свої шедеври.

560. **Бекетовский фонд** // По страницам истории Музейного комплекса Харьковской государственной академии городского хозяйства : альм. музея / Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва ; [сост.: Т. П. Елисеева, Т. А. Лобынцева]. – Харьков, 2002. – Вып. 5. – С. 78–89.

У цьому фонді зібрані унікальні документи про життя та творчість видатного зодчого, академіка архітектури **Олексія Миколайовича Бекетова**.

561. **Музей** академіка архітектури О. М. Бекетова // Музейний простір Харківської національної академії міського господарства : альм. музею / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва ; [уклад.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева, О. М. Дудка]. – Харків, 2008. – Вип. 15. – С. 8–9.

У музеї цього навчального закладу з великою повагою відносяться до творчого спадку архітектора. Тут проходять науково-практичні конференції з історії містобудування, архітектурні й документальні виставки з фондів міських архівів і музеїв, художні виставки мистецьких здобутків зодчого з сімейного архіву, а також з фондів Харківського художнього музею і Центрального державного науково-технічного архіву України.

562. **Музейний комплекс ХНУМГ** ім. О. М. Бекетова [Образотворчий матеріал] : [комплект листівок]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 24 арк. – До 50-річчя Музею історії університету.

Харківський історичний та Харківський художній музеї

563. Глазкова Л. Ю. Творча спадщина О. М. Бекетова / Л. Ю. Глазкова // Чотирнадцять Сумцовських читань : зб. матеріалів наук. конф. «Музей і сучасність: актуальні проблеми музейної діяльності», Харків, 18 квіт. 2008 р. – Харків, 2008. – С. 52–54.

С. 54: У колекції Харківського історичного музею зберігаються рідкісні меморіальні речі **Олексія Миколайовича Бекетова**: трубка для паління, крісло, коробка з фарбами та ін. Також там знаходиться каталог його робіт, де представлені будинки архітектора у первісному (до руйнування під час Другої світової війни) вигляді.

564. Тітінюк В. Ф. Олексій Миколайович Бекетов – живописець / В. Ф. Тітінюк, О. О. Печерцева // Тринадцять Сумцовських читань : зб. матеріалів наук. конф. «Сучасний музейний заклад: проблеми вивчення, збереження та популяризації національної історико-культурної спадщини», Харків, 2007 р. – Харків, 2007. – С. 37–39 ; Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. – Харків, 2005. – № 4/5. – С. 154–155.

У статті йде мова про акварелі та графіку архітектора. «Творча спадщина **О. М. Бекетова** не обмежується архітектурними спорудами нашого міста. Значним є також його доробок як художника-пейзажиста...».

Автор також розповідає про 23 роботи (2 живописні та 21 графічну) архітектора, які зберігаються у **Харківському художньому музеї**. Ці роботи у 1969 році музею подарувала дочка архітектора – Олена Олексіївна Рофе-Бекетова.

Державний архів Харківської області

565. Сафонова О. В. Документи представників харківської архітектурної школи (кін. XIX – 20-ті рр. XX ст.) у фондах державного архіву Харківської області / О. В. Сафонова // Слобожан. культур. надбання : зб. статей учених з пам'яткоохоронної роботи. – Харків, 2009. – Вип. 2. – С. 299–305.

В Державному архіві Харківської області зберігаються особові справи викладачів і студентів ХТІ за 1885–1930 рр. Серед цих справ є особиста справа **Олексія Миколайовича Бекетова**.

Центральний державний науково-технічний архів України (м. Харків)

566. **Балышева Е. А.** Каталог объединённых сведений о документах академика архитектуры **А. Н. Бекетова** в составе фондов государственных архивов, музеев, учреждений Украины, семейном архиве Бекетовых 1885–1941 гг. / Е. А. Балышева ; науч. ред. В. А. Кодин ; Центр. гос. науч.-техн. архив Украины. – Харків : Терра, 2002. – 84 с. – (Праці ЦДНТА України).

567. **До історії міста Харкова: будівництво, промисловість, наука** : наук.-довід. вид. / Центр. держ. наук.-техн. архів України ; [упоряд.: М. А. Балишев (відповід. за вип.), О. В. Балишева, А. О. Алексеєнко]. – Харків : [СПД ФО Яковлева Г. Г.], 2004. – 96 с.

С. 71–74: розділ VII : «Видатні харків'яни»: за матеріалами архівного фонду **О. М. Бекетова** (102 одиниці зберігання) подано біографічні відомості академіка, його педагогічний спадок; аналізуються особливості його архітектурного стилю. У фонді зберігаються окремі варіанти архітектурних малюнків, ескізів по вирішенню інтер'єрів: 19 найменувань дореволюційного періоду (наприклад, будівля Земельного банку), створених після 1917 р. – 29 найменувань.

568. **Матвиенко П.** Что хранит наследие великого зодчего? / П. Матвиенко // Время. – 2009. – 24 дек. : фот.

У статті розповідається про документи архітектора **О. М. Бекетова**, що зберігаються у фонді Центрального державного науково-технічного архіву.

Див. також №№: 29, 35, 37, 38, 39, 42, 44, 60, 72, 73, 101, 123, 125, 127, 129, 182, 183, 195, 211, 217, 218, 221, 223, 227, 239, 333, 340, 341, 342, 406, 419, 438, 441, 488, 489, 496, 533, 584, 592.

Пам'ятники

Пам'ятник перед будівлею Харківського національного технічного університету будівництва та архітектури

У серпні 2007 року пам'ятник **О. М. Бекетову** був встановлений біля парадного входу в головний корпус Харківського національного технічного університету будівництва і архітектури, розташованого за адресою: вул. Сумська, 40. Керівником проектних робіт зі спорудження пам'ятника був архітектор Ю. М. Шкодовський, а автором пам'ятника – скульптор Сейфаддін Гурбанов.

Висота пам'ятника близько 3,5 м. Матеріали: граніт, бронза.

569. **Воловник П. В.** Славные имена / П. В. Воловник, О. П. Воловник. – Харьков : Глобус, 2008. – 164 с. – (Современная ЖЗЛ Харьковщины).

С. 142: Вшановуючи пам'ять **Олексія Миколайовича Бекетова**, в 2007 році йому було встановлено пам'ятник перед будівлею ХДТУБА.

570. **Генкин А.** Бронзовое кресло для академика Бекетова: [22 августа был открыт памятник академику **Бекетову А. Н.**] / А. Генкин // Время. – 2007. – 28 авг. – С. 1.

571. **Ефанова М.** Харьков повезло: открыли памятник Бекетову А. Н. / М. Ефанова // Вечер. Харьков. – 2007. – 23 авг. – С. 1.

572. **Коровяковская О.** Памятник Бекетову – символ градостроительной мысли для многих поколений / О. Коровяковская // Проспект Правды. – 2007. – 15 сент. : ил.

573. **Красник Ю.** Зодчий Харькова: [памятник А. Н. Бекетову] / Ю. Красник // Харьков. изв. – 2008. – 23 авг. – С. 21.

574. **Ридный Н. А.** Памятник харьковскому архитектору А. Н. Бекетову / Н. А. Ридный, М. В. Зборовец // Вісн. Харків. держ. акад. дизайну та мистецтва. – 2008. – № 2. – С. 91–95.

575. **Тараненко М.** Бронзовий Бекетов «усядеться» на Сумській: [про пам'ятник О. М. Бекетову] / М. Тараненко // Слобідський край. – 2007. – 27 лют.

Пам'ятник перед будівлею Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

У серпні 2016 року було встановлено пам'ятник видатному зодчому по вул. Маршала Бажанова, 17, біля Харківського національного університету міського господарства, який носить ім'я архітектора. Скульпторами монумента стали Олександр Рідний і Ганна Іванова, архітектор – С. Чечельницький.

Прошло 3 роки з моменту ідеї створення пам'ятника до її втілення.

Висота пам'ятника близько 3-х метрів. Фігура архітектора створена з бронзи, постамент з бетону, який облицьовано гранітом.

576. **В Харькове** открыли памятник известному архитектору Бекетову [Электронный ресурс] // Цензор.НЕТ : сайт. – Электрон. текст. данные. – Режим доступа: http://censor.net.ua/news/403746/v_harkove_otkryli_pamyatnik_izvestnomu_arhitektoru_beketovu, свободный (дата обращения: 18.01.2022). – Загол. с экрана.

577. **До 155-річчя** від дня народження академіка архітектури Олексія Миколайовича Бекетова: відкриття пам'ятника 30 серпня 2016 року : [буклет] / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – [Харків, 2016]. – [6] с. : фот.

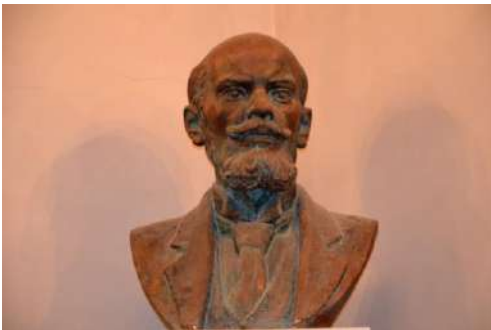
578. **Памятник** талантливому архитектору: [30 августа был открыт памятник академику Бекетову А. Н.] // Харьков. изв. – 2016. – 1 сент. – С. 3.

579. **У Харкові** встановили ще один пам'ятник Олексію Бекетову [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. – Електрон. текст. дані. – Харків, 2016. – Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vstanovili-sche-odin-pamyatnik-oleksiyu-beketovu-32914.html>, вільний (дата звернення: 18.01.2021). – Загол. з екрану.

Бюсти

В фойє **Харківського будинку вчених** (колишній особняк сім'ї Бекетових), який розташований за адресою: вул. Жон Мироносиць, 10 (кол. Раднаркомівська вулиця), у 2001 році встановлено бюст архітектора **О. М. Бекетова**. Скульптор – Олексій Замлілій.

У **ХНУМГ ім. О. М. Бекетова** в музейній експозиції, яка присвячена архітектору **Олексію Бекетову**, у 2002 році було встановлено його бюст. Скульптор – Олексій Миколайович Замлілій.

Пам'ятник на могилі архітектора **О. М. Бекетова**.
(1946 р.)
Місце знаходження: м. Харків,
вул. Пушкінська, 108.
Пам'ятка історії.

Див. також №№: 36, 53, 83, 170, 196, 208, 262, 341, 389, 392, 430, 435, 500, 534, 542, 584, 614.

Станція метро

У 1995 році в Харкові було відкрито третю лінію харківського метро – Олексіївську. Академіку архітектури **О. М. Бекетову**, чиє ім'я стоїть в одному ряду з постатями світової культури, архітектори і художники присвятили станцію в самому центрі міста.

Професор Харківської державної академії дизайну та мистецтв Олександр Федорович Пронін представив для її оформлення свої чудові вітражи. Над ескалатором розмістили експозицію «Харків», у якій відтворені кращі **Бекетовські** споруди. У торці платформи встановлена інша яскрава композиція. Циркульна форма вітражу «Академік архітектури **О. М. Бекетов**» – кольорова домінанта платформи. Класична арка в поєднанні з хрестоподібною структурою є фоном для портрета **О. М. Бекетова**, виконаного в графічній манері.

580. **Исаев Л.** В конце тоннеля – свет : док.-публицист. очерк / Л. Исаев ; лит. запись А. Ковалевского. – Харьков : Прапор, 2000. – 288 с. : ил.

С. 262–263: У Харкові на честь академіка архітектури **О. М. Бекетова** названа станція метро «Архітектора **Бекетова**».

581. **Кас'яненко Т. В.** Автор вітражів університету Пронін О. Ф., професор, художник монументально-декоративного мистецтва / Т. В. Кас'яненко // Спадщина університету: Історія. Освіта. Наука. Культура. Особистість : матеріали V всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 21–22 листоп. 2019 р. / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: В. М. Бабаєв (голова) та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2020. – С. 137–139.

582. **Яницький Б.** Так будували метро : літ.-док. нарис / Б. Яницький. – Харків : [Центр Освітніх Ініціатив], 2003. – 216 с. : іл.

С. 162: Історія зведення станції метро «Архітектора **Бекетова**» у Харкові.

Див. також №№: 83, 196, 341, 392, 500.

Університет

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова засновано у 1922 році. Упродовж свого існування він змінював свою назву і за потребою часу здійснював реорганізацію своєї структури. Майже півстоліття (1939–1989 рр.) навчальний заклад мав назву – Харківський інститут інженерів комунального будівництва (ХІКБ). У 1994 році вишу було надано статус державної академії, з назвою Харківська державна академія міського господарства (ХДАМГ). У 2003 році, враховуючи загальнодержавне і міжнародне визначення результатів діяльності ХДАМГ і вагомий внесок у розвиток національної освіти та науки, навчальному закладу надано статус «національного» із назвою Харківська національна академія міського господарства (ХНАМГ). У 2013 році у зв'язку з реорганізацією ХНАМГ Президентом України було підтримано пропозицію Кабінету Міністрів України щодо збереження статусу національного за Харківським університетом міського господарства (ХНУМГ). За Наказом Міністерства освіти і науки України № 464 від 25 квітня 2013 року Харківському національному університету міського господарства присвоєно ім'я **Олексія Миколайовича Бекетова**.

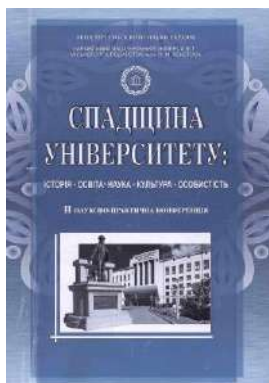
За рішенням Вченої ради навчального закладу для кращих студентів факультету архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва щорічно призначається стипендія імені О. М. Бекетова.

583. «Бекетов Урбан Фест» // Харьков. изв. – 2018. – 5 апр. – С. 4.

У Харківському університеті міського господарства імені О. М. Бекетова стартував фестиваль «Бекетов Урбан Фест». Мета фестивалю – презентація іміджу Харкова як крупного туристичного, освітнього, промислового, інноваційного бізнес-центру, який не тільки розвивається, але

і зберігає свою архітектурну спадщину – історичний архітектурний образ, створений провідним українським архітектором **Олексієм Миколайовичем Бекетовим**.

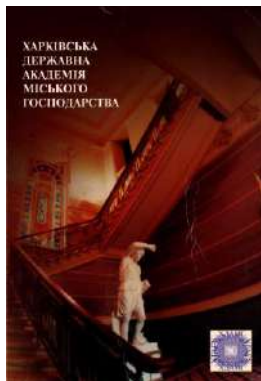
584. **Єлісеєва Т. П.** Спадщина університету: знакові події року / Т. П. Єлісеєва // Спадщина університету: Історія. Освіта. Наука. Культура. Особистість : матеріали II наук.-практ. конф., Харків, 15–16 груд. 2016 р. / [керівник вид. проєкту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко (голова) та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2017. – С. 10–14.

С. 12: презентація проєкту «Родина Бекетових на карті Харкова» – згадка.

С. 13: заходи, що проводились у ХНУМГ ім. О. М. Бекетова до 155-річчя від дня народження академіка архітектури протягом року: встановлення пам'ятника **О. М. Бекетову**, проведення сумісної архівно-документальної виставки Музейного комплексу Університету та ЦДНТА України «Архітектурна спадщина **О. М. Бекетова** в місті Харкові. Збереження та реставрація», студентська художня виставка «Бекетівські шедеври очима студентів», виставка квітів «Свято гіацинтів» – улюблених квітів **О. М. Бекетова**.

Книга архітектора **О. М. Бекетова** «Архітектура: курс читаний в Харківському технологічному інституті Імператора Олександра III», каталог робіт **О. М. Бекетова**, підготовлений архітектором у 1939 р. до 50-річчя творчої діяльності – згадка.

С. 14: підготовлено документальний відеофільм «Будівництво пам'ятника **О. М. Бекетову**» – згадка.

585. **Харківська** державна академія міського господарства / [редкол.: Т. П. Єлісеєва, О. Л. Рябченко, Н. П. Тріпутіна та ін. ; голов. ред. Г. В. Стадник]. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – 276 с. : іл.

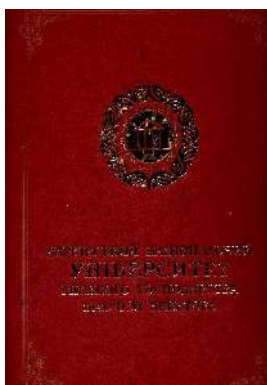
У ювілейному виданні, присвяченому 80-річчю від дня заснування ХДАМГ, висвітлено сторінки славної історії та сьогодення навчального закладу. Видання проілюстроване документальними матеріалами із фондів Музейного комплексу ХДАМГ та державних архівів, музеїв, бібліотек.

586. **Харківський** інститут інженерів комунального будівництва. 1941–1945 / [керівник проєкту В. М. Бабаєв ; гол. редкол. Л. М. Шутенко ; координатор проєкту Т. П. Єлісеєва ; упоряд.: Т. П. Єлісеєва, Т. О. Лобинцева]. – Харків : Золоті сторінки, 2015. – 276 с. : іл. – (Сторінки історії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова).

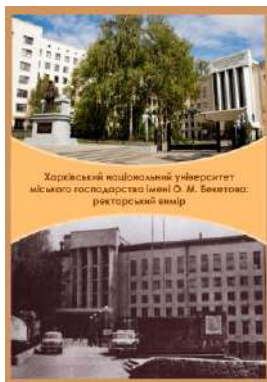
У виданні, присвяченому 70-й річниці завершення Другої світової війни, висвітлено сторінки історії ХПКБ у період 1941–1945 рр. У персоналіях подано відомості про ветеранів – співробітників різних років. Досліджено долі студентів та випускників ХПКБ 1941 року. Висвітлено розвиток студентського пошукового руху.

Дослідження проведено на базі музейних і архівних фондів університету та значної кількості друкованих джерел, уперше введених до наукового обігу.

587. **Харківський** національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : [монографія] / [керівник вид. проекту В. М. Бабаєв ; редкол.: Л. М. Шутенко, Г. В. Стадник, Т. П. Єлісеєва та ін.]. – Харків : Золоті сторінки, 2012. – 520 с. : іл.

У ювілейному науковому виданні, присвяченому 90-річчю від дня існування Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, висвітлено сторінки історії та сьогодення навчального закладу та історії розвитку комунального господарства та освіти України в цілому. У персоналіях віддано шану видатним представникам професорсько-педагогічного корпусу університету. Дослідження проведено на базі значної кількості друкованих та архівних джерел, уперше введених до наукового обігу.

588. **Харківський** національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова: ректорський вимір : біобібліогр. покажч. / Наук. б-ка Харків. нац. ун-ту міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; [редкол.: В. М. Бабаєв (відп. ред.), Л. М. Шутенко, Н. О. Євсюкова та ін. ; упоряд.: Н. Б. Давидова, В. О. Статкус, О. М. Штангей, Н. П. Тріпутіна]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 181 с. – (Видатні імена та події).

Біобібліографічний покажчик створено за сприяння та підтримки «Фонду історичної, освітньої, наукової, інтелектуальної та культурної спадщини» Університету та присвячено історії розвитку ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та його керівникам. Висвітлено славетний шлях становлення вишу. Покажчик знайомить з основними віхами життя та діяльності директорів і ректорів, їх внеском у розвиток навчального закладу, науковим доробком вчених, літературою про них.

589. **Харьковская** академия городского хозяйства стала университетом // *Время*. – 2013. – 29 марта. – С. 1.

Див. також №№: 175, 488, 489.

Виставки. Бекетовські читання. Бекетовські дні

590. Андрєєва В. Пам'яті О. Бекетова присвячено / В. Андрєєва // Слобід. край. – 1992. – 17 берез.

Стаття розповідає про вечір у Будинку вчених, присвячений 130-річчю від дня народження архітектора.

*«У Будинку вчених відбувся вечір громадськості, присвячений 130-річчю з дня народження видатного харківського архітектора, академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Про його життєвий і творчий шлях розповів професор С. А. Святченко. Канд. арх. О. Ю. Лейбфрейд продемонстрував присутнім слайди споруд **Бекетова**. Чудовим інтер'єрам бекетовських будинків присвятила свій виступ архітектор З. Б. Остащенко-Кудрявцева. Поділився спогадами онук **О. Бекетова**, д-р фіз.-мат. наук Ф. С. Рофе-Бекетов.*

Учасники вечора мали змогу познайомитися з виставкою книг і статей, присвячених нашому славному землякові».

591. ***Бекетов** в Харькове // Нова демократія. – 2008. – № 35.

Стаття про виставку «**Бекетов** в Харкові», присвячену життю і творчості видатного архітектора. Цей захід був організований в будівлі гімназії № 1 по вул. Дарвіна, 13 (арх. **О. М. Бекетов**). Основою експозиції стали фотознімки споруд, побудованих у нашому місті за проектами **О. М. Бекетова**.

592. Брюген В. Різнобічне обдарування / В. Брюген // Культура і життя. – 1977. – 16 черв.

Автор розповідає про виставку до 115-річчя від дня народження архітектора **О. М. Бекетова**. Виставку було проведено у приміщенні редакції журналу «Прапор». За ініціативи працівників редакції та Харківського музею образотворчого мистецтва (зараз – Харківський художній музей) тут було влаштовано виставку художніх творів, фотографій споруд та проектів академіка архітектури **О. М. Бекетова**. Експозицію було підготовлено на базі сімейного архіву дочки митця Олени Олексіївни Рофе-Бекетової.

593. **Виставка** «Архітектурна спадщина О. М. Бекетова в місті Харкові. Збереження та реставрація» [Електронний ресурс] // Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова : офіційний сайт. – Харків, 2017. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.kname.edu.ua/index.php/39-анонси-подій/2699-виставка-до-155-річчя-о-м-бекетов>, вільний (дата звернення: 18.01.22). – Назва з екрана.

594. **Вішленкова Т.** Майстер вічності / Т. Вішленкова // Панорама. – 1997. – № 22. – С. 14.

Стаття розповідає про виставку художніх творів **О. М. Бекетова**, організовану до 135-річчя від дня його народження, зокрема про серію акварелей про квіти (1899 р.) та акварель «Краєвид» (1879 р.).

595. **Зеленская Д. В** Пархомовке покажут работы архитектора Бекетова / Дарья Зеленская // Вечер. Харьков. – 2017. – 29 апр. – С. 13 : фот.

У статті йде розповідь про фестиваль «Перлини Слобожанщини», серед заходів якого виставка 30 живописних творів архітектора **Олексія Бекетова** у Пархомівському художньому музеї імені П. Ф. Лунева. Виставка присвячена 155-річчю з дня народження нашого видатного земляка.

596. **Кодин В.** Бекетовская эпоха Харькова: [город отмечает 135-летие своего выдающегося земляка] / В. Кодин // Вечер. Харьков. – 1997. – 13 мая.

597. **Корсунский В.** Харьковский Растрелли / В. Корсунский // Время. – 1992. – 14 марта.

Стаття про вечір, присвячений 130-річчю від дня народження архітектора **О. М. Бекетова**, проведений ХДНБ ім. В. Г. Короленка у Будинку вчених.

598. **Лейбфрейд А.** Памяти зодчего / А. Лейбфрейд // Слобода. – 1992. – 14 марта. – С. 5 : фот.

У статті йдеться про вечір пам'яті, присвячений 130-річчю від дня народження видатного харківського зодчого, академіка архітектури **О. М. Бекетова** у Будинку вчених.

599. **Остащенко-Кудрявцева З.** Спадщина Бекетова / З. Остащенко-Кудрявцева // Вечір. Харків. – 1976. – 16 квіт.

Підсумки вікторини на знання творчості архітектора **Олексія Миколайовича Бекетова**.

600. **Павлова В.** Поклон вам, академик Бекетов! / В. Павлова // Вечер. Харьков. – 1992. – 12 марта.

Стаття присвячена 130-річчю від дня народження нашого земляка, автора проєктів багатьох будівель, які й сьогодні є окрасою міста Харкова, академіка архітектури **О. М. Бекетова**.

601. **Памяти** академика архитектуры А. Н. Бекетова // Архитектура и стр-во. – 1947. – № 8. – С. 24.

«В Харьковском Доме архитекторов была организована большая выставка проектов, фотоснимков, акварелей, рисунков и этюдов, отображающих творческий путь выдающегося зодчего».

602. **Пам'яті** академіка архітектури: про засідання краєзнав. секції Будинку вчених // Вечір. Харків. – 1987. – 24 січ.

Про засідання краєзнавчої секції Будинку вчених. На секції було розглянуто питання підготовки ювілейних заходів до 125-річчя від дня народження **О. М. Бекетова**.

603. **Парщик А.** Бекетовские дни / А. Парщик // Слобода. – 1999. – 1 юня. – С. 3.

Стаття розповідає про проведення заключних засідань Бекетовських днів у вигляді вечора-салону. Його було присвячено двом видатним харківським сім'ям Бекетових і Алчевських, та їх ролі у долі міста.

604. **Субота В.** Феномен Олексія Бекетова / В. Субота // Культура і життя. – 1996. – 14 серп.

У Харківській державній академії міського господарства відбулися перші Бекетовські читання.

605. **Тріпутіна Н.** До Бекетова на теплому Олексія / Наталя Тріпутіна // Слобода. – 2002. – 9 апр. – С. 3.

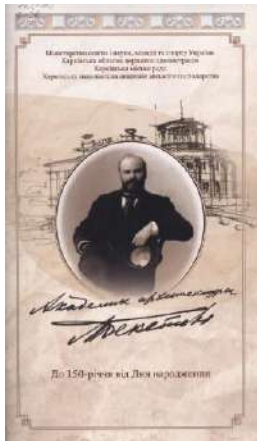
IV традиційні Бекетовські читання у Харківській державній академії міського господарства.

606. **Ювілей** академіка архітектури: [про наук. конф. у Будинку архітектора] // Вечір. Харків. – 1987. – 4 берез.

До 125-річчя з дня народження **О. М. Бекетова** у Будинку архітекторів було проведено виставку його живописних та графічних робіт. На будинку по вул. Дарвіна, 37 було встановлено меморіальну дошку.

Див. також №№: 30, 60, 73, 126, 129, 175, 341, 488, 489, 495, 496, 498, 499, 500, 501, 504, 507, 508, 510, 561, 584.

**Книги, присвячені життю та діяльності
Олексія Миколайовича Бекетова**

607. **Академік** архітектури Олексій Миколайович Бекетов: до 150-річчя від дня народження : [монографія] / [В. М. Бабаєв, Т. Д. Рищенко, Т. П. Єлісеєва та ін.] ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ : Золоті сторінки, 2012. – 64 с.

У монографії висвітлено життєвий та творчий шлях видатного українського зодчого, академіка архітектури **О. М. Бекетова** (1862–1941), чия професійна та педагогічна діяльність пов'язана з м. Харковом. Науково-документальний виклад тексту доповнено численними ілюстраціями, значну частину яких опубліковано вперше. При підготовці видання використано документи і матеріали родинного архіву Бекетових, Центрального державного науково-технічного архіву України (ЦДНТА України), Державного архіву Харківської області

(ДАХО), музейного комплексу ХНАМГ, Державного науково-дослідницького інституту теорії та історії архітектури і містобудування (ДНДІТІАМ), наукові статті, журнальну та газетну періодику.

608. **А. Н. Бекетов**, академик архитектуры: исслед. и материалы / [под ред. А. П. Буряка ; сост.: И. Р. Акмен, А. Ю. Корнев]. – Харьков : Раритеты Украины, 2012. – 40 с. : ил., портр. – (Харьков архитектурный).

Видання представляє нові документальні відомості та дослідження, що стосуються творчої біографії **О. М. Бекетова**. Публікуються матеріали ЦДНТА України, Будинку-музею **О. М. Бекетова**, методфонда кафедри реконструкції та реставрації архітектурних об'єктів ХНУБА, фотографії та листівки з особистих архівів. Вперше опубліковані оригінальні

креслення проєктів **О. М. Бекетова**, в тому числі низки нездійснених проєктів, ескізів та фотографій з архіву родини Бекетових, наданих Ф. С. Рофе-Бекетовим.

609. **Архітектурна** спадщина О. М. Бекетова в місті Харкові: збереження та реставрація : архів. путівник / [авт.-упоряд. О. В. Балишева ; наук. конс. В. Є. Новгородов ; наук. ред. Т. Д. Рищенко] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 40 с. – В надзаг.: До 155-річчя від дня народження академіка архітектури О. М. Бекетова.

Сторінки науково-інформаційного видання у стислій формі анотованого архівного опису науково-технічної документації допоможуть як обізнаному досліднику-архітектору, будівельнику, так і пересічному харків'янину ознайомитися з історією будівництва, збереження та відновлення архітектурних пам'яток українського зодчого, нашого земляка академіка архітектури **Олексія Миколайовича Бекетова**.

610. **Бекетов** Олексій Миколайович (1862–1941) : бібліогр. покажч. / Мінрегіон України, Держ. наук. архітектур.-буд. б-ка ім. В. Г. Заболотного ; [уклад. Д. О. Мироненко ; редкол.: Г. А. Войцехівська (відп. ред.), Р. Г. Дідик, О. В. Жидецька ; консультанти: Є. І. Губкіна, Л. В. Кликова]. – Київ : [ДНАББ ім. В. Г. Заболотного], 2016. – 198 с. : іл. – (Видатні зодчі України).

Покажчик містить анотовану бібліографічну інформацію про життя та діяльність академіка архітектури **О. М. Бекетова**, його проекти та збудовані споруди: будівлі освітніх закладів, житлові та громадські будівлі, судові установи, транспортні будівлі тощо. Відображено художню спадщину архітектора. Довідковий апарат складається з іменного та хронологічного покажчиків.

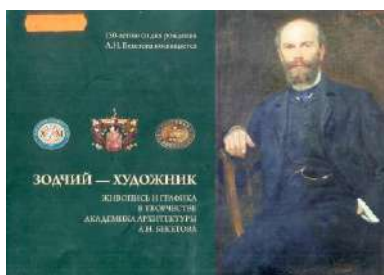
Видання розраховано на архітекторів, будівельників, науковців, студентів, які цікавляться історією архітектури, творчістю **О. М. Бекетова**.

611. **Дрьомова Л. В.** Вулиця Дарвіна: присвячується 150-річчю від дня народження О. М. Бекетова : [архітектур.-іст. довід.] / Л. В. Дрьомова, О. С. Соловйова, С. О. Шубович ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 29 с.

Архітектурно-історичний довідник присвячується 150-річчю з дня народження видатного архітектора – академіка архітектури, заслуженого діяча мистецтв УРСР, дійсного члена Академії архітектури СРСР – **Олексія Миколайовича Бекетова**.

Довідник містить коротку біографію видатного діяча України, архітектурна діяльність якого сприяла створенню неповторного архітектурного обличчя Харкова. У довіднику надаються архітектурно-історичні дані з історії виникнення вулиці Дарвіна у Харкові з кінця XIX століття до середини XX.

612. **Зодчий-художник: живопись и графика в творчестве академика архитектуры А. Н. Бекетова.** – Харьков ; Киев : Рубаненко и партнёры, 2012. – 12 с. : ил.

В значній мірі архітектурний вигляд Харкова своєю самотністю зобов'язаний видатному зодчому **Олексію Миколайовичу Бекетову**. Але заслуговує на увагу й інший, не менш значний дар нашого славного співвітчизника, – його живописно-графічна спадщина.

Виставка «Зодчий-художник» – борг перед його пам'яттю і спроба чергового освоєння висот різнобічного таланту нашого земляка.

Олексій Миколайович Бекетов
на сторінках художньої літератури

Інна Анатоліївна Гофф

(нар. 24 жовтня 1928, Харків –
пом. 26 квітня 1991, Москва) –
радянська письменниця (прозаїк, поет)

615. **Гофф И.** «Вчера он был у нас...» (Вокруг одного письма) // *Советы ближних* : роман, повести, рассказы / Инна Гофф. – М. : Совет. писатель, 1988. – С. 498–499.

У цьому оповіданні мова йде про пошук одного листа А. П. Чехова. Займаючись пошуками, автор знайомиться з нащадками архітектора **О. М. Бекетова**.

С. 498–499:

«В этот раз я приехала сюда [у Харків – прим. уклад.] с дочерью. Она никогда здесь не была, и к новизне моих ощущений прибавилась ещё новизна её взгляда.

*Мы разглядывали дома, и я много замечала впервые, – возлежащие вдоль верхних карнизов, словно в капелле Медичи, мраморные фигуры. Иронические улыбки сфинксов. Своеобразная архитектурная стилистика и на многих домах, отличавшихся благородством пропорций и формы, мемориальная доска: „Дом сооружён (или построен) **архитектором Бекетовым...**”*

*– Это тот **Бекетов**, что построил весь Харьков? – спросили у нас, узнав, что мы едем к Бекетовым.*

*О своём приезде и желании повидаться я известила по телефону. Я позвонила вечером, надеясь, что **Елена Алексеевна** [дочка **О. М. Бекетова**. – Прим. уклад.] пригласит меня к себе на следующий день.*

– Нет, нет, приходите сегодня, – услышала я в трубке не по-старчески властный голос. – Завтра я лечу зубы... К тому же сейчас дома мой сын – может быть, потребуется его помощь...

*Было ветрено, собирался дождь. Мы взяли зонтики и пешком направились на улицу Дарвина. [...] На тихой улице Дарвина мы не без труда разглядели нужный нам номер. Это был старый особняк в два этажа, с мраморной лестницей. Мы поднялись на второй этаж, здесь, на входной двери, была медная дощечка „**Академик Бекетов**”.*

Мы оказались в большой, скорее пустынной, чем просторной, гостиной, с круглым столом в центре и остатками старинной мебели по стенам и углам, в обществе **Елены Алексеевны** и её сына **Фёдора Семёновича**. Прежде всего предстояло разобраться в родстве.

– У Христины Даниловны было шестеро детей, – говорила **Елена Алексеевна**, – четыре сына и две дочери, Анна и Христина. Я дочь Анны, которая в своё время вышла замуж за архитектора **Бекетова**. Таким образом, я прихожусь внучкой Христине Даниловне, а **Бекетову** – дочерью.

Это была небольшого роста с живым взглядом серых глаз пожилая женщина, слишком интеллигентная, чтобы к ней подходило слово *д а м а*, – в современном звучании этого слова есть некоторая манерность.

Я рассказала ей о найденном мною письме. Нет, никаких свидетельств о дальнейших встречах Чехова с Алчевской у неё нет. **Елена Алексеевна** даже не помнила, что они были знакомы...

– Федя, принеси книгу, – попросила она сына. – Там бы, наверное, что-нибудь было...

Фёдор Семёнович, высокий, несколько сутулый человек. В его лице есть что-то детское, возможно, такое впечатление создаёт большой выпуклый лоб, – мы уже знаем от **Елены Алексеевны**, что он математик и работает в Институте низких температур».

С. 503:

«За окном было совсем темно, по стёклам шелестел дождь. Мы отказались от чая с кизилковым вареньем, предложенного нам гостеприимными хозяевами, и заспешили домой. Фёдор Семёнович вызвался нас проводить. Пока он снаряжался, мы разглядывали картины в старинных рамах, на стенах гостиной – морские пейзажи. Елена Алексеевна сказала, что писал их её отец, академик архитектуры **Бекетов**, – недавно в Харькове состоялась даже выставка его работ...

На улице **Фёдор Семёнович**, вышагивая под своим чёрным зонтом, время от времени показывал нам дома, построенные по проекту его деда. На углу задержался возле белого двухэтажного дома:

– Это здание тоже проектировал **Бекетов**, – сказал он. – Здесь помещалась школа Алчевской... [...]

Фёдор Семёнович рассказывал о **Бекетове**, о том, что отец его деда был родным братом деда Александра Блока [...]

Олександр Григорович Каштаньєр

(нар. 1914, Бахмут (Донецька обл. – кол. Артемівськ) –

пом. 1966, Харків) – письменник, журналіст,

літописець рідного краю – Слобожанщини.

У 1922 році із родиною переїхав до міста Харкова.

Закінчив школу № 36 у 1931 році.

До Другої світової війни працював у

газеті «Харьковский рабочий».

У роки війни був з дружиною евакуйований до Узбекистану.

Після закінчення війни (1941–1945 рр.)

працював у газеті «Красное знамя».

Останні роки працював на харківському телебаченні.

616. **Каштаньєр А.** День зодчого Бекетова // Имена на мраморе : рассказы / Александр Каштаньєр. – Харьков, 1957. – С. 50, 92–104, 175–176.

В оповіданні йде мова про день зустрічі молодого архітектора **О. М. Бекетова** з відомим російським композитором П. І. Чайковським, що відбулася у Харкові у березні 1893 року.

С. 101–102:

*«Чайковский был в модном коричневом костюме. При появлении **Бекетова** он закрыл лежащую перед ним партитуру и поднялся из-за стола.*

– Рад познакомиться, рад, – сказал он. – Отца вашего я хорошо знал по Петербургу, и хотя я весьма далек от науки, однако знаю со слов друзей, что Николай Николаевич – гордость нашей Российской академии наук. И вот приятный сюрприз: узнаю, что лучшие здания в Харькове построены сыном Николая Николаевича. Будем же знакомы...

*– Право, Пётр Ильич, я услышал из ваших уст слишком лестный отзыв о моей скромной работе, – тихо произнёс **Бекетов**.*

– Если правда, что архитектура – это окаменевшая музыка, – сказал Пётр Ильич, – то вы тонкий музыкант. В своём оркестре я дал бы вам первую скрипку. Говорю вам это как художник художнику. Я сам не терплю, когда слышу чересчур лестные отзывы о своей музыке, но сказать вам это я должен. В ваших зданиях есть простота и ясность мысли автора и блестящее знание пропорций. Если желаете услышать и плохое, – могу. Некоторые фасадыотяжелены лепкой. Есть кое-где, я сказал бы, лишние элементы... Так, кажется, на языке архитекторов?

– Увы, таков вкус заказчиков, Пётр Ильич...

– А вы стойте на своём! Настоящий художник борется. Если бы русские композиторы потакали вкусам московских купцов или петербургских дворян, смею вас уверить, мой юный друг, вы никогда не услышали бы лучшее из того, что ими создано... Ну, покажите-ка, пожалуйста нам свой театр...

***Бекетов** разложил эскизный проект и план.*

Чайковский сосредоточенно изучал фасад, молча всматривался в облик здания, а затем попросил объяснить ему план.

Узнав, что театр рассчитан на две с половиной тысячи мест, он приятно поразился такому объёму здания и начал считать ряды в зрительном зале.

*– А здесь хорошо будет слышно? – указал он на дальний угол зала. – А ведь, знаете, **Алексей Николаевич**, здесь, на галёрке, обычно находится самый чуткий, самый взыскательный наш слушатель – студенты, молодёжь...».*

617. **Каштаньер А.** Командор: [об И. И. Мечникове] // Имена на мраморе : рассказы / Александр Каштаньер. – Харьков, 1957. – С. 43–61. – Из содерж.: упоминание об **А. Н. Бекетове**. С. 49–50.

Оповідання присвячено зустрічі у Харкові вченого-біолога І. І. Мечникова з композитором М. В. Лисенко.

С. 49–50:

«[...] – Рад бы, коллега [старий друг І. І. Мечнікова – професор Сокірко – прим. уклад.], – сказав Мечников, – но времени остаётся мало, а мне здесь нужно ещё повидать семью Бекетовых. Бекетовы – это ведь мои спасители! Век буду помнить их. Когда в Петербурге я тяжело, почти смертельно хворал ангиной, они забрали меня из студенческой каморки к себе и выходили, как дитя... Что за люди... Да, кстати, вам ничего не известно об **Алёше Бекетове**? Говорят, он уже в Петербурге, в академии художеств, и блестяще учится... Архитектором будет... Я ведь помню его рисунки... Талантлив...

– А он приезжал сюда на каникулы. Вырос, повзрослел, высоченного такого роста, худой... Учение идёт весьма успешно. Пока он рисует какие-то завитушки и карнизы, но, передают, что грозитя застроить наши Харьков настоящими дворцами. Обещает после академии приехать сюда и поселиться тут навсегда».

Ірина Миколаївна Глебова

(псевдонім – **Ірина Полякова**, нар. 3 вересня 1949, Харків) – поетеса, письменниця, публіцистка.

Член Національної Спілки письменників України та Спілки письменників РФ (з 1977 р.).

Лауреат Всеукраїнського творчого конкурсу Міністерства внутрішніх справ України (2000 р.), муніципальної літературної премії ім. Б. Слущького (2005 р.), міжнародної літературної премії «Слобожанщина» (2007 р.). Закінчила факультет журналістики Ростовського державного університету (1977 р.).

Працювала кореспондентом газети «Темп» Харківського тракторного заводу (1971–1983 рр.).

Нині – на творчій роботі. Друкується від 1970 р.

Психологічні і одночасно романтичні детективи Ірини Глебової в серії «Ретро-детектив» об'єднує один головний герой – слідчий розшукового управління м. Харкова Вікентій Петрусенко. В романах відтворюється епоха початку ХХ століття, колорит життя того часу. У деяких з цих творів згадуються банки, побудовані архітектором **О. М. Бекетовим** у місті Харкові.

618. **Глебова И. Н.** Санный след / И. Н. Глебова. – Харьков : Мачулин, 2008. – 176 с. – (Серия «Ретро-детектив»).

- С. 32: Земельный банк – згадка.
- С. 39: Торгівельний банк – згадка.
- С. 130: Торгівельний банк – згадка.

619. **Глебова И. Н.** Таинственное исчезновение / И. Н. Глебова. – Харьков : Мачулин, 2008. – 176 с. – (Серия «Ретро-детектив»).

У книзі представлено два детектива «Таємниче зникнення» і «Честь будинку Каретникових». У другому детективі для з'ясування обставин однієї справи сищик Вікентій Петрусенко відвідує в Харкові Волзько-Камський банк, нову будівлю якого було побудовано архітектором **О. М. Бекетовим** у 1908 році. Зараз у цій будівлі знаходиться Харківський державний театр ляльок імені В. А. Афанасьєва.

С. 138–139:

«[...]...Итак, вернувшись в город [Харків – прим. уклад.], Викентий Павлович чуть ли не первым делом пришёл в Волжско-Камский банк. Раньше ему здесь бывать не приходилось, однако не раз он любовался чудесным новым зданием, всего два года как построенным. Изящный особняк из светлого гранита, с высокими сводчатыми окнами, мозаичной дверью украсил центральную Николаевскую площадь города [зараз площа Конституції – прим. уклад.]. Высоко над входом, с двух сторон, из стены словно рвались на простор остроносые струги – такие, какие ходят по Волге и Каме...

Юркий клерк встретил Петрусенко в шикарном вестибюле – с пальмами, лепным потолком, коврами. Правда, дальше, за сплошной стеклянной стеной просматривался рабочий зал – совершенно деловой: кассы, стойки, стрёкот машинок... По широкой, устланной ковром лестнице со своим провожатым Викентий Павлович поднялся на второй этаж».

Ірина Сергіївна Потаніна

(нар. 14 серпня 1979, Харків) – українська журналістка, поетеса, письменниця.

Закінчила механіко-математичний факультет Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, а потім магістратуру медіакомунікацій в тому ж університеті. Перший роман був виданий в 2001 році.

620. Потанина И. С. Фуэте на Бурсацком спуске / И. С. Потанина ; худож.-оформитель Е. А. Гугалова. – Харьков : Фолио, 2018. – 411 с. : ил. – (Ретророман).

З тих пір, як були відкриті архіви СБУ, в пресі почали з'являтися статті Ірини Потаніної про її прадіда, відомого театрального критика і журналіста, Володимира Морського, який був репресований у 1950 році та помер у таборі. Його неймовірна доля і лягла в основу цього ретророману про Харків. Описуючи Харків 1930 року, авторка розкаже також про таких відомих людей, як: **О. Бекетов**, М. Хвильовий, М. Скрипник, Л. Курбас та ін.

С. 6–7:

«[...] ...Скоро любителям балета не придётся тесниться, как сельдям в бочке! Я уже видел подписанный проект! Не сегодня, так завтра город начинает строительство „Театра массового действия“, – рассказчик широко расставил руки, изображая масштабы будущего заведения.

– В нём будет и театр, и кинотеатр, и даже цирк! Оперно-балетная труппа обретёт, наконец, нормальные гримёрные и репетиционные. Зрительный зал вместит, цитирую, „2 200 человек живого зрителя!“

– Это так бездушно! – вмешался старческий голос. – Мешать в кучу можно только в ущерб атмосфере. Гардероб оперного театра и раздевалки в цирке не могут быть одним и тем же местом! А буфет? Хотите, чтоб пирожные с балетного антракта пахли дешёвой колбасой из бутербродов кинотеатра? Фи!

– Я лично, может, не хочу. Но архитектор **Бекетов** считает, что смешение ничего не испортит, – ловко прикрылся чужим авторитетом корреспондент. – Понимаете, дореволюционный **бекетовский** проект нового оперного театра старые власти откладывали-откладывали, жадничали, как могли...

А новые – оп! – и подхватили. Задачу подправили согласно текущим потребностям и выставили на конкурс для доработок. Причём старика, несмотря на его в обед 70 лет и неподходящее происхождение, к конкурсу тоже допускают.

– О! Раз **бекетовский** проект, то я на всё согласна. Мастер, бесспорно, знает толк... Но, позвольте, где же будет стоять этот новый театр?

– Да практически тут. По ту сторону Карла Либнехта [зараз вулиця Сумська – прим. уклад.]. Вместо Мироносицкой церкви. Приказ о её сносе уже подписан» [відновлена у 2013 році – прим. уклад.].

Римма Олександрівна Катаєва

(нар. 01 грудня 1933, Харків) – поетеса, перекладачка.
Член НСПУ (1992).

Літературна премія ім. М. Ушакова (1998).

Закінчила Харківський медичний інститут (1957).

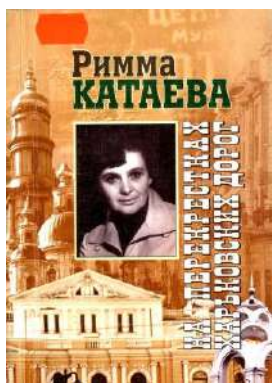
Працювала за фахом. Дебютувала віршем
«Улыбка» у журналі «Радуга» (1976, № 9).

621. Катаєва Р. Главная улица // Майский снег : [стихи] /
Римма Катаева. – Харьков, 1989. – С. 33.

Главная улица

Ну, что ты делаешь со мной, моя Сумская?
Не Дерибасовская ж ты и не Тверская!..
Гляди, как пенятся зелёные бульвары,
А нас – твои упрямо тянут тротуары.
Мне каждый выступ, каждый выдох мне знакомы.
Тебя вышагиваю, чувствуя, что дома,
И наслаждаюсь отпечатанной брусчаткой,
Не замечая ни единой опечатки.
А перекрёстки, нет, ну, что за перекрёстки!
В тени встречаются влюблённые подростки.
А площадь – чтобы мы о ней не написали! –
Не передать нам. Приезжайте, гляньте сами.
Сюда бегу я от толпы противоречий –
Со мной Кобзарь поговорит по-человечьи.
И день, и ночь к нему течёт река людская,
Да без него была б Сумская – не Сумская.
Как интересно раскрывать твои секреты!
На нас, сегодняшних, глядит со стен Бекетов.
Сюжеты бродят в одиночку, в рассыпную –
Из дома в дом, переполняя всю Сумскую.
Тебя дробили, и долбили, и бомбили.
Тебя, как женщину, так трепетно любили.
С тебя – из дали даже! – глаз я не спускаю.
Ну, что ж ты делаешь со мной, моя Сумская?

622. Катаева Р. Харьков // На перекрестках харьковских дорог : [стихи] / Римма Катаева. – Харьков, 2001. – С. 136.

Харьков

На горке, где сливались две реки,
Пошла когда-то стройка крепостная.
Отсюда шли на Сумы земляки –
И вытянулась стрелкою Сумская.

Бекетовские здания живут:
Ни годы не сломили их, ни войны
И дерзко задирает синеву
Величественный купол колокольни.

Наш город – одержимый театрал.
Поэзия в нём – яростно клокочет.
Из Харькова по свету запорхал
Тот синенький шульженковский платочек.

Я радуюсь красивым городам
И часто по столице я тоскую
Но знаю, что нигде и никогда
Без Харькова никак не проживу я.

Анатолій Михайлович Мирошніченко

(нар. 18 лютого 1939, Макіївка, Донецька область).

Закінчив металургійний факультет

Донецького політехнічного інституту (1962).

Із 1971 року живе в Харкові.

Автор десяти поетичних книг.

623. **Мирошніченко А.** Завещание третье : [стихи] / Анатолий Мирошніченко // Вечер. Харьков. – 1998. – 13 окт.

Завещание третье

Друг мой единственный!
Нашу бессмертную жизнь,
На чём бы она не держалась, –
На волоске трёхмикронном
Иль на трёхдюймовом канате –
Смерть обрывает внезапно.
А после нас остаются
Только творения нашего духа
Проза, поэзия, живопись,
Музыка, архитектура...
Всё, что рождается в лоне любви
И самоотверженной страсти...
Вот тебе, милый, и Третье моё Завещанье:
Трудись, как Толстой,
Как Лермонтов и Рублёв,
Как Леонардо да Винчи,
Как Рахманинов и Бекетов...
Не уповая на русское «авось»
И не обольщаясь заманчивым «завтра»,
«Завтра» – не будет!

Валерій Веніамінович Махов

продюсер телепрограми «Резонанс» ЦГЗ МВС України, кавалер Почесних знаків МВС України «Срібне перо» і «За сприяння органам внутрішніх справ України», орден Святого рівноапостольного Великого князя Володимира III ступеня, орден Різдва Христового II ступеня. Полковник Міжнародної поліцейської асоціації. Автор 10 поетичних збірок, почесний член Спілки письменників України, сценарист і актор, брав участь у роботі над фільмами: «УВС», «Ситуація 202», «Антиснайпер», «Скульптор», «Божевільний листопад». Лауреат премії «Журналіст року» 2000 року.

624. **Махов В.** Мой город : [стихи] // 100 знаменитых харьковчан / [К. Э. Кеворкян, И. Ю. Можейко, В. К. Нестерук и др.]. – Харьков, 2004. – С. 208–209.

Мой город

Мой город трудно ночью засыпает,
Зато встаёт свободно и легко,
Туман в ладонях утренних растает,
Как на губах безусых молоко.

Настроив прутья мётл, как арфы струны,
И наломав с похмелья кучу дров,
Гоняет гаммы дворник злой и хмурый
По нотах проходных моих дворов.

Где пыль от ног колодников клубилась,
Где болью отдавался каждый шаг,
Свердлова незаметно превратилась
В Полтавский, битый чумаками шлях.

Сегодня на Сумской не сыщешь места,
Свободных первых нижних этажей,
Сумская ночью выглядит невестой,
Как будто Лондон женится на ней.

Судьба её довольно не простая,
Не Горького судьба и не Тверской.
Народно-Маяковского Сумская
Вдруг стала Чичибабина Сумской.

Клочковская, Кузнечная, Котлова
Переплелись навек в моей судьбе,
И, повенчали музыку и слово,
Пою я песню, Харьков, о тебе.

Ты первая моей судьбы столица,
Июльской ночи стих устало стих.
В струе Зеркальной отразятся лица
Поэтов, Слобожанщина, твоих.

Моей судьбы извилистые тропы
Найдут в житейском океане брод.
Я верю, станет судоходной Лопань
И тоже в океан мечты впадёт.

Пусть будет больше храмов, школ и парков,
Пусть люди станут лучше и добрей,
Я за тебя молюсь, вечерний Харьков,
За сыновей твоих и дочерей.

Заслушавшись кантатой нежно-гулкой,
Исполненной подковой лошадей,
Я окажусь в плену у переулков,
Бекетовских домов и площадей.

Хочу, чтоб оратория побед
Во мне народа глас не заглушила,
Чтоб площадь Независимости свет
Над площадью Поэзии включила.

Мой город чтит и помнит свои даты
Потерь тяжёлых, доблестных побед,
Трёх Нобелевских славных лауреатов,
Что миру дал наш Университет.

И будет сыпать с неба снега манна,
Под белым пледом спрятав листьев дрожь,
И попаду я в плен такой желанный,
Желаннее какого не найдёшь.

И будет мысль простою и нетленной,
И будет вера чистой и святой,
Я буду первым в мире мирно-пленным,
Связав свой город со своей судьбой.

Олександр Сергійович Проскурнін

(нар. у 1916 р., Петроград – пом. у 2007 р.?, Харків) – поет, архітектор за спеціальністю. Батьки – літератори.

У 1918 р. родина переїхала до України. Із 1922 р. жив у місті Харкові. Закінчив Харківський інститут інженерів комунального будівництва (1938 р.). Із 1938 по 1941 рр. працював архітектором. Учасник Другої світової війни (із серпня 1941 р. по травень 1945 р.). У 1946 р. повернувся до Харкова, де працював за спеціальністю. Приймав участь у проєктних роботах з реконструкції міста.

Водночас викладав у Харківському інституті інженерів комунального будівництва. Із 1969 р. перейшов на викладацьку працю, у 1970 р. отримав вчене звання доцента.

У 1939 р. його було прийнято до Харківського літоб'єднання, участь у якому було перервано війною. Відновлено у 1952 р. Друкувався у місцевій пресі.

Перебував у асоціації літераторів «Слобожанщина».

625. **Проскурнін А.** Зодчий / Александр Проскурнин // Ты остался для нас столицей : стихи о Харькове / Гор. специализир. музык.-театр. б-ка им. К. С. Станиславского. – Харьков, 2005–2007. – На правах рукописи.

Зодчий

А. Н. Бекетову

В нашем городе столько приветливых зданий
Улыбнись и постой, хоть чуть-чуть, возле них.
Ты о них вспоминаешь средь дальних скитаний –
Эти здания солнечный зодчий воздвиг.

Нам достались в наследство зовущие восходы,
И каких бы судьба не несла перемен,
Но они сохранили на долгие годы
Окон пристальный взгляд и уверенность стен.

А внутри что-то ждёт. Что-то новое будет.
И входи, не томясь ожиданьем своим.
И становятся, право, красивыми люди,
Поднимаясь по лестницам плавным таким.

Пусть над ними железное время грохочет
И другие дома поднимаются ввысь,
Он останется с нами – наш солнечный зодчий,
Всё такой же, как прежде, – на всю нашу жизнь.

626. **Проскурнин А.** Ода городу («Средь явлений життя беспокойного...») / Александр Проскурнин // Отклик : [стихи]. – Харьков, 1996. – С. 71.

Ода городу

Средь явлений життя беспокойного
Этот образ так ярко знаком –
Колокольня, классически стройная,
И сверкающий в дымке Госпром.

Если хочешь немного расхмуриться,
Ни в трамвай, ни в метро не садись,
Есть Сумская – красивая улица,
Ты по ней хоть немного пройдишь.

Отдохни у струи, что по-прежнему
Будто выточена из стекла,
Погости у поэта мятежного
В том саду, где вся юность прошла.

Тихим вечером фиолетовым
Поброди, все дома полюбя.
Что построены зодчим **Бекетовым**
Для тебя, но ещё до тебя.

Поброди Журавлёвскими склонами
И взгляни, как в туманной дали
Наступают дома легионами,
Будто в море плывут корабли.

Ну, а если о прошлом взгрустнётся,
Вспомни тех, кто себя не щадил,
Кто твой город тебе возвратил,
Но уже никогда не вернётся.

627. **Проскурнин А.** Ода городу («Когда я далёко, в разлуке невольной...») / Александр Проскурнин // Ты остался для нас столицей : стихи о Харькове / Гор. специализир. музык.-театр. б-ка им. К. С. Станиславского. – Харьков, 2005–2007. – На правах рукоп.

Ода городу

Когда я далёко, в разлуке невольной,
В краю незнакомом, чужом,
Мне снится мой город с его колокольной
И сказочный замок – Госпром.

А если я дома чуть-чуть затоскую,
О чём-то забытом вздохну,
Я выйду на улицу нашу Сумскую
И сердцем на ней отдохну.

Не знаю, не ведаю, что в ней такое,
Но мысли и чувства мои
Всегда усмирят и всегда успокоит
Журчанье Зеркальной струи.

А после я в центре замешкаюсь где-то,
Который мне дорог и мил,
В нём добрый старик, **архитектор Бекетов**,
Нам столько домов подарил.

Здесь высится город, мой город любимый,
Над ширью далёких полей
И голос истории неповторимый
В душе отдаётся моей.

1999 г.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

Іменний покажчик

- Абрамов В. – 26
Аветчина В. Г. – 386
Акимова Н. – 31, 32
Акмен И. Р. – 195, 512, 515, 519, 521, 522, 525, 526, 608
Аксак В. П. – 309
Аксакови, родина – (32)
Алексєєнко А. О. – 72, 567
Алєшин П. Ф. – (135, 151, 209, 479)
Алфєров И. А. – 177
Алчевська Г. О. *див. Бекетова Г. О.*
Алчевська Є. О. – 250
Алчевська Х. Д. – (29, 31, 35, 42, 51, 65, 81, 83, 86, 91, 101, 109, 112, 128, 132, 141, 144, 150, 153, 154, 159, 164, 168, 185, 187, 196, 204, 211, 239, 262, 307, 317, 318, 331, 333, 334, 346, 370, 386, 392, 397, 422, 440, 441, 443, 444, 457, 460, 467, 470, 478), 528, (529, 615)
Алчевський Д. О. – (59, 63, 66, 68, 81, 119, 134, 154, 196, 204, 211, 241, 250, 298, 307, 309, 317, 326, 331, 345, 362, 389, 392, 420, 432, 440, 441, 443, 444, 460, 470, 489, 539)
Алчевський О. К. – (63, 81, 101, 134, 168, 173, 309, 444)
Алчевські, родина – (29, 42, 57, 91, 101, 109, 125, 132, 141, 164, 185, 196, 259, 279, 285, 298, 309, 331, 350, 357, 389, 392, 411, 418, 422, 433, 435, 441, 443, 444, 460, 489, 603, 614)
Амельченко Р. В. – 140
Андоньєв С. М. – (478)
Андрєєва Г. К. – 177, 203
Андреолетті І. І. – (29, 31, 83, 89, 92, 132, 150, 177, 196, 203, 211, 216, 230, 236, 239, 262, 297, 307, 331, 342, 363, 386, 389, 392, 400, 420, 443, 468, 489, 509)
Андрєєва В. – 590
Анничев А. – 204
Антонов О. К. – 49
Арешкин П. И. – (466)
Артєменко И. И. – 385
Асєєв Ю. С. – 213, 214, 281, 355
Астахов В. – 439
Астахова В. І. – 73
Астахова О. – 215

Бабаєв В. М. – 29, 34, 39, 160, 175, 211, 333, 472, 485, 489, 581, 586, 587, 584, 588, 607
Бабий Б. М. – 49
Бабичев Ф. С. – 49
Багалєй Д. И. *див. Багалій Д. І.*
Багалій Д. І. – (90), 216, (374, 396, 470), 473, (478, 551)

Бажан М. П. – 52, 89
Байда І. – 443
Балишев М. А. – 35, 40, 41, 72, 219, 220, 221, 222, 408, 419, 438, 567
Балишева О. В. – 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 45, 72, 211, 217, 218, 223, 224, 225, 226, 227, 419, 472, 529, 533, 566, 567, 609
Балышев М. А. *див. Балишев М. А.*
Балышева Е. В. *див. Балишева О. В.*
Барановский Г. В. – 228
Барикіна О. І. – 229, 419
Барыкина Е. *див. Барикіна О. І.*
Бежина Н. – 559
Безперчий Д. І. – (176, 436)
Бекетов А. – (535)
Бекетов М. М. – (32, 113, 133, 182, 459, 530, 535, 616)
Бекетов М. М. (мол.) – (39)
Бекетов Н. Н. *див. Бекетов М. М.*
Бекетова Е. А. *див. Бекетова О. О.*
Бекетова Г. О. – (128, 133, 164, 188, 196, 538, 539)
Бекетова О. О. – 55, 532, (535, 538, 539, 564, 592, 615)
Бекетови, родина – (29, 31, 32, 74, 78, 91, 101, 114, 117, 127, 128, 130, 132, 139, 141, 153, 154, 158, 160, 164, 173, 185, 189, 195, 196, 204, 243, 259, 279, 285, 293, 298, 307, 309, 311, 317, 318, 326, 331, 332, 345, 346, 350, 357, 362, 389, 392, 400, 411, 418, 422, 423, 424, 431, 433, 440, 441, 443, 444, 447, 460, 463, 467, 470, 474, 478, 489, 530, 533, 603, 607, 615, 617)
Белорученко Я. Г. – (549)
Берестовська Є. Д. – (460)
Бернардацци А. І. *див. Бернардацці О. І.*
Бернардацці О. І. – (346, 479)
Бисов В. – 430
Білогруд А. – (291)
Білозерський Б. І. – (305)
Білоконь С. І. – 171
Блакитний – (113)
Блок А. *див. Блок О.*
Блок О. – (32, 74, 139), 530, 531, (535)
Блоки, родина – (32)
Богданов Н. П. – 135
Богданова Ю. Л. – 118
Бозянський І. Я. – (188)
Бокариус Н. С. *див. Бокариус М. С.*
Бокариус М. С. – (45, 117)
Бондаренко Б. А. – 230, 491
Бондаренко С. К. – 168
Бордунова Ю. – 554
Борзенко С. – 56
Борисова Т. – 57
Брадтман Е. П. – (264, 479)

Брадтман Э. П. *див. Братман Е. П.*
Брюген В. – 592
Буряк А. П. – 195, 512, 515, 519, 521, 522, 525, 526, 608
Буряковская Т. – 57, 58, 536, 539
Быкова А. – 60
Бысов В. – 443, 444

Вагнер О. – (362)
Вальчак А. – 233
Васильев Е. А. *див. Васильев С. О.*
Васильев С. О. – (264, 339)
Васильківський С. І. – (90, 176, 470)
Вегман Г. – (75)
Вейцман Ю. О. – (441)
Велигоцкая Ю. С. – 234
Великанов В. И. – (473)
Величко В. В. – (66, 124, 150, 264, 281, 346, 386, 410, 415, 416, 435, 464, 466, 471)
Величко П. – (68)
Велітченко І. К. – (173, 366)
Венсан А. Г. – (416)
Вербицкий А. М. *див. Вербицкий О. М.*
Вербицкий О. М. – (75, 151, 479)
Веснины – (68)
Ветров Ю. А. – 150, 151
Вечерський В. В. – 281
Вещев В. Е. – 235
Вітченко Д. М. – 472
Вішленкова Т. – 495, 594
Власюк А. И. – 135
Влодек Л. – (264)
Вовк О. І. – 160, 236
Войткевич И. Ф. – (458)
Войцехівська Г. А. – 54, 610
Воловник О. П. – 569
Воловник П. В. – 569
Воронцов-Вельяминов Н. П. – (378)

Гавриш В. Н. – 309
Галаур С. – 537
Гегелло О. – (75)
Гельфрейх В. – (291)
Генкин А. – 570
Генріхсен Р. Р. – (66, 68, 346)
Геншафт Г. – 64
Гиляров М. С. – 47
Гинзбург А. М. *див. Гінзбург О. М.*
Гинзбург М. Я. – (168)
Гинш И. П. – (68, 206)

Гідулянов В. – (369, 557)
Гінзбург О. М. – (93, 150, 478)
Гірш О. – (281)
Гладыш К. В. – 238
Глазкова Л. Ю. – 239, 563
Глебова И. Н. – 618, 619
Гоголь Н. В. – (90, 296)
Годованюк О. М. – 281
Голеніщев Р. П. – (66, 211, 389, 392, 400, 429, 435, 436)
Голеніщев-Кутузов І. Т. – (81, 426)
Голиков А. П. – 177
Голландський П. – (477)
Головинов В. П. *див. Головінов В. П.*
Головінов В. П. – 474
Головко Г. В. – 240, 356
Голубкіна Г. С. – 35
Гомон П. Л. – 474
Гончаренко Е. Ю. – 241
Гончаренко М. І. – 477
Горелов П. Ф. – (549)
Горелова У. Г. – (549)
Городецький В. – (264)
Горшков А. О. – 431
Гофман Й. – (362)
Гофф И. – 615
Григорьев А. В. – 65
Грицай М. О. – 355, 356
Грищенко И. К. – (551)
Губкіна Є. І. – 54, 610
Гугалова Е. А. – 620
Гулак-Артемівський Г. – (113, 470)
Гурбанов С. – (389, 435)
Гурський А. А. – (478)
Гусев А. А. – 47

Давидич Т. Ф. – 66, 67, 68
Давидова Н. Б. – 588
Дамиловский Н. А. – (479)
Данилевский А. И. *див. Данилевський А. І.*
Данилевський А. І. – (176, 473)
Данилевський Г. П. – (176)
Данилов Ф. – (281)
Дахно В. П. – 209
Дашкевич М. І. – (281, 415, 464)
Демидюк Ю. В. – 345
Денисенко О. Й. – 69, 243, 443, 444, 496
Деревицкий А. Н. – (473)
Дерябина О. А. – 244

Дзюбенко П. А. – 302
Дідик Р. Г. – 54, 610
Дмитриев А. И. – (67)
Дмитриева Е. Н. – 553
Дмитренко Г. И. – 478
Дождева О. *див. Дождьова О. Є.*
Дождьова О. Є. – 248, 419
Долгополов Д. – 443
Досєкін В. С. – (168)
Доспєхова О. – 555
Древаль И. В. – 257
Дрёмова Л. В. *див. Дрьомова Л. В.*
Дрьомова Л. В. – 258, 259, 611
Дубелир Г. Д. – (150)
Дубовис Г. А. – 458
Дудка Е. Н. *див. Дудка О. М.*
Дудка О. М. – 475, 476, 486, 497, 561
Дудукина Д. А. – 260, 261
Дьякова Е. В. – 553
Дьяченко Н. Т. – 262
Дяченко Д. – (75)
Дяченко Т. – 263

Ейнгорн О. Л. – (151, 190, 456, 458, 549)
Елисеєва Т. П. *див. Єлісеєва Т. П.*
Енишерлов В. – 74
Ерошкина Е. А. *див. Єрошкіна О. О.*
Естрович В. А. – (68, 124, 150, 339)
Ефанова М. – 78, 534, 571

Євсюков Ю. – 79, 266, 267, 268
Євсюкова Н. О. – 588
Єлісеєва Т. П. – 29, 73, 175, 485, 488, 489, 560, 561, 581, 585, 586, 587, 607
Єрошкіна О. О. – 77, 265, 269, 294

Жариков Н. Л. – 385
Железняк М. Г. – 51, 75, 264, 477
Жербин М. М. – 150, 151
Жидецька О. В. – 54, 610
Жмудский Н. А. – (314)
Жмурко Ю. В. – 80
Жолтовский И. В. – (67, 68)
Жуков К. М. – (150, 400)
Жуков К. Н. *див. Жуков К. М.*
Жулидов В. Л. – 272
Журило Д. Ю. – 81
Заболотний В. – (75)

Заболотний В. Г. – 355
Заболотный В. И. – 210
Загоскин И. И. *див. Загоскін І. І.*
Загоскин С. И. *див. Загоскін С. І.*
Загоскін І. І. – (66, 93, 124, 150, 168, 196, 211, 281, 285, 323, 324, 331, 344, 392, 416, 440, 454)
Загоскін С. І. – (63, 66, 68, 172, 211, 281, 456)
Залеська Х. І. – (154, 173)
Залеський М. Л. – (63, 153, 179, 196, 211)
Захарієвич Ю. – (477)
Зборовец М. В. – 574
Звоницкий Э. М. – 274
Зеленін М. А. – (66, 323, 344, 456)
Зеленская Д. – 595
Зелинский М. – 235
Знаковский В. – 82
Золотарёва И. Н. – 178
Золотарьов – (44, 334)

Иванов М. – 278
Игнаткин И. А. *див. Ігнаткін І. О.*
Иосифов Г. М. – (473)
Исаев Л. – 580

Йофан Б. – (75)

Иванова-Раєвська М. Д. *див. Раєвська-Іванова М. Д.*
Игнатіщев І. Є. – (34, 39, 42, 109, 128, 130, 132, 141, 150, 154, 177, 196, 204, 211, 243, 279, 298, 317, 318, 331, 362, 389, 392, 411, 422, 440, 443, 444, 460, 467, 489)
Игнаткін І. О. – 84, 85, 86, 87, 213, 279, 356, 384, 385, (488), 544, 545, 613
Игнатов О. Н. – 355, 356

Казаков Матвій – (295),
Казас М. И. – (478)
Кан С. Н. – (478)
Капитан Ижицкий – 284
Каразін В. Н. – (29, 31, 51, 83, 89, 91, 92, 98, 109, 113, 130, 132, 150, 177, 196, 203, 211, 216, 230, 236, 239, 262, 297, 307, 331, 342, 346, 363, 386, 389, 392, 400, 420, 431, 440, 443, 467, 468, 489, 509)
Карнацевич В. – 91
Карпов В. П. – 285
Касьянов А. М. – 286, 287, 439, 547
Касьяненко Т. В. – 581
Катаева Р. – 621, 622
Катернога М. Т. – 92
Качемцева Л. В. – 68, 93

Каширина Г. Н. – 386
Каштаньер А. – 616, 617
Квітка-Основ'яненко – (113)
Кеворкян К. Э. – 624
Килессо С. К. – 86, 94
Клейн Б. Г. – 289, 290, 291, (435, 466)
Кликова Л. В. – 54, 610
Клочковская Т. О. – 292
Клыкочкова Я. В. – 95
Кнунянц И. А. – 47
Кобелев А. В. *див. Кобелев О. В.*
Кобелев О. В. – (150, 477, 479)
Ковалевский А. – 580
Коваленко В. С. – 293
Ковалёва Г. – 538
Ковальчук Н. – 96
Ковтун В. – 502
Кодин В. А. *див. Кодін В. О.*
Кодін В. О. – 97, 227, 294, 295, 296, 566, 596
Козлов С. – 444
Колесніков О. І. – (485)
Коломієць Т. В. – 98
Компаниец М. – (68)
Конан Дойль – (541)
Кондель Н. Н. – 479
Кондрат'єв Ф. – (124)
Кондратьєва О. В. – 99
Кононенко О. Є. – 88, 100
Кононов В. Ф. – 478
Коноплєва Е. В. – 298, 344
Конюшенко Ю. А. – 101
Копняев П. П. – (425)
Коптева Г. Л. *див. Коптева Г. Л.*
Коптева Г. Л. – 30, 102
Корж В. І. – 212
Корнев А. Ю. – 195, 512, 515, 519, 521, 522, 525, 526, 608
Корниенко Б. Н. *див. Корнієнко Б. М.*
Корнієнко Б. М. – (68, 90, 150, 466)
Корнфельд Я. А. – (75), 103
Коровкина А. А. – 299
Коровяковская О. – 572
Корсунский В. – 300, 301, 597
Костенко В. П. – (466)
Костомаров – (113)
Котелянець Р. – 277
Котляревський – (113)
Котов – (196, 298, 411, 457)
Коцура А. П. – 70, 245

Коцура В. П. – 70, 245
Кравец В. И. – 302
Кравец Е. *див. Кравець О.*
Кравец И. М. – 384
Кравец С. М. – (291, 456)
Кравець О. – 104, 303
Красиков М. М. – 171, 350, 492, 493
Красник Ю. – 573
Красносельский А. Л. – (479)
Крейзер І. – 304, 305
Криворучко Н. И. – 106
Кривошеїн Г. Г. – (283)
Кричевський В. Г. – (59, 63, 68, 134, 171, 172, 179)
Криштоф Е. – 107
Кропивницький М. – (470)
Крупа Т. – 215
Крупко П. З. – (466)
Крутовая Л. Ф. – 178
Крыса Н. И. – 306
Куделко С. М. – 307, 553
Кудрицький А. В. – 130, 346
Кузнецов А. А. – 108
Курбас Л. – (113, 159, 620)
Кушнарѳов Є. П. – 109, 280

Лаврентьев И. Н. – 110, 111, 308, 309, 310, 441
Лавриненко-Омецинская Е. – 112, 113
Лаврова К. Б. – 311
Ладный В. Е. – 209
Ландау – (113)
Лебедев Г. А. *див. Лебедев Г. О.*
Лебедев Г. О. – 312, 356
Лебединський – (412)
Левинський І. – (477)
Левченко П. О. – (176)
Лейбфрейд А. Ю. *див. Лейбфрейд О. Ю.*
Лейбфрейд О. Ю. – 27, 114, 115, (196), 274, 291, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320,
321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, (433,
435), 440, 441, (466), 480, (590), 598

Лембке К. Е. – (283)
Леонидов С. – 116
Лесняк В. І. – 410, 471
Лесовой В. Н. – 117
Лидваль Ф. И. – (466)
Линецкий А. В. *див. Лінецький О. В.*
Лисачук Г. В. – 425
Лисенко М. В. – (616)
Литвин Л. – 443, 444

Лінда С. М. – 118
Лінецький О. В. – (456, 466, 478, 507)
Лобинцева Т. О. – 175, 333, (489), 560, 561, 586
Ловцов М. И. – (66, 68, 281, 285, 346, 456, 466)
Лопатько В. М. – 152, 153
Лопушинская Е. И. – 384
Лунін К. – 119, 546
Луценко А. П. – 437
Луцкий М. – 120
Лысых О. Ю. – 334
Любомилова Е. А. *див. Любомилова Є. О.*
Любомилова Є. О. – (435, 466)

Мазоренко Д. І. – 437
Мазурнова О. А. – 121
Макаренко А. – 335
Малишевский Н. Г. – (478)
Малоземов І. І. – (549)
Мальцев А. В. – 336
Мальцев Н. П. – (196)
Манушенко О. – 122
Марков П. В. – (29, 102, 153, 173, 196, 253, 326, 345, 362, 379, 411, 432, 441, 457, 460, 489)
Марчуков В. – 337, 338
Маршала А. – 339
Маслюженко П. – 501
Матвиенко П. – 123, 340, 568
Махов В. – 624
Мачулин Л. – 341, 552, 614
Мащенко О. М. – 342, 438
Маяковский М. – 343
Медведь Н. – 124
Мелихов В. – 125
Мельников К. С. – (67)
Менделееви, родина – (32)
Месмахер М. Є. – (333)
Мехонцев В. – 126
Мечников И. И. *див. Мечников І. І.*
Мечников І. І. – (113, 617)
Миколюк А. – 430
Миллер Д. П. – 216, 473
Минаков С. – 127
Мироненко В. П. – 344, 345
Мироненко Д. О. – 54, 128, 610
Миронов Г. – 129
Мирошниченко А. – 623
Михайленко А. – 347
Михайлик О. Ф. – 348, 349

Михайлов [А. О.?] – (415)
Михайловский Е. В. – 135
Михаловский Б. *див. Михаловський Б. Г.*
Михаловський Б. Г. – (68, 124, 211, 281, 285, 466, 471)
Міндель Б. О. – 431
Могілевська О. – 193
Можейко И. *див. Можейко І. Ю.*
Можейко І. Ю. – 131, 309, 350, 351, 352, 624
Молокин А. Г. *див. Молокін О. Г.*
Молокін О. Г. – (68, 71, 136, 190, 458)
Морський В. – (620)
Москалёва Н. П. – 353
Мунц О. Р. – (466)
Муравйов М. В. – (426)

Навої Алішер – (127, 350, 509)
Неровецкий А. И. – (151)
Нестерук В. К. – 624
Нестурх Ф. – (209)
Немкин В. *див. Немкін В.*
Немкін В. – (281, 285)
Николаев В. *див. Ніколаєв В.*
Ніколаєв В. – (209, 264, 477)
Новгородов В. Є. – 211, (435), 472, 529, 609
Новиков Н. В. – 478
Новосельчук Н. Є. – 361, 362

Обремский В. А. *див. Обремський В. О.*
Обремський В. О. – (477, 479)
Огурцов П. А. – 549
Олейник В. В. – 203
Олександр III – 217, 378
Ольховский В. А. – 117
Ольшанец В. – 369, 557
Онащенко В. – (75)
Орехов В. М. – (507)
Орленко И. А. – 370
Орлов В. Н. – 530, 531
Остапенко О. П. – (454)
Остащенко-Кудрявцева З. Б. – 132, 380, (590), 599
Остроградський – (113)
Осьмак В. А. – (151, 479)

Павлова В. – 600
Павлова Т. Г. – 133
Павловський В. – 134
Пагирев І. І. *див. Андреолетті І. І.*

Паньок Т. – 387
Парамонов А. Ф. – 388, 389, 395
Парщик А. – 603
Патон Е. О. – (135)
Пащенко О. М. – (507)
Перегон О. – 391
Перетяткович Б. – 136
Перцева Ж. Н. – 117
Пестриков М. Р. – (185, 331, 375, 387, 457, 473, 495, 502)
Пети В. Н. *див. Петі В. М.*
Петі В. М. – (66, 132, 154, 196, 211, 304, 307, 308, 315, 331, 389, 392, 400, 429, 435, 436, 441, 443, 466, 471, 488, 507)
Петренко Д. – 137
Петровецький О. – (420)
Печерцева О. О. – 506, 564
Пилипець М. – (78)
Пилюгина Н. – 138
Писковский Ю. И. – 209
Пискунов М. Ф. *див. Піскунов М.*
Піскунов М. – (420, 473)
Піснячевський Ф. В. – (102, 153, 196, 211, 326, 345, 362, 411, 441, 460, 489)
Плотичер Е. А. – 392
Поборча І. – 139
Погорелов В. О. – 208
Погорелко О. К. – (454)
Подгорный Н. М. – (466)
Подьяков А. – (281)
Позднякова Н. П. – 140, 443
Покорный М. Ф. – (209, 240, 356, 427, 480)
Покорный М. *див. Покорний М. Ф.*
Покровский В. Н. *див. Покровський В. М.*
Покровський Б. – (281)
Покровський В. М. – (68, 93, 99, 133)
Покроева Л. Д. – 100
Полютін В. – 393
Полякова Ю. Ю. – 141, 142, 331, 441
Пономарёв А. С. – 178
Пономарёв Е. П. – (466)
Попов А. В. – 386
Попова О. А. – 486
Порай-Кошиць Б. В. – 143, 504
Посохов С. І. – 53, 430, 443, 444
Потанина И. С. – 620
Потебня О. О. – (113, 176)
Правдин В. В. – 168
Претро И. А. – (466)
Приймак Б. – (456)
Прокопенко І. Ф. – 436

Пронін О. Ф. – (581)
Проскурнин А. – 625, 626, 627
Прохоров А. М. – 47, 48
Путяніна М. – 277
Пушкарєв В. И. *див. Пушкарьов В. І.*
Пушкарьов В. І. – (143, 427, 466, 507)
Пянида Ю. Б. – 145

Роботягов М. П. – 176

Раевская-Иванова М. Д. *див. Раєвська-Іванова М. Д.*
Раєвська-Іванова М. Д. – (42, 176, 188, 333, 392, 457, 473, 502, 505, 506)
Ракитянська В. Д. – 417
Раков А. – (420)
Растреллі Бартоломео – (295)
Ремизова Е. И. – 152, 153
Реусов В. А. – 440
Ржепишевский А. И. *див. Ржепішевський О. І.*
Ржепішевський О. І. – (93, 150, 168, 339, 415, 464)
Ридный Н. А. – 574
Рищенко Т. Д. – 29, 30, 211, 486, 529, 607, 609
Рогожин Б. А. – 168
Розвадовский Л. Е. – 154, 404
Розенфельд С. М. – (66, 68)
Романенко А. Л. – 293
Романови – 217
Романів О. – 76
Рофе-Бекетов В. С. – (36, 539)
Рофе-Бекетов Ф. С. – 27, (36), 40, (42), 105, (111, 129, 154), 155, 156, 157, 158, (195),
405, (488, 533), 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, (542, 590,
608, 615)
Рофе-Бекетова О. Ф. – 543
Рубінштейн Г. І. – (63, 179, 196, 460)
Рудницкий В. Е. – (478)
Румянцева И. – 159
Русінов П. І. – (509)
Рыков В. Н. – (209, 479)
Рябченко О. Л. – 160, 485, 488, 585
Рязанова Л. В. – 161
Ряполов В. М. – 406

Савчук О. О. – 63, 171

Садловський В. – (264)
Самокіш М. – (471)
Сафонова О. В. – 487, 565
Святченко Є. А. – 162, (590)
Седак И. Н. – 209
Семененко О. – 163
Семенов В. Т. – 431

Серафимов С. С. – (67, 68, 291)
Серебряков А. М. – 148, 149
Сердюк А. И. – 168
Сердюк [С. В.?] – (487)
Сидоренко О. О. – (507)
Синельников М. М. – (112)
Сихарулідзе Г. В. *див. Сіхарулідзе Г. В.*
Сичугов В. – (264)
Сіхарулідзе Г. В. – (196, 433, 435, 466)
Скворцов В. М. – (242)
Сковорода – (113)
Скоробагатов Д. – (75)
Скрипник М. – (620)
Слободюк С. А. – 478
Смолянський В. – 164
Снаговський М. – 165
Собко Н. П. – 499
Сокірко – (617)
Соколов М. П. – (63, 91, 153, 196, 211, 243, 314, 332, 362, 422, 440, 441, 460, 467)
Соколов П. – (420)
Соколов І. А. – (39, 407)
Соколова К. Г. – (150, 227, 314, 467)
Соколова О. М. – (39, 407)
Соколюк Л. Д. – 505
Солдатенко Я. С. – 478
Соловйова О. С. – 30, 34, 259, 611
Соловйова С. П. – 166
Солодков А. А. – 408
Сомов М. М. – (112, 132, 150, 173, 196, 211, 252, 317, 318, 331, 332, 357, 362, 440, 441, 447, 460, 467)
Стадник Г. В. – 488, 489, 585, 587
Статкус В. О. – 588
Стахорский И. А. – (270)
Стоян А. В. – 411
Стоянов А. А. – (473)
Стоянов Н. Н. – 169
Субота В. – 604
Суворов – (412)
Сумцов М. Ф. – (90, 478)
Супруненко К. В. – 414
Сурков А. А. – 530, 531
Сысоева В. В. – 415, 465

Т
Тамарин Н. – 416
Танько О. І. – 417
Тараненко М. – 418, 542, 575
Таранушенко С. А. – 171
Тарасова Л. И. – 307

Татлін В. – (75)
Тенне І. І. – (415, 464)
Тервен Л. К. – (429)
Терес Н. В. – 70, 245
Тимофієнко В. – 281, 420
Тимошенко С. П. – (150, 420)
Тихомиров Н. – 208
Тихомиров Т. Б. – 208
Тихомирова Т. – 172, 315, 421
Тиц А. А. *див. Тиц О. О.*
Тищенко Г. В. – 423, 424
Тітінюк В. Ф. – 506, 564
Тиц О. О. – 422, 431, 440
Тіщенко Л. М. – 437
Ткач В. П. – 485
Тобізен Г. А. – (426)
Товажнянський Л. Л. – 425
Толвинський М. – (264)
Толкунов К. – (68, 281)
Тон А. А. – (339)
Торубаров – (71)
Тріпутіна Н. П. – 175, 485, 488, 585, 588, 605
Троценко В. К. – (190), 427, (466)
Тургенєви, родина – (32)
Турусов С. М. – (549)
Тыглиянц П. – 428

Уваров М. М. – (90, 383)
Ульянов Д. І. – (6, 44)

Фельгер М. – (291)
Фельдман В. А. – (477, 479)
Фельдорф В. В. – (507)
Фенін О. І. – (196, 411)
Філевський І. – (387)
Філонов Б. Г. – (478)
Фомин І. А. *див. Фомін І. О.*
Фомін І. О. – (67, 305)

Харманський З. Ю. – (454)
Харченко Н. М. – 553
Хаустов П. П. – (151)
Хвильовий М. – (113, 470, 620)
Ходак І. О. – 63
Холостенко Є. В. – 179
Хомякова О. В. – 178
Хороян Н. – 180

Христоев В. – 181
Хрусталёв В. В. *див. Хрустальов В. В.*
Хрустальов В. В. – (65, 81, 132, 190, 262, 281, 307, 325, 328, 369, 392, 394, 406, 408, 410, 422, 440, 441, 457, 471, 481, 487, 557)
Худ И. А. – 74

Цапенко М. П. – 276
Цауне Ю. С. – (65, 68, 81, 132, 133, 150, 168, 190, 262, 281, 307, 325, 328, 331, 369, 392, 394, 406, 408, 410, 420, 422, 440, 441, 454, 457, 471, 487, 557)
Цикіна Л. – 277
Цыганник Л. – 182

Чайковский П. И. *див. Чайковський П. І.*
Чайковський П. І. – (168, 616)
Чепижный С. – 183, 455
Черкасова Е. *див. Черкасова К.*
Черкасова К. – 456, 457
Черкес Д. С. – (478)
Чернова М. В. – 184, 185, 186, 187, 491, 508, 509
Черноватий Л. – 430
Черноморченко М. Ф. – (441)
Чеономорченко Ф. А. – (478)
Чернышов П. К. – (478)
Чехов – (615)
Чехунов Н. В. – 458
Чечельницкий С. – 208, (435)
Чуб Н. И. – 309
Чуковский К. И. – 530, 531

Шалыганова А. Л. – 459
Шварц С. – 460
Швидковский О. А. – 461
Шептун И. М. – 425
Шехонін М. – (75)
Шехтель Ф. О. – (311)
Шило А. В. – 462
Ширшов В. – (420)
Шкодовський Ю. М. – (435), 441
Шоломова С. – 189
Шпаковатий М. – 76
Шпара П. Е *див. Шпара П. Ю.*
Шпара П. Ю. – (66, 132, 175), 190, (196, 319, 356), 422, (441, 462), 548
Шпигель А. К. *див. Шпигель А. К.*
Шпигель А. К. – (179, 285, 466)
Штангей О. М. – 588
Штейнберг Я. А. – 191, (507)
Шторх Г. М. – (473)

Шубович С. А. *див. Шубович С. О.*
Шубович С. О. – 30, 259, 463, 464, 465, 611
Шувалов И. М. *див. Шувалов І. М.*
Шувалов І. М. – (364, 382, 383)
Шульженко К. – (159)
Шульженко Л. С. – 100
Шумілкін В. А. – 280
Шустер Ф. І. – (211, 435, 436)
Шутенко Л. М. – 39, 160, 175, 333, 485, 489, (554), 581, 586, 587, 588

Щепкін – (113)
Щуко В. А. – (67)
Щусев А. В. – (67)

Эйнгорн А. Л. *див. Ейнгорн О. Л.*
Эстрович В. А. *див. Естрович В. А.*

Юдкевич З. Д. – (546)
Юрченко П. – (75)

Якобс О. О. – (417)
Яковенко Г. – 193
Яницький Б. – 582
Яновицкий Г. А. *див. Яновицький Г. О.*
Яновицький Г. О. – (456, 549)
Ярмиш О. Н. – 98, 280
Ярославський П. – (420)
Ярошик В. А. – 27
Ясиевич В. Е. – 86, 150, 151, 467, 468, 469
Яцина О. А. – 470, 471

Предметний покажчик

Адміністративні та ділові будівлі – 54, 227

Аероклуб Харківський – 191

ІІ Харківське Товариство Взаємного Кредиту – 196, 239, 331, 420, 460

Апеляційний суд Харківської області *див. Харківські судові установи*

Кредитне товариство *див. ІІ Харківське Товариство Взаємного Кредиту*

Лубенський окружний суд – 39, 262, 418

Рада З'їзду гірничопромисловців півдня Росії – 59, 63, 211, 331, 431

Судові установи (м. Новочеркаськ) – 51, 81, 87, 91, 130, 217, 346, 393, 417, 489

Типографія «Південний край» – 144, 196, 389, 441

Харківське позикове товариство *див. ІІ Харківське Товариство Взаємного Кредиту*

Харківські судові установи – 31, 34, 42, 51, 53, 59, 63, 65, 70, 81, 83, 86, 87, 91, 92, 97, 101, 109, 125, 128, 130, 132, 134, 141, 153, 154, 168, 179, 190, 191, 196, 201, 203, 207, 208, 211, 217, 222, 230, 239, 245, 262, 281, 282, 287, 307, 325, 328, 331, 341, 346, 348, 349, 350, 355, 357, 361, 362, 369, 372, 386, 392, 393, 394, 406, 408, 410, 411, 418, 422, 426, 431, 439, 440, 441, 445, 448, 453, 457, 460, 467, 468, 470, 472, 489, 547, 548, 555, 556, 557

Архітектурні майстерні О. М. Бекетова *див. Проектне бюро арх. О. М. Бекетова*

Банки – 54, 59, 114, 350

Азовсько-Донський банк – 35, 63, 65, 81, 128, 179, 196, 239, 281, 287, 303, 321, 331, 346, 355, 362, 370, 389, 392, 411, 420, 429, 443, 444, 457, 460, 470, 489

Волзько-Камський банк (м. Ростов-на-Дону) – 81, 91, 95, 132, 361, 381, 393, 418, 489

Волзько-Камський комерційний банк – 31, 34, 35, 42, 51, 52, 57, 60, 65, 66, 69, 81, 89, 91, 92, 97, 98, 109, 112, 119, 125, 128, 130, 132, 133, 134, 139, 141, 150, 153, 154, 177, 178, 190, 196, 197, 203, 208, 211, 212, 230, 239, 249, 262, 264, 279, 280, 281, 287, 298, 299, 301, 302, 303, 307, 309, 321, 328, 331, 336, 339, 341, 346, 355, 358, 360, 362, 370, 386, 389, 392, 400, 410, 411, 418, 420, 422, 433, 435, 436, 439, 440, 441, 443, 444, 460, 467, 468, 488, 489, 500, 509, 619

Державний банк – 66, 114, 132, 153, 154, 196, 208, 211, 230, 239, 304, 307, 308, 315, 331, 349, 356, 389, 392, 393, 400, 429, 431, 434, 435, 436, 439, 440, 441, 443, 445, 470, 474, 488, 489

Земельний банк – 34, 35, 42, 51, 52, 53, 57, 60, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 81, 84, 87, 89, 91, 92, 97, 98, 102, 109, 114, 117, 119, 124, 125, 128, 130, 132, 133, 134, 139, 141, 144, 150, 153, 154, 175, 179, 190, 196, 197, 208, 211, 212, 216, 230, 239, 245, 247, 262, 279, 281, 287, 298, 301, 303, 306, 307, 309, 321, 328, 331, 332, 336, 339, 341, 346, 348, 349, 355, 359, 361, 362, 370, 373, 386, 389, 391, 392, 393, 400, 410, 411, 413, 418, 420, 422, 429, 431, 433, 434, 435, 436, 439, 440, 441, 443, 444, 445, 449, 450, 451, 460, 463, 467, 468, 470, 472, 489, 500, 509, 567, 618

Санкт-Петербурзький міжнародний комерційний банк – 410

Торговельний банк – 31, 34, 35, 42, 51, 53, 57, 60, 63, 65, 66, 69, 81, 84, 91, 92, 97, 98, 109, 124, 125, 128, 130, 132, 133, 134, 141, 144, 153, 154, 173, 179, 190, 196, 211, 230, 239, 262, 281, 287, 298, 303, 306, 307, 309, 321, 328, 331, 336, 339, 341, 346, 349, 355, 361, 362, 370, 386, 389, 392, 393, 400, 410, 411, 420, 422, 439, 440, 441, 443, 444, 445, 460, 467, 468, 472, 489, 500, 509, 618

Харківське відділення Національного банку України *див. Державний банк*

- Будинки житлові** – 51, 53, 54, 114, 124, 128, 132, 161, 227, 234, 259, 261, 272, 285, 329, 370, 392, 465, 467, 468
- Будинок південних залізниць (літерний) – 87, 114, 151, 154, 190, 191, 196, 197, 219, 230, 235, 239, 257, 262, 278, 280, 286, 304, 305, 307, 346, 349, 389, 392, 435, 443, 444, 456, 460, 462, 489, 509
- Будинок сім'ї Бекетових (вул. Дарвіна) – 34, 39, 57, 60, 63, 69, 153, 154, 164, 196, 259, 262, 298, 326, 345, 350, 389, 415, 422, 440, 441, 443, 460, 464, 470, 590, 597, 598, 602
- Будинок Рубінштейна Г. І. – 63, 179, 196, 460
- Дача Бекетова О. М. – 34, 44, 63, 87, 91, 127, 128, 129, 132, 134, 171, 179, 182, 194, 196, 346, 608
- Дача Скворцова В. М. (м. Гурзуф) – 87, 242
- Житловий багатоквартирний будинок Маркова П. В. – 196, 326
- Житловий будинок для спеціалістів Південної залізниці *див. Будинок південних залізниць (літерний)*
- Житловий будинок «Індустріальний професор» – 114, 196, 211, 460
- Житловий 5-ти поверховий будинок (м. Київ) – 51, 87, 132, 154, 271, 346, 356, 489, 509
- Житловий 7-ми поверховий будинок на 100 квартир – 66, 87, 132, 190, 196, 286, 319, 356, 441, 462, 548
- Особняк Алчевської Х. Д. – 31, 42, 57, 65, 69, 91, 109, 112, 125, 128, 132, 134, 141, 150, 153, 154, 163, 168, 173, 185, 187, 190, 196, 197, 203, 204, 259, 262, 279, 280, 285, 298, 301, 309, 317, 318, 331, 334, 346, 350, 357, 389, 392, 411, 418, 422, 433, 435, 440, 441, 443, 444, 457, 460, 467, 489, 509
- Особняк Берестовської *див. Особняк інженера Феніна О. І.*
- Особняк біолога Алчевського Д. О. – 59, 63, 66, 68, 81, 119, 154, 191, 196, 204, 211, 230, 241, 250, 262, 298, 307, 309, 326, 331, 345, 362, 389, 392, 393, 420, 432, 433, 435, 436, 440, 441, 443, 444, 460, 467, 470, 489, 540
- Особняк Ігнатіщева І. Є. – 31, 34, 38, 42, 57, 69, 109, 112, 119, 125, 128, 130, 132, 139, 141, 150, 154, 176, 177, 187, 196, 203, 204, 211, 230, 243, 262, 279, 298, 301, 317, 318, 331, 346, 362, 370, 392, 393, 411, 422, 430, 431, 440, 441, 443, 444, 460, 467, 468, 489, 496, 500, 506, 509, 564, 592
- Особняк інженера Феніна О. І. – 87, 196, 411, 460
- Особняк Котова – 196, 298, 411, 457
- Особняк купця Маркова П. В. – 102, 153, 173, 196, 253, 326, 345, 362, 379, 411, 432, 441, 457, 460, 489
- Особняк купця Соколова М. П. – 63, 91, 150, 153, 196, 211, 243, 314, 332, 362, 422, 440, 441, 460, 467
- Особняк лікаря Піснячевського Ф. В. – 102, 153, 196, 211, 326, 345, 362, 411, 441, 460, 489
- Особняк професора Залеського М. Л. – 63, 153, 154, 173, 179, 196, 211
- Особняк професора Сомова М. М. – 68, 92, 112, 132, 150, 173, 196, 211, 252, 262, 287, 317, 318, 331, 332, 357, 362, 393, 431, 440, 441, 447, 460, 467, 547
- Особняк режисера Синельникова М. М. – 112
- Особняк сім'ї Бекетових (вул. Жон Мироносиць) – 31, 42, 57, 60, 63, 65, 67, 69, 86, 87, 89, 91, 92, 102, 109, 112, 114, 119, 125, 128, 130, 132, 139, 141, 148, 150, 154, 164, 168, 173, 177, 178, 179, 185, 187, 190, 196, 197, 203, 204, 211, 230, 243, 259, 262, 268, 279, 280, 281, 285, 287, 292, 293, 301, 306, 307, 309, 317, 318, 331, 332, 337, 341, 346, 347, 349, 350, 357, 362, 370, 389, 392, 393, 400, 411, 418, 422, 423, 424, 431, 433, 435, 436, 439, 440, 441, 443, 444, 447, 460, 463, 467, 468, 470, 474, 478, 489, 509, 515, 516, 525, 547
- Прибутковий будинок Мальцева Н. П. – 196
- Будинок лікаря *див. Особняк професора Сомова М. М.*
- Будинок науки і техніки *див. Торговельний банк*
- Будинок техніки *див. Торговельний банк*

Будівлі промислово-господарського призначення – 54, 227

Будинок АТ «Мальцовські заводи» – 460

Металургійний завод Донецько-Юр'ївського металургійного товариства – 63, 128, 489

Поштамт – 286

Сергієвський ряд *див. Фруктовий торговельний ряд*

Управління Катеринославської залізниці – 51, 70, 81, 87, 89, 91, 128, 130, 132, 245, 254, 279, 281, 346, 355, 393, 418, 420, 467, 468, 489

Управління Північно-Донецької залізниці – 87, 196, 420

Фруктовий торговельний ряд – 65, 66, 196, 262, 281, 285, 316, 322, 370, 392, 410, 460, 472

Штерівська ГРЕС – 132

Вокзали – 304

Київський вокзал – 248

Харківський вокзал – 285

Вулиці, майдани, парки

VIII з'їзду Рад, вул. *див. Чичибабіна, вул.*

Алчевських, вул. (*із 2015 р.; колиш.: Старокладовищенська вул. (Кладовищенська, 1869 р.), Спархіяльна вул. (1895 р.), Артема вул. (1922 р.)*) – 53, 196, 346, 420, 437, 441

Артема, вул. *див. Алчевських, вул.*

Багалія, вул. (*із 2016 р.; колиш.: Бісеровська вул. (1876 р.), Технологічна вул. (1894 р.), Фрунзе вул. (1928 р.)*) – 53, 114, 196, 211, 346, 460

Бекетова, вул. – 552, 553

Благовіщенська, вул. (*засн. у XVIII ст., назву повернули у 2015 р.; колиш.: Староінститутська вул. (1863 р.), Карла Маркса вул. (1922 р.)*) – 59, 63, 124, 132, 196, 239, 243, 286, 314, 346, 356, 441

Благовіщенський базар – 454

Воробйова, пров. (*із 1936 р.; колиш. Скрипницький пров. (1869 р.)*) – 65, 346, 420, 460

Героїв Небесної Сотні, майдан (*із 2015 р.; колиш.: Парадна пл. (1858 р.), Михайлівська пл. (1869 р.), Скобелевська пл. (1882 р.), Руднєва пл. (із 1922 р.)*) – 65, 83, 91, 92, 196, 203, 222, 239, 325, 331, 348, 410, 422, 426, 431, 439, 445, 448, 468, 470, 547, 548

Гуданова, вул. (*із 1965 р.; колиш. Юмівська вул. (1888 р.), Мархлевського вул. (1925 р.)*) – 191

Дарвіна, вул. (*із 1917 р.; колиш. Садово-Куликівська вул. (1804 р.)*) – 53, 66, 68, 69, 83, 114, 124, 132, 153, 163, 164, 191, 196, 204, 211, 230, 239, 241, 258, 259, 272, 279, 296, 298, 307, 309, 317, 326, 331, 339, 345, 370, 386, 389, 392, 393, 415, 420, 422, 430, 432, 433, 435, 440, 441, 443, 444, 464, 465, 467, 470, 488, 510, 540, 543, 554, 558, 606, 611, 615

Дворянська, вул. *див. Чигирина, вул.*

Дзержинського, пл. *див. Свободи, майдан*

Дмитріївська, вул. – 314

Жон Мироносиць, вул. (*із 2016 р.; колиш.: Старокладовищенський (Кладовищенський) пров. (із 1854 р.), Садово-Куликівська (Садова) вул. (із 1874 р.), Касперовський пров. (1886–1894 рр.), Мироносицький пров. (1894–1930-х рр.), Раднаркомівська вул. (1924 р.)*) – 53, 65, 68, 69, 83, 92, 102, 114, 124, 153, 163, 164, 168, 176, 187, 196, 203, 204, 206, 230, 239, 259, 280, 292, 293, 317, 318, 331, 337, 339, 346, 347, 362, 370, 386, 389, 392, 420, 421, 433, 435, 440, 441, 443, 444, 467, 470, 488, 489, 515, 547

Инструментальный, пер. *див. Мечникова, пер.*

Іванова, вул. *див. Свободи, вул.*

Каплунівська, вул. *див. Мистецтв, вул.*

Каплуновская, ул. *див. Мистецтв, вул.*

Карла Маркса, вул. *див. Благовіщенська, вул.*

Касперовский, пер. *див. Жон Мироносиць, вул.*

Конарева, вул. (із 2015 р.; колиш.: Олександрівська вул. (1869 р.), Червоноармійська вул. (1922 р.) – 151, 190, 196, 219, 230, 235, 278, 280, 286, 304, 305, 307, 346, 349, 356, 386, 441

Конституції, майдан (із 1996 р.; колиш.: Ярмарочна пл. (із 1659 р.), Миколаївська пл. (1893 р.), Тевелєва пл. (1919–1975 рр.), Радянської України пл. (1975–1995 рр.) – 53, 59, 65, 67, 68, 83, 92, 98, 114, 124, 150, 154, 168, 196, 212, 262, 287, 298, 302, 303, 309, 321, 331, 336, 339, 346, 348, 358, 360, 400, 420, 429, 433, 435, 440, 442, 443, 444, 451, 460, 463, 466, 470, 472, 547, 550, 619

Короленка, вул. (із 1922 р.; колиш.: Никольська вул. (із 1804 р.), Миколаївська вул. (із 1863 р.) – 416, 445

Короленка, пров. (із 1922 р.; колиш. Миколаївський, Класичний (1804 р.), Петровський (1871 р.) – 65, 83, 92, 196, 327, 346, 417, 433, 435, 445, 547, 550

Красіна, вул. див. Манізера, вул.

Красноармейская, ул. див. Конарева, вул.

Куликівський, узвіз (із 2015 р.; колиш.: Губернаторська вул. (із 1900 р.), Революції вул. (із 1922 р.) – 196, 239, 326, 392, 489, 540

Лермонтовська, вул. – 289

Максиміліанівська, вул. (1891–1923 р. та з 2015 р.; колиш.: Раковського вул. (із 1927 р.), Ольмінського вул. (із 1936 р.) – 68, 83, 92, 124, 153, 196, 204, 239, 262, 281, 290, 317, 318, 331, 346, 392, 393, 431, 447, 547

Малиновського, вул. – 65, 196, 346, 420, 460

Манізера, вул. (із 2016 р.; колиш. Красіна вул.) – 262

Маршала Бажанова, вул. – 259

Мархлевського, вул. див. Гуданова, вул.

Мечникова, пер. (із 1916 р.; колиш. Інструментальний пер.) – 451

Миколаївська, пл. див. Конституції, майдан

Мироносицька, вул. – 53, 196, 437

Мироносицький, пров. див. Жон Мироносиць, вул.

Мистецтв, вул. (із 2015 р.; колиш.: Каплунівська вул. (із 1876 р.), Червонопрапорна вул. (із 1928 р.) – 196, 290, 388, 400

Михайлівська, пл. див. Героїв Небесної Сотні, майдан

Московський, пр. – 313, 328, 417

Николаевская, ул. див. Короленка, вул.

Німецька, вул. див. Пушкінська, вул.

Ольмінського, ул. див. Максиміліанівська, вул.

Ольмінського, вул. див. Максиміліанівська, вул.

Павлівський, майдан (кін. 1830-х рр. та із 2013 р.; колиш.: Торговельна пл. (1884 р.), Рози Люксембург пл. (1919 р.) – 196, 309, 331, 420

Петінська, вул. див. Плеханівська, вул.

Петровський, пров. див. Короленка, пров.

Плетньовський, пров. – 331, 420

Плеханівська, вул. (із 1919 р.; колиш.: Таганрогська (1837 р.), Петінська (із 1850-х рр.) – 196, 323, 324, 331

Полтавський шлях, вул. – 196, 339, 623

Привокзальна, пл. – 65, 87, 257, 262, 286, 435, 456

Пролетарська, пл. див. Сергійівський, майдан

Пушкінська, вул. (із 1899 р.; колиш. Німецька вул. (із 1805 р.) – 53, 65, 83, 87, 92, 124, 196, 212, 280, 331, 339, 346, 349, 355, 357, 390, 418, 420, 431, 433, 435, 441, 445, 460, 470, 547, 549

Раднаркомівська, вул. див. Жон Мироносиць, вул.

Радянської України, пл. див. Конституції, майдан

Революції, вул. див. Куликівський узвіз, вул.

Рози Люксембург, пл. див. Павлівський, майдан

Руднева, пл. див. Героїв Небесної Сотні, майдан

- Сад ім. Т. Г. Шевченка (із 1935 р.; колиш.: Університетський (1804 р.) – 400
 Садово-Куликівська, вул. див. Дарвіна, вул.
 Свободи, вул. (із 2015 р.; колиш.: Ветеринарна вул. (1873 р.), Іванова вул. (1927 р.) – 153, 196
 Свободи, майдан (із 1995 р.; колиш.: Ветеринарна пл. (1873 р.), Дзержинського пл. (1926 р.) –
 65, 153, 190, 291
 Сергіївська, пл. див. Сергіївський, майдан
 Сергіївський, майдан (із 1869 р. та 2016 р.; колиш.: Базарна пл. (1796 р.), Пролетарська пл.
 (1932 р.) – 65, 196, 262, 316, 322, 392, 460, 465
 Скобелєвська, пл. див. Героїв Небесної Сотні, майдан
 Скрипника, вул. – 153, 196, 204, 211, 239, 317
 Скрипницький, пров. див. Воробйова, пров.
 Скрыпника, ул. див. Скрипника, вул.
 Слюсарний, пров. – 327, 417
 Совнаркомовская, ул. див. Жон Мироносиць, вул.
 Старокладовищенський, пров. див. Жон Мироносиць, вул.
 Сумська, вул. – 59, 65, 83, 153, 168, 196, 304, 309, 315, 331, 410, 441, 500, 542, 575, 620,
 621, 624, 626
 Театральна, пл. – 66, 114, 196, 331, 356, 400, 435
 Тевелева, пл. див. Конституції, майдан
 Торговельна, пл. див. Павлівський, майдан
 Університетський сад див. Сад ім. Т. Г. Шевченка
 Фейєрбаха, пл. – 196, 420
 Фрунзе, вул. див. Багалія, вул.
 Чайковська, вул. – 196, 208, 280, 289, 346, 460
 Червоноармійська, вул. див. Конарева, вул.
 Червонопрапорна, вул. див. Мистецтв, вул.
 Чигирина, вул. (із 1963 р.; колиш.: Дворянська вул. (1804 р.), Кропоткіна вул. (1879 р.),
 Черв'якова вул. (1936 р.), Електротехнічна вул. (1937 р.) – 501
 Чичибабіна, вул. (із 1995 р.; колиш.: Кільцева 2-га вул. (поч. XX ст.), VIII з'їзду Рад вул.
 (1936 р.) – 66, 132, 190, 196, 319, 356, 441, 548
- Генеральний план розвитку м. Харкова – 441
 Госпром див. Держпром
 Державний архів Одеської області – 438
 Державний архів Харківської області – 29, 438, 565, 607
 Державний науково-дослідницький інститут теорії та історії архітектури і містобудування –
 607
 Держпром – 458, 549, 625, 626
 З'їзди архітекторів – 115, 173, 487
 Імператорське Санкт-Петербурзьке Товариство Архітекторів – 62, 87
- Культурно-просвітницькі установи – 54, 227**
 Будинок Архітектора – 503, 510, 601, 606
 Будинок вчених див. Особняк сім'ї Бекетових (вул. Жон Мироносиць)
 Будинок-музей О. М. Бекетова див. Дача Бекетова О. М.
 Будинок товариства робітників див. Палац культури «Металіст»
 Виставковий зал Харківського художнього музею див. Жіноча недільна школа
 Х. Д. Алчевської
 Галерея картин Т. Г. Шевченка див. Особняк Ігнатіщева І. Є.

Громадська бібліотека – 20, 24, 31, 34, 53, 57, 59, 60, 63, 65, 69, 70, 76, 83, 84, 87, 89, 91, 92, 97, 98, 102, 109, 112, 114, 119, 124, 125, 132, 133, 134, 141, 150, 154, 168, 177, 179, 181, 185, 190, 194, 196, 197, 203, 211, 212, 216, 230, 231, 233, 239, 245, 262, 272, 279, 280, 281, 287, 298, 301, 307, 311, 313, 327, 331, 332, 333, 339, 341, 346, 348, 349, 350, 355, 357, 362, 368, 370, 374, 386, 389, 392, 393, 396, 403, 410, 411, 417, 418, 422, 431, 433, 435, 439, 440, 441, 443, 444, 445, 446, 456, 457, 459, 460, 463, 467, 468, 470, 472, 478, 489, 509, 547, 550, 551, 597

Див. також: Проекти: Харківської громадської бібліотеки; Публічна бібліотека на 1,5 мільйона томів; Реконструкція бібліотеки ім. В. Г. Короленка

Дворянське зібрання – 344

Донський театр драми і комедії імені В. Ф. Комісаржевської *див. Судові установи (м. Новочеркаськ)*

Клуб ім. Ільїча *див. Особняк Алчевської Х. Д.*

Клуб ім. Леніна *див. Особняк Алчевської Х. Д.*

Клуб поліції *див. Особняк Алчевської Х. Д.*

Комерційний клуб – 344, 412, 456

Кримський академічний російський драматичний театр імені М. Горького *див. Сімферопольський російський драматичний театр*

Міська бібліотека *див. Громадська бібліотека*

Музей історії Харківського державного медичного університету 438

Музей історії Харківського державного технічного університету будівництва та архітектури – 438

Музейний комплекс ХНАМГ – 29, 60, 73, 333, 441, 482, 483, 484, 488, 489, 559, 560, 561, 562, 585, 607

Музейний комплекс ХНУМГ ім. О. М. Бекетова *див. Музейний комплекс ХНАМГ*

Народний дім – 323, 344, 416

Народний театр *див. Сімферопольський російський драматичний театр*

Палац культури «Металіст» – 31, 66, 114, 196, 239, 244, 281, 284, 323, 324, 331, 344, 392, 431, 440, 441, 460

Палац культури міліції *див. Особняк Алчевської Х. Д.*

Палац творчості дітей та молоді (м. Ростов-на-Дону) *див. Волзько-Камський банк (м. Ростов-на-Дону)*

Сімферопольський російський драматичний театр – 34, 51, 70, 87, 91, 94, 130, 132, 182, 245, 256, 346, 393, 418, 420, 428, 467, 468

Театр ляльок ім. Н. К. Крупської (зараз Театр ляльок ім. В. А. Афанасьєва) *див. Волзько-Камський комерційний банк*

Товариство грамотності *див. Харківське товариство поширення письменності*

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка *див. Громадська бібліотека*

Харківське товариство поширення письменності – 130, 153, 164, 196, 323, 457, 490, 528

Харківський державний театр ляльок ім. В. А. Афанасьєва *див. Волзько-Камський комерційний банк*

Харківський історичний музей ім. М. Ф. Сумцова – 101, 438, 563

Харківський художній музей *див. Особняк Ігнатіщева І. Є.*

ХДНБ ім. В. Г. Короленка *див. Громадська бібліотека*

Червонозаводський театр *див. Театр Червонозаводського району*

«Малі» архітектурні споруди – 54, 227

Пам'ятник Бекетову О. М. – 53, 83, 170, 196, 208, 341, 389, 392, 430, 435, 500, 534, 542, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579

Пам'ятник Каразіну В. Н. – 31, 51, 83, 89, 91, 92, 98, 109, 130, 132, 150, 177, 196, 203, 211, 216, 230, 236, 239, 262, 297, 307, 331, 342, 346, 363, 386, 389, 392, 400, 420, 431, 440, 443, 467, 468, 489, 509

Пам'ятник Шувалову І. М. – 364, 382, 383

Медичні установи – 54, 227

Акушерсько-гінекологічний корпус при Олексіївській лікарні – 65, 196, 198, 199, 239, 377, 392, 407, 409, 420, 460

Анатомічний театр жіночого медичного інституту – 39, 65, 87, 117, 133, 239, 270, 280, 331, 346, 370, 389, 420, 441, 443, 444, 460, 467

Інститут мікробіології, вакцин та сироваток імені І. І. Мечникова *див. Харківське медичне товариство з Пастерівським інститутом*

Інститут судової медицини Імператорського Харківського університету – 45, 117

Медичне товариство *див. Харківське медичне товариство з Пастерівським інститутом*

Олександрівська лікарня – 377

Пастерівський бактеріологічний інститут *див. Харківське медичне товариство з Пастерівським інститутом*

Харківське медичне товариство з Пастерівським інститутом – 21, 22, 34, 39, 49, 51, 52, 53, 57, 60, 65, 69, 70, 76, 81, 83, 84, 86, 87, 89, 91, 98, 109, 112, 114, 117, 124, 125, 128, 130, 132, 133, 134, 139, 141, 150, 153, 154, 168, 190, 196, 197, 208, 210, 211, 212, 230, 232, 239, 245, 246, 251, 255, 262, 264, 266, 279, 280, 281, 298, 300, 301, 307, 331, 332, 333, 335, 338, 341, 346, 349, 350, 351, 355, 357, 361, 362, 370, 386, 389, 392, 393, 400, 402, 404, 411, 420, 422, 431, 433, 435, 439, 440, 441, 443, 444, 445, 456, 457, 460, 467, 468, 488, 489

Міста, населені пункти, географічні об'єкти

Алушта, м. – 60, 70, 87, 91, 107, 114, 127, 128, 129, 132, 134, 182, 196, 245, 301, 334, 346, 393, 468, 489, 509

Алчевськ, м. (Луганська обл.) – 489

Баку, м. – 60, 87, 114, 128, 132, 160, 169, 245, 301, 393, 468, 489

Берлін, м. – 359

Белгород, м. – 60, 95, 114, 144, 301, 489

Борки, ст. (Харківська обл.) – 378

Веселе, сел. (Харківська обл.) – 279

Гагра, м. – 87, 128, 132, 191, 301, 393, 489

Горлівка, м. (Донецька обл.) – 34, 70, 91, 95, 151, 245, 489

Гурзуф, м. – 242, 489

Дергачі, м. (Харківська обл.) – 150

Дніпро, м. (*із 2016 р.; колиш.: Катеринослав (до 1796 та із 1802–1926 рр.), Новоросійськ (1796–1802 рр.), Дніпропетровськ (із 1926 р.)*) – 60, 70, 87, 91, 95, 97, 114, 128, 130, 132, 150, 160, 191, 245, 254, 281, 346, 384, 393, 398, 418, 420, 452, 461, 467, 468, 489, 614

Дніпропетровськ, м. *див. Дніпро, м.*

Донбас, регіон – 34, 51, 70, 84, 87, 97, 114, 118, 130, 169, 245, 279, 346, 393, 489

Донецьк, м. (*із 1962 р.; Юзівка (1869–1924 рр.), Сталіно (1924–1961 рр.)*) – 60, 63, 84, 87, 91, 109, 114, 128, 132, 154, 160, 279, 301, 346, 393, 420, 468, 614

Донецький басейн *див. Донбас, регіон*

Запоріжжя, м. – 462, 549

Кавказ, регіон – 97

Кадіївка, м. (Луган. обл.) – 34, 70, 245, 489

Катеринослав, м. (Екатеринослав, г.) *див. Дніпро, м.*

Керч, м. (АР Крим) – 41

Кизил-Таш, скеля (АР Крим) – 489

Київ, м. – 60, 87, 114, 132, 154, 245, 248, 301, 346, 356, 462, 468, 489, 509, 544
Крим, п-ів – 37, 41, 44, 94, 97, 114, 129, 132, 134, 153, 171, 179, 237, 334, 467, 509, 520,
524, 532, 534, 540, 544
Лопань, р. – 262, 443
Лубни, м. – 95, 114, 130, 144, 150, 153, 238, 243, 262, 264, 346, 361, 362, 393, 414, 418,
420, 467, 468, 489
Макіївка, м. – 91, 95
Мерефа, м. – 540
Миргород, м. – 467
Москва, м. – 118, 457, 487, 519
Новгород, м. – 264
Новочеркаськ, м. – 70, 81, 87, 91, 114, 128, 130, 217, 346, 393, 418, 489, 614
Одеса, м. – 114, 301, 462, 489, 496
Одноробівка, сел. (Золочівський р-н Харківської обл.) – 333
Південне, сел. (Харківська обл.) – 87
Професорський куточок (м. Алушта) – 44, 63, 70, 182, 245, 428, 509, 521
Псков, м. – 264
Рогань, сел. (Харківська обл.) – 239
Ростов-на-Дону, м. – 60, 70, 81, 91, 95, 114, 132, 301, 361, 381, 393, 417, 457, 489, 614
Санкт-Петербург, м. – 457
Сімферополь, м. – 60, 70, 87, 91, 94, 114, 130, 132, 245, 256, 346, 393, 418, 420, 428, 468,
613
Сталіно, м. *див. Донецьк, м.*
Теберда, м. (Карачаєво-Черкеська Республіка, Росія) – 217
Тростянець, м. – 385, 405
Хаджибейський лиман – 240, 356, 489
Харків, р. – 239, 283
Штергрес, сел. (Луганська обл.) – 132, 209, 281
Юзівка, м. *див. Донецьк, м.*

Мости

Конторський – 316, 392, 410
Лопанський – 316, 392, 410

Навчальні заклади – 54, 227

Автотранспортний коледж *див. Земельний банк*
Автотранспортний технікум *див. Земельний банк*
Белгородське єпархіальне жіноче училище – 39, 95, 144, 211, 218, 224, 343, 419, 489
Вищі жіночі курси 51, 52, 70, 87, 89, 91, 97, 109, 130, 132, 133, 141, 150, 168, 191, 196,
239, 245, 272, 280, 331, 346, 354, 355, 362, 392, 401, 420, 421, 422, 437, 440, 441, 444, 460, 467,
468
Вищі комерційні курси *див. Харківський комерційний інститут*
Військово-господарська академія *див. Земельний банк*
Дергачівська початкова середня школа – 150, 467
Електротехнічний корпус Харківського технологічного інституту *див. Харківський
технологічний інститут імператора Олександра III*
Жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської – 42, 60, 65, 81, 83, 86, 91, 109, 114, 128, 132,
141, 144, 163, 164, 168, 185, 187, 196, 203, 211, 239, 262, 307, 309, 331, 333, 346, 350, 370, 386,
392, 393, 397, 418, 422, 440, 441, 443, 444, 460, 489, 509, 528, 529
Жіночий медичний інститут – 70, 87, 91, 154, 245, 279, 392, 467
Зерновий інститут – 84, 87, 191, 279

Катеринославське вище гірниче училище – 51, 70, 81, 87, 89, 91, 128, 130, 132, 150, 191, 245, 333, 346, 384, 393, 398, 418, 420, 452, 461, 467, 489

Катеринославський гірничий інститут *див. Катеринославське вище гірниче училище*

Корпус гуманітарних наук Донецького університету – 51, 84, 87, 91, 109, 114, 128, 132, 154, 279, 346, 393, 467, 468

Лубенське єпархіальне жіноче училище – 51, 95, 130, 144, 150, 153, 238, 243, 262, 264, 346, 361, 362, 393, 414, 418, 420, 467, 468, 489

Навчально-науковий інститут переробних і харчових виробництв *див. Вищі жіночі курси*

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту *див. Вищі жіночі курси*

Національний гірничий університет України (м. Дніпро) *див. Катеринославське вище гірниче училище*

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» *див. Харківський технологічний інститут імператора Олександра III*

Одноробівська сільськогосподарська школа з електростанцією – 333

Петербурзька Академія мистецтв – 42, 60, 70, 74, 81, 87, 123, 150, 279, 333, 457, 479, 535, 544

Притулок для дворянських дітей-сиріт – 81, 132, 196, 197, 239, 280, 289, 346, 392, 440, 441, 460, 489

Український державний університет залізничного транспорту *див. Управління Північно-Донецької залізниці*

Українсько-Британський коледж *див. Особняк біолога Алчевського Д. О.*

Учительський інститут *див. Зерновий інститут*

Харківська державна академія дизайну і мистецтв *див. Харківське художньо-промислове училище*

Харківська державна академія міського господарства *див. Харківський інститут комунального будівництва*

Харківське залізнично-технічне училище – 63

Харківське комерційне училище – 25, 31, 34, 39, 51, 52, 57, 60, 65, 66, 70, 76, 81, 83, 87, 89, 91, 92, 97, 98, 109, 112, 114, 117, 119, 124, 125, 130, 133, 139, 141, 144, 150, 153, 154, 168, 178, 181, 187, 190, 191, 196, 197, 200, 211, 212, 230, 239, 264, 281, 285, 287, 298, 301, 307, 320, 331, 332, 333, 341, 346, 348, 349, 350, 355, 357, 361, 362, 367, 370, 376, 378, 386, 387, 389, 390, 392, 393, 400, 418, 422, 433, 435, 436, 439, 440, 441, 443, 444, 445, 456, 460, 467, 468, 472, 474, 489, 509, 547

Харківське художньо-промислове училище – 66, 150, 239, 290, 339, 400, 456, 478, 480, 546

Харківський електротехнічний інститут *див. Харківський технологічний інститут імператора Олександра III*

Харківський інженерно-будівельний інститут – 57, 87, 97, 123, 151, 177, 191, 208, 245, 392, 435, 456, 532, 534, 569, 608

Харківський інститут комунального будівництва – 10, 11, 34, 57, 60, 73, 85, 87, 97, 123, 143, 151, 170, 175, 177, 190, 191, 208, 211, 239, 245, 333, 339, 341, 347, 389, 417, 430, 441, 472, 475, 478, 482, 483, 484, 486, 488, 489, 507, 532, 540, 544, 548, 549, 554, 578, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 604, 605

Харківський комерційний інститут – 34, 51, 52, 57, 70, 81, 84, 86, 87, 91, 97, 98, 102, 128, 130, 132, 133, 150, 153, 154, 160, 190, 194, 196, 208, 211, 212, 225, 230, 239, 245, 262, 275, 279, 280, 287, 301, 306, 331, 332, 333, 341, 346, 353, 361, 362, 366, 386, 392, 420, 422, 439, 440, 441, 456, 460, 467, 468, 474, 489, 547

Харківський механіко-машинобудівний інститут *див. Харківський технологічний інститут імператора Олександра III*

Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка *див. Вищі жіночі курси*

Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка *див. Харківський комерційний інститут*

Харківський національний університет будівництва та архітектури *див. Харківський інженерно-будівельний інститут*

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – 65, 117, 400, 431, 438

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова *див. Харківський інститут комунального будівництва*

Харківський національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого *див. Харківське комерційне училище*

Харківський професійний ліцей залізничного транспорту *див. Харківське залізнично-технічне училище*

Харківський радіотехнічний технікум *див. Рада З'їзду гірничопромисловців півдня Росії*

Харківський технологічний інститут імператора Олександра III – 2, 3, 39, 42, 44, 51, 57, 60, 66, 68, 76, 81, 84, 87, 91, 97, 109, 114, 123, 128, 132, 136, 150, 151, 154, 169, 177, 190, 191, 196, 197, 230, 239, 279, 281, 290, 298, 307, 331, 339, 346, 386, 388, 392, 393, 425, 441, 443, 456, 460, 481, 487, 489, 490, 509, 565

Харківський художній інститут *див. Харківське художньо-промислове училище*

ХИКС *див. Харківський інститут комунального будівництва*

ХІБІ *див. Харківський інженерно-будівельний інститут*

ХІКБ *див. Харківський інститут комунального будівництва*

ХНУБА *див. Харківський інженерно-будівельний інститут*

ХНУМГ ім. О. М. Бекетова *див. Харківський інститут комунального будівництва*

ХПІ *див. Харківський технологічний інститут імператора Олександра III*

ХТІ *див. Харківський технологічний інститут імператора Олександра III*

Художня школа М. Д. Раєвської-Іванової – 42, 66, 98, 133, 188, 280, 333, 392, 457, 472, 502, 505, 506

Школа № 1 *див. Особняк біолога Алчевського Д. О.*

Школа робітничої молоді *див. Жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської*

Юридична академія *див. Харківське комерційне училище*

Юридичний інститут *див. Харківське комерційне училище*

Портал – 102

Прибуткові будинки *див. Будинки житлові*

Притулок-пансіон для дворян похилого віку – 89, 132, 153, 196, 208, 211, 239, 280, 346, 361, 362, 370, 392, 441, 460, 467

Проекти – 362

Будинок відпочинку для працівників вищої школи у передмісті Харкова – 223

Будинок відпочинку для працівників товариства «Головспирт» у м. Алушта – 35, 41, 44, 132, 227, 334

Будинок Кооперації – 65, 87, 132, 153, 239

Будинок-особняк К. Г. Соколової в м. Харкові – 227

Будівля Архіву Державної Ради – 53

Будівля Держпрому – 34, 51, 87, 118, 132, 153, 190, 191, 239, 245, 274, 291, 331, 352, 456, 460, 489

Будівля Центральної наукової бібліотеки для Харківського державного університету – 227, 333

Вокзал при морських купальнях на Чорному морі – 29, 132, 393, 468, 488

Грязелікарня на Ельтонському солоному озері – 44

Дача Золотарьова у Криму – 44, 87, 334, 363

Ескіз трупного покою для інославних сповідань (нереалізований) – 45, 117

Ескізний проєкт парку культури та відпочинку в с. Камиш-Бурун (м. Керчь) – 41

Житловий будинок Південної залізниці – 29, 65, 132, 141, 153, 169, 279, 304
 Жіночий медичний інститут *див. розділ Навчальні заклади*
 Катеринославський гірничий інститут – 35, 245, 279, 355
 Комплекс будівель Українського інституту сільського господарства в Харкові – 84, 87, 132, 191, 239, 279, 304, 333
 Конкурсний проєкт прибуткового будинку Страхового товариства «Росія» в м. Харкові (нереалізований) – 39
 Корпус гуманітарних наук Харківського університету – 34, 65, 87, 239, 489
 Краснозаводський театр *див. Театр Червонозаводського району*
 Культурно-торговельний центр з театром – 35
 Медаль за перемогу на виставці садівництва – 61
 Міст через річку Харків – 283
 Оранжерея. Фасад – 29
 Особняк. Фасад – 29
 Павільйон України на сільськогосподарській виставці у Москві – 118, 519
 Палац Великого князя Михайла Михайловича – 53
 Палац техніки Південної залізниці – 70, 87, 132, 153, 154, 191, 196, 221, 223, 239, 245, 279, 304, 333, 344, 460, 489
 Пам'ятник Алішеру Навої – 127, 350, 509
 Проєкт акушерсько-гінекологічного корпусу Олександрівської міської лікарні ім. К. С. Соколової – 39, 132
 Проєкт альтанки – 496
 Проєкт Белгородського єпархіального жіночого училища – 35
 Проєкт будинку-особняку І. Є. Ігнатіщева – 39, 154
 Проєкт «Будинку установ Спілки споживчих товариств півдня Росії» – 333
 Проєкт будівлі Судових установ – 29, 35
 Проєкт будівлі Харківського медичного товариства – 29, 35
 Проєкт великокняжої усипальниці – 496
 Проєкт дешевих квартир для найбіднішого населення м. Харкова – 331, 467
 Проєкт електротехнічного корпусу ХТІ – 35, 65, 70, 153, 154, 169, 245, 279, 333
 Проєкт житлового будинку «Індустріальний професор» – 154
 Проєкт жіночої недільної школи – 29, 51
 Проєкт забудови дворового місця Ради З'їзду гірничопромисловців Півдня Росії в м. Харкові – 39
 Проєкт Земельного банку – 29, 128, 173, 194
 Проєкт клубу для робочих Журавльовського району м. Харкова – 169
 Проєкт Комерційного інституту – 29, 35
 Проєкт Комерційного училища Імператора Олександра III – 29, 35, 65, 128, 132, 154, 194, 228, 245, 262, 279, 333, 341, 488
 Проєкт Музею старих книг – 333
 Проєкт Музею товарознавства – 333
 Проєкт надбудови Харківського державного банку – 304
 Проєкт «Народний дім з театром і музеєм на 1000 осіб» – 333
 Проєкт «Нова будівля Ради з'їзду споживчих товариств півдня Росії» – 333
 Проєкт особняка купця П. В. Маркова – 29, 489
 Проєкт особняка родини Алчевських – 29, 35, 489
 Проєкт особняка родини О. М. Бекетова – 489
 Проєкт пам'ятника В. Н. Каразіну – 29
 Проєкт розширення готелю «Ріца» – 132
 Проєкт Сімферопольського театру – 127
 Проєкт Харківської громадської бібліотеки – 29, 51, 128, 154, 399, 417
 Проєкт церкви Різдва Богородиці (Ново-Каплунівської) – 29, 35, 227, 294, 489, 496, 526

Публічна бібліотека на 1,5 мільйона томів з галереєю видатних осіб та нумізматичним музеєм – 33, 65, 87, 128, 132, 169, 174, 205, 279, 333, 457
Реконструкція бібліотеки ім. В. Г. Короленка – 211, 313, 327, 403, 417, 489
Реконструкція вул. Сумської – 51, 65, 87, 132
Реформаторій для малолітніх правопорушників – 217
Санаторій у Теберді – 217
Спальний корпус будинку відпочинку у сел. Південному – 87
Сховище при акушерсько-гінекологічному корпусі (нереалізований) – 407
Театр для Новочеркаська – 87
Театр «Металіст» – 154, 229, 323
Театр на 2200 осіб (нереалізований) – 34, 87, 91, 132, 150, 191, 339, 392, 460, 467, 616, 620
Театр Червонозаводського району – 42, 65, 87, 132, 223, 239, 333, 427
Типовий проект житлової забудови району Баку – 489
Центральний залізничний вокзал в м. Києві – 191, 248, 257, 281

Проектне бюро арх. О. М. Бекетова – 63, 134, 150, 171, 172, 239

Проектно-конструкторське бюро технічних засобів навчання *див. Притулок для дворянських дітей-сиріт*

Санаторії, будинки відпочинку – 6, 7, 54, 227

Будинок відпочинку «Головспирту» *див. Будинок відпочинку працівників Харчової промисловості (м. Алушта)*

Будинок відпочинку працівників Харчової промисловості (м. Алушта) – 87, 213, 393, 489, 509

Готель «Ріца» (м. Гагра) – 87, 128, 191, 393, 489

Пансіонат «Вілла „Марина”» – 34, 39, 132, 182

Професорський куточок – 44, 63, 70, 87, 182, 245, 428, 468, 509

Робітничий куточок *див. Професорський куточок*

Санаторій «Алушта» – 127

Селянський санаторій (м. Одеса) – 240, 356, 489, 496

Селища робітничі – 151, 245, 279, 281, 346, 489

Станція метро «Архітектора Бекетова» – 196, 341, 392, 500, 580, 582

Стилі архітектурні – 66, 67, 68

Ампір – 68, 87, 467

Античний стиль – 441

Бароко – 295, 445, 467, 547

Віденський сецесіон – 400

Готика – 68, 296, 467

«Другої імперії» стиль – 445

Еклектизм – 66, 67, 68, 168, 212, 303, 468

Історизм – 441, 468

Класицизм – 87, 110, 161, 168, 214, 239, 276, 295, 410, 431, 445, 461, 464, 466, 467, 545, 548

Конструктивізм – 68, 75, 357, 462

Мавританський стиль – 63, 168, 182, 296, 436, 470

Модерн – 63, 87, 110, 168, 212, 264, 302, 310, 362, 400, 441, 445, 463, 466, 467, 469, 470, 547

Необароко – 68, 104

Неокласицизм – 66, 104, 264, 265, 415, 437, 440, 441, 457, 467, 547

Неоренесанс – 124, 145, 168, 264, 303, 314, 389, 400, 410, 417, 440, 467, 470
Неоруський стиль – 264, 467
Псевдоруський стиль – 238
Ренесанс – 66, 67, 95, 214, 230, 235, 436, 445, 463, 467, 470, 547
Рококо – 467
Романська архітектура – 68
Символізм – 466

Товариство гірничопромисловців *див. Рада З'їзду гірничопромисловців півдня Росії*
Харківська спілка споживчих товариств півдня Росії – 99
Харківське відділення Російського Технічного товариства – 93, 173

Храми – 54, 227, 294

Благовіщенський храм – 285
Вознесенська церква (м. Тростянець) – 51, 144, 385, 405
Миколаївський храм – 285, 410
Мироносицька церква – 619
Нова Каплунівська церква – 34, 39, 42, 60, 65, 66, 77, 81, 144, 168, 196, 226, 269, 273, 280, 320, 331, 350, 357, 371, 375, 388, 389, 392, 395, 400, 420, 441, 443, 445, 460, 478, 489, 496, 549
Озерянської Божої матері храм – 285
Олександрівська каплиця – 435
Різдво-Богородицький храм *див. Нова Каплунівська церква*
Спаська церква (будинкова) *див. Церква Святого і Нерукотворного образу Христа Спасителя*
Церква Архистратига Михайла в притулку-пансіоні для дворян похилого віку (будинкова) – 226
Церква при Лубенському жіночому спархіальному училищі (будинкова) – 226
Церква Різдва Богородиці *див. Нова Каплунівська церква*
Церква Святого і Нерукотворного образу Христа Спасителя (будинкова) – 144, 173, 226, 281, 320, 331, 376, 387, 395

ЦДНТА України *див. Центральний державний науково-технічний архів України*

Центральний державний кінофотоархів України – 44

Центральний державний науково-технічний архів України – 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 29, 35, 42, 44, 72, 123, 183, 194, 217, 218, 221, 223, 227, 340, 342, 406, 419, 438, 533, 561, 566, 567, 568, 607, 608

Список будівель архітектора О. М. Бекетова, що збереглися у Харкові

Назва об'єкту	Сучасна назва, адреса	Сучасне фото
Азовсько-Донський банк (1898 р.)	Громадська будівля, Харків, пл. Конституції, 14	
Акушерсько-гінекологічний корпус ім. І. А. та О. М. Соколових Олександрівської лікарні (1913 р.)	Харківський обласний клінічний перинатальний центр, вул. Маршала Малиновського, 4	
Анатомічний театр для Харківських вищих жіночих курсів (1910 р.)	Зараз не використовується, Харків, пров. Воробйова, 8	
Будинок купця П. В. Маркова (1901 р.)	Житловий багатоквартирний будинок, Харків, узвіз Куликівський, 8/10. У 1930-ті рр. два поверхи добудовано без участі автора.	
Будинок південних залізниць (літерний) (1925–1936 р. р.)	Житловий будинок, Харків, вул. Конарєва, 8/10	

<p>Будинок сім'ї Бекетових (1912 р.)</p>	<p>Житловий будинок, Харків, вул. Дарвіна, 37</p>	
<p>Будівля редакції газети «Південний край» (1903 р.)</p>	<p>Громадська будівля, Харків, вул. Сумська, 13</p>	
<p>Вищі жіночі курси (1915 р.)</p>	<p>Навчальний корпус № 2 Харківського національ- ного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенко, вул. Миросицька, 92</p>	
<p>Громадська бібліотека (1901 р.)</p>	<p>Державна наукова бібліо- тека ім. В. Г. Короленка, Харків, пров. Короленка, 18</p>	
<p>Державний банк (надбудова 2-х поверхів та оформлення фасаду арх. О. М. Бекетов за участю В. М. Петі, 1932 р.)</p>	<p>Управління Національ- ного банку України в Харківській області, Харків, пл. Театральна, 1</p>	

<p>Електротехнічний корпус Харківського технологічного інституту (1929 р.)</p>	<p>Електротехнічний корпус Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», вул. Багалія, 21</p>	
<p>Жіноча недільна школа Х. Д. Алчевської (1896 р.)</p>	<p>Виставковий зал Художнього музею, Харків, вул. Жон Мироносиць, 9</p>	
<p>Земельний банк (1897 р.)</p>	<p>Автотранспортний коледж, Харків, пл. Конституції, 28</p>	
<p>Комерційне училище (1889–1891 рр.)</p>	<p>Харківський національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, Харків, вул. Пушкінська, 77</p>	
<p>Комерційний інститут (1914–1916 рр.)</p>	<p>Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка, вул. Алчевських, 44</p>	
<p>Особняк (1898 р., арх. С. І. Загоскін). Реконструйовано у 1902 р. О. М. Бекетовим для Харківського товариства грамотності</p>	<p>Центр здоров'я жінки Дорожньої клінічної лікарні станції Харків Південної залізниці, вул. Іванова, 26</p>	

<p>Особняк біолога Д. О. Алчевського</p>	<p>Українсько-Британський коледж, Харків, вул. Дар- віна, 13</p>	
<p>Особняк інженера О. І. Феніна (1908 р.)</p>	<p>Харків, вул. Максиміліанівська, 19. Зараз не використовується</p>	
<p>Особняк Котова (1902 р.)</p>	<p>Житловий багатоквар- тирний будинок, Харків, вул. Дарвіна, 17. У 1930-ті рр. два поверхи добудовано без участі автора</p>	
<p>Особняк купця П. В. Маркова (1901 р.)</p>	<p>Житловий будинок, Харків, вул. Дарвіна, 23</p>	
<p>Особняк купця М. П. Соколова (1899 р.)</p>	<p>Харківський обласний клінічний шкірно-венеро- логічний диспансер №1, вул. Благовіщенська, 17</p>	

<p>Особняк лікаря Ф. В. Піснячевського (1903 р.)</p>	<p>Житловий будинок, Харків, вул. Дарвіна, 21</p>	
<p>Особняк професора М. Л. Залеського (1897 р.)</p>	<p>Колишній Центр обслуговування споживачів та продажу послуг ХФ ВАТ «Укртелеком», Харків, вул. Скрипника, 7. Зараз не використовується</p>	
<p>Особняк професора М. М. Сомова (1899 р.)</p>	<p>Харківське Медичне Товариство, вул. Максиміліанівська, 11. Також у цій будівлі знаходяться різні комерційні установи</p>	
<p>Особняк родини Алчевських (1893 р.)</p>	<p>Палац культури Головного управління Національної Поліції в Харківській області, Харків, вул. Жон Мироносиць, 13</p>	
<p>Особняк родини Бекетових (1897 р.)</p>	<p>Центр науки, культури та мистецтва «Харківський будинок вчених», вул. Жон Мироносиць, 10</p>	

<p>Особняк фабриканта І. Є. Ігнатіщева (1914 р.)</p>	<p>Харківський художній музей, вул. Жон Мироносиць, 11</p>	
<p>Пам'ятник В. Н. Каразіну (1905 р., скульпт. І. І. Андреолетті)</p>	<p>Пам'ятник В. Н. Каразіну, Харків, майдан Свободи, 4</p>	
<p>Притулок-пансіон для дворян похилого віку (1916 р.)</p>	<p>Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського», Харків, вул. Чайковська, 4</p>	
<p>Притулок для дворянських дітей-сиріт (1915 р.)</p>	<p>Навчальний корпус кафедри криміналістики Харківського національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, Харків, вул. Пушкінська, 84</p>	
<p>Рада З'їзду гірничопромисловців півдня Росії (1910–1913 рр.) (арх. Б. Г. Михайловський, С. І. та І. І. Загоскіни, внутр. реконстр. актового залу О. М. Бекетов)</p>	<p>Харківський радіотехнічний технікум, Харків, вул. Сумська, 18/20</p>	

<p>Робітничий будинок товариства робітників-металістів (1903–1909 рр., арх. І. Загоскін, реконструкція у 1924 р., арх. О. М. Бекетов)</p>	<p>Палац культури «Металіст», Харків, вул. Плеханівська, 77</p>	
<p>Семиповерховий будинок на 100 квартир (1938 р.) (арх. П. Ю. Шпара, консультація акад. арх. О. М. Бекетова)</p>	<p>Житловий будинок, Харків, вул. Чичибабіна, 1</p>	
<p>Судові установи (1902 р., соавт. Ю. Цауне, В. Хрустальов)</p>	<p>Апеляційний суд Харківської області, Харків, майдан Героїв Небесної Сотні, 36</p>	
<p>Торговельний банк (1899 р.)</p>	<p>Будинок науки і техніки, Харків, пл. Конституції, 26. Зараз тут знаходяться різні комерційні організації</p>	
<p>Управління Північно-Донецької Залізниці (1913 р., арх. С. П. Тимошенко, П. І. Ширшов, П. В. Соколов, при консультації акад. арх. О. М. Бекетова)</p>	<p>Корпус № 2 Українського державного університету залізничного транспорту, Харків, майдан Фейербаха, 7</p>	

<p>Харківська філія Волзько-Камського комерційного банку (1909 р.)</p>	<p>Харківський державний театр ляльок імені В. А. Афанасьєва, пл. Конституції, 24</p>	
<p>Харківське медичне товариство з Пастерів- ським інститутом (1902– 1912 р. р.)</p>	<p>Інститут мікробіології, вакцин та сироваток ім. І. І. Мечникова, Харків, вул. Пушкінська, 14</p>	
<p>Шестиповерховий житловий будинок «Індустріальний професор» (1936 р.)</p>	<p>Житловий будинок, Харків, вул. Багалія, 17</p>	
<p>II Харківське Товариство Взаємного Кредиту (1903–1905 р. р.)</p>	<p>Сіті Центр, Харків, майдан Павлівський, 20</p>	

Не збереглися

<p>Будинок Г. І. Рубінштейна (реконструкція, 1898 р.)</p>	<p>Не зберігся, на фото: проект реконструкції фасаду, арх. О. М. Бекетов</p>	 <p>проект дома Г.І.Рубінштейна, арх. А.М.Бекетов 1896г</p>
<p>Фруктові павільйони (1898 р.)</p>	<p>Не збереглися</p>	

Будівлі архітектора О. М. Бекетова в інших містах

Відділення Волзько-Камського комерційного банку в Ростові-на-Дону (1910 р.)	Палац творчості дітей та молоді, Ростов-на-Дону, вул. Велика Садова, 55	
«Вілла „Марина”» в Алушті (1912 р.)	Корпус санаторію «Морський куточок», Алушта (АР Крим)	
Вознесенська церква (1913 р.)	Тростянець, вул. Вознесенська, 53	
Дача О. М. Бекетова в Алушті (1896 р.)	Будинок-музей О. М. Бекетова, м. Алушта (АР Крим)	
Єпархіальне жіноче училище в Белгороді (1915 р.)	Не збереглося, фото – ?	

<p>Єпархіальне жіноче училище в Лубнах (1907–1908 р. р.)</p>	<p>Лубенська загально-освітня школа № 10, Лубни, вул. Генерала Ляскіна, 2</p>	
<p>Житловий 5-ти поверховий будинок для співробітників ЦК КП(б)У на вул. Кірова, 9 у Києві</p>	<p>Житловий 5-ти поверховий будинок, Київ, вул. Грушевського, 9</p>	
<p>Катеринославське вище гірниче училище (1901–1912 р. р.)</p>	<p>Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, пр. Яворницького, 19. Первісний вигляд будівлі не зберігся</p>	
<p>Лубенський окружний суд (1912 р.)</p>	<p>Лубенська районна рада, пл. Кузіна, 19</p>	
<p>Металургійний завод Донецько-Юр'ївського металургійного товариства (ДЮМТ), (1895 р.?)</p>	<p>Алчевський металургійний комбінат, Алчевськ, Луганська обл., вул. Шмідта, 4</p>	 <p>(сучасне фото відсутнє)</p>

<p>Палата судових установ у Новочеркаську (1907–1909 р. р.)</p>	<p>Донський театр драми і комедії ім. В. Ф. Комісаржевської, Міський будинок культури, Правління Новочеркаського козачого округу, Приймальна військового атамана, Новочеркаськ, Платовський пр., 72</p>	
<p>Селянський санаторій ім. ВУЦВК на Хаджибейському лимані (1928–1933 р. р., соавт. арх. М. Покорний)</p>	<p>Будівля проіснувала до 1964 р., коли була зруйнована під час перепланування паркової території Хаджибея</p>	 <p>(сучасне фото відсутнє)</p>
<p>Театр з прибутковим будинком у Сімферополі (1911 р.)</p>	<p>Кримський академічний російський драматичний театр ім. М. Горького, Сімферополь (АР Крим), вул. Пушкіна, 15</p>	
<p>Управління Катерининської залізниці (1905–1907 р. р.)</p>	<p>Управління Придніпровської залізниці, Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 108. Будівля була суттєво зруйнована під час Другої світової війни, відбудована у 1947 р.</p>	

Будівлі, сучасні відомості про які відсутні

- Белгородська чоловіча гімназія (1902 р.?)
- Будинок відпочинку біля Донецьку (1932 р.)
- Будинок відпочинку Наркомпіщепрому в Алушті (1939 р.)
- Вокзал на ст. Дебальцево (1919–1932 рр.)
- Дача Бекетова М. М. в Алушті (1908 р.)
- Дача Скворцова В. М. у Гурзуфі (1903 р.)
- Забудова кварталу великоблочних житлових будинків у Баку (1936 р.)
- Клуб-театр для робочих у Ворошиловграді (1927 р., при консультації О. М. Бекетова)
- Корпус гуманітарних наук Донецького університету (1936 р.)
- Парк культури та відпочинку та яхт-клуб на Камиш-Буруні у Керчі (1935 р.)
- Планування селища та парку, проєкти будинків для Штергрес, Луганська обл. (1930 р.)
- Реконструкція та розширення готелю «Ріца» у Гаграх (1935 р.)
- Робітничий гуртожиток на 32 тис. осіб у с. Штерівка, Луганська обл. (1918 р.)
- Сільськогосподарська школа з електростанцією, смт. Одноробівка, Харківська обл. (1921 р.)
- Типові проєкти житлових будинків, гуртожитків, їдалень та клубів для шахтарських селищ Донбасу (Горлівка, Кадіївка та ін.) (1921–1926 рр.)

Науково-інформаційне видання

Видатні імена та події

**Олексій Миколайович Бекетов:
життя і творчість
(1862–1941)**

*До 160-річчя від дня народження
та до 100-річчя від дня заснування Університету*

Бібліографічний покажчик

Редакційна колегія:

В. М. Бабаєв (відп. ред.), Н. О. Євсюкова, Т. П. Єлісеєва,
С. І. Федяй, Т. О. Лобинцева

Укладачі:

*Давидова Надія Борисівна
Статкус Вікторія Олегівна
Штангей Ольга Миколаївна*

Відповідальний за випуск: *Н. О. Євсюкова*

Комп'ютерний набір і верстання: *В. О. Статкус
Н. Б. Давидова*

За редакцією укладачів

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.